ANUL XXIV-XXV - Nr. 17/18 MAI - IUNIE - IULIE 1979

Carpații

Depósito legal: M. 8.137-1958.

Director: Aron Cotrus † REVISTA DE CULTURA SI ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL Redactor: Traian Popescu

MEMORIILE COMANDANTULUI LEGIONAR VIRGIL IONESCU

de Traian POPESCU

NSFARŞIT, după multă pregătire propagandistică pentru a convinge lumea şi disidenţa legionară, că revelaţiile fostului Comandant Virgil Ionescu vor fi copleşitoare pentru cariera politică a Comandantului, au apărut în "Pământul Strămoşesc" serie nouă Nr. 5-1979, Buenos Aires, memoriile defunctului camarad bineînţeles prelucrate, adaptate şi îmbogăţite cu notele marginale ale Profesorului Găzdaru.

Comandantul Virgil Ionescu şi-a încheiat frământata viaţă legionară în München în 1966. Prevăzându-şi apropiatul sfârşit, a încredinţat Comandantului Ilie Gârneaţă la acea dată în Erding, în Germania, spre păstrare şi publicare, manuscrisul acestor memorii scrise la 27 Octombrie 1955 în Buenos Aires - Argentina pentru — extragem din notele marginale ale Profesorului Găzdaru pag. 195 din revista amintită:

"a fi puse la îndemana conaţionalilor din Ţară şi din exil, drept o autentică şi sfâşietoare mărturie a dramei trăită de Corneliu Zelea Codreanu şi de elita creată de el. In aceleaş timp ele alcătuesc cel mai impresionant imn care s'a închinat vreodată Mişcarii Legionare şi Intemeetorului ei. Exaltarea mistică a mucenicilor din 1938-1940, se impleteşte cu viguroasa demascare a trădării perpetrată de un aventurier cocoţat prin fraudă la comanda mişcării."

Se vede că Domnul Profesor Găzdaru et Co. nu au citit cărţile Comandantului Horia Sima şi nici nu cunosc textele conferinţelor, discursurilor, articolelor şi circulărilor date în intervalul 1940-1979, în care, spre decepţia Domnilor lor, nu vorbeşte nicăieri de el, ci numai de măreţia figurii Căpitanului şi a operii lui educative — omul nou —, pentru realizarea căruia — *pe plan universal* — şi-a dedicat restul vieţii. In continuarea acestui articol reproducem unele din ele.

Noi ne permitem a întreba pe acest "vasnic apărător al Legiunii", dece cunoscând încă din 1955 — data când au fost scrise aceste texte şi nu 1966, când au fost predate spre pastrare Comandantului Bunei Vestiri Ilie Garneaţă, deci cu peste unsprezece ani mai devreme, citite în Argentina, cum o mărturiseşte cinic în notele marginale, pag. 196 — paragraful 3 —, amplu comentate, retuşate probabil şi pregătite pentru satisfacerea dorinţei comune ponegrirea Comandantului prin toate mijloacele, le-a publicat tocmai în 1979 deci, douăzeci şi pantru de ani mai târziu schimonosind prin interpolările anti-simiste, o lucrare care realmente putea complecta documentarea asupra trecutului Legiunii, a Căpitanului, a luptei noastre a tuturora, pentru înfăptuirea, cândva, a Ţărei visată de Ion Moţa: frumoasă, temătoare de Dumnezeu şi strălucitoare ca Soarle sfânt depe Cer.

In amintitul paragraf spune textual:

"Pentru confecţionarea Memoriilor, Ing. Virgil Ionescu şi-a adus din ţară informaţii şi însemnari proprii."

Cum? întrebăm noi, cunoscând teroarea regimului co-

BASARABIA
COLONIZARI SI ASIMILARE

de Nicolae LUPAN

A hotarul primelor două secole ale erei noastre ţinutul Basarabiei de azi făcea deacum parte din ţara ce îl avea ca rege pe viteazul Decebal, urmat de nepoftitul dar înţeleptul Traian care cucereşte Dacia prin lupte crâncene. Colonizarea ei intensă cu romani duce la asimilarea dacilor şi la naşterea de mai târziu a poporului român.

De-a lungul întregii sale istorii ţara noastră cunoaşte nenumărate fărâmitări teritoriale până când, în 1600, Mihai Viteazul înfăptuieşte prima unire a românilor de pe tot cuprinsul fostei Dacii şi este proclamat la Alba-Iulia "domn al Ţării Româneşti, al Transilvaniei şi a toată Tara Moldovei".

Uciderea lui mişelească duce din nou la înstrăinari, ocupaţii şi divizări. Două secole mai târziu, spre exemplu, Moldova lui Ştefan cel Mare este sfârtecată de ruşi în doua. Poporul însă continuă să rămână, prin limbă, obiceiuri şi datini, frântura unui neam desbinat.

In 1918 se realizează, sub regele Ferdinand I, cea de a doua unire a tuturor românilor în cadrul hotarului milienar al ţărilor: Tisa, Nistru, Dunăre şi Marea Neagră. Dispareau graniţe împlântate cu forţa în trupul unuia şi aceluiaşi popor, popor de un sânge, popor de o lege. Euforia unirii însă nu dură decât 22 de ani.

La 28 iunie 1940 Armata Roşie rusească ocupa din nou Basarabia iar pe deasupra, ca despăgubire (!), şi Bucovina de Nord. Erau zile de mare doliu şi adâncă depresie naţională. După izgonirea regelui lubăreţ împreună cu Lupeasca lui, noul conducător al României, Mareşalul Ion Antonescu, văzu unica posibilitate de readucere a Basarabiei lui Alecu Russo, şi Bucovinei lui Eminescu la sânul Patriei în alianţa cu Germania. Era o misiune sfântă pe care o aproba întreaga suflare românească în frunte cu ţărănimea şi preoţimea.

Cuvintele Mareşalului rostite în zorii zilei de 22 Iunie 1941 — ORDON TRECEREA PRUTULUI — au avut pentru întreaga naţiune o importanţă mult mai mare decât pretinsul început de apucături dictatoriale. România era din nou întregită! Dar numai pentru trei ani. Ruşii ne răpesc încă odată Barasabia şi Bucovina.

Speriaţi de deportările din primul an de oblăduire sovietică marea majoritate a intelectualilor şi ţăranilor înstăriţi părăsesc locurile natale plecând peste Prut. Nu există familie între Nistru şi Prut care să nu aibă rude evacuate în România. Mulţi basarabeni şi bucovineni au murit deacum fără să-şi vadă împlinit visul de a reveni în locurile de unde au fugit în 1944 de frica muscalului.

Spre marele nostru regret, al tuturor românilor, aniversările Marii Uniri de la 1918 nu pot da de o cam dată decât prilej de tristeţe şi doliu pentru cei rupţi de vatra strămoşească şi aruncaţi în cele patru zări ale lumii. Şi nu e cazul, cred, să savurăm actul întregirii atâta timp cât circa 4 milioane de români continuă să se afle sub sapogul

(Urmează pag. 5.)

munist din acea vreme, altfel decât pe calea Părintelui Palaghiţă, agent oficial al R. P. R. — ului in tentativa de anihilare a Gàrzii de Fier, inclusiv disidenţa?

Continuă apoi:

"Le-a redactat la Buenos Aires in 1955. Prin Martie din acelaş an, autorul mă rugase să le supun unei lecturi, spre a le epura de unele incongruenţe de limbă.

"Citind cu manuscrisul acestor Memorii, mi-am dat imediat seama cât de utile ar fi fost acestea pentru informarea legionarilor şi pentru justificarea trimiterii lui Sima în faţa unui juriu de onoare. De acea i-am comunicat lui Gârneaţă impresia mea, spunându-i că aceste Memorii sunt extrem de interesante, mai interesante, sub raport legionar, decât oricare altă lucrare de acest gen care s'a publicat până acum in exil de către legionari."

Au tăcut chitic peste douăzeci şi patru de ani, pentrucă acuzăţiile lor impotriva Comandantului, erau simple elucrubraţii dementiale, care departe de a convinge lumea, stârneau un surâs compătimitor, neoferindu-le perspectiva uzurpării gândite.

Vedeau cu desperare cum anii treceau şi personalitatea lui Horia Sima creştea şi se afirma viguros in lupta anticomunistă internaţională marcând Mişcarea Legionară ca pe cea mai puternică şi serioasă organizaţie anticomunistă europeană actuală.

Aşa ne-a mărturisit — o Comandantul Virgil Ionescu la trecerea prin Madrid, acum vreo patrusprezece ani, cu prilejul cinei oferită in casa mea din Calle Villanueva, 43, fiind prezent şi Georgel Demetrescu.

Deaceea, când dl Nicolae Penescu, vinovat împreună cu alţii de lovitura mortală dată Neamului Românesc la 23 August 1944, a lansat faimosul apel capcană pentru unirea forţelor politice româneşti din exil, acceptând şi participarea legionară, au crezut că le-a sosit momentul visat şi s'au grăbit să intre in frontul Consiliului Naţional Român din exil, patronat de fostul secretar general al partidului Naţional-Tărănesc ministru de interne in primul guvern bolşevic din Bucureşti şi călăul moral al închisorilor din Aiud, Zarca, Gherla, Piteşti şi Canalul Dunăre-Marea Neagră.

Intre timp, regimul comunist de la Bucuresti, urmărind acelaş scop de anihilare a singurei forţe de rezistenţă de temut in exil — Garda de Fier —, a crezut că e bine sa dea o mână de ajutor acoliţilor Părintelui Palaghiţă, profesorul Găzdaru & Co. şi a însărcinat, prin 1971, pe indivizii Fătu şi Spălăţelu — curioase nume româneşti —, să condenseze intr'o broşură cărţile antilegionare ale lui Ică Antonescu "Pe marginea prăpastiei" şi copia sofisticată a Părintelui Palaghiţă "Garda de Fier spre reinvierea României", intr'o cărţulie denumită, "Mişcarea Legionară, mişcare naţionalistă de tip fascist", in care fantezillor anterioare li se adăogau prefabricatele documente "din arhivele Statului", provenind aşa zis din arhivele Serviciului secret al lui Moruzov şi din diversele declaraţii ale lui Biris, etc. când a fost arestat după 1944, in dovedirea acuzaţiilor dizidenţei contra Comandantului de "agent al acestor servicii şi autor al asasinarii Căpitanului, pentru a-i uzurpa locul şi conducerea Legiunii".

Citâm din notele marginale ale prof. Găzdaru din "Pământul strămoşesc", serie nouă, 5, 1979, pag. 197:

"Dacă tinem seama de faptul că principalii martori ai unor asemenea isprăvi (M. Moruzov, Nicki Stefănescu; Vârfureanu) au fost executaţi la Jilava iar Biris, însoţitorul lui Sima la întâlnirile cu Moruzov, s'a sinucis după eliberarea de la Aiud, intelegem perfect de ce "Comandantul M. L." a putut trăi liniştit 40 de ani. Astupată cu pământ gura eventualilor mărturisitori despre spurcatele legături ale lui H. S., acesta s'a scăldat ani intregi in iluzia că urmele responsabilităţii lui au fost definitiv înmormântate. Nu i-a trecut deloc prin slăbuţa sa minte că aceste legături fuseseră consemnate prin scris, la vremea lor, de subalternii lui Moruzov şi nici că Biriş fusese obligat să destăinuiască totul, atunci când, după 23 August 1944, agenţii de securitate l-au avut in mână. Cu vremea secretele compromitatoare au inceput sa tasneasca din dosarele politienesti şi sa populeze somnul lui Sima cu strigoi şi cu coşmare. De prin 1971, când doi intelectuali comunişti, Spălăţelu şi Fătu, au avut acces la arhivele respective şi au dat la iveală activitatea delictivă a lui Sima, acestuia nu i-a rămas o altă salvare decât să mistifice realitatea printr'un alibi de 500 pagini. Incercarea de a ascunde adevărul a falimentat şi astfel cartea s'a transformat intr'un preţios ghid pentru reconstituirea fazelor trădării."

Şi acum o mică paranteză. Pentru aşi susţine tezele, prof. Găzdaru face apel la toate lăncile. Astfel, pe individul Fătu, il numeşte "intelectual comunist". Din rândurile citate mai inainte reiese clar că prof. Găzdaru îi acordă credibilitate absolută acestui "intelectual comunist", care "a avut acces la arhive". Părintele Boldeanu a avut noroc că faimoasele rânduri ale prof. Găzdaru au apărat după procesul ce a avut Părintele la Paris. Dacă s'ar fi intâmplat acest lucru mai inainte, prof. Gazdaru ar fi fost citat de acuzare, adică de duşmanii nu numai ai Mişcării Legionare ci şi ai Neamului românesc.

Dl Jean Miloe, autorul cărţii "La Riposte", indeobşte cunoscut ca om onest şi acuma membru marcant al Consiliului Naţional, din care fac parte şi dizidenţii, la pag. 94 a numitei cărţi il numeşte pe "intelectualul comunist", "un petit professeur" iar avocatul Părintelui Boldeanu, dl V. V. Stanciu, il numeşte pe "intelectualul" Fătu, "svant, istoric", dar aceasta, *in bătaie de joc.*

Fătu a declarat că Parintele Boldeanu a fost secretarul M. L., ceiace prof. Găzdaru ştie că e o minciună sfruntată. Intrebat care i-au fost sursele, "profesoraşul" (după afirmaţia dlui Miloe), "intelectualul comunist" (dupa părerea profesorului Găzdaru) răspunde că "din arhivele Statului, la care a avut acces". Şi dl Miloe scrie: "Arhivele statului nu i-au încredinţat (acestui profesoras), piese originale; il trimit la Paris cu buzunarele tixite de hârtii pe care le va scoate foaie cu foaie şi chiar mai multe deodată, se incurcă cu aceste bucăţi de hârtie cum ar face-o un mic băcan care ar face-o desigur cu mai multă îndemânare. Şi acest "profesoraş", declară contra adevărului istoric, deci o minciună istorică", etc (La Riposte, pag. 94).

Dl Miloe, dl V. V. Stanciu, etc. au arătat că afirmaţiile "intelectualului comunist" Fătu, sunt "minciuni istorice". Şi aceste "minciuni istorice" tratate ca atare de Justiţia franceză, sunt luate drept adevăruri, tot istorice, scoase din arhive, de către prof. Găzdaru! Să continuăm? Ne mulţumim să repetăm că Părintele Boldeanu a avut noroc mare că cele scrise de prof. Găzdaru au apărut după cunoscutul proces de la Paris. Altfel ar fi avut şi mai multe necazuri decât a avut.

Pentru Dumnezeu Domnilor! Să fim serioşi! Aţi fost legionari şi dacă mai există o fărâmă de onestitate căpitănească in sufletele Dvs, cum puteţi justifica atitudinea negativă adoptată ca dizidenţi, insusindu-vă măsluirile duşmanilor impotriva camarazilor rămaşi pe baricade, utilizând lozincile, fanteziile şi falsele lor argumente, când vrăjmăsia le este îndreptată deopotrivă şi contra voastră ca foşti membri activi ai Mişcării şi preamăritori ai Căpitanului.

El urmăresc distrugerea ansamblului legionar, in special doctrina "Gărzii de Fier" — singura care poate fi opusă comunismului ateu şi singura forţă spirituală rămasă neclintită in lupta contra marxismului triumfător, prin tradarile Occidentului la Yalta, Teheran, Moscova, Potsdam, Helsinki şi Belgrad.

Vă orbeşte, invidia care a pus stăpânire pe minţile şi judecata voastră şi v'a impins pe panta trădării.

Horia Sima a făcut politica impusă de împrejurările anilor 1938-1945 şi a reuşit — cel puţin pentru câteva luni — să realizeze Statul Român Naţional Legionar, pe care l-aţi susţinut fără reticenţe atunci şi l'aţi apărat pe baricade la 21 Ianuarie 1941, implinind vrerea Căpitanului.

Cum puteţi crede că dacă aceste insemnări ale Serviciilor secrete ar fi existat realmente, la 21 Ianuarie 1941, în timpul rebeliunii Antoneştilor contra Mişcării Legionare, condusă din umbră de resturile partidelor politice şi de conspiraţia comunisto-jidovească, nu le-ar fi utilizat la maximum in "Pe marginea prăpastiei" şi după acea?

Nu era nevoe să aştepte 30 de ani pentru comiterea altor infamii impotriva Mişcării Legionare şi a Comandantului ei.

Renegându-va trecutul de luptă anticomunistă, aţi intrat deadreptul ca Ieremia cu oiştea'n gard, fără să gândiţi la hipotecile capitularde pe care vi le însuşiţi, le avalaţi şi trebue să le apăraţi contra oprobiului unanim al Românilor de acasă şi din streinătate.

Treziţi din letargia legionară in care v'aţi complăcut atâta amar de ani, "intinerind" unii "îmbărbătându-se" alţii, cum pretindeţi, aţi crezut sosit ceasul dislocării Comandantului din lupta exilului şi v'aţi repezit să nu pierdeţi ocazia, alunecând pe panta trădării Căpitanului şi a luptei lui anticomuniste, continuată cu atâta hotărâre de Horia Sima până astăzi.

Las altora sarcina să descifreze textul Memoriilor Comandantului Legionar Virgil Ionescu şi să descopere interpolările găzdăreşti.

Nu pot însă încheia acest comentar fără să reproduc din aceste Memorii destăinuirile Comandantului Virgil Ionescu dela pag. 114, paragraful 5:

Cum intre timp Belgea fusese arestat, fusese transportat la Lagărul din Miercurea Ciucului, iar Papanace părăsise Capitala, Clime ne-a propus să delegam conducerea provizorie a Mişcării Legionare lui Sima. Ne-a argumentat alegerea pe considerentul că Sima era unul dintre comandanţii legionari mai puţin cunoscuţi de poliţia Capitalei...

Instructiunile necesare pentru conducerea Mişcării Legionare i-au fost transmise lui Sima prin Cosmovici, impreuna cu schema unui nou sistem de organizare...

CUVANTUL COMANDANTULUI HORIA SIMA LA IMPLINIREA A PATRUZECI DE ANI DELA INFIINTAREA LEGIUNII

Camarazi,

Al 40-lea an de la întemeierea Legiunii ne găseşte intr'o stare înspăimântător de grea.

In Tară mii şi mii de camarazi au căzut victimele celei de a treia prigoană, iar cei rămaşi în viaţă, după douăzeci de ani petrecuţi în temniţă, nu mai sunt decât umbrele falnicilor Legionari de altă dată.

In exil, prelungirea lui dincolo de orice limită previzibilă, răreşte rândurile Legiunii, prin efectul biologic al vârstei şi prin dezertările inerente decepţiilor acumulate an de an.

Să mai adăugăm apoi, pentru a avea tabloul întreg al tragicei situaţii Legionare şi teribilele presiuni la care suntem supuşi din partea mafiei comuniste, pentru a ne obliga să capitulăm şi să ne risipim.

Si de nicaeri nici un ajutor, nici o mână intinsă, nici un punct de sprijin in aceasta lume bogotă şi puternică a occidentului in care trăim.

Suntem singuri. Ingrozitor de singuri. Cu duşmani în spate şi totuşi existăm şi ne afirmăm.

Ca pasărea Phoenix Legiunea renaşte din propria ei cenuşe.

De atâtea ori în decursul sbuciumatei noastre istorii, duşmanii au crezut că ne-au dat lovitura de graţie:

— în 1938 cu asasinarea Capitanului,
— în 1939 cu noaptea Sfantului Bartolomeu,
— în 1941 cu lovitura de Stat,
— în 1942 cu azvârlirea în lagărele de concentrare,
— în 1945 cu alte lagăre şi amnintări,
— în exil o furioasă ofensivă de a ne fărâmiţa şi reduce la neputintă.

De atâtea ori însă duşmanii au trebuit să constate că s'au înşelat; că Legiunea îşi lecueşte rănile şi-şi reia drumul ei de luptă şi suferinţă.

Această tărie de neînvins are o explicaţ e, pe care voi toţi o cunoaşteţi şi care constitue cred, cea mai mare virtute omenească; eroismul de durată în slujba adevărului.

Căpitanul şi Moţa şi toţi eroii şi martirii noştri, ne-au deschis acest drum, care nu se măsoară nici după victoriile obtinuţe, nici după înfrângerile suferite, ci exclusiv după statornicia arătată în slujba unei credinţe.

E mare cel ce face o faptă mare! Dar e mai mare acela, care clipa de clipa, zi de zi, an de an, toată viaţa lui, işi păstrează lealitatea faţă de idealul îmbrătisat.

Acesta e secretul care ţine viaţa Legiunii.

De la primele ei începuturi şi până astăzi, putem urmări o perfectă continuitate, în spiritul ei, în doctrina ei, în organizaţia ei, în obiectivele ei, graţie tocmai elementelor de mare stabilitate sufletească interioară şi care nu s'au clintit de pe poziţia lor în cele mai mari incercări.

Această aniversare ce a strâns la picioarele Sfintei Cruci dela Majadahonda, atâţia Legionari veniţi de la mari depărtări şi cu mari sacrificii, reprezintă un triumf al eroismului de durată, pe care Dumnea-voastră l'aţi cultivat în mod neincetat şi cu conştiinţa clara a răspunderilor ce vi le-aţi asumat faţă de destinul legionar.

In Tara s'a petrecut un fenomen paralel cu al nostru, realizat în condiţii infinit mai grele, ceace asigură unitatea, coeziunea şi continuitatea Mişcării, peste toate opreliştele Cortinei de Fier.

Să dea Domnul ca amintirea jertfelor făcute să ne ilumineze şi mai departe calea, dându-ne puterea să ne continuăm lupta pentru Christos, Neam şi Patrie şi să ne facă vrednici să transmitem generaţiilor viitoare neatins patrimoniul spiritual al Legiunii.

Salutul nostru rostit la picioarele acestei cruci, să străbată până în cele mai indepărtate inimi româneşti, vestind reînoirea legămintelor noastre.

Trăiască România liberă şi independentă!

Trăiască Legiunea şi Căpitanul!

MEMORILE...

Cum rămâne Domnule Profesor Găzdaru cu afirmaţia D-tale din notele marginale pag. 195, paragraful 4, reprodus mai sus:

"Viguroasa demascare a trădării perpetrată de un aventurier cocoţat la comanda Miscării" — prin care arunci cu noroi pe testamentul legionar al Comandantului Virgil Ionescu, descoperindu-te ce eşti, unul care te-ai crezut legionar, dar n'ai priceput gândul Căpitanului.

"La început a fost Căpitanul şi numai el!"

"Prin el s'a revărsat cunoaşterea celor legionare peste noi, ca şi lumina pentru reinvierea Româniel. Dar nu a continuat cum ar fi trebuit, prin ai lui, care au văzut lumina fără să se lumineze; au trecut prin ea, dar nu s'au pătruns de ea."

"Aşa se va face că cei ce vor mai veni intru Legiune să numai înţeleaga pe cei plecaţi din ea şi, legionari crezându-se, nu vor fi priceput gândul Capitanului."

"Şi acuma la sfârşit, voi parafraza spusele lui Isus către Apostolul Toma: Fericiţi acei care l'au cunoscut pe Căpitan, l'au crezut şi l'au urmat, dar mai fericiţi cei care nu l'au cunoscut, şi totuşi l'au crezut, il urmeaza şi-l vor urma."

"Va fi singura cale pentru România renăscută să se transforme intr'o Naţiune conştientă, puternică şi creatoare. Nu intereseaza când va fi să fie, căci se va intâmpla!"

Horia Sima nu are nevoe să-şi creeze alibiuri.

Cartea lui "Sfârşitul unei Domnii Sângeroase" este mărturia scrisă a sbuciumului unui legionar conştient de misiunea lui şi care cu intuiţia dramei ce se va abate asupra României, a căutat să frâneze trigicul destin, pe care politicienii corupţi şi un Rege depravat il făuriseră poporului român, cu inconştienţa, fărădelegile şi crimele lor.

El a creat Istorie şi continuă cu aceaş dârzenie lupta Căpitanului şi a martirilor noştrii împotriva marxismului moscovit.

Cei ce se împotrivesc din invidie şi neputinţa de a înţelege tot ce a realizat până acuma, fac o crimă impotriva Legiunii, a Neamului Românesc şi intârzie eliberarea lui.

TRAIAN POPESCU

CAMARAZI

Cei 30 de ani ce s'au scurs dela moartea Căpitanului nu au făcut decât să confirme trăinicia organizației ce-a creat-o și trăinicia doctrinei cu care a înzestrat-o.

Legiunea n'a pierit odată cu dispariția fizică a Căpitanului, așa cum și-au făcut planurile uneltitorii asasinării lui. Trecând printr'un lanț ne-intrerupt de prigoane, Legiunea a spart blocada tuturor coalițiilor vrăjmașe și și-a făcut drum în lume fără ași altera ființa și fără a trăda testamentul lui spiritual și politic.

Dar oridecâte ori am ieșit la suprafață dintr'o grea încercare știam cui îi datoram minunea supraviețuirii: Căpitanul. Fără de viața lui, fără de exemplul lui, fără sacrificiul lui, fără concepția lui creatoare de om și națiune, Mișcarea de mult ar fi zăcut în fundul Istoriei.

"Corabia Verde", cum numește poetul Aron Cotruș Legiunea, a trecut prin furtuni îngrozitoare, gata clipă de clipă să fie înghițită de valuri, dar tot de atâtea ori cârmaciul ei nevăzut, dar pururea prezent în sufletele noastre, Căpitanul, ne-a insuflat credința și ne-a scos la liman.

El veghează fără încetare din ceruri, implorând ajutorul lui Dumnezeu pentru mult încercata lui Legiune. Puținătatea forțelor noastre a fost permanent compensată de uriașele descărcări de energie ce le-a primit din lumea supranaturală, unde s'a constituit, sub comanda Căpitanului, Legiunea triumfătoare a eroilor și martirilor, a celor morți în credință, cu care ne vom intâlni, refăcându-ne unitatea, în ziua Invierii.

In acest an de grație, 1968, s'a verificat în mod elocvent și neașteptat valoarea de durată a doctrinei Legionare și a viziunii lui politico-istorice. Când atâția credeau că Legiunea este deșertata de orice conținut de actualitate pe toate planurile și nu mai reprezintă decât o reminiscență, cultivată de niște nostalgici incorigibili, iată că în lume s'a intâmplat o mare turburare, o mare fierbere, care a răsturnat concepția existențialistă la modă și a readus omenirea pe poziția numită de Căpitan "lupta între cele două lumi". Nu mai sunt puterile Axei care se înfruntă cu bolșevismul. Alte națiuni le-au luat locul în frontul anticomunist, dar viziunea Căpitanului despre destinele omenirii nu a suferit nici o modificare. Sunt puterile occidentale în totalitatea lor care apără astăzi Altarele și civilizația creștină contra bolșevismului ateu și distrugător de orice cultură. Intre cele două lumi nu există posibilități de acomodare și conviețuire, cum a prevăzut Căpitanul, nu există soluții parțiale, ci un conflict iremediabil, care nu se poate rezolva decât prin dispariția uneia din tabere.

Lumea liberă începe să se trezească dupa 25 de ani din "somnul cel de moarte" din cumplita eroare a coexistenței pacifice, după ce s'a convins că molohul bolșevic nici nu s'a îmblânzit și nici n'a dormit în acest răstimp, ci s'a pregătit intens pentru ultima ofensivă, care să-i asigure dominația lumii.

Contra tuturor experților în probleme comuniste, contra kremlinologilor, contra inteligențelor politice și ziaristice ale veacului nostru, contra speculațiilor asupra unei posibilități indefinite de coexistență, a biruit viziunea Căpitanului asupra destinelor lumii, iar noi avem mângâierea și mândria că nu ne-am abătut dela indicațiile lui, cu toate presiunile la care au fost supuși.

Suntem aici, Căpitane, unde ne-ai așezat tu, la hotarele dintre cele două lumi, gata de a servi Adevărul etern cu aceiași pasiune a primilor ani și cu acelaș spirit de sacrificiu.

In aceste împrejurari, cu totul deosebite de acum câteva luni când lumea se scutură în grabă de falsele și adormitoarele concepții și își revizuiește politica de ansamblu față de blocul comunist, este de datoria noastră să dăm tragicei aniversări dela 30 Noembrie, întreaga și adevărata ei semnificație. Prevederile Căpitanului, pecetluite cu sângele său, încep să se realizeze la scară mondială, făcând inevitabilă o confruntare, între cele două lumi. Era coexistențelor, a destinderilor, a podurilor între Est și Vest, a concilierilor, a intrat în declin, făcând loc unei concepții mature, bazată pe recunoașterea dimensiunilor reale ale primejdiei din Răsărit. Retorii, făcătorii de opinii, vor fi obligați să cedeze locul luptătorilor și oamenilor de sacrificiu.

Pe acest precursor și vizionar fără egal al viitoarelor bătălii și desnodăminte care vor angaja soarta întregei omeniri, Căpitanul nostru iubit, trebuie să-l explicăm și propagăm cu tot curajul, pentruca ideile lui binefăcătoare să servească în orientarea și concentrarea forțelor binelui.

Aniversarea morții Căpitanului trebuie să o facem în acest an cât mai public și mai elocvent, subliniind în actele comemorative importanța concepției lui spirituale și politice, pentru viitorul lumii întregi.

1) Toți legionarii vor invoca ajutorul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, pentru a ocroti Mișcarea și pentru a limpezi cu puterea lor drumul omenirii, spre biruința Binelui, Adevărului și Dreptății.

2) In 30 Noembrie, sau la o dată apropiată de această zi, se vor organiza slujbe religioase în toate garnizoanele, pentru pomenirea sufletelor Căpitanului, Nicadorilor și Decemnirilor. Anunțurile pentru invitarea publicului vor cuprinde o frază caracteristică din gândirea Căpitanului, care să aibă legătură cu actualitatea.

3) Indată după slujbă sau în cursul serii, *legionarii* se vor întruni în ședință solemnă și *vor comemora* în intimitate sacrificiul Căpitanului. Vorbitorul principal va scoate în evidență ideile mai sus expuse, făcând o aplicație a viziunii Căpitanului la situația actuală a lumii.

4) Se va ține post negru în ziua de 30 Noembrie, afară de cei bolnavi, slăbiti sau călători.

5) Se vor anunța toți legionarii că termenul pentru prezentarea lucrărilor destinate volumului omagial "Mărturii despre Căpitan", se prelungește până la 31 Decembrie 1968. Cei ce l-au cunoscut pe Căpitan sau au trăit în apropierea lui, au datoria să pună pe hârtie impresiile și gândurile lor despre Intemeietorul Legiunii, pentru a nu se cufunda în uitare acest material prețios pentru Istorie. Cei ce nu l-au cunoscut, pot contribui cu lucrări care tratează evenimente din Istoria generală a Legiunii.

6) In afara de acest volum — operă *colectivă* — aniversarea morții Căpitanului va fi comemorată prin reimprimarea lucrării lui principale "*Pentru Legionari*", ediția din anul 1936, și publicarea primului volum al unei *Istorii a Gărzii de Fier în limba franceză*, care cuprinde tocmai perioada de luptă a Căpitanului, 1919-1937.

7) Cel mai mare dar ce-l face Legiunea Căpitanului în acest an, este fără îndoială apariția cărții Dlui Sturdza, în Statele Unite, în limba engleză, sub titlul "The Suicide of Europe". Lucrarea a apărut în condiții technice excepționale, la o editură care posedă largi posibilități de difuzare.

Prin cartea Dlui Sturdza, publicul american va avea prilejul pentru întâia oară să cunoască adevărata istorie a Legiunii și nu acea falsificată.

NOI NU NE-AM NASCUT IN ZADAR

Noi nu ne-am născut în zadar,
Noi n-am risipit sfântu-Ți har
Nici prin ce-am trăit și trăim,
Nici prin ce gândim și simțim!
Tu Ni L-ai dat, spre noroc,
Drept sfânt Arhanghel-Prooroc,
Pe Cel ce-asemeni Codreanului
Fu sfânt pândar Neamului.
Când Ți-om putea mulțumi?
Cum Ți-om fi noi vrednici fii?
El, inspirat de-al Tău har,
Ți-a ridicat un altar;
Noi pe altar am jertfit
Tot ce Corneliu-a gândit:
Mii inimi puri de martiri;
Mii începute zidiri!
Azi, de ne-ntrebi ce-am făcut,
Noi Ți-amintim de-nceput,
Căci am rămas ce-am fost ieri,
Nicicând trădând, nicăieri!
Fii bun cu noi, Doamne Sfânt:
Ce ni-i mai dat pe Pământ?
Orice ni-i dat, bine ști,
Noi știm plini și jertfi!
Fii cum ne-ai fost, priincios!
Noi Te-om cinsti *bucuros!*

EMANOIL CARABAȘ

BASARABIA

rusesc. Anume despre acești oropsiți ai soartei ași vrea să vă vorbesc astăzi. Despre acei, pentru care, chiar din primele zile de eliberare sovietică începură arestările, execuțiile și trimiterea cu forța în Rusia la mine de cărbuni și în batalioane de muncă silnică. Oamenii se ascundeau prin labirinte subterane săpate în mare secret. Erau însă prinși și pedepsiți în modul cel mai barbar. Era greu de găsit o familie care să nu fi avut pe cineva arestat. Dealtfel, până la 1940 nu exista în toata Basarabia țăran care să fi știut închisoare.

Incepură apoi insuportabilele impozite agricole și așa numitele dăjdii către stat. Era măturat ultimul bob de grau și porumb din podul țăranului, îi era luat, fără plată, ultimul cartof din beci. Oamenii mureau de foame cu zecile în fiecare sat. Erau mâncați câinii, pisicile. Veni apoi colectivizarea forțată din 1949, precedată de deportarea într-o singură noapte a circa 15 procente de familii țărănești din fiecare sat.

România lui Dej și Groza n-a luat apărarea românilor năpăstuiți de înstrăinare. După cum nici astăzi, anticipând puțin stările de lucruri de la fața locului, România lui Ceaușescu nu-i apără pe aceiași basarabeni și bucovineni de asimilare.

Sub pretextul că în nordul și sudul Basarabiei majoritatea populației ar fi de origine etnică ucraineană Hotinul, Izmailul, Cetatea Alba și Chilia au fost date Ucrainei. E o manevră șovină de încurcare a ițelor istoriei pentru că toți locuitorii din aceste meleaguri vorbeau limba română în momentul retrocedării. Cât despre pretinsa origine etnică slavonă, recensământul făcut de austrieci la sfârșitul anului 1776 nu înregistra în Bucovina și în nordul Basarabiei nici un ucrainean sau rus! Abea după ce împaratul Franz Iosif al II-lea "scuti țara de cătănie pe timp de 50 de ani" începură să ne invadeze ei pământurile în fuga lor de monstruosul servici militar țarist ce dura 25 de ani!

Amintita fărămițare geografică urmareste două scopuri: desrădăcinarea noțiunii de Basarabia care duce, prin asociere, la cele zece provincii românești și accesul Ucrainei, ca membră a Națiunilor Unite, la Convenția Dunăreană. Astfel, Basarabia e lipsită de țărmul Marii Negre, de Dunăre cu brațul ei Chilia și de Limanul Nistrului bogat în nămol curativ. Școlilor nu li se mai zice "românești" ci "moldovenești". Limba rusă este obligatorie și se predă zilnic din clasa a doua primară. In schimb franceza se face doar odată sau de 2 ori pe săptămână din clasa a cincea!

Atât la Chisinau cât și la Cernăuti este impusă insistent noțiunea de "moldoveni" inexistentă aici până la 1944. In felul acesta se pretinde că ar fi două popoare: român și moldovenesc. La Chisinău Eminescu se editează ca poet moldovean, iar la Moscova — ca poet român.

Alfabetul latin a fost rebotezat în "alfabet românesc" și condamnat ca atare. Primul secretar republican de partid, veterinar de meserie, care se află în fruntea Moldovei Sovietice de 20 de ani nu vorbește limba poporului pe care îl conduce. Tot ce-i românesc: cărțile, ziarele, revistele, filmele, valorile culturale românești, formațiile artistice — se socoate periculos în Basarabia și interzis ca atare. Este interzisă și muzica româneasca la radioteleviziunea din Chișinău. Și nu pentru că conținutul acestor valori ar fi la Bucuresti altul decât la Chișinău. Cauza este mesajul lor românesc care trezește sentimente naționale puternice în mijlocul populației băștinașe. A fost suprimată denumirea postului de radio pentru tineret "Luceafărul" pentrucă se identifica cu numele lui Eminescu ce trezește asocieri românești înălțătoare.

Un singur lucru trebue să ne mângâe pe noi, cei din exilul nostru forțat: românii din Bucovina și Basarabia păstrează mereu treaz sentimentul național latin și speranța fierbinte într-o unire cu frații de peste Prut și Siret, cum zic ei. Judecați și dumneavoastră: trecuseră 15 ani de la venirea rușilor în Bucovina și se hotărî, însfârșit, ca să fie deschis un post de radio și pentru așa zișii moldoveni din așa zisa regiune Cernăuți. Satele bucovinene erau cuprinse de o adevarată euforie. Unii ziceau că "s-au dus rușii", alții susțineau că abea "după asta se vor duce".

Dar cu tot entuziasmul într-o zi veni la redacție o scrisoare de care stătea prinsă o insignă comsomolistă strivită cu ciocanul. Chipul lui Volodea Ulianov-Lenin dispăruse de pe ea. "Roșul cu care vă scriu, trădătorilor, — mărturisea autorul ei, — nu e cerneală. E sângele meu. Cum puteți spune atâtea minciuni despre prietenia de veacuri dintre ruși, ucraineni și moldoveni? Dușmănie — nu prietenie! De ce nu spuneți cinstit că Cernauții sunt ai românilor și nu ai rușilor?" Și tot cam pe atunci trei mii de români din suburbia Roșa a Cernăuților au refuzat să primească pașapoarte sovietice pentrucă la rubrica "naționalitate" li se scrisese "moldovean" și nu "român"!

Deobicei, cuvântului "disidență" i se alătură niște calificative aproape consacrate: disidența politică, disidență literară, disidența religioasă și aproape niciodată *disidență țărănească!* E o mare nedreptate, pentrucă țăranii au fost acei care au spus primii: nu vrem colectivism, vrem biserici deschise! Țăranul a fost acela, consateanul meu Vasile Burcă, care a avut curajul să intre la sediul colhozului și să-i zică președintelui: "Inscrie-mă, tovarășe, în registre vacă!". Vacă, pentru că vaca primea trei kilograme de porumb pe zi, iar colhoznicul — 200 de grame!

Am asistat la o conferință a unui dregător de partid intitulată "Marxism-leninismul în viață" dar le-a vorbit țăranilor numai de hectare, procente, bețivani, furturi, ca după conferință să-mi zică: "Ii se poate vorbi și despre materii înalte, fac impresia că te ascultă, dar de fapt zic între ei că ești un prost".

Voiu cita doar un mic fragment dintr-o scrisoare a compatriotului nostru Vasile Bârladeanu care, din fundul Rusiei, spune prin altele: "Terminînd cu rezultate excelente universitatea, am fost nevoit să iau drumul Iacutiei ca să-mi cîștig cu lopata și tîrnăcopul o bucată de pâine In calitatea mea de creștin, urmînd poruncile lui Hristos, căutam să mă acomodez realității, fără să mă intereseze cîtuși de puțin problemele politice, ducîndu-mi crucea smereniei și răbdării Domnului... Analizînd lucrările lui Karl Marx și ale adepților lui am ajuns la concluzia că mi-au fost răpite toate drepturile de om numai pentru că nu știu și nu vreau să renunt la neamul meu, la bogățiile naționale, la divinități și la istoria poporului din care facem parte".

Sunt nenumărate cazurile de manifestări de românism curat în Basarabia și Bucovina despre care s-ar putea vorbi ore și ore în sir. Și toate dovedesc că tot ce-i românesc nu piere și nici nu va pieri vreodată aici.

O serbare a elevilor de la școala din Țețina, o altă periferie a orașului Cernăuți, era consacrată uneia dintre nesfârșitele aniversări ale revoluției bolșevice. In așteptarea dirijorului, care era subsemnatul, cortina rămânea nemișcată. Nu se mai putea aștepta și directorul porunci soției sale să înceapă ea programul. Leontina Porfirovna lovi cu diapazonul în degetul mare de la mâna stângă, îl duse la ureche și în liniștea sălii dădu tonul:

— Trăiască Regele...

Sala începu să aplaude furtunos. Leontina simți cum i se moaie picioarele și căzu fără cunoștință în fața coriștilor. In timp ce jertfa "intuiției trecutului" era târâtă de pe scenă și stropită cu apă, directorul răcni:

— Imnul Uniunii Sovietice!

Și corul începu: "Unire frățească, Republică mare...".

Când se termină aplaudară doar directorul școlii urmat de învățătorii Șor, Cogan, Șerman, Crigsfeld, Chinsbruner. E ceva tipic din ceea ce numesc rușii "dorul după tot ce-a fost odată", de la care se strâmbă cașicum ar avea în gură toată agurida din Basarabia. Intorc demonstrativ capul și de la monumentele istorice românești. Și iată că la un moment dat o minte luminoasă propuse ca statuia lui Ștefan cel Mare să fie smulsă din locul ei inițial și mutată undeva la periferia Chișinăului. Sondajele poliției secrete au dovedit însă că moldovenii se vor împotrivi. Și atunci s-a recurs la un șiretlic: sub pretextul că postamentul de cărămidă trebue înlocuit cu unul din peatră cioplită, statuia a fost mai întâi împrejmuită cu un gard înalt ca să nu se vadă ce se face acolo, iar apoi strămutată cu vreo 15 metri îndărat și pitită sub coroanele a doi copaci seculari.

Acuma în fosta piață a mitropoliei pe primul plan nu mai apare monumentul lui Ștefan cel Mare, ci statuia de granit roșu a lui Lenin. Mai mult. De jur împrejurul monumentului strămutat s-a săit un rond de flori cu o rază de vreo zece metri, fără să se lase cărărui spre postament. Acuma florile nu mai sunt puse cu dragoste și pietate, ca mai înainte, ci sunt aruncate de la distanță. Aruncate și căzute la întâmplare, florile însă nu lipsesc niciodată.

Un tânăr poet fu întrebat odată, pe când încă mai lucra la comitetul de presă: "Dumneata de ce duci flori numai la Ștefan și niciodată la Lenin?" "De atâta că Ștefan cel Mare pentru mine este ceeace e Lenin pentru voi" — răspunse poetul.

Nu voi contesta așa zisul plan leninist de "propagare prin monumente" care a trasat căile de dezvoltare a artei sovietice prin plantarea a mii și mii de "podoabe" sculpturale și arhitecturale dedicate unei mulțimi de evenimente revoluționare și "luptători pentru libertate", activiști ai așa zisei mișcări muncitorești și predecesori ai așa zisului socialism. Omul, de cînd e om, și-a făcut mereu zei după chipul și asemănarea sa...

Indrăznesc doar să mă întreb dacă monumentele istorice de pe tot cuprinsul Basarabiei și Bucovinei, să zicem, inclusiv bisericile, mănăstirile, cavourile personalităților

neamului, plăcile memoriale, au impiedicat ele vre-odată transpunerea in viaţă a ideii de propagandă comunistă prin monumente? Imi aduc aminte de o discuţie pe care am avut-o acum vre-o 25 de ani cu Rapaport, directorul de pe atunci al şcolii din Ternauca şi fost şef al secţiei raionale de invăţămint Herţa. Dumnealui imi povestea, fără nici un fel de comentarii, că fusese chemat odată la raionala de partid şi intrebat: "Pe cine reprezintă monumentul din centrul Herţei?" "Pe Gheorghe Asachi" — răspunse Rapaport. "Asta o ştiu" — il apostrofă şeful —. Ce-a fost el: revoluţionar sau capitalist?" "Nu cred să fi fost capitalist — se fistici pedagogul—, ştiu doar atit că a fost cărturar umanist, scriitor şi intemeetorul invăţămintului in limba română in Moldova..."

Foarte curind după această discuţie, intr-o noapte, monumentul dispăru. Iar peste un timp oarecare Rapaport fu chemat din nou şi dojenit pentru faptul de a nu fi spus că Gheorghe Asachi se situase la 1859 pe poziţii antiunioniste. Soarta monumentului insă era deja pecetluită: bustul din bronz fusese deacum topit! Dispărea o istorie frumoasă impreună cu zeci de alte istorii dispărute sub şenilele buldozerelor.

Acum cîtva timp am aflat că la baştina lui Constantin Stamati-Ciurea s-a deschis o cameră-muzeu consacrată scriitorului. Cit trage insă ea la cîntar in comparaţie cu cavoul dispărut din fosta curte a fostei biserici din Caracuşenii-Vechi? Iertată să-mi fie comparaţia, dar mă gindesc la mărgica ouată de găina babei din poveste. Sau la muntele care a născut un şoarece, dacă vreţi!

Prin '67 scrisesem un articol critic despre trista soartă a cavoului lui Stamati — fiul şi-l prezentasem la ziarul "Moldova Socialistă", unde redactorul de pe atunci mă intrebă dacă sînt membru de partid şi dacă vreau să-mi pastrez această calitate! M-am mulţumit, deci, cu conservarea acestui articol la naftalina muzeului literar al scriitorilor sovietici basarabeni, pentru care l-am imprimat şi pe bandă de magnetofon. Imi pare bine cel puţin de Stamati-tatăl, stătuia căruia a fost totuşi strămutată din faţa gării Lipnic şi pitită in curtea şcolii din satul Ocniţa!

Mă gindesc şi la monumentele de arhitectură din trecut, numărul cărora nu mai poate să sporească, chiar şi la sate, deşi acestea mai rar sint lovite de calamităţile războaelor, de năvălirile duşmanilor. Mă gindesc, in primul rind, deşi nici pe departe nu sînt un om religios, la fostele circa 1000 de biserici, devastate şi nefolosite de către populaţie, mai ales la cele cioplite din lemn, care sint adevărate capodopere de artă arhitectonică. Cum ar fi biserica din Rotunda, la 6 kilometri de satul meu natal, biserică, care aşi vrea să cred mult că nu s-a ruinat chiar definitiv in cei aproape cinci ani de cind n-am mai dat pe acasă.

Dar mănăstirile? Mai bine zis, cele 20 foste mănăstiri, ca să nu mai vorbim de numeroasele schituri şi bisericuţe din peşteri de pe tot cuprinsul ţinutului dintre Nistru şi Prut cu arhitectura lor medievală, cum este cea a mănăstirii de la Vărzăreşti, construită incă de domnitorul Alexandru cel Bun! Nu este mai puţin importantă şi valoarea artistică a mănăstirilor construite in secolele XVII şi XVIII: Jabca, Hincu, Curchi, Condriţa, Saharna, Rudi, Suruceni, Tabăra, la asaltul şi ocuparea cu forţa a căreia a participat şi Feodosie Vidraşcu, fost preşedinte al radioteleviziunii chişinăuene, secondat de cel mai bun crainic de la radio, care, cu megafonul la gură, avea misiunea să-i demoralizeze pe bieţii călugări, ce se baricadaseră in curtea mănăstirii, spunind că nu vor ceda nici un dram din averea lor muncită şi că la forţă vor răspunde cu forţa. Se produse o incăierare violentă cu poliţia ce se termină cu răniţi de ambele părţi, cu arestări şi deportări.

Dar despre mănăstirea bucovineană de călugăriţe din Pătrăuţi, zidită de Ştefan cel Mare la 1487, mai ştie cineva ceva la ora actuală? Ea, care, deşi devastată in repetate rînduri de năvălitori, a fost de-a lungul a aproape patru secole un adevarat izvor de ştiinţă a scrisului, cititului şi de artă a facerii covoarelor bucovinene! Ce le-ar strica elevilor de la şcoala din Pătrăuţi să ştie despre toate acestea, să afle că, pentru merite deosebite in faţa poporului, mănăstirea din satul lor primea prin uricurile domnitorilor Grigore Ghica şi Mihail Racoviţă moşia de azi a colhozului din localitate, cit şi pe cea a Mihovenilor?

Cit despre schitul Viiniţa, intemeiat de episcopul Nicolai al Rădăuţiului, cel din Crişceatec de pe Nistru, improprietărit la 1768 cu jumătate din moşia Zvineasca prin hrisovul domnesc al lui Grigore Ioan Vodă Calimah, cele din Broscăuţi, Zamostea, Horecea, Voloca şi Jadova, nici istoricii consacraţi nu mai amintesc astăzi despre ele. Oare chiar să nu facă parte aceste lăcaşuri din istoria ţinutului?

E un anacronism flagrant şi o totală lipsă de inţelegere a lucrurilor, dacă nu chiar o crimă. Fie numai şi pentru simplul motiv că toate aceste lăcaşuri nu sint decit nişte mărturii de inţelepciune a timpului cu care inaintaşii noştri se ingrijeau de păstrarea credinţii strămoşeşti, de luminarea minţii, pentru că aproape fiecare mănăstire avea o şcoală primară sau de meserii. In cadrul mănăstirilor şi schiturilor erau adesea create fonduri religionare din care primeau ajutoare băneşti şi in natura familiile nevoiaşe şi cu mulţi copii. Nu vreau să idealizez, cunoaştem cu toţii părţile negative ale moşiilor mănăstireşti, dar de ce să nu spunem, bunăoară, că fondul religionar bucovinean a inceput să finanţeze după 1784 nu numai şcolile primare, eparhiale, ci şi toate celelalte scoli din provincie: institutul de filozofie, liceile, gimnaziile, şcolile normale şi chiar o şcoală de moşit. Deci, fondul era al naţiunii intregi. De ce să n-o spunem? Nu este aceasta istorie?

E vre-o ruşine oare dacă o să reproduc de la acest microfon cuvintele parohului Constantin Moraru din Cernăuţi care zicea la 1893: "Voi părinţilor din Bucovina sînteţi siliţi numai decit să vă trimiteţi copiii regulat la şcoală de la virsta împlinită de şepte ani pînă la virsta implinită de 13 ani. Dacă au îmblat copiii voştri aceşti şese ani regulat la şcoală, apoi faceţi cu dinşii ce vreţi: luaţi-i la gospodărie, daţi-i la meşteşuguri, la şcoli, mai inalte, daţi-i unde socotiţi, că şcoala de şese ani le-a luminat mintea ca să poată trăi cu cinste ca ţărani, ca meşteşugari, catane şi in orice altă stare".

Dar nu asta vroiam să accentuez. Vreau să spun că biserica Sf. Paraschiva unde şi-a făcut datoria de român acest preot, biserică, ce este un adevărat monument de artă arhitectonică, se dărâmă pe an ce trece. După cum vreau să subliniez deasemeni că multe din amintitele relicve istorice şi-au pierdut şi continua să-şi piardă o mare parte din calităţile lor artistice, de-şi noii lor stăpini, ministere ale sănătăţii şi consilii sindicale, nu sint instituţii turceşti şi nici tătăreşti!

Mă gindesc cu stringere de inima la mănăstirea Chiţcani de lingă Tighina. Ce frumuseţe, prin insăşi locul ales pentru amplasare!

Mă purta prin curtea ei atletul rus Bedila, soţul medicului, şef al spitalului ce se află de vra-o 15 ani in incinta mănăstirii, şi-mi arăta cu multă bunăvoinţă şi inţelegere acareturile călugărilor de altă dată, biserica propriu zisă, livada mănăstirii. Il ascultam in calitatea mea de ziarist şi lăcrămam, pare-mi-se, amindoi, in faţa picturilor murale distruse, in faţa mormanelor de imense icoane şi tablouri in ulei mutilate, tablouri de toată frumuseţea, modele de autentică creaţie artistică. Ca să nu mai vorbim de nenumăratele monumente demolate sau de cele pe teritoriul cărora se construiesc aripi de clădiri noi, inadmisibile din punct de vedere istorico-arhitectural. Ce-i drept, uneori se restabileşte cite ceva. Partea proastă, insă, este că orice monument istoric restaurat işi găseşte numaidecit o aplicare utilitară. Cum e cazul celor mai multe biserici, devenite astăzi muzee ateistice, galerii de documente şi tablouri ale aşa zişilor foşti ilegalişti, săli de degustare a vinurilor, depozite, hulubării, ciorării, etc., etc.

In această ordine de idei este caracteristică istoria catedralei din Strasburg, care, pe timpul Marii revoluţii franceze, la porunca primarului revoluţionar, incepu să fie dărimată. Şi atunci s-a găsit un om inţelept care i-a spus primarului că catedrala este una dintre cele mai inalte clădiri din Europa şi că ar fi mai bine să nu fie distrusă, ci să se coase un mare fes iacobin cu care să fie îmbrăcat virful catedralei şi in felul acesta să vadă toată lumea de la mulţi kilometri că Strasburgul este oraş al revoluţiei...

Cu părere de rău, in statele cu regimuri antireligioase, nu s-au găsit pînă la ora actuală inţelepţi care să pună asemenea fesuri pe turlele bisericilor şi mănăstirilor să nu fie distruse.

Sunt cunoscute şi gogomănii oarecum mai fericite. Intâmplarea făcuse ca arhicunoscută mână de granit a lui Vladimir Ulianov să fie indreptată spre catedrală. Şi chişinăuenii, "credincioşi" indicaţiei lui, se duceau duminica şi de sărbători la liturghii. Până când un alt cap luminat zise: catedrala trebue mutată la biserica Ciuflea! Foarte curând in locul crucii de pe cupolă date jos de poetul Ion Bolduna pentru 200 de ruble flutura în vânt secera şi ciocanul, in incinta catedralei făcându-se sală de expoziţii. Gurile rele zic că pentru vreo 2000 de lei Bolduma ar fi gata să coboare purpura rubinie şi să urce tricolorul românesc. Numai să vină vremea şi să aiba cine i le da.

Intr-o singură noapte a fost dărâmată clopotniţa din faţa catedralei. Dimineata in locul fostului monument de adevărată artă arhitecturală era deacum un rond de flori. Lumea se oprea ca la urs iar agenţii cagebeului nu pridideau cu exclamaţiile: ce rond frumos! Curând insă bucuria le căzu in scârbă: un invăţăcel de la academie descoperi pe undeva că clopotele din vârful clopotniţei distruse fuseseră turnate din tunurile luate de ruşi ca trofee de la turci in războiul din Crimeea. Foarte bine, numai că descoperirea fu făcută când clopotele erau deacum metal topit!

Sunt atâtea şi atâtea lucruri dramatice pe care mintea de om sănătos nici nu le poate concepe. Acum câtva timp ziarul de limbă rusă "Pensée russe" din Paris reproducea mărturisirea unui moldovean: "Faptul că găsindu-ne in această situaţie geografică mai suntem printre cei vii, că mai existăm in genere este o mare minune. Nici nu vă puteţi inchipui prin câte am trecut! Două zeci din anii cei mai frumoşi din viaţă i-am trăit in condiţiile stalinismului. Occidentul nu inţelege drama noastră. Am prieteni buni in Franta, pe care i-am văzut nu demult, dar nici unul n-a vrut să mă creadă. Am incercat să le povestesc despre soarta noastră, dar ei vorbeau intruna de automobile, de femei şi de felul cum să facă mai mulţi bani".

Intr-o dimineaţa de toamnă, trecând pe lânga casa presei, şcoala moldovenească nr. 1, universitate şi ministerul de interne al republicii, oamenii citeau pe ziduri şi pe sticlele vitrinelor: "Ruşi, căraţi-vă acasă!", "Moldova — pentru moldoveni!", "Jos Bodiul!", "Scoală, Ştefane, şi vezi ce se face pe pământul tău!", etc.

Uşa clasei a zecea se deschise şi eleva Andruh, arătând mâinile pline de vopsea, zise: "Eu am făcut inscripţiile din oraş. Eu şi cu studenta Elena Neagu". Colegii hotărîră să tacă. Şi abea după două săptămâni au fost arestate complicele. Arestate şi condamnate la inchisoare şi muncă corecţională.

Se plăteşte cu preţ scump disidenţa şi rezistenţa naţională la Chişinău. Ca insăşi cuvântul "libertate". Libertate de expresie, libertatea scrisului, libertatea tăcerii... Dacă omul nu doreşte să ia cuvântul la intruniri este privit cu ochi răi şi tratat ca element suspect.

Logica: din moment ce omul tace inseamnă că poartă nişte idei. Iar indată purtate şi neimpărtăşite — inseamnă că ele nu corespund liniei oficiale. Intre atotputernicii regimului şi cel suspectat se produce o spărtură pe care, de obiceiu, jertfa nu o sezisează.

Scopul: cu cât explozia e mai neaşteptată cu atât efectul ei este mai mare. Aşa cel puţin cred născocitorii de poveşti cu cocoşi roşii. E de ajuns ca cineva dintre cei suspusi să zică printre altele că la radio se da prea multă atenţie formării estetice a cetăţeanului in detrimentul celei social-politice şi caruselul porneşte:

— Unde este internaţionalismul socialist? Unde a dispărut patriotismul socialist? De ce vorbim in şoaptă despre prietenia popoarelor frăţeşti? Aici făcând exceptie doar poporul român. Acestuia nu i se atribue niciodată calificativul de "popor frate", aşa cum li se zice, bunăoară bulgarilor, ungurilor, cehilor şi chiar nemţilor!

Dar toate până la urmă se transformă pe lumea asta. Sunt o sumedenie de capete de acuzare-tip in Basarabia, care pe timpul fărădelegilor staliniste ar fi lăsat in urmă doar numele celor vizaţi. Nimeni şi niciodată n-ar fi aflat unde au fost judecaţi şi unde li se odihnesc oasele. Ca să fiu "autocritic" nu ştiu, dacă şi eu, aşi fi avut vreodată ocazia să fac aceste relatări. Pur şi simplu, am fost poate mai precaut sau poate mai norocos decât alţii.

... In decembrie 1971 organele securităţii l-au arestat intrunul din sanatoriile caucaziene pe mercelogul şef al depozitului republican "Moldobuvi" şi l-au dus intr-o direcţie necunoscută. Zădarnic l-au aşteptat de Crăciun acasă soţia, fiicele, nepoţeii, prietenii. N-a venit nici de Anul Nou. Atit prima cit şi a doua sărbătoare le-a petrecut la inchisoarea din Chişinău. Curind au fost arestaţi şi "complicii" lui: conferenţiarul institutului pedagogic din Chişinău Gheorghe Ghimpu şi bucureşteanul Graur care locuia temporar in Basarabia.

In momentul arestării securitatea republicană dispunea de o singură dovadă a vinovăţiei lor: scrisoarea ministrului de interne al Romaniei Ion Stănescu adresată şefului K. G. B. al U. R. S. S. Iurii Andropov. In scrisoare se spunea că Secretarul General al CC al Partidului Comunist Român Nicolae Ceausescu a primit de la Alexaandru Usatiuc-Corbu o declaraţie privind constringerea basarabenilor şi rusificarea lor. Această declaraţie era anexată la scrisoarea ministrului român.

— Care vasăzică, nu m-au crezut fraţii — se gîndea cu indignare Corbu, cînd anchetatorul securităţii i-a arătat scrisoarea. M-au trădat! Care vasăzică, am fost luat drept provocator... Ce josnicie! Ce murdărie! Oare cu ştirea lui Ceauşescu s-a făcut aceasta porcărie?! Doar declaraţia la cancelaria lui am depus-o... Cum o chema pe femeia căreia i-am lasat tot materialul şi care mi-a spus că Ceauşescu nu poate să mă primească in audienţă pentrucă este in Turcia?... Blestemată să fie!... Cită corupţie! De n-ar fi fost această trădare, ruşii niciodată nu ne-ar fi descoperit! Da, o dovadă incontestabilă...

După şase luni de interogatorii interminabile incepu procesul. Un proces public. Public, dar afară de rudele cele mai apropiate in sală n-a fost admis nimeni. Străzile ce duceau spre judecătorie erau blocate de poliţie. Sala de judecată a fost umplută cu securişti şi oameni de incredere.

— Noi nu sîntem terorişti, noi nu sîntem organizatori de răscoale armate — zise unul dintre "inculpaţi".

— Ingeri! — se auzi o voce pornită.

Sala incepu să se agite, cerind o pedepsire cit mai aspră. Totul era cusut cu aţă albă. O regie de cea mai proastă calitate.

— N-am săvirşit nici un fel de crimă — rosti un alt acuzat — am incercat să facem ceva pe cale paşnică pentru poporul nostru...

— Luptători, vasăzică — răsună o altă voce din sală.

Alexandru Corbu povestea la judecată că tatăl său Vasile pe care enkavediştii il luaseră noaptea numai în cămaşă şi indispensabili a murit intr-unul din lagarele siberiene la inceputul anilor patruzeci intr-o zi de 13 mai.

— Nu sint superstiţios — zicea el — dar ce coincidenţă infiorătoare! In ziua morţii lui sint judecat şi eu, nefiind exclus să nimeresc in aceleaşi locuri unde şi-a găsit moartea tatăl meu care nu se făcuse cu nimic vinovat in faţa puterii sovietice...

Despre ziua morţii tatălui său, Alexandru Corbu aflase abea după treizeci de ani, in timpul unuia dintre interogatoriile sale. Aceasta noutate avea drept scop intimidarea şi demoralizarea lui.

Cind i se dădu cuvintul lui Gheorghe Ghimpu acesta ii rugă pe judecători ca să-i permită să-şi imbrătişeze fiul. Judecătorii căzură de acord. Gheorghe Ghimpu se aplecă, ridică vioara pe care i-o adusese soţia la rugămintea lui şi zise:

— Ţii minte, feciorașule, ţi-am spus eu odată ca atunci cind ve-i creşte mai mare o să-ţi cumpăr o vioară...

— Am deabea patru ani, tăticule — ţipă copilul — simţind că nu e a bună vorba pe care o începuse taica-său...

— De ce eşti tuns cu maşina, tăticule?...

— Ia-o, feciorașule, te implor, căci nu ştiu cind o să ne mai vedem — începu să plingă cu hohot tatăl.

Copilul il cuprinse de git cu amîndouă minuţele... Vioara căzu pe podea scoţînd un sunet sinistru. Toate rudele din sală plingeau şi ele. Iar undeva, in rîndul kaghebiştilor, se auzi:

— Da despărţiţi-i odată... Lacrimi de crocodil...

Alexandru Corbu-Usatiuc a fost condamnat la şapte ani de muncă silnică şi la cinci ani de surghiun in locuri indepărtate, Ghimpu — la şase ani, iar Graur — la patru ani de detenţiune.

— Pentru ce? — intrebă Ghimpu.

— Pentru naţionalismul vostru — se auzi o voce din public.

In materie de naţionalism românesc din Basarabia şi Bucovina e cazul, cred, să vă expun trista poveste a unui oarecare Ursu, poveste tipică şi caracteristică tuturor celor ce gândesc şi trăiesc româneste in condiţiile unui regim şovin impus cu forţa care striveşte tot ce e autohton, tot ce trimite pe căi arhidocumentate la un trecut istoric, altul decât acel la care pretind tot felul de pseudosavanţi în domeniu istoric şi arheologic. Cu un atare tupeu nu este exclus ca într'o zi un învăţăcel rusofil să susţină că primele aşezari omeneşti din jurul cetăţii lui Bucur erau aşezări slave!

Aşadar, situaţia acestui Ursu, Ursu Nicolae, in calitatea lui de responsabil pentru educaţia tineretului se complica prin faptul că in aşa numitul an jubiliar al lui Lenin, afară de inscripţiile antiruseşti de pe străzile Chişinăului, la o şcoală din Anenii Noi au fost scoase in curte şi arse portretele conducătorilor sovietici, la o margine de centru raional de pe malul Prutului doi tineri făcură din portretul lui Lenin panou de tragere la ţintă, iar doi corişti de la radioteleviziunea moldovenească nu găsiră loc mai bun pentru necesităţile lor decât monumentul lui Ilici din Chişinău.

Istoria radiodifuziunii republicane nu mai cunoştea un caz ca la vreo şedinţă a colegiului să asiste primul secretar republican al comsomolului.

— Ni s-au ros urechile — incepu Lucinski — auzind una şi acelaşi intrebare: două limbi sau una? Două, tovarăşi! O ştie şi moş Gheorghe: limba moldovenească şi limba română. Numai postul de radio pentru tineret nu vrea să ştie acest lucru. De ce să nu se organizeze un ciclu de emisiuni prin care să li se dovedească odată şi pentru totdeauna celor tari de cap că nu este o limbă ci două?

Ursu încercă să spună că e o chestiune de competinţa academiei de ştiinţe, dar aprinsul orator il puse la punct, zicînd că nu e cazul să fie intrerupt şi trecu la o altă grijă mare: monumentul lui Ştefan Vodă.

— Izvorul tuturor relelor naţionaliste! După cum ştiţi, in Piaţa Biruinţei se află doua monumente: al lui Vladimir Ilici Lenin şi al lui Ştefan cel Mare...

Accentul logic dat ultimelor două cuvinte lăsa să se intrevadă că acest "domnitor feudal" n-a fost el chiar atit de mare. Apoi incepu să filosofeze că şi la unul şi la altul se pun buchete de flori.

— De ce nu s-ar organiza o emisiune inteligentă in care să li se dovedească admiratorilor lui Ştefan că nicăieri in lume la monumentele istorice nu se depun flori?!

Inşirarea păcatelor lui Ursu în materie de naţionalism nu-şi făcea efectul şi Lucinski trecu la pretinsa promovare a culturii occidentale.

— De ce atita Bethoven cind îl avem pe Ceaicovski? De ce atita Bach cind îl avem pe Kabalevski? De ce atita Chopin cind îl avem pe Şostacovinci?

Această ultimă învinuire fusese aleasă ca moment culminant, spunând că comitetul central al partitudului nu mai are chef să-l dădăcească pe Ursu şi propuse ca acesta să fie destituit.

După cum vedeţi, autorităţile nu recurg în totdeauna la procese judecătoreşti. Pentru disidenţii politici ele mai au un vicleşung: concedierea din postul deţinut fără dreptul de a mai intra la vre-un serviciu după specialitate. Omul caută de lucru o lună, două, zece. Nu este primit nicăieri. Incepe să trimită scrisori disperate la autorităţile respective. Nici o reacţie: un an, doi, trei... In acest timp omul este persecutat şi înjosit, santajat şi chemat la interogatorii secrete. Pe de o parte nu este primit nicăieri la lucru iar pe de alta i se intentează proces penal pentru "parazitism social".

In loc să i se facă dreptate Ursu este discutat în şedinţe de partid pentru includerea unui fragment din rapsodia lui Enescu într-o emisiune radiofonică pentru tineret. Asistă o sută cincizeci de comunişti. Sint oameni pe care "discutatul" îi stima şi-l stimau. Oameni care în repetate rinduri l-au ales în posturi de conducere, oameni care l-au propus de atitea ori pentru tot felul de decoraţii şi stimulări. Şi nimeni nu îndrazneşte să spună un cuvint. Adevărat că nici nu-l critică. De ce tac oamenii?

— Nimeni nu vrea sa rămină fără bucata de piine...

Dacă omului i-a fost lipită aşa numita etichetă du lup nimeni nu-i mai sare în ajutor. Cel puţin în Basarabia aşa este. Criminalul de drept comun se descurcă mult mai uşor. Disidentul niciodată! Colectivul în care Ursu muncise ani de zile tăcea. Şi cum putea să scoată cineva un cuvint cind era vorba de o învinuire ca cea a "promovării culturii occidentale" sau a "românizării"? Stau oamenii cu privirile în pămint şi ascultă "dovezile teribile aduse de primul adjunct al preşedintelui radioteleviziunii:

— Ce-au zis artiştii noştri, şi cei emeriţi şi cei ai poporului, când au aflat din programul postului moldovenesc de radio pentru tineret că Joni Halliday primeşte pentru un concert cinci mii de franci? Cui dăm noi apă la moară? In loc să translăm zi şi noapte cântece despre Lenin, despre partid, despre patrie, redacţia tineretului transmite "O halbă de bere pentru calul meu".

In sală se coteleşte un râs uşor.

— Tom Gions, interpretul acestui cintec, este cunoscut în America ca cel mai înfocat "cu-clux-clan"!

Colectivul stă şi ascultă. Unii zimbesc, alţii se întreabă în şoaptă:

— Intr-adevăr, la ce-i trebuie calului bere?

Invinge principiul neamestecului.

Există în Moldova o categorie de oameni ce pretind la o linie a lor proprie, zicindu-i principială, vigilentă, partinică chiar. In realitate aceştea nu sînt decit nişte carierişti şi conjucturişti. Să luăm, bunăoară, aşa numitul naţionalism moldovenesc născocit din considerente de carierism de primul secretar al partidului Bodiul. El confundă tendenţios mîndria naţională a românilor din Basarabia cu naţionalismul şi sugrumă tot ce-i autohton Pina şi limba poporului al cărui nume îl poartă republica a devenit o formalitate de stat. In şcolile ruseşti din republică nimeni nu vrea s-o învete. In viaţa de ficare zi a poporu — lui — nu e întrebuinţată. Toate întrunirile, inclusiv sesiunile parlamentului naţional, se ţin în limba rusă. Dealtfel, Lenin spunea că duşmanul cel mai înverşunat al oricărei republici naţionale este minoritarul rusificat.

Destituirea nu-l deranjase câtuşi de puţin pe Ursu. Simţea o uşurare chiar. Avizul nefavorabil pentru frontul ideologic îl luă drept glumă la început.

Se înşela. Işi dădu seama de acest lucru cind începu să roadă pragurile redacţiilor, editurilor şi şcolilor în căutare de serviciu. Pe toţi cei cărora li se adresa parcă-i schimbase cineva peste noapte. Oameni, cărora în trecut le făcuse bine, îi ajutase se se aranjeze la lucru, le dăduse de ciştig, pur şi simplu, îi întorc spatele. Unii dintre ei îi fuseseră subalterni. Nu putea avea la ei nici o pretenţie pentru că aşa era dispoziţia mai marilor partidului.

Prezentă o serie de schiţe documentare şi artistice pe la diferite ziare dar fără nici un rezultat. Indicaţia era să nu fie publicat. Nici chiar cu pseudonim.

Ceru audienţă la şeful secţiei de propagandă Anton Constantinov. Acesta îi spuse că nu e neaparat să facă ziaristică, sugerindu-i că în Uniunea Sovietică nu exista şomaj şi că se poate aranja oricind, numai să vrea.

— Vreau — zise Ursu — dar uite că de şase luni de zile, de cind umblu, nu vrea nimeni să mă ia.

— Păi nu e musai în Moldova — spuse el cu propria-i impertinenţă — ţara noastră-i mare.

— Ţara mea e aici, în Basarabia, dumneata n-ai de cit să-ţi cauţi de lucru acolo de unde ai venit.

— Uite acesta-i naţionalismul dumitale — rosti apăsat Constantinov, dînd de înţeles că audienţa luase sfirşit.

In stradă îl întâlni pe secretarul general de redacţie al Enciclopediei Sovietice Moldoveneşti care-i spuse că ar putea să-l primească la redactarea limbii dacă cineva de la comitetul central de partid, fie şi un instructor "cât de păcătos", ar sugera acest lucru.

Ursu se duse la mai marea enciclopediei pe linie de partid şi-i spuse cum stau lucrurile. A zis că-l înţelege perfect, dar trebuie să se consulte cu Lucinski.

Peste citeva zile Ursu trecu din nou pe la Ana Melnic.

— Piotr Chirilovici a spus că nu se poate — începu şefa secţiei instituţiilor ştiinţifice.

— De ce?

— E mult prea devreme.

— Cum, că am 50 de ani împliniţi şi trei copii care mai trebuiesc hrăniţi, îmbrăcaţi!...

— Zice că salariul e prea mare... Şi în genere, Bagrin poate să vă angajeze şi fără consimţămintul nostru.

Bagrin era şeful enciclopediei.

— Poate şi nu prea poate — zise Ursu ridicindu-se.

N-avea nici un rost să-şi piardă timpul. Marionetele nu decid nimic din proprie iniţiativă.

După un an de căutări şi refuzuri Ursu se pomeni cu un bilet prin care era solicitat de Lucinschi la comitetul central.

In anticameră îl aşteptau deacum Anton Constantinov, seful sectiei de propagandă, şi Alexandra Primac, prim secretar al comitetului raional de purtid.

Lucinschi se ridică de la birou şi-i întinse mina lui Ursu. Acesta spuse ca nu doreşte să dea mina cu el.

— De ce? — întrebă şeful fisticit.

— Pentru că mă ţii de un an de zile fără păine.

— Treaba dumitale, noi însă vrem să te întrebăm de ce nu lucrezi de atita timp? Eşti comunist şi trebuie să ai o ocupaţie.

— Dumneata ai dat ordin să nu fiu primit nicăieri la lucru!

Constantinov şi Primac lăsară capetele în jos. Stăpînul cabinetului era şeful lor direct şi Ursu îl apostrofa în modul cel mai categoric. Dealtfel, acesta încercase în repetate rânduri să se aranjeze ca fochist, ca paznic de noapte dar i se refuza pe motivul ca are studii superioare: cum vine asta, i se imputa, ziarist, fost director de filarmonică, redactor şef şi fochist?

— De ce m-aţi chemat? — întrebă pornit Ursu.

— Să vă dăm de lucru.

— Sint gata.

— La spitalul de alienaţi mintali, te duci?

— Nu sint bolnav.

— Fără glumă, se cere şef de gospodărie.

De necrezut! Ce şef de gospodărie să iasă dintr-un om care nici tangenţial nu avusese vreodată de-a face cu aprovizionarea? Şi de ce anume la spitalul de nebuni? Oare nu cumva e o cursă?

— Serios? — întrerupse liniştea Ursu.

— Foarte serios — confirmă Lucinschi.

— Pot să accept cu o singură condiţie.

— S-o auzim.

— Dacă te duci dumneata la acest post ca titular, atunci vin şi eu ca adjunct...

Intre timp, pe căi ocolite şi ascunse de ochiul atotvăzător al cagebeului mi-au parvenit unele ştiri despre soarta de mai departe a doi buni români basarabeni. Acum câteva luni în Basarabia şi România circula pe linia "samizdatului" moldovenesc o scrisoare deschisă a lui Gheorghe Ghimpul, scrisoare, ce prin intermediul unui prieten din Israel o am şi eu, o scrisoare destul de lungă, în care, printre altele se spune că Basarabenii sunt băgaţi la închisoare, trimişi în lagăre, daţi afară din slujbă, persecutaţi numai pentru faptul că-şi iubesc naţiunea, poporul, istoria, că în oraşele moldoveneşti nu sunt scoli cu predarea în limba moldovenească, că la Chişinău şi în alte oraşe basarabenii sunt acei care construesc case pentru ruşi, fiind aduşi zilnic de la satele din împrejurimi cu camioane descoperite pe ger şi arşiţă, că în Moldova Sovietică instituţiile şi judecătoriile îşi duc întreaga activitate în limba rusă, că a fost introdusă cu forţa cirilica pe care copiii n-o pot însuşi în materie de ortografie şi termină şcolile ca nişte puţini ştiutori de carte. "Visul moldovenilor — îşi închee Gheorghe Ghimpu scrisoarea — este unirea malurilor Prutului sub steagul tricolor românesc".

In legătură cu Prutul, blestemat de basarabeni, aşa cum era cândva blestemat Milcovul, vreau să vă spun că eu şi soţia mea am jucat la nunta lui Gheorghe Ghimpu în satul său natal Coloniţa, la doar câţiva chilometri de Chişinău, şi că la această nuntă, în curtea socrului cel mare s-a dansat hora unirii în care băieţii şi fetele, în costume nationale, din cercul de dansuri de la institutul pedagogic, cerc condus de Greorghe, cântau apăsat: "Haideţi la Prut cu grăbire, să-l secăm dintr-o sorbire...".

Inainte de cel de al treilea congres al scriitorilor din Basarabia părea că atmosfera ideologică în republică e mai sănătoasă ca oricând. Şi când colo, hop, că se ridică la tribună un director de şcoală din Râşcani şi zice: "Nu e greu a înşira braşoave nici chiar de la această tribună scriitoricească când nimic nu ai a spune. Dar ce ne facem noi învăţătorii de literatură când se ridică câte un elev mai dornic de a cunoaşte adevărul şi ne întreabă dacă nu cumva am citit "Doina" lui Eminescu? Care "Doina"? — o facem noi pe neznaiul. Aceea cu "De la Nistru pân" la Tisa,

Tot românul plânsu-mi-s-a..."

Sau cum porunciţi să procedam cu un alt vers al marelui nostru poet? Cum? "Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Moldavie...?".

Oratorul n-a putut să-şi continue cuvântul. Se dezlănţui un tunet de aplauze care cine ştie cât ar fi ţinut de nu era suspendată şedinţa.

La răsărit de soare sclipeşte o stea verzuie. Şi o vede numai acel ce întâmpină zorii zilei. O vede şi murmură în sinea lui:

"Coboară-ncet, Luceafăr blând...".

Şi gândul îi zboară la Ipoteştii Luceafărului poeziei, noastre, la Humuleştii lui Creangă, la Mirceştii lui Alexandri, la cetatea lui Bucur... Toate acestea evocă fiinţa străbunilor noştri, faptele lor de arme din Cosmin sau de la Lipnic, limba lor comună de care se tem ruşii cel mai mult, de limba pe care o cânta atât de frumos poetul basarabean, preotul Alexe Mateevici.

Cum apare fenomenul rusificării în Basarabia? Simplu de tot. Vine un rus, să zicem, la Truşeni. Peste puţin mai vine unul, adus de primul, apoi vine al treilea adus de al doilea, tot din fundul Rusiei, şi când te uiţi peste un an-doi aceşti oaspeţi nepoftiţi cer şcoală rusească la Truşeni. Mai trece câtva timp şi întrunirile din sat se ţin în limba rusă, pentrucă, vedeţi dumneavoastră, asistă câţiva ruşi şi nu e politicos să se vorbească într-o limbă pe care n-o cunosc toţi cei de faţă.

Mai trece un timp şi ruşii veniţi nu de mult sunt numiţi de alţi rusi din centru la posturile cheie din sat.

— E timpul să ştii ruseşte, tovarăşe, că nu te înţeleg nici — decum ce vrei —, zice obraznic rusul de la primărie.

— Vreau o adeverinţă, tovarăşe, precum că sunt ţăran din Truşeni şi doresc să mă mut cu traiul în Rusia.

— Asta-mi place, zice rusul, acolo precis că o să înveţi limba în care a vorbit marele Lenin...

Nu e uşor a fi român basarabean la ora actuală. Şi nu numai basarabean, probabil. Pentru că tot ce e viu pe pământul acesta vrea să trăiască liniştit. Şi muncitorul şi ţăranul, şi intelectualul. Mai ales atunci când aude parcă văjâind pe la urchi crivăţul siberian. Vreau să spun că e foarte greu a fi primul. Să ieşi, bunaoară, unul la unul ca să înfrunţi ursul polar. Şi totuşi, după cum vedeţi, are şi ţinutul dintre Nistru şi Prut oameni temerari. Deşi sunt şi o mulţime de aşa zişi "rătăciţi", cum îi numea Aron Pumnul pe românii ce-şi pleacă capul în faţa ocupantului.

Iar ocupantul de la ora actuală este mai preocupat ca oricând de încurcarea iţelor cu iz istorico-românesc. Mai ales când e vorba de toponomia locurilor. La 22 de kilometri de Chişinău, pe malul Nistrului, există o localitate cu numele de Vadul-lui-Vodă. Toata lumea ştie că e vorba de un vad, de la latinescul *vadum*, unde malul râului e jos de tot iar apa puţin adâncă, ceea ce permite trecerea prin apă de la un mal la altul. Anume prin acest vad a trecut odată Vodă Ştefan, lucru pe care îl atestă şi un stejar multisecular ce poartă numele marelui nostru domnitor. Ruşii însă îi zic acestei localităţi Vaduluvoda cu tălmăcirea de la "apă" — "vodă" şi nu de la Vodă. De aceea rusificatorii caută nici să nu mai scrie acest nume de localitate cu două trăsături de unire ci ca un simplu cuvânt.

Sunt pur şi simplu fericit să amintesc în această ordine de idei că pe la Vadul-lui-Vodă a trecut înainte de 1918 Nicolae Iorga, deşi le găseşte ruşilor ca scuză ignoranţa, atunci când constată că ei numesc această localitate Vadalivoda. Pentru zeloşii de toponimică rusească de la academia de ştiinţe din Chişinău vreau să redau un mic pasaj din "România cum era până la 1918" în care marele nostru istoric scrie: "Era în aer o mireasmă de tei, cântau privighetorile de o parte şi de alta a pădurilor de pe mal: mai era nevoie să-mi spună cineva ce ţară era aceasta! O cunoaştem din rădiurile Botoşanilor, din codrii Vasluiului, din măgurile dunărene, o cunoaştem din adâncurile Ardealului şi Bucovinei, din şesurile Banatului, din toate părţile pe unde m-a purtat viaţa şi dorul: doar era mireasma ţării mele, şi aceea nu înşeală.

Aşa am văzut laturea răsăriteană a României, pe Nistru constata Nicolae Iorga.

Purtând acum mai bine de un secol o discuţie cu Aron Pumnul, cunoscutul iluminist bucovinean Alecu Hurmuzache sublinia că "cea mai nenorocită schimbare, care a pricinuit strâmtorarea limbii noastre "au fost ocupaţiile din răsărit, când aceste două provincii ale noastre, zicea el, "au început să-şi piardă faţa cea drept românească, iar poporul român a început straşnic aşi pierde limba, apucând a se da la limba rusească, va să zică s-a încuibat un rău care cu greu se va mai stârpi". E vorba de un rău care de cele mai multe ori începe cu schimonosirea numelui de familie, făcând din Roman — Romanov sau Romanovici, din Pietraru — Petrov, din Andrei — Andreev sau Andreevici, din Orhei — Orgheev, din Cetatea Albă — Belgorod Dnestrovsc, etc.

Şi totuşi românul basarabean a ştiut să-şi păstreze limba ca pe cel mai frumos odor, pentru că în limba lui a răsărit şi răsare prima stea, în limba lui vorbesc izvoarele şi codrii, pentru că românesc îi este viitorul, după cum românesc a fost trecutul meleagului său.

Vorbind despre limba noastră în calitatea ei de comoară primordială putem constata cu bucurie că în aceste momente de grea încercare pentru fiinţa naţională a neamului românesc din Basarabia şi Bucovina, folclorul este acela care stă la baza mângâierilor şi speranţelor, că prin însuşirea a tot ce e autohton în creaţia artistică de toate zilele se ajunge la o neîntrecută conformitate de gândire şi aspiraţie atotromânească.

Şi cât de jalnice şi mişeleşti, pe fondalul acestui măreţ act spiritual ,apar opintelile pseudoştiinţifice ale unui Simion. Cibotaru când zice că "Româna şi moldoveneasca sunt două limbi diferite" care s-au dezvoltat în direcţii diferite şi funcţiile lor istorico-sociale nu se aseamană între ele. Limba moldovenească — susţine dumnealui — este supusă influienţei ruseşti, în timp ce româna cunoaşte influienta engleză şi franceză. La ora actuală, coinchide învăţăcelul moscovit din capitala aşa zisei republici moldoveneşti — moldoveneasca dispune de toate semnalmentele unei limbi naţionale independente". Această spicuire dintr-un interviu în limbă rusă este o replică pe care Simion Cibotaru le-o dă naţionaliştilor "români basarabeni" care, ori de câte ori au ocazie, îi întreabă pe profanii de talia lui Cibotaru: "Ştiţi voi cum sunt traduse cărţile din română în moldovenească? Prin simpla înlocuire a alfabetului latin cu cel cirilic".

Cât de actuală este şi până în ziua de azi demascarea stăpânitorilor şi cotropitorilor când autorul Cântării României zice: "Toţi işi bat joc de viaţa, munca şi sărăcia ta şi slugile slugilor calcă peste trupul tău..."! Intr-adevăr, un Simion Cibotaru, un Emilian Bucov, un Aureliu Busuioc, un Gheorghe Malarciuc nu sunt decât nişte slugi ale slugilor moscovite de la Chişinău când savurează respectiv dezbinarea limbii strămoşeşti, fărămiţarea teritorială a ţării, binefacerile politico-sociale ale sovietismului, anii de foc ai eliberării de sub jugul românesc.

Iartă-i, Doamne, că nu ştiu ce fac! Dar ar trebui să ştie, sunt datori să cunoască spusele lui Alecu Russo: "... Reformarea, ce desparte omenirea de astăzi, veni când România era în cumpăna de a se topi în oceanul slavon, şi goni limba slavonicească de tot din lumea română şi începe adevărata şi singura tradiţie a limbei române". Ar trebui să ştie, sunt datori s-o ştie că nici un moş Gheorghe din Străşeni nu pune preţ pe pretinsul nivel de trai mai ridicat al basarebenilor faţă de cel al românilor din Vechiul Regat, după cum acelaşi moş Gheorghe râde pe sub mustăţi când vine vorba de aşa zisul naţionalism din Basarabia pe care conducătorii Cremlinului îi inspiră întru întărirea graniţei de pe Prut, o graniţă împlântată cu forţa în trupul unuia şi aceluiaşi popor, râde şi zice: "Ce prost eşti, măi Simioane! Chiar să nu înţelegi tu pericolul rusificării Basarabiei?!".

La Chişinău scriitorul şi filologul este investit cu dreptul de a influienţa cetăţeanul doar prin prisma raţiunii. Omul poate să râdă, să plângă, să danseze, să iubească. Poate să uite pe parcursul unor pagini (doar al unor pagini) de procente, de norme de muncă, de depăşirea planului de producţie, etc. Orice lucrare artistică însă are ca personaj principal un harnic constructor al societăţii de mâine, în jurul căruia se însăilează cu aţă albă o întîmplare sau un conflict între o tînără crescătoare de viţei care este pentru fecundarea artificială a vacilor şi un şef de fermă care se cramponează pe poziţii vechi, cînd vaca era dată la taur. Intîmplările şi conflictele sînt alese în aşa fel ca ele să constituie neaparat cuvenitul antagonism de clasă, ciocniri de ordin social dintre exploataţi şi exploatatori.

Cît despre conflicte, ele trebuie să plămădească chipuri "vii" ale personajelor, dintre care cele pozitive să te cucerească iar cele "negative", oricît de simpatice ar fi, să-ţi trezească mînie şi revoltă prin graiul celor "pozitive". Re-

voltă şi bucurie, totodată, pentru că graţie "măiestriei" scriitorului, cultivatorii de porumb, cînd se adună, declară că partidul i-a învăţat cum se prăşeşte cucuruzul, mulgătoarele din stepa Bugeacului, să zicem, cînd ţin sfat, spun şi ele că tot partidul le-a învăţat cum să stoarcă ultimul strop de lapte din ţiţa vacii, iar bucătarii, cînd se întrunesc, zic că şi pe ei partidul i-a povăţuit cum se face un borş de foaie verde...

Cu alte cuvinte, literatura este scrisă la comandă. Iar minuitorul de condei, înainte de a se aşeza în faţa foii imaculate, se cere în audienţă la mai marele ideologilor din district pentru a-şi expune planurile de creaţie. Un fost zootehnician, veterinar agronom sau, în cel mai bun caz, un învăţător mediocru îl ascultu cu tot aplombul injectat de partid. Dă mereu afirmativ din cap, fără a scoate un cuvînt. Scriitorul se fisticeşte. Mai ales în momentul cînd stăpînul cabinetului începe să facă notiţe în blocnot. Monologul ia sfîrşit. Şi încep directivele, cum că:

— orice operă literară trebuie să oglindească veridic mersul înainte spre comunism;
— că la toate etapele contemporaneităţii scriitorul trebuie să afirme calităţile nobile ale constructorului acestuia;
— că la toate şiretlicurile imperialismului scriitorul trebuie să răspundă, condamnînd în opera sa tot ce este duşmănos, reacţionar în lupta pentru pace în lumea întreagă;
— că prin intermediul eroilor săi literatura trebuie să dea dovadă de atitudine loială faţă de cauza comunismului;
— că literatura trebuie să educe la toţi cetăţenii simţul datoriei faţă de ţara socialismului care a biruit;
— că literatura trebuie să oglindească real realitatea de pe poziţiile reale ale realismului socialist real, etc., etc.

Doar o singură condiţie lipseşte din avalanşa imperativelor, aceea că literatura ar trebui să fie totuşi literatură! Ca un Ovidiu al lui Alexandri, spre exemplu, care a văzut lumina rampei şi la Moscova şi la Chişinău, unde teatrul naţional republican "Puşchin" l-a ales pe bardul de la Mirceşti, ca unul care a făcut aşa de mult pentru dezvoltarea dramaturgiei naţionale.

Spectacolul era pregătit cu prilejul a două mii de ani de la naşterea marelui poet latin. Şi teatrul găsi de cuviinţă să accentueze nemurirea lui printr-un detaliu original şi impresionant, introducîndu-se un fel de monolog în cadrul căruia, pe fondalul ruinelor Romei, Ovidiu recită un fragment din "Monument":

Am săvîrşit o lucrare
Ce nici a lui Zeus mînie,
Nici fierul, nici focul,
Nici timpul ce roade
N-o vor nimici...

Ţintuit ca o statuie în faţa cortinei trase, Ovidiu îşi prezice o viaţă veşnică. Iar spectatorul, setos de tot ce e românesc, era în delir, răsunetele în presă — dintre cele mai elogiase: "Incă un mărgăritar scos la lumină din tezaurul fără de preţ, adunat bob la bob de predecesorii noştri".

Desigur, că erau şi "vigilenţi", care lăudau teatrul pentru că concepuse spectacolul "de pe poziţiile contemporaneităţii noastre, accentuînd momentul şi semnificaţia socială...".

Un lucru e cert: "Ovidiu" aducea satisfacerea celor mai nobile aspiraţii ale omului, revalorificîndu-i gustul artistic paraginit de surogatele contemporane, cultivîndu-i limba şi dragostea de moştenirea literară naţională. Lucru, ce se poate obţine numai imprimînd atît poeziei cît şi prozei limba poporană cu tot ce are ea mai armonios, mai pitoresc. Numai prin absorbirea a ceea ce e autohton, scriitorul poate ajunge la o perfectă conformitate de aspiraţie cu poporul său. Aşa cum este cazul poetului Grigore Vieru, bunaoară, care, adăpîndu-se la literatura veche şi la cîntecele populare, evită superficializarea limbii şi promovează moştenirea folclorică, zicînd:

Eu de mamă şi de tată
Nu mă satur nici odată.

Folclorul oral şi cel vocal în ţinutul dintre Nistru şi Prut merg laolaltă, complectându-se şi inspirându-se reciproc, dar cel mai mult din "Mioriţa". Ani de zile s-au purtat discuţii la nivelurile cele mai înalte dacă trebue sau nu trebue admisă această neîntrecută creaţie poporană în cadrul manifestarilor de ordin cultural. Reapariţia ei în public prin intermediul cântăreţului Nicolae Sulac a fost o explozie de euforie naţională. Iar cel mai popular dans în Basarabia este Periniţa, periniţa românească!

S-au împlinit 61 de ani de la Unirea cea Mare a României. Şi tot de atâţea ani comemorăm cu adâncă pietate această măreaţă dată din istoria neamului şi, sunt sigur, va fi sărbătorită atâta timp cât vor fi români pe lume.

Cât despre şifonarea unora aşa zise şi pe atunci mari puteri în legătură cu unirea românilor, ea nu trebuie să ne mire. E o lege a firii ca bogatul să nu-l creadă pe sărac şi voinicul pe cel slab. Pentru ca cei mici şi slabi să devină puternici ei întotdeauna sunt datori să aibă un ideal, idealul unirii, unirii în cuget şi-n simţiri care lipseşte atât de mult exilului nostru românesc, unirii sfârtecate de tot felul de ambiţii de grupuri izolate care nu provoacă decât neînţelegere în mijlocul nostru şi bucurie regimului de la Bucureşti. Or, scopul nostru suprem este lupta contra comunismului şi uşurarea, pe cât e posibil, a Golgotei fraţilor noştri de acasă.

Iar problema problemelor activităţii noastre trebue să rămână mereu integritatea naţională a neamului în graniţele lui fireşti. Şi să nu luăm niciodată exemplu de la cel care se dezic de ceea ce-i al nostru. Aşa cum face "Europa liberă", spre exemplu.

Ascultam acest post de radio încă de pe atunci când se chema "Ziar vorbit al românilor de pretutindeni". Il ascultam şi de fiecare dată mă gândeam: cât de mult îi lipsesc mărturiile concrete aduse de oameni concreţi de la faţa locului! Treptat, începu să nască în mine o dorinţă fierbinte de a umple, odată şi odată, acest gol impardonabil. Nu era o ambiţie de ordin personal ci naţional. Şi iată că acum cinci ani găseam refugiu în Occident. Refugiu, dar nu şi libertatea visată de a spune adevărul despre basarabeni şi bucovineni prin intermediul undelor "Europei libere" care, în realitate, nu este liberă. Nu este, pentru ca şi la cele din Moscova, Bucureşti şi Chişinău. O cenzură impusă de un "guvern invizibil" de peste ocean şi străjuită cu vigilenţă la faţa locului.

După sosirea mea în Belgia imprimam împreună cu soţia mea şi d-l Noel Bernard o "masă rotundă" privind starea de lucruri din Basarabia şi Bucovina de Nord pe tărâm economic, politic şi cultural, imprimare ce n-a fost difuzată nici până în ziua de azi. Motivul, cred, rămâne mărturisirea deschisă ce mi s-a făcut atunci de München: "Domnu Lupan, cauza Basarabiei este pierdută!", sugerându-mi-se totodată că de soarta acestor două provincii trebue să se ocupe "Liberty". Adică, ruşii, pentrucă, vedeţi dumneavoastră, aceste ţinuturi se află acum în componenţa Rusiei. Cu o atare logică, baci la stână trebue pus lupul!

Cu prilejul celor 60 de ani de la întregirea României propuneam "Europei libere" un ciclu de emisiuni "fără revindecări teritoriale", "pur istorice", cum sunt de fiecare dată sfătuit aici, promiţând că materialele vor fi "fără umbră de antisovietism", că voi ascunde mesajul antirusesc, "tot aşa cum la Chişinău ascundeam printre rânduri de cenzura sovietică mesajul românesc". S-au scurs vreo zece luni de când emisiunile, în număr de treisprezece, au fost trimise dar n-au luat încă zborul undelor.

Scriam acum câtva timp în "CUVÂNTUL ROMANESC" că Bucureştii nu contrapun nimic falsificatorilor sovietici ai istoriei Basarabiei şi Bucovinei. Nu contrapun din simplul motiv că se tem de Moscova. Dar diplomatul minune, cum era numit odată la "Europa liberă" Kisinger, de cine s-a temut? Sau lui Cyrus Vance de ce-i este frică? De nesăbuitul "Act Final" de la Hensinki? Istoria cunoaşte atâtea cazuri când angajamentele luate de ruşi devin simple petece de hârtie în momentul când nu le mai convin.

In Aprilie 1978 iniţiam şi făceam o scrisoare preşedintelui american Jimmy Carter. Expuneam încă odată problema ridicării interdicţiilor de la "Europa liberă", privind Basarabia şi Bucovina. S-a primit un răspuns de formă. Exact ca în zicala cu sfinţii care te mănâncă înainte de a ajunge la Dumnezeu.

Şi mai este la postul de radio românesc din München o chestie pe care n-o prea înţeleg. N-o înţeleg şi mă întreb de ce o bună parte din colaboratorii d-lui Bernard se ascund la microfon sub tot felul de pseudonime- Ce-i drept, de etimologie românească, dar nu văd rostul acestor pseudonime. S-ar putea crede că, ori e o ruşine să lucrezi la acest post de radio, ori le este frică de ceva şi preferă să rămână în anonimat. Unde mai pui că acest fenomen îi face curioşi şi pe radioascultători care, de ce nu, vor să ştie cine a fi fiind, de fapt, Petrescu, Negulescu, Ionescu, Câmpeanu?...

Un lucru e cert: acest post de radio se vrea liber, se vrea românesc şi, deci, crainic al întregii glii strămoşeşti care începe la Nistru şi nu la Prut, domnule Bernard!

E timpul, cred, să-şi spună cuvântul toate partidele politice din exil, ziarele şi revistele româneşti din Occident, întreaga suflare românească din străinatate.

S-ar putea ca la un moment dat multe din cele expuse de mine să pară nişte conflicte mărunte, de ordin personal, care nu prea au cine ştie ce cu impilarea şi deznaţionalizarea unui popor în genere. Ar fi o rătăcire dintre cele mai amare. Pentru că, de obicei, protagoniştii tuturor conflictelor cu dedesubturi naţionale dispar la un moment dat pentru ani de zile sau pentru totdeauna şi vestea şuşotită a acestor dispariţii bagă spaimă în cei care nu gândesc la fel cu asupritorii, tăindu-le multora pofta de a se manifesta ca buni români. Nu sânt oare aceste persecuţii crime dintre cele mai grave contra umanismului şi dreptului omului de a spune sau a scrie ceea ce gândeşte? Acuma se ştie că numărul exterminaţilor de-a lungul celor peste 60 de ani de la triunful Marelui Octombrie atinge, după Soljeniţin, înfiorătoarea cifră de 60 milioane de oameni nevinovaţi! Cine răspunde pentru aceste zeci de milioane de crime? Cine răspunde pentru zecile de mii de români basarabeni şi bucovineni executaţi sau morţi de foame şi frig în fundul Rusiei?

Ascultam acum câtva timp un jurnul televizat în cadrul căruia Helmut Schmitd vorbea de criminalii celui de al doilea război mondial şi gândul mă ducea la timpul când ziarele sovietice descriau cu mult patos procesul de la Nürenberg.

Nu ştiu cum o fi oglindit atunci presa occidentală acea bufonadă. Dar faptul că fusese aleasă forma engleză de judecată şi nu cea franceză, când acuzatul poate să dialogheze cu judecătorii săi, mă face să cred că periodica europeană nu era mai puţin pornită contra acelor comandanţi de oşti.

Eram covins, şi acea convingere nu m-a părăsit nici până la ora actuală, că procesul de la Nürenberg era o ilegalitate şi o greşală psihologică prin faptul că învinşii erau judecaţi de învingători, şi nu de poporul învins care avusese de suferit de pe urma fanatismului hitlerist nu mai puţin decât alte popare. Apoi, de ce trebue să fie judecat un general, sau oricare alt militar, când el nu face altceva decât că execută ordinele unui Nepoleon în Spania sau Belgia, unui Hitler în Rusia sau Franţa, unui Stalin în Germania sau România, unui Truman la Hirosima, etc.? Sau, de ce n-a fost judecat nimeni pentru cei peste zece mii de ofiţeri polonezi seceraţi de la spate cu mitralierele şi îngropaţi mai mult de vii în pădurea de la Catân? Au fost oare Stalin şi comisarii lui cu mâinele mai puţin murdare de sânge nevinovat decât mareşalii germani?

Să fi fost oare mareşalul Ion Antonescu mai criminal decât generalii politişti sovietici care au lichidat zeci de mii de români basarabeni şi bucovineni nevinovaţi, încât regele Mihai I a trebuit să-l extradeze mişeleşte pe acest general ruşilor pentru lichidare fără judecată? De ce nu l-a judecat poporul român, dacă avea motiv să-l judece?

De ce n-a judecat nimeni nici până în ziua de azi pe călăii poporelor sovietizate? E ştiut însă că unul dintre ei împarte cu dărnicie şi până la ora actuală sute de sentinţe contra oamenilor religioşi, disidentilor politici şi contra opozanţilor rusificării forţate. Or, anume acest Rudenco îi judeca pe generalii germani, "criminali de război"!

Un demon judeca la Nürenberg pe alţi "demoni". Ii judeca acum treizeci de ani şi ceva! Dar astăzi? In numele cărei morale un conducător de ţară, un cancelar german, vine să-şi îndemne compatrioţii la găsirea cu lumânarea a unor eventuali criminali de război care n-au fost încă pedepsiţi dar care până în 1979 mai pot fi supuşi "judecăţii de apoi"?

Sunt departe de gândul de a minimaliza atrocităţile naziste, dar se cunosc deacum multe cazuri când numărul victimelor este exagerat în mod voit. Şi asta nu fără ajutorul Moscovei. După cum nu fără porunca aceleiaşi Moscove în zilele noastre o armată întreagă de aşa zişi istorici, în frunte cu Artiom Lazarev, denaturează trecutul României. A fost scoasă la suprafaţă, spre exemplu, o caricatură de istorie a ţinutului dintre Nistru şi Prut în care sunt date cu lux de amănunte tot felul de evenimente care ar fi avut loc în Basarabia din "dorinţa fierbinte a moldovenilor".

"După biruinţa răscoalei armate de la Petrograd — stă scris în această maculatură — în Moldova, ca şi în alte părţi ale ţării, s-a desfăşurat lupta pentru instaurarea Puterii Sovietice". Se vorbeşte cu patos sovietic despre "însufletitorii şi conducătorii acestei lupte". Or, cine erau aceştea? S-o spună numele lor: Melioşin, Venedictov, Iudovschi, Troiţchi, Arnoldov, Crusser, Simonov, Corneev, Rogov, Sabsovici, Cneaghiţchi, Cuzmin, Baranov, Vasiliev, Ermeev, Crasilnicov, Rojcov, Meerson, Crâlenco, Iachir, Tanasev, Zilberman, Roşal, Hristev, Borisov, Rudiev, Rubenştein, Tcacenco, Nicolschi şi alţi "vrednici fii ai poporului moldovenesc" — citim în această istorie. Dealtfel, Pavel Tcacenco şi Alexandru Nicolschi erau agenţi şi trimişi speciali ai Moscovei. Printre toţi aceşti ruşi, ucraineni şi evrei cu "ov" şi "schi" în coadă figurează doar două nume româneşti: Bărbuţă şi Păpuşă!

In 1915 românii dintre Nistru şi Prut se adresau prin gura bucovineanului Zamfir Arbure pentru ajutor românilor din Vechiul Regat. Dar astăzi cui şi cum să se adreseze basarabenii şi bucovinenii? Cui şi cum să se plângă de rusificarea ţinutului lor, de deportarea a circa 600 de mii de tineri români în fundul Rusiei şi Cazahstanului şi de aducerea în locul lor a peste un milion de ruşi şi ucraineni?

Numai noi, românii din străinatate, putem aduce la cunoştinţa Occidentului ce înseamnă pentru ţara noastră şi pentru Europa, în general, mâna frăţească a marelui imperiu din răsărit care în 1812 "salva" Basarabia de jugul turcesc, în 1940 o scotea din "ghearele boierilor români", iar în 1944 ne pângărea întreaga ţară.

"A rosti numele BASARABIA e una cu a protesta contra dominaţiunii ruseşti...", constată marele nostru poet.

Numai noi, românii din străinătate, putem protesta deschis contra deznaţionalizării ţinutului dintre Nistru şi Prut prin strămutarea în Rusia a peste şase sute de mii de tineri români basarabeni şi aducerea în locul lor a unui milion de ruşi şi ucraineni!

Numai noi; românii din străinătate, putem protesta contra colonizării acestui ţinut românesc şi asimilării populaţiei lui băştinaşe!

Numai noi, românii din străinătate, putem protesta liber contra pauperizării ţăranului basarabean prin furarea roadelor muncii lui şi ducerea lor în Rusia: o treime de struguri, o cincime de vinuri, o treime de tutun, opt procente de fructe, şase procente de ulei, zece procente de porumb, o treime de sucuri de fructe şi legume din aşa zisa producţie unională!...

Acum un secol Eminescu scria în "Timpul". "De când este suflet de român pe faţa pământului, românul a fost mândru de a fi Român... Chiar şi atunci când lumea îl privea cu dispreţ... Sămânţa, din care a răsărit acest popor, este nobilă, şi poporul nu va pieri decât atunci când românii vor uita de nobleţea seminţiei lor."

Să ne strângem deci rândurile în numele nobleţei eminescene a seminţiei noastre!

Trăiască România Mare!

(Conferinţă ţinută la 31 Martie 1979, în Kobn. Germania Federala, la adunarea Centrului Cultural "Independenţa".

POEME

STELE, CARPATI, DUMNEZEU

Licărinde stelele,
Lunii-s ca mărgelele:
Imprejur de faţă dalbă,
Nemaipomenită salbă!
Şi-mi pare că-ntr-aste toate
Stau Carpaţi-mi n e s t e m a t e!
Cin' părinte le va fi?
Când i-a plămădit aci?
Cine le-o fi-mpodobit
Faţa-n veac spre Răsărit,
Să-ntâmpine Soarele
Cântându-şi isvoarele?
Eu susur din Veac agale
Pe-ale lor sfinţite poale
Şi mă jur cu crezământ
Că n-au seamăn pe Pământ!
Şi Te ştiu, Părinte, eu:
Sfânt Zalmoxe — Dumnezeu!

APA VIE

Nu-nţeleg, nu pot să ştiu
Ce cat eu azi în pustiu?
Şi mă-ntreb — ştiu, în zadar! —
Cât de lung e-acest Calvar?
Cine mi-o fi-nvăluit
Ochii, de m-am rătăcit?
Pentru ce-au luptat, avan,
Mircea, Ţepeş şi Ştefan?!
Ce-or zice străbunii mei,
Ne-nfricaţi de oşti de Smei?
Pentru ce, şi până când
I-oi ruşina pe Pământ?
Dă-Mi, să sorb, iar, apă vie,
Să-nviu... liber pe Moşie!...

Emanoil CARABAS

CAZUL PAUL GOMA

de N. S. GOVORA

II

N Nr. 26/27 al revistei filozofice "Limite" (August 1978), dl Ieruncă continuă cu tămâierea lui Paul Goma. Situația era confuză și ne așteptam la o clarificare. Dar dl Ieruncă evită clarificarea, caută să innece peștele in borcan și situația devine și mai confuză.

Am fi voit să fim lămuriți de dl Ieruncă, dacă Paul Goma a spus că *nu știe* ce este, că *nu știe* dacă este dizident sau opozant, că *nu știe* dacă marxismul e mort sau nu in țările comuniste. In articolul precent, l-am intrebat pe Paul Goma *ce este* și *ce știe?* Natural, articolul meu a apărut mai târziu, deci dl Ieruncă nu avea de unde ști ce gândesc eu, dar întrebările pe care le-am pus dlui Goma, după ce mi le pusesem mie insumi, și le-a pus desigur orice Român care s'a interesat de bomba Goma și trebuia să și le pună și dl Ieruncă.

Dl Ieruncă nu a făcut-o și nu o va face niciodată, pentrucă dsa "fuge de polemică". "Nu vom da nume, spune el, deoarece ni se pare că o polemică la un astfel de nivel contravine celei mai elementare igiene intelectuale". Deci a nu fi de părerea dlui Ieruncă, a-ți pune și a pune intrebări, "este un fel de "țiganiadă" tragicomică nu a exilului, ci a unui anumit exil!!!"

Adică Românii anticomuniști devin "țigani", pentrucă nu pot fi de acord cu cei ce au fost și rămân anticomuniști, dar *dizidenți*, ce nu sunt de acord cu cuplul Ceaușescu, dar nu contra celorlalți, Burtică, Verdeț, etc. In plus, acesti *dizidenți* declară că se vor intoarce in Țară, atunci când va cădea cuplul Ceaușescu. Până atunci cer unchiului Sam ceva tain rambursabil. Rambursabil, deci, "demn", pe care il vor rambursa din banii Țării, atunci când vor răsturna pe Ceaușescu și se vor aranja cu moștenitorii, adică cu Burtică și Verdeț.

In articolul său, dl Ieruncă ne spune că e natural ca Goma să fi vorbit mai mult de Ceaușescu și mai puțin de ceilalți, dar evită să ne spună dacă Goma a afirmat sau nu că se va intoarce in Țară când va cădea Ceaușescu. Și aceasta e *important*. Dl Ieruncă se întinde asupra datelor aduse de Goma, spitale psihiatrice, distrugerea Bisericii Ene, modificarea Regulamentului Academiei, autoalegerea ca academiciană a Ceaușeascăi, etc. Ori aceste lucruri nu prezentau nici o noutate. In "Buletinul Izraeliților de Rit Elen", dl Theodosiadis scrie: "Din cele declarate de Paul Goma, BIRE poate avea satisfacția de a se vedea confirmat in tot ce a scris despre pretinsa independență a lui Ceaușu, despre nefasta prezență a nevestei sale, despre situația dramatică a scriitorilor din resere, despre lagărele de muncă și spitalele psihiatrice, numele celor arestați, dărâmarea bisericei Enei, paranoismul șefului, revolta minerilor din Valea Jiului cu consecințele ei, etc. *Aveam impresia că Goma citește colecția BIRE din ultimele zece luni*". Și aici îi dăm dreptate dlui Theodosiadis. Tot ce a spus Goma, era cunoscut de Occident, căci nu numai BIRE, ci toată presa exilului, a scris despre ele. Dece atunci acest delir al cuplului Ieruncă și Cia? S'ar putea obiecta că "Buletinul Izraeliților de Rit Elen" e o gazetă în limba română, pe care nu o pot citi Occidentalii, deci datele aduse de Goma in conferința de presă, sunt un aport nu numai pozitiv, ci transcendental. Dar de unde are dl Theodosiadis datele ce publică la gazeta sa? Crede oare cineva — cu toate că aceasta ar voi dl Theodosiadis să se înțeleagă — că numitul gaeztar "profesionist" are o rețea de informații in Țară? Dl Theodosiadis culege datele ce publică din gazetele românești, franceze și — poate — din cele grecești, de la posturile de radio ce emit in limba română, franceză sau greacă. Căci, de exemplu, radio Târgul Cucului are o teribilă organizație de ascultare a tuturor posturilor din țările comuniste, primește scrisori sau chiar telefoane din Țară.

Deci asupra celor ce se intâmplă in Țara, dl Goma nu a adus nimic nou. A rectificat doar unele date insinuate de dl Ieruncă. Astfel dl Ieruncă, in revista sa a insinuat că autorul grevei minerilor din Valea Jiului, este Paul Goma. Ori acesta — spre consternarea cuplului Ieruncă — a spus clar că el a aflat despre această grevă de la radio și televiziune.

Ce a spus nou? Pățaniile personale. Ori, in etalarea acestor pățanii, nu a spus lucruri grozave. In afara de insulte, spune că i s'au smuls fire din barbă de către ministrul adjunct Pleșiță. După versiunea Theodosiadis, "i s'au smuls fire din barbă". Am spus că desigur nu e plăcut să ți se smulgă fire din barbă, chiar de către un ministru, dar să vedem versiunea Ieruncă. Dl Ieruncă ne spune că Goma a răspuns gazetarilor cu un humor galben, că a minimizat bătaia și *schingiuirea*. Să fim serioși. Lăsând la o parte faptul că bătăușul era ministru, relese clar că Goma a fost bătut de *o singură persoană*. Departe de noi gândul de a minimiza faptul că Goma a fost bătut de *o singură persoană*, și încă, ministru. Dar noi exilații, cunoșteam din cărțile lui Bacu, Cârjă, Dumitrescu, Urwich și Michel Solomon, *adevăratele schingiuiri*, in care cei ce băteau erau mai mulți și *inarmați cu unelte de tortură*. E curios că povestirile celor citați mai sus nu au avut darul să emoționeze cuplul Ieruncă și Cia, care s'au ocupat de cărțile lor pe sponci sau pur și simplu nu s'au ocupat de loc și nu au citit la radio Târgul Cucului pasagii din cărțile lor, citire ce a adus lui Paul Goma mai mult de 40.000 de dolari. Și Goma vorbește de o *schingiuire* in romanul său "Gherla", dar e vorba de un roman și, in roman, autorul are tot dreptul de a face apel la imaginație. Ori cărțile celor citați mai inainte nu erau romane ci — să le zicem — memorii, unde imaginația trebuie să rămână deoparte.

In "Limite" citim: "Imi smulgea barba și nu mă intreba nimic". Relese că era mai mult un joc sadic, un fel de joacă de-a pisica cu șoarecele. BIRE spune că Goma a afirmat că "ministrul adjunct" "ii smulgea fire din barbă", iar dl Ieruncă că "ii smulgea barba". Iarăși sunt de acord cu dl Theodosiadis și nu cu dl Ieruncă, pentrucă din barbă se pot smulge fire (4-5 odată) și nu smocuri. De ce? Pentrucă nu se poate. Afară de cazul că s'ar intrebuința o unealtă de tortură. Ori Goma nu a vorbit de existența nici unei unelte. I-o fi dat și câțiva pumni in cap și câteva picioare in spate, pentrucă Goma vorbește de bătaie, spunând că a voit să știe cine a *avut onoarea să-l bată*. Nu mai e nevoie, totuși o repet: e clar că nu e plăcut să ți se smulgă fire din barbă și să ți se dea picioare in spate, chiar dacă *onoarea aceasta* ii revine unui ministru comunist. Dar e vorba de un *singur* bătăuș. Am văzut poza lui Goma și relese că e un om robust. Nu i-am văzut-o pe a "ministrului", dar chiar dacă ar fi mai voinic decât Goma, un om, atacat de alt om, *singur*, și neinarmat cu unelte de tortură, se apără instinctiv, ducându-și mâinile, coatele, picioarele, la punctul atacat, dacă acesta e mai sensibil. Repet, nici Goma, nici dl Ieruncă in "Limite", nu pomenesc de existența unui ciomag, unei scanduri sau chiar a unei mături. Revin, relese că era vorba de un joc sadic al "ministrului". Se apropia de el, ii smulgea câteva fire din barbă, ii mai trăgea un pumn sau un picior și Goma, făcând o strâmbătură de durere, inchizând ochii, găsea că nu e prudent să se apere. Și dl Ieruncă se emoționează și devine inchizitorial. Dar de ce nu s'a emoționat și nu a denit inchizitorial in fața *cruntelor schingiuiri, adevărate schingiuiri*, povestite de cei 5 memorialiști citați mai inainte? Răspunsul nu e greu de dat: cei 5, inclusiv evreul Solomon, *nu erau foști comuniști, ca dsa*.

Dl Ieruncă vorbește de Năvodaru. Eu am o informație că Navodaru a fost nu numai comunist "in ilegalitate", ci un corifeu, *ștab*, cum se spune azi in Țară. A fost — mi s'a spus — director al "Scinteiei". Dacă informația mea e exactă, atunci dnii Ieruncă și Goma sunt rude, sunt cumnați: amândoi au fost, deci și sunt, ginerii lui Năvodaru. Cum? Foarte simplu: Năvodaru era căsătorit cu "Scinteia", deci cu mama, iar Ieruncă cu "Scinteia Tineretului", adică cu fata. Dacă am oarecari indoieli asupra directoratului lui Năvodaru, nu am niciuna in celace-l privește pe dl Ieruncă. Dl Ieruncă a fost directorul "Scinteiei Tineretului". A scris-o regretatul Ion Cârjă și dl Ieruncă n'a protestat.

Și — obiceiul lui —, iar o incurcă dl Ieruncă. Ne spune că Goma a devenit membru al partidului in 1968. Motivul? Declarația din balcon a lui Ceaușescu, l-a făcut pe Goma să creadă că Ceaușescu va resista rușilor. Deci Goma era *antirus*, dar *nu anticomunist*. Dar — ne spune dl Ieruncă — Goma nu s'a inscris in partid nici din *credință comunistă*, nici din *oportunism* ci, pentrucă, Goma credea in antirusismul lui Ceaușescu. Și acuma, o intrebare indiscretă: de ce s'a facut comunist dl Ieruncă? Din *credință comunistă* sau din *oportunism?* Căci el nu poate spune că s'a făcut din *antirusism*. In timpul războiului a fost la "Timpul" și "Ecoul" unde, in plin regim antonescian, a dat adăpost la aceste gazete unor evrei comuniști, și ei ștabi astăzi, la București. Era acolo și Miron Paraschivescu. Era acest Paraschivescu antirus, era partidul comunist român antirus?

Dar afirmația rămâne clară: Goma s'a inscris în partid pentrucă il credea pe Ceaușescu antirus și nu din credință comunistă sau oportunism. Aceasta o scrie in coloana a II-a a paginii a 7-a din numărul citat din "Limite". Dar să vedem ce spune pe aceiași pagină, de data aceasta in coloana I-a? "De pildă, pentru cei inclinați spre antisemitism, se insistă asupra "originii" soției lui Paul Goma. E evreică. Și in plus, părinții ei sunt comuniști din "ilegalitate". Dar erau Năvodarii comuniști din *credință comunistă* sau din *oportunism?* Oportunismul, in cazul de față, trebuiește exclus. Un evreu, Raul Rubsel, in cartea sa "Iadul pe pământ", ne spune că evreii au o inclinație bolnăvicioasă spre comunism. In rușinoasa retragere din Basarabia, in 1940, soldații și ofițerii români erau desbrăcați, descălțați, sculpați și loviți de bande de evrei comuniști. Nu au făcut Năvodarii parte din bandele de evrei comuniști ce au insultat armata română? Ne poate spune dl Ieruncă câte șanse de credibilitate are această ipoteză?

Și iata ce scrie mai departe, tot in coloana I-a, dl Ieruncă: *"Cu astfel de socrii, nu era normal ca Paul Goma să devină el insuși comunist?* Deci in coloana II-a, dl Ieruncă spune că Goma *s'a inscris in partid*, pentrucă-l credea pe Ceaușescu antirus, iar in coloana I-a afirmă că Goma a devenit *comunist* din cauza influenței exercitate asupra lui de socrii lui Năvodarii. Nu i se pare dlui Ieruncă că umblă cu cărți măsluite sau cu ierunca vopsită?

Despre Năvodari, dl Ieruncă mai scrie că nu sunt niște privilegiați. Logica spune totuși, că sunt. Toți "ilegaliștii" au fost și sunt niște privilegiați. Știe că pensia cea mai mică ce se dădea unui "ilegalist", era de 2000 de lei? Și de ce nu e logică presupunerea că Năvodaru avea vilă, dacă informația mea că a fost directorul "Scinteiei", este exactă? Pentrucă, a fi fost director al "Scinteiei" era o funcție foarte mare pentru partid și nu văd de ce nu i s'ar fi pus la dispoziție o vilă.

Și mai spune dl Ieruncă că Goma și-a pierdut *mica* slujbă de redactor de la "România literară". A fi redactor la "România literară" unde director e George Ivașcu, "legionarul" dlui Theodosiadis, să fie oare o slujbă *mică?* Iarăși logica dă un răspuns negativ, mai ales când cel ce face afirmația umblă cu cărți măsluite.

Dar iată unde e marea durere a dlui Ieruncă: "După ce in inchisorile Răsăritului au fost lichidate prima și marea rezistență anti-comunistă și au fost distruse elitele (timp in care dl Ieruncă era directorul "Scinteiei Tineretului", sau bursier la Paris), toate mișcările din Răsărit (1956 Polonia și Ungaria; 1968: Cehoslovacia) au fost inițiate in primul rând de intelectualii comuniști". De cea din Germania, dl Ieruncă uită să ne vorbească.

Și mai departe: "Foștii comuniști sunt in general, odată ce s'au desmeticit, dintre cei mai activi și eficace anti-comuniști. Dacă incepem cu Arthur Koestler și sfârșim cu Annie Kriegel, măsurăm cât rău au putut face comunismului cei ce au crezut in el". Și, adăogăm noi, la Români, in această categorie intră Miron Paraschivescu, Țepeneag, Tănase, Goma și Ieruncă. Unii dintre aceștia par a nu se fi desmeticit incă bine.

Dl Ieruncă vrea să ne facă să credem că acea conferință de presă de la Paris, in care Goma a pronunțat cuvântul "circ", a fost o apoteoză. Și in sprijinul afirmațiilor sale, ne citează agențiile de presă, ziarele și posturile de radio ce și-au trimis reprezentanții. Dar această conferință a fost pregătită vreme indelungată cu surle și trâmbițe de către cercuri interesate *dizidente*, adică de "comuniști desamăgiți". Nu s'au dat in lături organizatorii de la nici un truc teatral. Au adus in scenă și pe soția dlui Ieruncă, care fusese atacată cu câteva zile inainte de niște indivizi. Categoric, condamnăm acest atac deadreptul imbecil. Dar era oare nevoie să vină dna Ieruncă la conferință, bandajată ca o mumie? Să admitem că da. Dar iată ce reproduce din declarația soției sale, dl Ieruncă, in "Limite": "Vineri, 18 Noembrie, mă intorceam din oraș spre orele 5 jumătate dupamiaza. In curtea din fața casei, se aflau doi necunoscuți (al doilea pitit după niște plante, n'a apărut decât in ultima clipă). Cel care mi-a ieșit in față m'a intrebat in franțuzește, cu acent, dacă sunt "Madame Monica". Mi-am dat seama imediat că fie sunt Români, fie vin din partea unor Români (fraza nu e prea românească dle Ieruncă și ai noroc că l-am desbărat pe dl Vălimăreanu de obiceiul de a vâna virgule, că te dădea la gazetă). Avea un plic mare in mână, mi-a spus că are un mesagiu și să intrăm in casă să mi-l citească. Am simțit că e ceva suspect și am refuzat, spunându-i să mi-l citească pe loc. *A insistat* să intre. Am refuzat din nou și atunci a apărut al doilea și a apărut prima lovitură. Mi-am pierdut imediat cunoștința dar mai inainte am țipat și un funcționar de la poștă care trecea pe stradă i-a pus pe fugă. Erau-mi-a spus un vecin care i-a văzut fugind și care l-a ajutat apoi pe funcționarul de la poștă să mă transporte in casă și să cheme poliția — *doi tineri cam negricioși*".

Păi bine dlor, de ce nu regisați bine piesa? Admit că totul e adevărat, dar de ce va incurcați in declarații ca școlarii prinși cu lecția neînvățată? Deci "Madame Monica" a stat de vorbă cu un individ care avea un plic in mână, acesta *a insistat* să intre in casă (ca cineva să insiste, trebuie să i se acorde cel puțin un minut), a apărut altul (relese că prin față și nu pe la spate, de moment ce i-a dat și o lovitură in nas), l-a văzut deci și pe acesta, dar nu știe să spună *ea* cum erau, că erau *negricioși*, a trebuit să-i spună un vecin, care i-a precizat că pe lângă că erau negricioși, mai erau și tineri!!! Ce poate crede un cititor cinstit, in fața acestor incurcate declarații? Nu se naște indoiala asupra veracității, mai ales că numita doamnă are și inclinații spre "vedetism"? Da, dna Monica Ieruncă vrea să fie vedetă. Deși are o voce spartă, cum ne asigură "cronicarul radiofonic" de la "Buletinul Israeliților de Rit Elen", numita dnă nu vrea să părăsească scena. A scris și ea un "Jurnal" (se pare că aceasta e o boală de familie) și deși a trecut mult timp de la apariție, publicațiile românești din exil (cu o singură excepție) par a fi primit zisul Jurnal cu indiferență, dacă nu cu ostilitate. Dar cu dna Monica, nu merge. Mă sabotează presa? Ei și ce? Nu am eu la dispoziție Radio Târgul Cucului? Și la acest post de radio, dna Monica a organizat o "masă rotundă", ca să discute zisul jurnal. Cine prezida? Dna Monica (cu vocea-i spartă-Bire dixit). Care era subiectul discuției? Jurnalul Dnei Monica!!! Cărțile celor 5 citați de noi, nu au meritat o "masă rotundă". Jurnalul dnei Monica, da. Și încă cu prisosință!!!

Deci dna Monica a spus ziariștilor străini toată povestea cu atacul, individul cu plicul, *insistența*, loviturile... și faptul că a aflat de la un vecin că atacatorii *erau doi tineri cam negricioși!!!* Oare nici unul dintre gazetari nu a văzut fie ața albă, fie naivitatea, pentru a intrebuința un eufemism? E posibil că majoritatea acestor trimiși ai ziarelor, etc. să fi fost binevoitori (mai ales cel de la Târgul Cucului), și in articolele lor au inlăturat naivitatea sau au vopsit ața, dar e iarăși posibil să fi fost printre ei și un naiv (printre cei ce-și zic gazetari, mai ales când sunt "profesioniști", proporția naivilor — iarăși un eufemism —, e alarmantă) și să fi scris exact cum citim in "Limite" și cum desigur s'au intâmplat lucrurile, in gazeta ce-l trimisese? Ce vor zice cititorii acelei gazete? Și atunci, unde e apoteoza?

Nu uită dl Ieruncă să vorbească in articolul de care ne ocupăm și de Radio Târgul Cucului. "Am vorbit încă din numărul trecut despre importanța rolului informativ pe care l-a avut, in mișcarea pentru drepturile omului din România, postul de radio Târgul Cucului". Acesta e un adevăr incontestabil. O știu și eu și o știe toată lumea, dar aceasta nu spune nimic. Românii sunt insetați de știri din afara gratiilor imensei închisori care e intreaga Țară, și in lipsă de *mai bine*, se mulțumesc cu un *bine relativ*.

Intr'o notă glumeața din acest număr, intreb care e procentajul de români evrei de la acest post de radio. Nu sunt deloc, absolut de loc antisemit-e drept că am refuzat totdeauna să-mi dau și prosopul nu numai peria de dinți dar nu sunt antisemit-dar logica spune că oricum, interesele Românilor, la acest post american, ar fi mai bine apărate de niște *Români-valahi*, decât de *niște Români-evrei*.

De data aceasta vin cu intrebari mai precise și fără glumă. Ași voi să ne spună radio Târgul Cucului:

— Câți Români-valahi care se gasesc la acest post de radio, aveau în timpul războiului nostru Sfânt vârsta de a merge pe front? Și câți dintre aceștia au fost pe "câmpul de onoare" și câți nu? Și de ce nu au fost? Care sunt motivele?

— Câți dintre ei au fost directori de gazetă, dacă au facut-o pentru *ca să trăiască*, sau au depus exces de zel? Dacă nu au depus exces de zel, să ne reproducă unul din articolele scrise in acele vremuri.

— Câți dintre ei au fost cu burse la Paris, burse date de faimosul Pătru Groza? Dacă au făcut-o pentru a-i păcăli și a scăpa din închisoarea comunistă, să ne spună data la care au renunțat la aceste burse.

— Câți dintre Românii mai tineri care au avut o funcțiune dată de comuniști, celace nu e condamnabil, au depus exces de zel, celace e condamnabil?

(*Urmează pag.* 21.)

KAHLIL GIBRAN

MAXIME SI CUGETARI

IN ROMANESTE de Nicolae NOVAC

87

Pentru a înțelege inima și gândul unui om, nu te uita ceea ce deja a împlinit, ci la ceea ce aspiră să facă.

88

Dacă aș cunoaște cauza ignoranței mele, aș fi un înțelept.

89

Chimistul care ar putea extrage din substanțele inimii sale: compasiunea, respectul, dorul, răbdarea, regretul, surpriza și iertarea, și le-ar putea combina într'un tot unic, ar putea creia acel atom ce se cheamă IUBIRE.

90

Virtutea unora dintre bogătași este că ne învață pe noi să urîm bogăția.

91

In educație, viața gândului merge gradual dela experimentul științific, la teoria intelectuală, la simțul spiritual, și apoi, la Dumnezeu.

92

Deosebirea dintre înțelept și nebun, este mai subțire decât pânza de paianjen.

93

Acela ce niciodată n'a semănat o sămânță, n'a zidit o cărămidă s'au n'a cusut un veșmânt, dar și-a făcut politica drept meserie, aduce dezastru asupra națiunii sale.

94

Sălbatecul, când îi este foame, culege un fruct din pom și-l mănâncă. Cetățeanul flămând al societății civilizate, cumpără fructul dela unul care l-a cumpărat dela altul, care l-a cumpărat el însuși dela cel care la cules din pom.

95

Sultanul Sultanilor este acela care a câștigat dragostea săracilor.

96

Fă deosebire între darul care este o insultă și darul care este un semn de respect.

97

Mult mai discutat este cel ce contrazice decât cel ce agreiază.

98

Grea este viața aceluia care-și dorește moartea, dar continuă să traiască din dorința celor dragi ai lui.

99

Intre oameni, se găsesc ucigași ce n'au vărsat sânge, hoți ce n'au furat nimic, și mincinoși ce-au spus până acum adevărul.

100

Când mi-am plantat durerea în ogorul pacienței, mi-a dat fructul fericirii.

101

In lentila măritoare a ochiului omului, lumea arată mai mare de cât este.

102

Religia a început atunci când omul a descoperit dragostea soarelui pentru sămânța semănată de el în pământ.

103

Pasărea are o onoare pe care omul n'o are. Omul trăește în colivia legilor și tradițiilor fabricate de el; dar pasărea trăește în concordanță cu legea naturală a lui Dumnezeu, care face ca pământul să se învârtească în jurul Soarelui.

104

Arată-mi fața mamei tale; și eu îți voi spune cine ești.

105

Lupul devorează mielul în întunericul nopții, dar urmele de sânge rămân pentru a-l acuza în lumina zilei.

106

Viața fără Libertate, este asemenea unui trup fără de suflet.

107

Nu măsura timpul spunând: a fost un Ieri, deci va fi și un Mâine.

108

Ceea ce omul dă'n vileag, se deosebește de ceea ce ascunde; precum ploaia ce cade peste câmpii se deosebește de norul ce plutește desupra munților.

109

Curajul, care este cel de al șaselea simț, găsește drumul cel mai scurt spre triumf.

110

Ii cunosc tatăl; cum deci îți închipui că nu-l cunosc pe el.

111

Persecuția nu-l face pe cel drept să sufere, nici opresiunea nu-l distruge pe cel ce se găsește de partea adevărului. Socrate a zâmbit când a luat otrava Ștefan a zâmbit când a fost ucis cu pietre. Ceea ce cu adevărat doare este conștiința care suferă când ne opunem ei și moare când o trădăm.

112

Voi urma poteca oriunde destinul și misiunea mea, în căutarea Adevărului, mă va duce.

113

Rugăciunea este cântecul inimii ce-și găsește drumul spre tronul lui Dumnezeu chiar atunci când este încurcată în lamentarea a o mie de suflete.

114

Dușmanul meu mi-a spus: «Iubește pe dușmanul tău». I-am urmat sfatul și m'am iubit pe mine.

115

Salvați-mă de acela ce nu spune adevărul decât dacă împunge; și de omul cu o conduită bună dar intenții rele; și de cel ce-și arogă stimă proprie, găsind greșeli în alții.

116

Guverne reprezentative, au fost, în trecut, fructe ale revoluțiilor; astăzi sunt: consecvențe economice.

117

Suntem cu toții practici în propriul nostru interes, și idealiști când e vorba de alții.

118

Acela ce vine îmbrăcat în cel mai bun costum de haine al său la înmormântarea vecinului său, va purta zdrențe la nunta fiului său.

119

Cel ce se holbează la imaginile mici și apropiate; va avea dificultate în a vedea și distinge cele ce sunt mari și îndepărtate.

120

Dumnezeu a creiat spiritele voastre cu aripi pentru a putea sbura în spațiosul firmament al Dragostei și Libertății. Ce trist este deci a vă smulge aripile acestea cu propriile voastre mâni și să permiteți ca duhul vostru să se târască asemeni unui vierme în lut.

VIS METAFIZIC

Pe umerii tăi vei simți
lăsându-se obosiți
îngerii stinși ai acestei veri întârziate.
Sub vitraliile infinite, albastre
fumegă mirosurile arse
ale poienilor care se retrag
în giulgiul lor,
ca un reflux al nopții.

Fugile Dianelor pe ape
răsfrâng în ochii tăi
adâncuri fără margini
pe care ai vrut să le închizi
avar, în suflet,
potir cu mirodenii, al lui Graal.

Clipele s'au oprit
orânduite pe gardurile de sub lună
ca pasări de piatră.
Stelele când vor cădea
Vor face o larmă de lumină
spărgându-se
de oglinzile iezerelor, întinse ca niște plase
— palme ale faunilor pădurii —

Formele palide se vor depărta
sub fumul, altarelor mute.

Pe lânga tine vor trece
ușor ca o adiere
hortenziile albe
dintre care una se va lipi de obrazul tău,
rece ca mâna inelată, a Morții.

In somnul greu al acestei ore neclintite
Ne vom întâlni la capătul fără de trup al cărărilor
În care umbrele noastre se vor îmbrățisa
Sub cerul liniștilor albe.

OVIDIU VUIA

VIZITA PRESEDINTELUI CEAUSESCU LA MADRID

In ziua de 21 Mai 1979 a sosit în vizită oficială la Madrid Preşedintele R. S. R.-ului Nicolae Ccauşescu, însoţit de familie şi o numeroasă suită de colaboratori.

Ziarele de stânga şi de centru, pregătiseră din timp, printr'o serie de vizite la Bucuresti şi reportaje speciale, o atmosferă prielnică vizitei, considerată un dublu eveniment: fiind prima vizita oficială a unui Şef de Stat socialist — tip est Europa — în Spania şi în acelaş timp şi acea a primului demnitar Român care o înfăptuia în istoria raporturilor dintre cele două Ţări, extreme latine ale Europei.

Până la sfârşit nu a fost aşa.

Sosirea la Aeroportul Barajas-Madrid. (Foto Carpaţii.)

Primirea la aeroportul Barajas a fost rece-limitată la ceremonialul de rigoare, cu toată risipa de afabilitate a Majestăţilor lor Regele şi Regina Spaniei.

Lipsea de data aceasta-neobişnuit în Spania ospitaliera — generoasă cu oaspetii săi — adeziunea populară cu entusiasmul ei spontan şi sincer.

In afara oficialităţilor, câteva zeci de curioşi recrutaţi din vizitatorii întâmplători ai aeroportului madrilen, ocupau partea terasei dominând locul recepţiei oficiale, indiferenţi la desfăşurarea programului dublului eveniment.

Ce se putuse întâmpla pentruca atât de aşteptata vizită — şi de o parte şi de alta —, să aibă aspectul "plouat" pe care l'a avut?

Nici Santiago Carrillo, tovarăş eurocomunist şi prieten incontestabil al Preşedintelui Ceauşescu, care l'a răsfăţat în exilul forţat în România, impus de Moscova, n'a îndrăsnit să-şi mobilizeze adepţii pentru a salva situaţia şi arăta recunoştinta pentru sprijinul necondiţionat pe care i l-a dat premierul român, în anii grei petrecuţi la Bucureşti.

In fond vizita — după concluzille trase ulterior — din comportarea oaspeţilor şi a gazdelor, era departe de a fi ce ditirambic se anunţase.

Verificand arbiva noastră cu ani în urmă am găsit articolul "Un pas greşit" publicat în "Carpaţii" Nr. 4, din 10 Octombrie 1972, care confirmă că nu ne-aminşelat şi pe care-l reproducem alăturat.

Prin el se desvăiue imixtiunea R. S. R.-istă în afacerile interioare ale Spaniei, încă din epoca Franco, continuată ulterior prin cadoul făcut lui Santiago Carrillo când a fost ales deputat în Parlamentul Spaniol un Rolls Royce blindat cu care să-şi facă neturburat propaganda comunistă dealungul Spaniei, participarea la toate chermezele sau sărbatorile campestre ale Partidului Comunist Spaniol, fie cu bani grei, fie cu standuri, pavilioane, ţuică şi mititei.

Majestatile Lor Regele şi Regina Spaniei însoţesc oaspeţii spre locul primirii defilării. ("Pueblo", 22.5.1979.) .

UN PAS GRESIT

Ca cel pe care-l ilustrează reproducerile din ziarul "Munca" din Bucureşti, din 29 August 1972.

MUNCA

ORGAN AL CONSILIULUI CENTRAL AL UNIUNII GENERALE A SINDICATELOR DIN ROMÂNIA

Anul XXVIII nr. 7708 ■ Marti 29 august 1972 ■ 6 pagini 30 bani

Convorbiri intre delegaţia Partidului Comunist Român,
condusă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu,
şi delegaţia Partidului Comunist din Spania,
în frunte cu tovarăşa Dolores Ibarruri
şi tovarăşul Santiago Carrillo

Sistemul de a juca pe două tablouri face parte din tactica ştiută a comunismului, care nu e sincer nici cu el însuşi, nici cu "tovarăşii" lui şi sub nici o formă cu partenerii occidentali.

Datorită împrejurărilor România R. S. R.-istă a reuşit să fie prima Tară din sateliţii Rusiei Sovietice, cu care Spania a acceptat să reia legături dilpomatice la nivel de Consulat General. Astăzi măsura a fost extinsă şi la celelalte state de dincolo de cortină, inclusiv URSS, dar pe plan economic.

Considerentele spaniole în această reluare de relaţii cu România, au fost în primul rând de frăţietate latină şi în cel de al doilea rând, dintr'o adâncă prietenie pentru Neamul Românesc.

Moartea eroică a lui Ion Moţa şi Vasile Marin pe frontul Madridului, la Majadajonda, la 13 Ianuarie 1937, a deschis drumul României către inima Spaniei, care n'a uitat niciodată sacrificiul lor voluntar pentru cauza naţională a Spaniei şi pentru creştinătate.

Apoi refugiaţii Români aduşi de pribegie pe meleagurile Spaniei, au ştiut prin comportamentul lor să întărească această prietenie. Toată activitatea lor intelectuală, în acest lung interval de timp, fiind destinată a lămuri Spania asupra nedreptăţii făcută României de învingătorii în cel de al doilea răsboi mondial şi de a sădi în sufletul oricărui spaniol, stima pe care neamul nostru o merită pentru imensele sacrificii făcute în milenara lui istorie, în favoarea Europei, a cărei sentinelă neclintită a fost la graniţa ei de Răsărit.

A cocheta pe deoparte cu guvernul spaniol şi cu regimul Generalisimului Franco, ales de popor şi nu impus de forţe streine, şi a unelti în acelaş timp contra lui, cu acei pe care poporul spaniol i-a alungat ca pe nişte netrebnici, este neser rios, iar politic un pas greşit.

Răsfăţatii RSR-ului, Dolores Ibarruri şi Santiago Carrillo, primiţi ca reprezentanţii unei Spanii roşii, care nu există, şi cărora Dl. Ceauşescu le promite sprijin în lupta împotriva Spaniei franchiste, nu vor avea niciodată prilejul nici legal, nici ilegal, nici macăr de a-l primi în mod particular, nici de cum oficial, la Madrid, aşa cum Domnia Sa a făcut-o cu el la Bucureşti.

Apoi cum rămâne cu doctrina —foarte scumpă— premierului Român, a neamestecului altora în politica internă a niciunui Stat, mai ales când acesta îţi manifestă o prietenie, la obţinerea căreia n'ai avut nici un aport, prietenie fără reticenţe acordată de Spania, Neamului Românesc şi nu Partidului Comunist Român.

C.

Majestatile Lor Regii Spaniei şi Familia Ceauşescu, primind defilarea trupelor. ("ABC", 22.V.1979.)

Călăuzind oaspeţii către helicopterele care-i transportau la Aranjuez. ("Diario 16", 25.V.1979.)

In vizită la Primarul Madridului Dl. Prof. Tierno Galvan, cu ocazia oferirii simbolice a cheilor de aur ale Madridului şi recepţia ce a urmat, ca frăţietate socialisto-comunistă în prezenta Secretarului General al Partidului Comunist Spaniol — Dl. Santiago Carillo. ("El Pais", 23.V.1979.)

Spaniolii sunt un popor curios şi au un orgoliu naţional neegalat.

Nu acceptă ca un străin să se amestece în treburile lor locale sau naţionale şi vizita Premierului român părea destinată mai mult "consolidării" prietenului Santiago Carrillo, decât apropierei reale între cele două extreme latine ale Europei şi au răspuns în consecinţă abţinându-se de la orice manifestare.

La aceasta s'au adaogat şi exigenţele oaspeţilor şi în special dispreţul lor manifest contra protocolului regal, a uzanţelor diplomatice, a tradiţiilor locale şi a "educaţiei burgheze" a Occidentului, celace a obligat pe Presedintele Român să amâne de trei ori conferinţa de presă programată, renunţând în ultimul moment la ţinerea ei.

Sigur, a fost mai bine să evite neplăcutele întrebări pe care presa naţională şi internaţională i le pregătise şi care au răsbufnit în toate gazetele, indiferent nuanţa lor politica, în momentul plecării oaspeţilor români, ca o uşurare a coşmarului celor 5 zile cât a durat vizita.

Au culminat gazetele de stânga "Cambio 16" şi "Diario 16", care cu mult lux de amanunte au discutat evenimentul, sub titlurile: "El alucinante viaje de Dada Ceausescu" şi "El Rey Sol y los vaqueros".

CORESPONDENT

NUESTROS ANTEPASADOS LOS-DACIOS

BUREBISTA EN EL ANIVERSARIO DE XXI SIGLOS DE SU REINO

por Trajano POPESCO

A presencia del hombre en el espacio comprendido entre los CARPATOS y el DANUBIO ha sido establecida por los científicos en la época del «Silex», es decir, más de 22.000 años antes de nuestra era.

Las excavaciones de OHABA PONOR y CIOCLOVINA-TRANSILVANA lo demuestran definitivamente, así como lo menciona el General Platon Chirnoaga en su obra «ISTORIA DACIEI», pág. 17 (Edit. Carpatii-Madrid).

Y... si ha existido vida, han existido también civilizaciones sucesivas, fruto de la evolución de estos seres humanos, los cuales, partiendo de la vida primitiva, han llegado hasta las primeras formas de convivencia colectiva, obligados por vínculos de origen y sangre, y por la necesidad de defenderse contra los enemigos comunes —fieras salvajes u otros hombres—.

Así se han constituido las tribus, la comunidad de tribus y después las conglomeraciones estatales.

Las tribus que ocupaban el espacio Cárpato-Danubiano formando el pueblo autóctono, en los milenios pasados, han sido identificadas por los historiadores, como pertenecientes a la migración indoeuropea y a la gran familia de los Tracios, de los cuales Herodoto escribe que «era el pueblo más grande, más valiente y más extendido en el mundo de entonces».

Reproducida de la Revista de la "Noi Tracii", año V, Nr. 57, Junio 1979.

El mapa de Europa, que reproducimos, indica la extensión de la presencia de los Tracios en el espacio europeo más allá de sus fronteras y dentro del cual la más relevante tribu ha sido la de los Dacios.

Estos ocupaban el espacio Cárpato-Danubiano, es decir, desde Tisza hasta más allá del Dniester y el Mar Negro y de los Cárpatos, de Maramures hasta el Danubio y los Balcanes.

A los que vivían al norte de la espina dorsal de los Cárpatos que protege este territorio, los Romanos les llamaban Dacios y a los que vivían al Sur, los Griegos les llamaban Getos; sin embargo, los dos «grupos» pertenecían en realidad a la misma familia Trácica, de los Dacios.

Por eso, el gran estadista nacionalista rumano CORNELIO ZELEA CODREANU, en su libro «Para los Legionarios», pág. 92, dedicó este glorioso himno a la estirpe rumana:

«Todos los pueblos, que nos circundan, han llegado de alguna parte y se han establecido sobre la tierra adonde viven.

«La Historia nos da datos precisos sobre la llegada en los Búlgaros, de los Turcos, de los Maghyares, etc.

«Sólo un pueblo no ha venido de ninguna parte. Este pueblo es el nuestro, es el pueblo rumano.

«Hemos nacido en los más remotos tiempos aquí, de esta tierra, junto con los robles y los abetos.

«De ella estamos atados no sólo por el pan y la existencia que nos asegura trabajándola duramente, sino también por los huesos de nuestros antepasados, que duermen en las entrañas de ésta.

«Nuestros padres están aquí.

«Todos nuestros recuerdos, toda nuestra gloria guerrera, nuestra Historia, aquí en esta tierra están enterradas.

«Aquí se halla Sarmisegetuza con las cenizas del Rey Decébal, el inmortal, pues el que sabe morir como él, nunca muere.

«Aquí duermen los Musat, los Basarab; aquí en el Podul Inalt, en Rasboeni, en Suceava, en Baia, en Hotin, en Soroca, en Tighina, en Cetatea Alba y en Chilia duermen los Rumanos caídos en las guerras —nobles y campesinos— tantos cuantas hojas hay en nuestros bosques o cuanta hierba cubre la infinidad verde de nuestras praderas.

«En Posada, en Calugareni, en la orilla del Olt, del Jiu, de Cerna y en Turda.

«En los montes de los infelices y olvidados Motzi de Vidra hasta Huedin y Alba Iulia, adonde fue torturado Horia y sus hermanos de armas, hay sólo huellas de luchas y tumbas de héroes.

«En todos los Cárpatos, desde Oltenia hasta Dragoslave y Predeal, desde Oituz hasta Vatra Dornei, sobre las cumbres y hasta los abismos de los valles, doquier ha corrido en olas la sangre rumana.

«A media noche, en las horas difíciles de nuestro pueblo, nosotros oímos la voz de la tierra rumana que nos manda luchar por ella.

«¿Con qué derecho quieren los hebreos, los húngaros y los rusos, añadimos nosotros», **robarnos esta tierra? ¿Sobre qué base histórica fundan sus pretensiones y, sobre todo, la insolencia con que se colocan frente a nosotros, rumanos, aquí en nuestra casa?**

«Estamos ligados a esta tierra por los millones de muertos y por millones de hilos invisibles, que sólo nuestra alma siente, y ¡ay de aquéllos que intenten separarnos de ella!

Huellas de civilizaciones locales o antiguas, hay extendidas a lo largo y lo ancho del territorio rumano.

Las riquezas naturales, o minerales, oro, plata, sal, y los productos agrícolas, trigo, miel, etc., les permitían negociar con los vecinos, así que pronto llegaron a tener una vida próspera y refinada, imitando a los Romanos.

Los descubrimientos arqueológicos de Gusteritza-Sibiu, Bunorí en Tarnava Mare, Rus en Somes, Bradut en Odorhei, etc., han sacado a la luz del día, cantidades de utensilios, de adornos, alhajas femeninas, armas, cascos, corazas, carros de combate con ruedas de bronce, espadas, puñales ,escudos que datan de los años 700 a. J. Chr., que demuestran el nivel civilizado de nuestros aborígenes (Istoria Daciei —op. cit.— pág. 21).

Vivían en ciudadelas fortificadas en las colinas.

Los Geto-Dacios, pueblo austero, monoteísta, su único Dios siendo Zalmoxes, quien les inculcó la creencia en la vida de más allá y en la inmortalidad del alma, eran guerreros temibles, pues para ellos la muerte significaba una alegría y la llegada al mundo de Zalmoxes.

Orgullosos de sus dotes naturales no tenían complejos de inferioridad frente a ningún vecino, al contrario no vacilaron hasta en obligar a los mismos Romanos a que les pagasen una especie de indenmnización, por respetar al Imperio, y varios emperadores romanos lo aceptaron y lo pagaron.

Aprovecharon las disensiones surgidas entre los Romanos en la época de Mario y Sila, para atraer en Dacia a los descontentos, militares, técnicos e incluso a los agricultores empobrecidos del Norte de Italia por la competencia que los hacían los productos baratos que venían del Imperio a Roma.

Así consiguieron organizar su ejército propio según la táctica y técnica romana, fortalecer sus defensas de las ciudades según el sistema romano y mejorar incluso su propia producción agrícola.

Estos Romanos fueron los primeros colonos que se mezclaron con los Geto-Dacios autóctonos, junto con los que casi dos siglos después —año 106 d. J. Chr.— colonizó en la Dacia Félix el emperador Trajano que la conquistó, formando el pueblo rumano que resistió todas las vicisitudes históricas hasta hoy día. Centinela del Occidente Europeo lo defendió contra los invasores bárbaros de Asia —Hunos, Gépidos, Avaros, Eslavos, Búlgaros, Cumanos, Húngaros, Turcos y hasta los últimos, los Rusos sovietizados— ofreciendo en su larga historia inmensidad de sacrificios humanos.

Eran «HOLOCAUSTOS» de verdad, que fueron siempre silenciados por la criminal complicidad de los países del oeste europeo, que culminaron en el siglo XX vendiéndolo en Yalta, Teherán y Postdam, a los Soviéticos.

En la Historia de nuestros antepasados Daco-Getos destacan dos figuras legendarias, la del Rey Burebista y la del Rey Decébal.

El primero reinó entre los años 97-44 a. J. Chr. y el último entre los años 80-106 d. J. Chr.

Burebista, de cuyo Reinado se cumplen en estas fechas más de 20 siglos, fue el gran unificador de todas las tribus Dacogetas bajo sus órdenes, creando un estado cuyo territorio se extendía en el Norte hasta Bohemia, en el Sur-Oeste hasta el mar Adriático, en el Este hasta Bug y Mar Negro, en el Sur hasta los Balcanes, con una fuerza militar tan importante y agresiva, que obligó a Julio César, que conducía el mayor poder militar y político de entonces, el Imperio Romano, a preparar una campaña contra él.

En el año 55 a. J. Chr., Burebista, después de haber organizado elReino y el ejército, se lanzó a cumplir su plan conquistador empezando con las ciudades griegas en las orillas del Mar Negro: Olbia en la desembocadura del Bug en el Mar Negro, Tyras —Cetatea Alba— en la desembocadura del Dniester en el Mar Negro, Histria, Tomis, Callatis, Odessus, Mesambria y Apollonia —puertos abiertos— en el Mar Negro y después todo el territorio al Sur del Danubio hasta las crestas de los Balcanes.

La amenaza era directa a las Provincias Romanas de la Moesia y Julio César no podía quedarse tranquilo, más aún que el audaz Rey Dacio se permitía mezclarse en la guerra civil entre él y Pompeio, tomando parte al lado de este último, al que le ofreció el apoyo de los Dacios.

Pompeio perdió la partida y César se preparaba en el año 44 a. J. Chr. para atacar a Burebista, pero las incógnitas del destino hicieron que Julio César fuera asesinado en los idus de Marzo y que unos meses más tarde Burebista fuera eliminado de la misma forma.

Hubiese sido un choque entre dos titanes del tiempo, cuyas consecuencias no se pueden estimar. Cierto es que el Imperio Romano superó la crisis provocada por la muerte de Julio César, en cambio el Reino de Burebista se desplomó partiéndose en 5 reinos distintos, hecho que tranquilizó a Roma para un período bastante largo, a pesar que cada uno de estos Reyes atacaban por cuenta propia las provincias romanas al sur del Danubio.

Así el genio político de un gran Rey, la conciencia de la necesidad de unificación de las tribus y reinos Tracios en uno solo y gran Reino Dacio, quedó frustrada y comprometida por la acción desafortunada de unos conspiradores, que impidieron la unidad Daco-Romana soñada.

A Burebista siguió en el trono Dacio de Argedava-Deceneus, hombre más religioso que guerrero, y otros cuatro insignificantes hasta que en el año 50 d. J. Chr.., surgió en el firmamento Dacio otro gran Rey, Decébal, que quiso realizar el gran sueño de Burebista.

Fracasó como militar, pues había tropezado con un gran guerrero romano, el emperador Trajano, que le venció en seis años.

Como castigo Trajano transformó Dacia en provincia romana y la colonizó con elementos romanos e ibéricos, bajo el nombre de «Dacia Felix».

Así se creó la hermandad Daco-Romana de la cual salió —victoria de Burebista y Decébalo— el pueblo Rumano que resiste en su herencia hasta hoy día.

Esta herencia y la continuidad Rumana, la Columna Trajana de Roma la cuenta en mármol, desde hace dos milenios, a todo el Universo.

En el aniversario de veinte siglos y medio de su hazaña unificadora, Burebista merece plenamente el homenaje agradecido del Pueblo Rumano, que, como digno descendiente, supo, con el vigor dacio, hacer de las cenizas del Reino de Rumania vencido en 1918, el milagro de la Gran Romania, precisamente porque sus raíces profundizaban la tierra Daco-Geto-Rumana, desde hace más de dos milenios.

CE INALT SI ALBASTRU...

de Ión PIN

Ce inalt și albastru era sborul de ieri...!
Ce dulce popasul din stele!
Peste tot surâdeau primăveri, —
Troenind cântec alb-pe cărările mele.

Cine m-a chemat,
Acuma — de bat...
La poarta lumii — plină de păcat!?
Inima mea, —
Eu nu mai știu ce-ai vrea...!
Din tine parcă — strigă cineva.

Aici! —
Unde toate — mi sunt streine,
Inimă — cine?
Te -n deamnă să m-aduci?

Dece te-aud azi,
In infiorările pădurii de brazi, —
Sub munți de zăpezi și de ger?...
Altadat —
Mi-te-au purtat, —
Zorile — fluturând peste sat,
Prin livezi...

Ori-,
Flori, —
Zàmbitoare — mii — și mii...
Mi te au suit în zbor de ciocârlii,
Până la cer lângă soare, —
Unde pășteam ciopoare — de mioare
Și mă jucam cu primăvara...!

Ce-albastră era zarea — și cărarea,
Pe unde -n taină, mă plimbam cu seara!
Și-am petrecut atâta sărbătoare! —
In sărutul de lumină al florilor,
Cu raza de soare...!

Atunci — eu,
M-am logodit cu tăriile lui Dumnezeu! —

Horot al tăriilor, —
Despicam largul câmpiilor.
Suspin usor,
De nor călător...
Mângăiam des — piscuri de munte...
Mai punemi odată pe frunte,
Cerule...! O! Cerule inalt...!
Seninul ce-am avut altădat —
Pe cărarea cu stele mărunte...

Acum fâlfâire streină,
Mă poartă, ma fură...
Departe de a cerurilor poartă, —
Pe unde ingerii isgoniți din lumină,
Osanda — și zăcură...!
La poarta deschisă altădat —
Năzuesc și acuma să bat.
Cine mă aude? Cin-ia seamă?
Bat, de când...? Dincolo cine mă cheamă...?

Numai tu știi de unde vin eu...
Hai inimă...!
Căci nu ne părăsește Dumnezeu...!

EDITORIAL

LA VOIX DE L'EXIL

DANS tous les pays occidentaux un effort gigantesque a été mis en oeuvre, dans le but louable de faire quelques chose pour cette Europe dilacérée et menacée de toutes parts.

L'élection d'un Parlement Européen ne serait qu'un pas, sinon décisif du moins substantiel, vers l'implantation de cette forme politique ultra ou supra-étatique qu'on appelle l'intégration européenne ou l'Europe Unie.

Les voix qui se feront entendre à cette occasion ouvriront sans doute des perspectives intéressantes pour l'avenir de cet Occident, ballotté par tous les vents et qui se cherche désespérément un chemin de salut. Nous ne voulons pas faire allusion aux innombrables défauts de structures qui faussent ce plan prétentieux.

Il y a cependant des ambitions cachées qui donnent à réfléchir. Il y a des empressements qui avouent des intérêts *"non-avoués"* et présagent des déboires en chaîne. Ce qui est inquiétant et pénible, ce n'est pas de voir des gens imaginer une Europe *unie, pacifiée, solidaire* et s'employer dans ce sens. Mais, de voir la manière partiale et singulière, parfois badine, dont on juge l'**UNITE EUROPEENNE**.

On assiste à une programation d'intentions qui ne tiennent pas compte de certaines réalités géographiques et politiques de l'intégration envisagée. Eliminer ou escamoter ces réalités n'est qu'une faiblesse qui pourrait se retourner un jour contre le projet lui-même et contre ceux qui l'ont soutenu dans cette forme douteuse. On oublie trop souvent que de telles méprisses ou bévues se paient durement le moment venu...

L'erreur fondamentale de ceux qui ont pris la responsabilité de cette *"affaire"* continentale est d'avoir passé sous silence l'existence, le droit de vivre et de s'exprimer, d'**UNE MOITIE** de l'Europe — la moitié soumise à la tyrannie communiste et d'avoir cru pouvoir **SE PASSER D'ELLE** à l'occasion de la mise en chantier d'une Nouvelle Europe. Or, cette moitié de continent ne peut être escamotée au gré de quelques chefs de gouvernements qui jugent à la légère que *"cela n'a pas d'importance"* ou que cette moitié *"adhérera sans rechigner"* par la suite.

IL S'AGIT DE L'AVENIR DE TOUTE L'EUROPE, QUI EST UN ENSEMBLE UNITAIRE et dont les nations doivent manifester — en dépit des circonstances actuelles — des aspirations communes. Et si l'unité proprement dite des nations européennes ne s'est jamais réalisés, cela ne signifie guère que les intérêts et la mission historique de toute cette mosaïque de peuples n'aient pas été similaires. La géopolitique du continent et les dangers venus de l'Est auraient dû les rendre solidaires depuis longtemps. Mais, en Occident, on est habitué depuis des siècles à traiter la moitié orientale du continent avec une certaine désinvolture, en oubliant que la grande prospérité dont il jouit est en grande partie due aux sacrifices consentis par les peuples des marchés orientales.

Actuellement, en dépit de la gravité du moment et de l'importance de l'enjeu, on croupit piteusement dans la même mentalité égoïste et sans envergure. On traite nos nations tombées — justement par la faute des gouvernements occidentaux — sous la coupe du comunisme, *comme si de rien n'était!*

On parle d'une Nouvelle Europe, on discute d'un Parlement Continental, on se fait des promesses, des concessions, on ajuste des perspectives, le **TOUT** dans le cadre des intérèets particuliers de ce monde atlantique ou de chaque partenaire en priorité, selon la manière d'envisager la propagande électorale ou la finalité du parti.

Pas un geste significatif de solidarité, *pas un gage* réel de responsabilité envers la moitié mutilée de l'Europe! Comme si les nations d'au-delà du Rideau de Fer n'existaient plus pour l'Europe qui se cherche; comme si le continent s'arrêtait aux frontières criminellement établies à la fin de la deuxième guerre mondiale et ratifiées à Helsinki. Comme si les régimes communistes imposés par la force des tanks soviétiques avaient effacé pour toujours l'*"européité"* des **ONZE NATIONS** arrachées au tronc de la vieille Europe!

Il y avait **MILLE** possibilités pour garantir cette solidarité continentale sans craindre les foudres des régimes totalitaires qui les écrasent. Quand on soutient une cause tellement noble et essentielle, indispensable au salut et à la renaissance de toute l'Europe, de toute une civilisation, **IL N'Y A PAS D'OBJECTION** — si menaçante fût-elle — qui puisse entraver sa manifestation légitime. Car, avant tout, l'objectif d'une "**EUROPE UNIE**" n'est autre que de s'opposer aux intentions impérialistes du moloch soviétique.

L'URSS la sait bien; c'est pourquoi elle s'y oppose farouchement.

Donc, à quoi bon tant de circonlocutions qui ne cachent point la vérité, mais qui ne révèlent pas non plus une attitude digne et courageuse!

A quoi bon un tel effort dit *"continental"* s'il n'envisage pas justement — comme point culminant — *la solidarité effective* de l'Europe libre avec la moitié qui lui manque?

A quoi bon tant de simagrées politiques si les forces qui prêchent l'unité européenne ne proclament pas sur leurs étendards **LA VOLONTE INDOMPTEE DE LIBERER** la moitié qui lui manque?

A quoi bon tant de subterfuges dialectiques pour nous faire croire à l'affection qu'on porte aux nations subjuguées si ces nations (par l'intermédiaire de leurs ressortissants libres) n'ont pas été invitées à être représentées — du moins symboliquement — sur les listes de éligibles?

Erreur fondamentale de la part des Européens occidentaux à un moment crucial de leur existence.

Dans chacun des pays qui ont pris part aux élections européennes, il y a des dizaines de milliers de représentants des peuples de l'Est. Il aurait été *"génial"* qu'au moins **UNE LISTE** par pays ait eu l'intelligence d'inscrire parmi ses propres partisans, les **ONZE** représentants des nations martyres. On aurait du moins sauvé les apparences, en gagnant du coup l'amitié et la reconnaissance de ceux dont l'Occident **AURA UN JOUR GRAND BESOIN**.

Personne dans cet Occident n'a eu cette idée. Personne n'a cru bon de se pencher sur le problème de ceux qui sont leurs frères, en dépit de la conjoncture actuelle. Toutes les formations politiques ont misé sur la capacité d'oubli de l'individu, sur l'attrait de l'union qui *"primera"* toujours — parait-il — au moment de l'épreuve décisive.

Eh, bien! De telles omissions, de tels comportements, ne pourront plus jamais s'oublier!

C'est la N-ème fois qu'on se joue de nous, qu'on fait fi de nos sentiments et de nos aspirations.

Nous pouvons l'affirmer, car nos peuples ont trop souffert à cause de cette désinvolture des gouvernements et de ce mépris des partis politiques occidentaux. **IL Y A UNE LIMITE A TOUT!**

Nous avons fait le jeu — ou l'enjeu — pendant trop longtemps des caprices ou des intérêts des pays occidentaux. **ON EN A ASSEZ!**

C'est pourquoi, **NOUS**, les ressortissants de l'Europe Orientale, représentants libres de nos nations, **N'ACCEPTERONS PLUS JAMAIS CET ETAT DE CHOSES!**

Nous protestons contre cette attitude égoïste et cavalière qu'adopte l'Occident à l'égard de ceux qui — *par sa faute* — sont arrivés dans l'état de servitude où ils se trouvent.

Nous sommes certains que les générations futures sauront répondre **AVEC LA MEME MONNAIE** à l'indifférence, au manque de considération et au silence à leur sujet, qui ont caractérisé le comportement de l'Occident envers le triste sort de nos nations trahies.

CARPATII

PAUL GOMA

Pentru că sunt unii la postul de radio Târgul Cucului, care au avut în timpul războiului vârsta de a purta armele şi s'au eschivat. Scuza că au făcut-o pentrucă erau "democraţi", este deadreptul puerilă. Sunt alţii care au fost redactori la anumite gazete comunistoide sau deadreptul comuniste, contribuind la săparea moralului populaţiei, grăbind astfel prăbuşirea. Sunt alţii care au scris după 1944 la gazete comuniste, dar aceştia, dacă nu au depus exces de zel, nu pot fi condamnaţi. Dar a fi fost "director" al unei asemenea gazete comuniste, însemnează după noi exces de zel şi deci sunt condamnabili. Etc., etc.

Pot fi aceştia astăzi anticomunişti 100 %, s'a putut produce în ei o răsturnare atât de profundă? Faptele ne demonstrează, că nu. Majoritatea acelor comunişti "desamăgiţi" nu au devenit, nu pot deveni antimarxişti, nu pot accepta că marxismul este o aberaţie, o doctrină contra naturii, ce nu poate fi aplicată şi menţinută decât cu forţa baionetelor. Ei susţin că marxismul este o doctrină ideală dar că nu a fost bine aplicată de către dirigenţii ei. Deci majoritatea lor sunt contra dirigenţilor comunişti şi nu contra comunismului în sine. Unii dintre ei-cazul Goma-sunt doar contra unuia dintre dirigenţi, declarându-se gata să facă târg cu ceilalţi. Deci în aceşti oameni — cei de la Târgul Cucului — nu s'a produs o transformare profundă, anticomunismul lor e superficial, nu poate arde în ei ca o flacără mistuitoare. Şi neavand în ei flacăra, cum pot transmite ascultătorilor anticomunismul fără reticenţă. Nu poţi da ce nu ai.

Admitem că în lipsă de alţii *foarte buni*, Românii din Ţară, în setea lor de aer din afară, trebuie să se mulţumească cu aceştia, să le zicem *buni*.

Intr'o nuvelă a unuia din marii scriitori ruşi, găsim un pasaj semnificativ. Intr'o cazarmă, un soldat analfabet, roagă pe un ştiutor de carte să-i scrie o carte poştală. Cel solicitat i-o scrie şi apoi i-o citeşte. Bietul soldat, la sfârşitul lecturii, rămâne încurcat, trist.

— Ce, nu-ţi place?

— Mda! Mda!... dar...

— Dar, ce?

— Lipseşte o lacrimă.

Şi lacrima nu poate fi transmisă ascultătorului la radio, dacă ea e absenta în sufletul celui ce a scris textul şi a celui ce îl transmite. Şi cum pot avea în ei lacrima acei ce s'au eschivat de la "câmpul de onoare", care au pregătit prăbuşirea Ţării sau care după prăbuşire, au depus exces de zel în posturile ce au deţinut?

Dl Ieruncă ne spune că succesul obţinut de Goma, a fost colosal. Au alergat la conferinta lui de presă extraordinar de mulţi gazetari, că s'a vorbit de România, cum nu s'a mai întâmplat niciodată. In primul rând se pune o întrebare: de ce interesul acestor străini, mila lor faţă de suferinţele poporului român sunt trezite tocmai acuma şi din cauza lui Goma? Şi de ce aceşti gazetari străini, etc., nu s'au emoţionat deloc în faţa cărţilor scrise de Bacu, etc.? De ce au rămas indiferenţi aceşti străini în faţa suferinţelor şi morţii în închisoare a lui Iuliu Maniu, *autentic democrat* şi nu "fascişti" ca Gyr sau Crainic? Ne poate spune dl Iieruncă în câte gazete străine şi câte linii s'au scris la moartea lui Iuliu Maniu? Nu i se pare dubios acest târziu şi subit interes, nu crede că ne găsim în faţa eternei mafii care are în mâinile ei toate iţele propagandei?

Dar să mergem mai departe cu raţionamentul. Să admitem că nu trebuieşte să scotocim prea mult şi să ne mulţumim cu faptele: Goma a stârnit interesul lumii libere, a făcut să se vorbească de Ţara românească, ne gasim în *secolul* Goma. Dar dupa unii paranoici exista o *era* Drágan. Şi oricum, o *era* e mai mult decât un *secol*. Natural că această afirmaţie nu poate stârni râsul, ci numai zâmbetul.

Dar a existat-în afară de orice discuţie-o *eră*, Virgil Gheorghiu. De ce uită dl Ieruncă că maestrul lui, dl Eliade (care i-a feştelit iacaua cu publicarea romanelor lui în Ţară), a numit cartea "Ora 25", *"Biblia secolului 20"*? A uitat dl Iieruncă că a fost o vreme când ziarele, posturile de radio, televiziunea, vorbeau numai de marele Virgil Georghiu? Ciracii popei Gheorghiu susţin că acea carte a fost tradusă în 39 de limbi. Cerem unuia din aceşti ciraci să ne spună care sunt acele 39 de limbi? Desigur că ne aflăm în faţa unei mici escrocherii propagandistice: se poate — posibil — afirma că acea carte a fost tradusă în 39 de ţări, dar nu în 39 de limbi, căci dacă s'a tradus în Anglia şi Statale Unite, e vorba de *două ţări*, Anglia şi Statele unite, dar de *o singură limbă*, cea engleză. Dacă ne gândim că de exemplu cartea a fost tradusă în Spania, Argentina, Uruguay, Paraguay, Venezuela, Peru şi Venezuala, însemnează că numita carte a fost tradusă în 7 *ţări*, dar intr'o singură limbă: cea spaniolă. Dar faptul rămâne cert: a fost un timp când mapamondul vorbea numai de popa Gheorghiu, a fost deci o *eră*, nu Dragan, ci popa Gheorghiu. Dar a fost suficient ca dl Ieruncă să se prezinte la redacţiile gazetelor franceze cu extrase din cartea popei, "Ard malurile Nistrului", din care reieşea că popa a fost un *feroce antisemit*, pentru ca *era* Gheorghiu să ia sfârşit. Astăzi, ne spune dl Ierunca n "Ethos", că de era Gheorghiu se mai ocupă doar "les concierges" (portăresele).

Admitem — de moment —, că Goma e un mare scriitor (de aceasta ne vom ocupa în alt articol). Ei, şi! Exilul românesc are mulţi mari scriitori şi nu de aceasta duce lipsă. Exilului românesc îi lipseşte un *teoretician*, un *om politic*, un *şef*, un *om providenţial*. Ori însuşi Goma a afirmat (vezi **BIRE**), că nu e un om politic, că nu e un teoretician, că deci, nu e òmul providenţial, producătorul de cutremure, cum a voit şi voieşte încă să ni-l prezinte dl Ieruncă. El a spus că nu ştie nimic, nu ştie nici ce este. Şi desigur a spus adevărul: Goma e o marionetă şi sforile le trage, din umbră, o mafie. Care e această mafie? O ştiu toţi cititorii şi nu mai este nevoie să o numim noi.

Paul Goma nu găseşte nici una din organizaţiile exilului pe gustul lui, şi deacela vrea să formeze el una: partidul gomist, partidul *dizidenţilor* comunişti. Pentru aceasta are însă nevoie de bani, bani mulţi. Cu bani, aşa cum am spus, vor deveni disidenţi şi cei plecaţi din Ţară acum 70 de ani.

Şi a cerut bani... lui Carter. Natural numai pentru ei, pentru gomişti. Scrisoarea, aşa cum am arătat în numărul anterior, a fost deadreptul o ruşine. Ea a fost publicată în organul dlui Raţiu la 12 Febr. 1978 şi reprodusă în "Carpaţii", numărul Februarie-Martei 1978. Dl Ieruncă îşi publică articolul la care ne referim în "Limite" din August 1978. Il ridică în slăvi pe Goma, ne spune celorlalţi ce nu suntem de acord cu el "ţigani", etc., dar nu suflă un cuvânt despre această scrisoare ruşinoasă" Când era director la "Scinteia Tineretului", lucrurile mergeau pe roate. Nimeni nu putea să-i critice doctul scris: pe vremea aceia nu existau *ţigani*.

Se pare însă că *focul* Goma, în Europa s'a stins. In afară de cuplul Ieruncă şi bibicistul Raţiu, exilaţii români i-au întors spatele. Dar, iarăşi se pare, că speranţele obţinerii grăunţelor de la unchiul Sam, au dat rod în America. Poate pentrucă ipoteticile grăunţe sunt mai aproape.

Dar, pentru a termina articolul, vom reda câteva rânduri din "Cuvântul românesc", excelenta gazetă care apare în Canada. Dl Cornel Dumitrescu, în interview-ul luat dlui Eugen Ionescu, numeşte publicaţiile ce au scris contra lui Goma, *fiţuici*. E o manie a exilului nostru, acest obiceiu ca o publicaţie să numească fiţuici toate celelalte publicaţii româneşti. De exemplu, "Buletinul Izraeliţilor de Rit Elen", numeşte toate celelalte publicaţii româneşti, fiţuici, singura publicaţie care e o adevărată gazetă, serioasa, etc., fiind buletinul numit. Au făcut-o şi alţii, dar ne-a mirat să vedem că face acelaş lucru dl Cornel Dumitrescu, în "Cuvântul românesc".

Ori, în acelaşi serioasă gazetă, "Cuvântul românesc" citim, e drept la o rubrica a glumelor, dar şi sub forma de glumă se pot spune adevăruri crude, cele se urmează:

"Tu, Paul Goma, cu barbă şi soacră basarabeană (?), scriitor de meserie care ai ales lumea liberă:

Chiar dacă n'ai fost trimis printre noi ca agent provocator; Chiar dacă n'ai fost trimis printre noi ca să arunci mărul discordiei între fraţii de cruce ai luptei anticomuniste; Faptele noastre şi numai ale noastre, te-au făcut agentul cel mai valoros al lui Niculiţă!

Şi ai reuşit, temporar, să ne desbini, din vina noastră şi numai a noastră" ("Cuvantul romanesc,", no. 33, Ianuarie 1979).

Găseste oare dl Ieruncă că şi "Cuvântul românesc" "face parte dintr'un fel de "ţiganiadă" tragicomică nu a exilului, ci a unui anumit exil?" Face parte şi "Cuvântul românesc" dintre acei "ce s'au lăsat intoxicaţi de propaganda pe care Bucureştiul a strecurat-o cu grijă prin străinătate pentru a desconsidera şi pe Paul Goma şi pe cei care, alături de el, au făcut ca imaginea unei Românii "independente" să se clatine în Occident"?

Ar fi un nonsens. In "Cuvântul românesc" au găsit gomiştii americani sălaş pentru a scrie articole de laudă la adresa lui Goma, tot atât de ditirambice, ca şi cele scrise de dl Ieruncă în "Limite". Numai că numita gazetă din Canada, conform liniei de coduită adoptate de a face loc în coloanele ei tuturor opiniilor, a publicat şi rândurile reproduse de noi cu litere cursive. Puţine rânduri, în pagina rezervată glumelor, totuşi aceste rânduri au mai multa greutate (pentrucă ele cuprind crude adevăruri), decât toate paginile publicate în acelaş ziar, umplute de gomiştii americani.

L'U.R.S.S. et L'OCEAN INDIEN

Par Patrick ARGARAICOMENDIA

Depuis des décennies, les démocraties occidentales démontrent leur incapacité. Un Huron aurait pu croire, étant donné que le pétrole est nécessaire à la survie de l'Europe, et que chaque automobiliste est électeur, que les gouvernements européens protégeraient la «Route du Pétrole».

Or il faut reconnaître qu'il n'en est rien, loin de là.

Non seulement la France a offert le pétrole saharien aux fantoches pro-soviétiques d'Alger alors qu'elle avait gagné sur le terrain, non seulement les Européens rampent devant les Arabes prétendument anti-communistes alors qu'ils ne sont en réalité qu'anti-occidentaux, anti-chrétienes et qu'à la différence de nos contemporains, ils n'ont pas oublié Lépante, mais nos gouvernants, masochistes ou criminels, font tout, et ce depuis le retrait britannique pour raison d'économies (!) à l'ouest d'Aden, afin que l'U.R.S.S. puisse contrôler la «Route du Pétrole» et contraindre ainsi l'Europe à capituler.

Rappelons que près de 60% des réserves mondiales de pétrole connues se trouvent au Golfe Persique et que nous dépendons de ce pétrole, le Japon à 90%, l'Italie à 84%, la R.F.A. à 62%, l'Australie à 60%, la France à 51%, etc.; d'où l'extrême importance du contrôle des pays producteurs et des voies maritimes reliant le Golfe Persique au Pacifique et à l'Europe.

Nous n'avons pas la prétention de jouer les Cassandre, mais que se passerait-il si l'U.R.S.S. s'installait en Afghanistan et en Iran, possédant enfin un débouché terrestre sur les mers chaudes ce qui lui permettrait de surveiller ainsi les détroits du Golfe Persique? D'aucuns nous reprocheront peut-être notre pessimisme, mais qu'ils prennent la peine de consulter une carte; ils vérifieront d'eux-même que notre avenir se joue en l'Océan Indien et qu'il est loin de nous être favorable.

La situation en Afghanistan et en Iran est pour le moins confuse, et il est trop tôt pour savoir si les musulmans rebelles aux communistes de Kaboul gagneront, quant à l'Iran! Mais souvenons-nous que les Soviets n'ont pas hésité brusquement avancer deux de leurs pions pour atteindre l'Océan Indien et que si les tyrans rouges du Kremlin n'ont pas encore réussi à contrôler à la source le pétrole destiné aux Occidentaux, ils se sont attachés à s'assurer peu à peu des bases navales le long de la «Route du Pétrole».

On aurait tort de croire que le canal de Suez a perdu toute importance stratégique. Certes, les «supertankers» ne peuvent l'utiliser à cause de sa modeste profondeur et ils sont d'ailleurs plus rentables que les petits pétroliers de 70.000 tonnes même s'ils retournent à vide au Golfe Persique via le Cap, mais qui peut dire, s'il n'est pas exclu dans quelques années, la crise économique du Monde Libre se développant, que les petits et moyens pétroliers redeviennent compétitifs; les Occidentaux s'étonneront alors de voir le canal de Suez contrôlé par l'U.R.S.S. qui lentement mais surement étend sa domination sur l'Ethiopie et sur le Sud-Yémen —où se trouvent 2.000 conseillers cubains, est-allemands et soviétiques— fermant ainsi le détroit de Bab el Mandeb.

En 1978, la Somalie pourtant depuis de nombreuses années pro-soviétique a envahi l'Ethiopie révolutionnaire. Or, à la surprise —la sempiternelle surprise devrait-on dire— des Occidentaux, l'U.R.S.S. a abandonné son protégé somalien pour soutenir l'Ethiopie plus peuplée, plus riche, et située à la partie méridionale du canal de Suez.

Pourquoi aurait-elle hésité puisqu'hélas, le Monde Libre au lieu d'aider la Somalie, de lui envoyer des armes, est resté sans réagir; résultat, l'Ethiopie a vaincu la Somalie, ce qui nous importe peu, mais désormais l'Ethiopie et la Somalie, qui devant l'inertie occidentale a renoué avec Moscou, sont plus fermement que jamais membres du «camp socialiste».

La marine soviétique peut ainsi bénéficier dans cette région en toute tranquillité, de facilités portuaires à Aden et à Mukeilla au Sud Yémen, à Mogadishu et à Berbera en Somalie, sans oublier Monbaza au Kénya et Dar es Salaam en Tanzanie.

La situation ne nous est pas guère plus favorable dans la zone sud de l'Océan Indien même si les luttes intestines entre les communistes pro-soviétiques, les communistes pro-chinois et les communistes partisans d'un «socialisme africain» sont vives dans le Mozambique de Samora Machel et le Madagascar du colonel Ratsiraka, tous deux farouchement anti-occidentaux.

Là encore, la France a failli à sa mission. En effet, les îles qui formaient le Territoire d'Outre Mer (T.O.M.) des Comores se trouvent à l'entrée du canal de Mozambique par où transite 60% de l'approvisionnement en pétrole de l'Europe.

Or Giscard d'Estaing, digne successeur de De Gaulle, a donné l'indépendance aux Comores en 1975; seule ont échappé à cette nouvelle liquidation, l'île de Mayotte qui s'obstine à rester française malgré Paris et les îlots qui entourent l'île de Madagascar: les Glorieuses, Tromelin, Juan de Nova, Bassas de India, Europa rattachés —pour combien de temps?— au Département d'Outre Mer (D.O.M.) de la Réunion.

Reste comme dernier bastion occidental l'Afrique du Sud des Boers, seule escale pour les «super-tankers» avant le côte ouest de l'Afrique qui nous est d'ailleurs tout aussi défavorable.

Quant aux îles centrales de l'Océan Indien, nous avons tout fait pour être pendus avec la corde que nous avons nous-même fournie aux Soviétiques.

L'U.R.S.S. dispone de nombreux points de mouillages, dans l'île de Socotra (qui dépend du Sud-Yémen) au débouché du canal de Suez, dans l'île Maurice, dans les Seychelles —dont l'île principale Mahé possède un port en eau profonde et le meilleur aéroport de la région— depuis le coup d'Etat du 5 juin 1977 de France-Albert René aidé par des guerilleros formés dans des camps installés en Tanzanie. Comme le précisait France-Albert René dans une interview au journal français «Le Monde» du 13 septembre 1978: *Nous sommes à la pointe du combat pour la démilitarisation de l'Océan Indien, et en aucun cas, nous n'accepterons l'installation d'aucune base aux Seychelles*. Humour dû à la colonisation britannique sans doute?

Grâce à ce coup d'Etat dont les mass media ont peu parlé, l'U.R.S.S. surveille les quatre Routes du Pétrole qui longent l'archipel des Seychelles: la route du Golfe Persique, la route de l'Extrême Orient, la route de la Mer Rouge et la route du Cap.

Si nos lecteurs ont réussi à nous lire jusqu'ici, qu'ils ne désespèrent pas et qu'ils songent à l'évolution depuis quelques années du sous-continent indien.

Au Bengla Desh, Cheikh Mujibur Rahman s'était empressé d'autoriser les Soviétiques à utiliser le port de Chittagong; hélas pour ceux-ci, l'armée a renversé Cheikh Mujibur Rahman en août 1975 et après une tentative de contre-coup d'Etat de militaires pro-soviétiques, le général Ziaur Rahman a pris le pouvoir en novembre 1975 et mène depuis —et avec succès— une politique anti-communiste. Il a d'ailleurs été élu Président de la République le 6 juin 1977 à une forte majorité contre le général Osmani, soutenu par le P.C. local.

En Inde également, les Soviétiques sont considérés comme *personae non gratae*. Moraji Desai, successeur de la pro-communiste Indira Gandhi, a certes précisé après sa victoire aux élections législatives de mars 1977 qu'il n'entendait pas remettre en question le traité d'amitié, de paix, de coopération de 1971, mais désormais la marine soviétique se voit privée de ses bases de Visakhapatnam prè de Calcutta et de celles des îles Andaman et Nicobar proches des côtes birmanes et thaïlandaises, à l'entrée du détroit de Malacca, lieu ô combien important, car situé sur la route qui relie le Golfe Persique à l'Extrême Orient.

Quant à la délicieuse île cinghalaise, elle a suivi l'exemple du grand frère indien en renvoyant l'égérie des «nonalignés», Sirimavo Bandaranaike, lors des élections de juillet 1977 et son successeur Junius Richard Javawardene est réputé pour ses amitiés pro-occidentales. Notons d'ailleurs que depuis ce renversement d'alliances, de violents incidents ont périodiquement lieu entre les cinghalais et les tamouls; coincidence sans doute si ceux-ci qui vivent en majorité dans le nord-est de l'île, là où se trouve la base navale de Trincomalee, réclament l' indépendance...

Ne désespérons donc point, même si les navires soviétiques patrouillant dans l'Océan Indien sont au nombre de 25 aujourd'hui —dont le porte-avion *Minsk*, deux croiseurs lancemissiles et le plus gros navire soviétique de débarquement *Ivan Rogov*— contre sept en 1967.

Contre cette force imposante, l'Occident ne peut compter que sur la VIIé Flotte américaine basée aux Philippines, à Subic Bay, dont la zone d'opérations s'est étendue à l'Océan Indien et qui a recu le renfort du porte-avion *Midway* et de la frégate *Downes*.

A ces navires américains, il convient d'ajouter les 12 bâtiments français: la France a d'ailleurs un rôle important à jouer grâce à ses bases de la Réunion, de Mayotts et de Djibouti. Encore faut-il que le gouvernement français daigne fournir à ses officiers les movens d'une politique nationale digne de ce nom.

Qui sait, peut-être qu'un jour les gouvernants occidentaux cesseront d'être incapables, mais autant leur demander de cesser d'être démocrates...

MULTUMIM DOMNULUI VALIMAREANU

"Dl Sima s'a pozat undeva intre câţiva tineri, cari ar fi fiind noi legionari, la "depunerea legământului". Legionari, natural, de factură simistă, juraţi să-şi urmeze şeful la bine şi la rău. *Si cum fireasca năzuinţă a oricărui novice e să-şi întreacă şeful — lucru confirmat şi de observaţia populară, cu capra care sare masa, şi iada casa — cine ştie la ce ne putem aştepta dela fierbintele entuziasm al noilor "legionari". Afară de cazul că Sima, om dovedit practic, îi popreşte din timp, natural gratis, în niscaiva echipe..."*.

(VATRA, n. 150, Apr-Iunie 1979, p. 23.)

N "*faimoasa*" publicaţie trimestrială "VATRA" (n. 150 din Aprilie-Iunie 1979), nu mai puţin "*renumitul*" Petre Vălimăreanu îşi permite să facă anumite "*afirmaţii binevoitoare*" (nu ştiu dacă sublinierea mai este necesară, cunoscută fiind reputaţia autorului) în legătură cu depunerea legământului de credinţă legionară de către o parte a grupului nostru de tineri din Franţa, ce se pregătesc pentru dificila, dar nu mai puţin frumoasa, viaţă de legionar. O mână de oameni ce-au înţeles măreţia doctrinei legionare şi au venit cu entuziasm să lupte şi să sacrifice pentru măreţul ideal al Gărzii de Fier.

Insinuările şi aluziile, extrem de vulgare, ale dlui Vălimăreanu (care-i sunt de-altfel obişnuite), vin azi să isbească sufletele unor tineri, ce-au învăţat alte norme de comportament şi atitudine umană în şedinţele de pregătire la care au luat parte.

Mărturisim c'am fost cu toţii surprinşi, miraţi, nedumeriţi! Dece atâta răutate şi venin faţa de nişte oameni, pe cari dl Vălimăreanu nu-i cunoaşte, şi cari, veniţi din iadul românesc au înţeles să devină legionari! Dece Dsa, prin afirmaţiile din respectivul paragraf, vr:a să fie în acelaş timp "*spiritual*" şi "*ironic*" la adresa noastra? Ce-l jenează pe dl Vălimăreanu în atitudinea solemnă a acelui grup de noi legionari pentru a-i injuria fără nici cea mai neînsemnată provocare din partea lor?

Constatăm că această atitudine grosolană pare manie bolnăvicioasă în comportamentul Dsale, de câte ori e vorba de mebrii Mişcării Legionare. E trist şi simptomatic!

Dar să fie convins că ieşirile Dsale batjocoritoare nu ne supără şi nu ne ofensează. Dimpotrivă, ne fac chiar plăcere! Venind din partea Dsale, le considerăm ca "*reale complimente*". Se va întreba, dece? Pentrucă, fiecare dintre noi, printre primele lucruri ce-am aflat şi am avut ocazia să verificăm, de cum am ajuns în exil, a fost faptul următor: dacă vrei să ai certitudinea că te găseşti pe drumul cel bun, atât în lupta pentru eliberarea ţării şi-a neamului, cât şi în pregătirea legionară pe făgaşul trasat de Capitan, de Moţa, de Marin şi de atâţi alţi mari înaintaşi legionari, e să fii "*incondeiat*" de către "*moralistul*" Vălimăreanu, în nu mai puţin "*moralista-i*" "Vatră". Aşa că primiţi, domnule Vălimăreanu, primele noastre mulţumiri!

Faptul că directorul moralist al Vetrei scrie dispreţuitor că ne-am "*pozat undeva*" cu dl Comandant Horia Sima, ne-a făcut să ne indignăm la început. Acest "*undeva*" ni se părea un sacrilegiu. Apoi, reflectând, ne-am zis: Cu atât mai bine. Nu-i putem cere omului mai mult de cât e capabil să simtă. Dl Vălimăreanu îşi dă încă odată în petec...

Nu ştiu dacă acest domn poartă ochelari sau nu. Nu ne-am întâlnit niciodată şi nu-i nicio pagubă. Credem însă c'ar trebui să-şi schimbe dioptriile, deoarece pe fundalul fotografiei se vede "*Monumentul Moţa-Marin*" dela Majadahonda, şi acel "UNDEVA" este locul de jertfă supremă al celor doi mari eroi legionari. Ar fi putut avea un cât de mic respect pentru cei doi martiri, în numele cărora dă lecţii de morală tuturora.

Pe semne, dl Vălimăreanu nu cunoaşte acest sfânt loc de pelerinaj, nu numai pentru noi, ci pentru întrega lume naţionalistă. Nu putem decât să mulţumim lui Dumnezeu că un astfel de personagiu nu a pângărit încă acest locaş atât de preţios nouă. Aşa că, din nou mulţumim domnului Vălimăreanu...

Deasemenea, văzând pe alţii înconjuraţi de tinere cadre, în timp ce în jurul Dsale nu este decât vid, pe semne că faptul i-a provocat o subită creştere de aciditate gastrică. Nu-i de mirare pentru un vechi invidios înrăit.

Totuşi, pentru cineva ce se consideră "*doctrinar*" al învăţămintelor Căpitanului, apariţia noilor vlăstare care să ducă mai departe lupta legionară, ar fi trebuit să-i facă plăcere. Asta-i legea justă a dragostei legionare. Dar nu şi pentru dl Vălimăreanu! De-altfel, nici nu i-ar fi cu putinţă. Impotmolit de mult în *mlaştina desnădejdei*, dacă a avut totuşi curajul să se aventureze până acolo, îşi aşteaptă neputincios jalnicu-i sfârşit. Si totuşi Germania ascunde mult tineret român, ce-aşteaptă învăţătura cea bună. Dar ce folos când nimic nu ai a spune... Si poate e mai bine aşa, pentru binele Mişcării. Deci, şi pentru ei, care-au scăpat nefastei înrâuriri vălimărene, încă odată, mulţumiri!

In continuare, acelaş domn Vălimăreanu se referă insidios la "*niscaiva echipe*"... Subtil şi perfid, crezând că nu ştim la ce se referă. Am fi curioşi să ştim care a fost atitudinea Dsale la "*Circulara*" din 28 Oct. 1953 (Formarea Grupului 13) şi mai ales CAT din atitudinea de azi se datoreşte atitudinei de atunci!... Aşa cum se comportă, nu ne-ar mira ca învitor, dl Vălimăreanu să-i reproşeze şi Căpitanului faptul că a permis plecarea în Spania lui Moţa şi Marin...

Cum "*spiritul*" Dsale a trecut prin doctrina legionară ca "*gâsca prin apă*", ne putem aştepta la orice.

Dacă prin aceste "*niscaiva echipe*" se gândeşte, simţindu-se vizat, la "*nepreţuitele-i*" rămăşiţe pământeşti (deoarece sufleteşte ne îndoim că mai reprezintă ceva), îl putem linişti şi asigura că va depăşi suta de ani. Avem o seamă de alte lucruri mult mai importante şi urgente de făcut decât să ne ocupăm de cazul incurabil al unui individ deja definitiv descalificat în ochii noştri.

Deşi noi nu suntem decât la început de drum, avem impresia că "*v'am depăşit*" domnule Vălimăreanu şi nu avem intenţia să facem cale întoarsă pentru a vă contempla. Lăsăm câinii să urle, în timp ce caravana noastră trece! Am învăţat, de când ne-am dăruit Mişcării Legionare, să fim altfel decât vă arătaţi DV faţă de noi.

Când intri în pădurea cu fiare sălbatece, trebue să intri cu curaj. E ceeace încercăm noi, aceşti tineri pe care-i trataţi cu atâta ironie. Ne vom sbate s'o străbatem cu pieptul înainte şi cu fruntea sus, iar nu devenind reptilă ce muşcă şi-şi răspândeşte veninul ca anumiţi... In orice caz, acum vă cunoaştem şi mai bine în adevărata DV "*lumină*". Deaceea, nişte ultime mulţumiri, domnule Vălimăreanu!

Cătălin Niţescu

MOTUL LA NAVACERRADA

ROMANILOR DIN SPANIA

Măi frate Ciura, ştii unde-am ajuns?
La capătul pământului european,
Aici, la Navacerrada, şezu-i de-ajuns
Să-mi dau seama c'avem şi sânge din sângele hispan.

Mă uit în jur, aceiaşi munţi
Şi-acelaş cer ne-a fost alean;
Purtăm o stea şi un destin surâzător pe frunţi,
Cu fraţii din Hispania, în care s-a născut Traian.

Eu frate Ciura, nu mă simt străin,
Nici când colind prin Pirinei;
Ci, când văd un spaniol mă-nchin
Şi zic, măi Ciura, uite că
Şi aici, sunt tot ortaci de-ai mei.

V. COPILU CHEATRA

L'ESPRIT DE MAJADAHONDA

13 Janvier 1979

J'ai vu le monument de Majadahonda!
J'ai vu les légionnaires roumains se retremper dans l'atmosphère d'enthousiasme qui l'entoure!
Je me suis prosterné, auprès d'eux, dans le même recueillement!
J'ai compris la grandeur de leur foi!
Je me suis senti renouvelé dans les profondeurs de mon être!
J'en souhaite autant à ceux qui aiment leur pays et leur nation!

Notre monde occidental vit les affres d'une nouvelle définition capable de lui permettre de se reprendre et de survivre. Le monde, plongé dans le tourbillon des idéologies désagrégeantes, chancelle, incapable de retrouver ses assises ou du moins, de s'assurer une sortie honorable qui lui garantisse une reprise de sa conscience.

De tous côtes, l'homme moderne —et surtout la jeunesse— se heurte à l'effroyable vide spirituel et à la mentalité de relâchement et d'indifférence qui sont les plaies de l'époque. Une politique de laisser-aller, portée au paroxysme dans l'Occident démo-liberal, provoque une attitude refractaire à la discipline, au respect des valeurs essentielles de la vie, à l'amour de sa race, au patriotisme et à la dignité. Comme emportées par une vague de fond, toutes ces caractéristiques vitales, fondamentales, de la condition de l'homme accompli, se trouvent ballottées et en péril. Tout est disloqué sous l'action centrifuge des tendances négatives qui s'efforcent de réduire l'individu à l'état de larve.

Les quelques forces conscientes, conscientes du danger qui menace les assises de la civilisation chrétienne, les fondements des nations et la personalité de l'homme, luttent pour empêcher l'effondrement qui se profile à l'horizon. Cependant, les appels qu'elles lancent paraissent tomber dans un vide insondable... L'humanité court à sa perte comme attirée par le néant!...

Pourquoi tant de mollesse, de pusillanimité et de lâcheté dans l'attitude de tant de peuples fiers et dignes, JADIS?...

Pourquoi tant de capitulations et de compromissions honteuses dans la politique de tant de nations courageuses et éprises de justice, JADIS?...

Serait-il question d'une cassure irrémédiable dans le mecanisme de leur jugement, prélude irréversible de leur déchéance?!

Nous ne pouvons pas le croire! Il n'est pas possible qu'un tel mal ronge en même temps des centaines de millions d'individus, différents comme culture, aptitudes et tempéraments. Ce n'est une question d'essence intérieure, mais plutôt l'influence néfaste d'une éducation portée vers l'indifférence et l'egoïsme. Complétée par une propagande dirigée dans le sens du mépris des choses qui embellissent et relèvent l'individu.

La décadence de l'Occident à laquelle nous assistons, n'est que LE RESULTAT D'UN COMPLOT. Complot qui s'attaque aux vertus et aux caractéristiques qui font la grandeur de l'homme et des nations. Depuis des décennies, les peuples occidentaux baignent dans cette atmosphère amollissante qui rend les individus incapables de saisir et de comprendre le mal qui les ronge. Aveuglés par l'attrait des *«loisirs»* qui leur sont prodigués, repus par l'abondance des ressources gastronomiques, enchantés par les *«perspectives»* hyperboliques débitées par l'infinie cohorte des démagogues, travaillés en profondeur par de séculaires idées anarcho-libertaires et matérialisto-humanitaires, la majeure partie de ces Occidentaux ONT PERDU LE SENS DU DEVOIR ET CELUI DE LA RESPONSABILITE.

Epaves inconscientes du sort qui les guette, ils s'affaissent dans un *«bonheur»* factice et sans perspectives. L'Occident se meurt, non pas par manque de vitalité, MAIS PAR MANQUE DE COURAGE. Manque de courage sous toutes les formes: celui de rejeter la voie de la lâcheté qui lui est tracée par les mains expertes des forces occultes; de regarder en face et de juger honnêtement l'avenir qu'on lui forge; d'appeler par leur vrai nom les ennemis internes et externes, qui le sapent et le ridiculisent; de faire appel à ses vertus morales et héroïques, qui l'ont fait ce qu'il est; de relever la tête et de se préparer au combat...

On reste stupéfait devant cette incroyable capitulation, camouflée sous le *«prestige»* de l'humanisme, de désir de paix, de l'égalitarisme et du mélange des races!...

Où se cache donc la fierté impressionnante et la vigueur conquérante de cet Occident qui, en cette fin de siècle, attend l'épanuissement de son économie grâce aux millions de nègres et d'Arabes qui l'envahissent, et qui cède à toutes les pressions (politiques, économiques ou autres) dans l'espoir fallacieux de pouvoir jouir A L'INFINI du bien-être du ventre...

Amollissement des membres et ramollissement des esprits!

Serait-il sans remède, cet état catastrophique? Serait-il, cet Occident, voué à la disparition en tant que noyau de civilisation, par la faute directe de ses propres représentants? Faudra-t-il se résigner à le voir s'écrouler sous le poids de ses propres incohérences et de ses capitulations?

NON! Cet Occident, plein de péchés et de défaillances, NE DOIT PAS PERIR! Il doit se reprendre, il doit se retrouver, il doit faire revivre son courage!...

Et pour cela, il n'y a qu'un seul remède, un seul chemin: FAIRE SIENNE LA GRANDE NORME DE CONDUITE QUE LES LEGIONNAIRES DE LA GARDE DE FER APPELLENT: ESPRIT DE MAJADAHONDA!

C'est le retour à l'idéal chrétien, à la fierté de sa race, à la volontré de combattre pour une cause élevée, à la conscinence du sacrifice! Ensemble de forces vitales qui constituent le fondement de toute résurrection nationale. Le seul qui puisse s'opposer victorieusement aux forces négatives et centrifuges qui assaillent et ruinent de toutes parts la société occidentale.

C'est l'esprit des combattants de la GARDE DE FER tombés en 1937 à Majadahonda, au cours des rudes combats pour la prise de Madrid par les forces nationalistes. Exemple grandiose de compréhension fraternelle pour une cause qui, directement, n'était pas la leur, mais qui, par ses côtés spirituel et idéologique, ETAIT LA CAUSE DE L'EUROPE TOUTE ENTIERE ET DE LA CHRETIENTE.

Pour les légionnaires de la Garde de Fer d'alors, l'Europe et la Chrétienté ne pouvaient être sauvées que par un SURPLUS DE SACRIFICE VOLONTAIRE —sang de héros offert magnanimement pour que les forces de l'oppression et des ténèbres soient écrasées...

Depuis lors, pour les légionnaires de la Garde de Fer qui sont passés par tant d'épreuves sanglantes et exemplaires HIER comme AUJOURD'HUI, AUJOURD'HUI comme DEMAIN, l'*«Esprit de Majadahonda»* reste intact. Pour eux, cet esprit —règle de vie et règle de mort— constitue leur ligne de comportement. En Roumanie comme à l'étranger, ils luttent et tombent depuis plus de 40 ans, sans se plaindre de leur sort. Ils savent qu'ils accomplissent UNE MISSION!

Vieux camarades ou jeunes combattants, ils savent que le salut de leur pays, de l'Europe et du monde entier réside dans l'adhésion consciente à l'*«Esprit de Majadahonda»*. C'est ce qui les sauve au milieu d'un monde en décomposition. C'est ce qui les rend invincibles et redoutables!

Ils ont fait leur choix!

oOo

Il incombe à la jeunesse de cette Europe qui se recherche d'EN FAIRE AUTANT!

Heureux ceux qui, pénétrés de l'esprit de Majadahonda, ont voué leur vie à combattre les forces du mal et à faire revivre les vertus qui élèvent l'homme!...

Heureux ceux qui, dans l'Occident défaillant, se montreront capables de comprendre cet ESPRIT, de l'adopter pour le salut de leurs patries et de leurs âmes!...

Dans la nuit et le pourrissement qui nous entourent, il n'y a qu'une seule voie qui puisse nous sauver: LA VOIE DU COMBAT ET DU SACRIFICE, SOUS LA PROTECTION DE LA CROIX, INCARNEE DANS L'ESPRIT DE MAJADAHONDA.

Basile RUTASKOL DE LA KALEONE

OCCIDENT, LA BETE A ABATTRE

par Yvonne GOUDEMAND

I est frappant de constater actuellement que ce sont les *«progressites»* —c'est-à-dire, en fait, les gens sans code religieux, ni moral— et non les *«réactionnaires rétrogrades»* qui ont provoqué une véritable explosion de la morale.

Dans quel sens? Dans celui de stigmatiser sans relâche toutes les erreurs et tous les crimes que l'Europe Occidentale, blanche et chrétienne, a comis depuis vingt siècles. On les recherche, on les accumule, on les monte en épingle... Comble de perversion: on nous force à chaque instant à nous convaincre de plus en plus de notre indignité foncière, pour nous forcer à nous agenouiller, à nous couvrir la tête de cendres devant nos propres péchés... On nous pousse donc, devenus TOTALEMENT INDIGNES AUX YEUX DE TOUS, mais surtout à nos propres yeux, à nous rendre —la corde au cou— à nos ennemis qui n'attendent que cela, puisque ce son eux-mêmes qui orchestrent de toutes pièces cette sinistre farce!

Certes, il y a les naifs irréductibles, les rêveurs irréalistes qui en sont restés au désir utopique d'une société parfaite et se désolent de nos défauts. Il y a aussi les conformistes et les lâches, qui ne se hasarderaient jamais à critiquer une idée-force qu'ils entendent clâmer sur tous les toits.

Mais derrière eux, il y a CEUX QUI SE SERVENT D'EUX et de leur ignorance (ou de leur mauvaise conscience) et qui poursuivent un but politique bien défini qui n'est rien moins que la domination du monde.

Or, toute société a ses défauts, ses déchets —elle ne serait pas humaine sans cela.

Mais ce qui este TERRIBLEMENT GRAVE, c'est que (tandis que nous sommes occupés à nous accuser de tous les péchés du monde) NOUS SOMMES PARALYSES PAR CETTE CULPABILISATION. C'est Soljenitsyne qui a dit que *«l'Occident n'est pas faible, il est seulement paralysé»*.

Fait tragique pour l'avenir de l'Occident tout entier, c'est que cette culpabilisation a gagné complètement les USA, écrasés sous le poids de leurs *«péchés au Vietnam»*, que toute la presse progressiste a claironnée sans relâche, pendant des années, négligeant bien sûr le fait qu'il s'agissait d'une ultime résistance occidentale, blanche et modérée, en Extrême-Orient, contre un envahisse MILLE FOIS PLUS CRUEL que n'ont jamais pu l'être les *«colonisateurs»* européens... La suite des événements le prouve chaque jour plus tragiquement, un tragique qui confine à l'horreur absolue.

Et ces Américains *«culpabilisés»* n'osent plus afronter le jugement du monde —même pas celui de leurs ennemis les plus féroces, ceux qui leur ont voué une haine implacable et ont juré leur perte. Ils n'osent pas intervenir énergiquement en Afrique, ne serait-ce que par des fournitures massives d'armes, laissant le champ livre à l'invasion des communistes et des Cubains qui, armés jusqu'aux dents, avalent l'Afrique à bouchées voraces au nom du *«droit des peuples à disposer d'eux-mêmes»*...

Ils n'ont même pas osé —et c'est le comble— intervenir pour sauver le régime du Sha d'Iran, souverain moderne, occidentalisé, d'un pays riche en pétrole, qui n'était inféodé, ni à l'Internationale Communiste, ni à l'internationale Islamique. Et, d'un commun accord, comme par un miracle constamment renouvélé, tous les *«media»* occidentaux ont aveuglement, suicidairement, sostenu un mouvement religieux fanatique, entièrement étranger à notre pensée et à notre conscience, dont tout le combat était dirigé ouvertement contre la pourriture irrémédiable de notre Occident moderniste, contre une évolution vers une socio-démocratie qu'on voulait lui imposer.

Rares sont ceux chez nous qui ont lancé un cri d'alarme devant cette nouvelle et lâche abdication dont nous sommes devenus coutumiers... Abdication, non seulement de nos forces vives, mais même de notre simple faculté de raisonner, d'analyser et de prévoir (même pour un avenir immédiat) les conséquences catastrophiques que vont avoir sur notre économie et notre niveau de vie les graves événements d'Iran, et peut-être même sur notre propre survie.

A force de faire sans cesse notre examen de conscience et de nous convaincre chaque fois plus de notre indignité nous perdons de vue ce qui est la loi première de la nature, LA LOI DE SURVIE, le maintien de sa propre vie. Et pendant ce temps, les communistes de tous crins —que les scrupules moraux n'ont jamais étouffés— occupent de plus en plus de pays (directement ou par subalternes interposés) pour y créer des *«camps de travail»* ou *«de rééducation»*, où TOUTES LES LIBERTES sont effacées brutalement.

Une des contradictions les plus stupéfiantes (et inquiétantes) de l'Occident est que jadis en était FIER DE SA RACE (et on se devait de l'être), lorsque la race blanche était victorieuse et conquérante. Maintenant que la race blanche est attaquée de toutes parts, OU SA SURVIE EST EN JEU, on l'a droguée, anesthésiée par la propagande au point qu'elle a HONTE DE CE QU'ELLE EST et NIE FAROUCHEMENT SA PROPRE SPECIFICITE, alors que nous assistons dans tous les points du globe à une violente montée de toutes les formes de racisme.

Et ce qui est pis, le terme même de *«racisme»*, totalement dévié de son sens premier et élevé peu à peu à la place de choix qu'occupe la mot *«fascisme»* dans les notions vouées à l'exécration aveugle du public, envahit totalement notre vie de tous les jours, insidieusement, obstinément. Il est un fait symptomatique, c'est que l'accusation de *«racisme»* N'EST APPLIQUEE SYSTEMATIQUEMENT QU'AUX SEULS OOCDENTAUX.

Ceux qui orchestrent cette campagne destructrice sont convaincus de penser, de posséder la vraie culture et surtout de dispenser à leurs contemporains l'information indiscutable. Sans doute, certains d'entre eux, se prennent-ils pour des prophètes!

Si bien qu'il n'est plus de *«bons Occidentaux»*, il n'est plus de *«bons Français»*.

Nous nous trouvons devant cette réalité sans appel:

— OU nous sommes les *héritiers dégénérés d'ex-colonisateurs*, massacreurs et spolieurs, qui n'avons laissé derrière nous que la misère et la ruine,

— OU nous sommes des *bourgeois sordides*, dévoreurs de prolétaires et de pauvres *«immigrés»*,

— OU nous sommes des *nazis-racistes*, assoiffés du sang et de l'argent juifs, arabes ou nègres.

Et c'est sur ce dernier point que se déchaine toute la presse judéo-communiste, avec une vigueur et une insistance dignes de meilleures causes.

Il est apparu dans «LE MONDE» du 4.11.78, sous la signature de René-Victor PILHES, un article au titre apocalyptique *«La bête immonde»*. Qui est cette bête?... Eh bien, ce sont les *«bons Français»*, c'est la *«France profonde»* que l'auteur dépeint complaisamment comme UN RAMASSIS DE BRUTES ET D'EGOISTES, qui osent regarder d'un mauvais oeil les terroristes et les marginaux (notre gloire nationale [!!]); qui osent réclamer la peine de mort, et qui *«ne déteste pas à la fin des repas de communion goûter du juif au dessert»*.

Et voilà le grand mot lâché une fois de plus: UNE FOIS DE PLUS, NOUS SOMMES DES RACISTES, et de la pire espèce, puisque... ANTISEMITES!...

D'autres articles du même acabit ont été relevés, non pas seulement dans «LE MONDE», mais dans «L'EXPRESS», «LE NOUVEL OBSERVATEUR», etc. Dans «LE MATIN» du 13.11.78, sous la signature de Jean François KAHN, qui se plait à relever laborieusement certaines des *«turpitudes»* qui marquèrent notre passé national depuis Vercingetorix.

Ces articles venimeux, inspirés par la lamentable affaire *«Darquier de Pellepoix»* —montée de toutes pièces pour refaire la *«lumière»* sur un passé vieux de près de 40 ans et pour déchainer une chasse aux sorcières —SUIVENT UNE LIGNE BIEN DEFINIE POUR SALIR CONTINUELLEMENT L'OCCIDENT, lui cracher des insultes et la haine dont le coeur de nos «PROGRESSISTES» déborde et que leur plume est toujours prête à distiller.

On recherche sans cesse allègrement les fautes commises à travers l'histoire par les Occidentaux, usant hypocritement d'une des armes du racisme qui est: LE MENSONGE.

Qui a prétendu que nous avons été tous des Saints à tout moment de notre histoire? Mais quel est le PEUPLE, quelle est la CIVILISATION, quelle est la RACE qui, à un moment donné de son histoire, n'a pas été coupable?...

Cette indignation vertueuse de certains *«humanistes»*, prétendant défendre *«les droits de l'homme»* et toutes *«les libertés»* est odieuse.

Cette volonté délibérée de rabâcher *«les horreurs du passé»*, en nous culpabilisant chaque fois plus, nous Occidentaux, est destinée A DETOURNER L'ATTENTION DE L'OPINION de toutes les horreurs, mille fois pires, qui se passent EN CE MOMENT dans le monde, du moins les plus criantes.

Certes, on n'a cessé d'amplifier à l'infini les erreurs de

l'Argentine, du Chili, du Brésil, régimes militaires, qui son une pâture idéale pour nos *«intellectuels de gauche»*. Mais, il a fallu que l'horreur arrive à son point d'explosion pour que soient ENFIN amplement révélés au monde ce que tout observateur lucide et de bonne foi ne pouvait manquer de savoir: les GOULAGS d'URSS, ses ASILES psychiatriques, sa BRUTALE SUPPRESSION DE TOUTE LIBERTE INDIVIDUELLE.

Et nous assistons maintenant aterrés au martyre des peuples d'Extrême-Orient: les camps de travail et de *«rééducation»* de Chine et du Vietnam —le génocide cambodgien— la guerre féroce, acharnée, impitoyable, que se livrent des peuples que LE CANCER MARXISTE A RENDUS FOUS, des peuples dont la gentillesse avait su continuer à s'épanouir sous le régime colonial lui-même, malgré ses excès ou ses erreurs. Aucun Tamerlan, aucun Gengis-Kham, malgré ses exaltations de grandeur, n'a été capable de hausser son délire à ce point de cruauté et de sauvagerie.

Sous nos yeux, des violences inouies se déroulent aussi en Afrique, où des guerillas d'une cruauté dantesque se déchainent sans arrêt, où de véritables génocides ont lieu entre ethnies (les guerres raciales étant monnaie courante en Afrique depuis le début de son histoire, ce qu'on évite toujours soigneusement de signaler, en les qualifiant pudiquement de guerre *«tribales»*).

On n'accorde qu'une attention distraite au drame des réfugiés des pays socialistes de l'EST: Polonais, Roumains, Tchéques... qui fuient le régime inhumain de leurs pays, dans les circonstances les plus dramatiques, abandonnant TOUT, qui vivent entassés dans des camps de réfugiés dans des conditions pitoyables.

C'est-à-dire que nous sommes menacés de toutes parts par un cancer idéologique, par un système impitoyable, appuyé sur un armement puissant et animé d'une féroce ambition de conquête, QUI PARTOUT N'A APPORTE QUE SANG ET LARMES: de la Russie à Cuba, de la Chine à l'Indochine, de l'Angola à l'Indonésie, nous voyons partout des régimes marxistes qui sont de GIGANTESQUES CAUCHEMARS et un échec au point de vue politique, économique, culturel et social. Et au lieu de nous dresser contre ce péril mortel, QUE FAISONS-NOUS?

Nous continuons à nous considérer, NOUS, comme les monstres, comme la bête immonde, que les *«média»* s'acharnent à découvrir en chacun de nous, au nom du respect des libertés et qui sommes responsables de tous les malheurs du monde.

Et à quoi allons nous bientôt assister, à grand renfort d'une propagande largement financée? A la projection du déjà fameux film *«Holocauste»*, qui va faire refleurir *«accusations»* et *«soupçons»*, et présenter au monde —une fois de plus— un Occident *«fasciste»* et *«nazi»*, *«antisémite»* et *«sanguinaire»*... Et, faisant d'une pierre deux coups, la presse de gauche s'acharne ainsi à compromettre los bonnes relations entre la FRANCE et l'ALLEMAGNE, dont dépend l'AVENIR et disons-le, la SURVIE de 'EUROPE LIBRE.

Et l'on ne manquera pas d'enchainer sur un autre thème parallèle: *«bourreaux»* dans le passé, nous le sommes encore par la façon INHUMAINE, REVOLTANTE, IGNOBLE dont sont traités, en Occident, les pauvres immigrés: Arabes, Noirs Africains ou Pakistanais, QUI SE SENTENT EN DANGER PARMI NOUS, comme ne cesse de le clamer la presse communiste qui défend *«sa masse de manoeuvre»* d'immigrés, dont les sentiments à l'égard de l'Occident mériteraient bien d'être examiné d'une façon impartiale.

Signalons pour terminer et pour montrer à quel point de subversion totale des valeurs et des situations nous sommes arrivés: les Arabes immigrés ont fondé, à Paris, un club, pour faciliter à ses membres *«la prise de conscience de leur spécificité arabe»*. Ce qui est une pure MANIFESTATION DE RACISME, que personne ne relève pour s'en indigner.

Supposons, un instant, qu'un groupe d'Occidentaux fonde un «CLUB» déclarant vouloir défendre la «SPECIFICITE EUROPEENNE»! Point n'est besoin d'être prophète pour imaginer l'énorme scandale qui en résulterait!...

Ivonne GOUDEMAND

POEME

SEARA

Seara peste gând imi pune,
Văl uşor de cer senin...
Linişte de rugăciune...!
Când prin ani de cântec plini,
Pleacă dorul să m-adune.

Iată acuma mi-a adus...
In celula fără soare, —
In acest vejnic apus, —
Pentru suflet sărbătoare...!
Prieten vechiu, un Cărăbus.

A intrat printre zăbrele. —
Cată — parcă — să mă vadă, —
Pe sub bolta fără stele...
Il poftesc pe pat să seadă,
Ici — cu dorurile mele...!

* * *

Hei...! De mult!... când câte-un dor,
Punea in pieptul meu zăpor, —
Ştiţi! Când gândurile dor...!

Când eram şi eu odat-,
Un flăcau la noi in sat.
Frunză verde matostat...!

Lăsam fete la fântână —
Şi cu seara mână -n mână,
Porneam pe cărări de lună

* * *

Imi zâmbeau aglicele,
Pe toate colnicele.
Cu ochi dulci ca de lumină, —
Usor plânşi de luna plină.
Sânziene, prin poene, —
Işi dau coate — imi făceau semne...
Eu in şea — cu mândra mea...
Şi pistolul la oblânc...
Mă-infundam in noapte-adânc!

* * *

Mamă...! mamă...! — poate vine,
Acum seara pe la tine...!
Stiu ca te-o intreba de mine...!
N-ai ce-i spune,
Stiu ca n-ai!

— Mi-am facut temniţa rai —
— Şi-acum sunt in rugăciune!

CIOBAN!..

Sui — primăveri — cu oile la munte,
Sub cerul de obidă şi necaz...
Parcă — mi căzu zăpada depe frunte —
Şi gheaţa-mi se topi depe obraz.

M-arunc din ţanc in ţanc in fruntea zării...
Cu chiotul, despic văzduhu'n două...
Zbor cânt haiduc — in liniştea inserării —
Şi — adorm in iarba verde, — bob de rouă!

ION PIN

INSEMINARI DE BORD ALE UNUI NAVIGATOR ORB

Fragment

de Gabriel BALANESCU

Ancheta la Interne. Eugen Cristescu. De două ori aventura siberiană a germanului Schauer. Istoria se repetă. "Au nevoe de mine." Mareşalul Antonescu şi Anglia. Veturia Goga şi spionajul englez. Mărturisirile unei supravieţuitoare a familiei ţariste.

OFITERUL, se caută in buzunare, scoate o oglindă şi mi-o pune in faţă:

— "Priveşte-te! Poate pentru ultima dată!

Ceeace am şi crezut. Dar crezând cu convingere in "ultimul moment" mi-am simţit corpul inviorat, câteva clipe, până la prima lor intrebare şi până la primul meu răspuns — după care, in scurt timp, n'am mai simţit iarăşi nimic.

M'am trezit după un timp deasemenea necunoscut, in aceeaşi ladă, cu uşa care s'a deschis, cu aceeaşi lunecare a mea. De această dată, insă, gol. Doar lanţurile de la picioare imi dădeau impresia că'mi ascund goliciunea şi aplecându-mă incet spre ele, le-am mângâiat. Deveniseră ale mele. Deveniseră una cu mine. Omul de lângă mine, mă asigură cu voce dulceagă, de umanitatea lor şi că "in urma invăţăturilor tovarăşului Lenin se cunoaşte ştiinţific cât poate rezista omul".

— "Să n'ai nici-o grije!" — imi spune cu o voce aproape părintească. Asta este situaţia. Partidul ştie ce face. Toată ţara trebue să treacă prin mâinile noastre. Puşcăria este şcoala de educaţie a partidului. Peste 10-15 ani, republica România va avea o altă faţă. Dta nu ştii ce se petrece afară. De când eşti arestat?".

— ....

— "De ce nu vorbeşti? Ei lasă nu mai fi supărat. Trece şi asta. Trec toate. Ai mâncat?"

— "Nu ştiu!"

— "Dar apă ţi-au dat?"

— "Nici asta nu ştiu!"

— "Dar ce s'a intâmplat aici?" — mă intreabă, arătându'mi cu degetul o "pată" mare de urină roşietică, prelinsă pe sub uşă... "ai făcut pe tine porcule! Aici iţi rămân oasele. Sau te hotărăşti să nu mai, leşini şi să vorbeşti tot ce te intreaba tovarăşul căpitan, sau o să-ţi iese sânge şi pe nas şi pe gură. Ai inţeles? Iţi scoatem noi englejii şi americanii din cap. Să vină englejii să te salveze. Roagă pe Maica Precistă să vina. Hai roaga-te! Impreuna mâinile şi cântă Fericirile.

Revenind brusc la tonul familiar, mă indeamnă:

— "Hai vină cu mine..."

Eugen Cristescu.

Folosindu'mi numai derrière-ul şi mâinile, in zgomotul aproape familiar al lanţurilor, gol, sunt introdus intr'o, desigur era o celula, dar imi părea un salon. De pe un pat se ridică un bărbat inalt. Nu l-am vazut decât picioarele. Omul de lângă mine, dispăruse parcă intr'un fel de scamatorie, şi intrând, remarc un colonel foarte cochet, care mă escortase, şi paşind spre Cristescu, ii spune in soaptă:

— "Ai grijă de el!"

Si iese.

Ridic ochii. Intâlnesc ochii inlăcrămaţi ai fostului şef al serviciului secret al armatei — Eugen Cristescu, cu care mai convieţuisem in detenţia din 1946.

— "Tu eşti Gaby? Ce e cu tine?"

Intrebarea "ce e cu tine", semăna aidoma cu intrebarea omului de lângă mine, şi intr'o clipa am găsit explicaţia faptului că m'a adus acolo. Goliciunea, insă, imi dădea o stare de inferioritate şi ultima şi cea mai mare dorinţă imi era să fiu imbrăcat. Eugen Cristescu a intuit-o, şi mi aruncă pe mine pătura de pe un pat.

Cum intr'o imprejurare din timpul detenţiei din 1946 il făcusem un serviciu, mijlocindu'i o intrevedere cu soţia, a ţinut sa'mi răsplătească, şi'mi sopteşte:

— "Eu trebue să fac o anchetă dublă cu tine... Fii atent! Tot ce vorbim se aude!"

Apoi cu o voce mai tare:

— "Prin câte trece omul..."

Tocmai in acest moment se deschide uşa şi i se inmânează o tavă cu mâncare, ţigări şi o farfurie cu prăjituri — şi toată celula se ump'use de parfumul lor.

— "Astăzi ce dată avem?" — il intreb. Am deci o săptămână de când sunt arestat. Nu'mi amintesc când am mâncat şi când am baut apă in timpul acesta."

Imi reluasem firul pierdut al timpului. După câteva minute, din nou se deschide uşa, şi un miliţian imbrăcat in halat alb, imi dă pe tavă, o gamela cu arpacaş. Uşa se inchide, pentruca indata sa se deschidă şi să adauge:

— "Şi Truman, preşedintele Americii va ajunge la castronul nostru de arpacaş!"

— "Prin câte trece omul!" — repetă Cristescu, oftând. Dar nu trebue să disperi. Nici nu bănueşti cât poţi rezista, şi pentruca să te consolez am să'ţi povestesc viaţa lui Schauer!"

Curiozitatea imi revine brusc, şi revin subit la condiţia intelectualului.

— "Schauer... Schauer! N'am mai auzit de numele acesta!"

— "N'ai avut de unde să auzi. A fost radiotelegrafistul armatei lui von Manstein, staţionată la Rostov, şi căzut prizonier la Stalingrad cu armata lui von Paullus. Am stat cu el in celulă la Liubiyanca. Am fost unul din cei şapte duşi la Moscova, pentru anchetă, odată cu Maresalul Antonescu. In celulă in care am stat mai erau: Ianaghita, fostul comandant al Port Arthurului, fostul sef al tătarilor din Crimeea şi Schauer. Măturam celula prin rotaţie. De câte ori era de serviciu Ianaghita, ofta şi spunea: "Ianaghita, Ianaghita, comandant de Port Arthur! Aşa'ti trebue. Mătură podelele la ruşi pentrucă nu ţi-ai făcut hara-kiri!"

Fostul sef al tătarilor din Crimeea, imbrăcat cu un pullover foarte jerpelit şi vechi a ţinut să ne dea o explicaţie: "Aceasta este flanela cu care am mai făcut inchisoare, după revoluţia din 1917. Am păstrat-o in dulap, pentruca s'o văd in fiecare zi, să'mi amintesc de suferinţele de atunci şi să nu mai repet figura. Când m'au arestat după recucerirea teritoriului de la nemţi, am imbrăcat-o! Aceasta e!"

Cu Schauer este o poveste mai lungă. Era pentru a doua oară prizonier la ruşi. Staţia de radio o armatei lui von Paullus, care cucerise Stalingradul, se defectase şi i-a cerut lui Manstein pe Schauer, cunoscut ca unul din cei mai buni tehnicieni radio. Era ofiţer. Schauer, care cunostea condiţia subredă a armatelor germane, raspândite pe un vast teritoriu şi cunostea deasemenea volumul ajutoarelor substantiale pe care America la livra ruşilor pentru reanimarea trupelor lor — a reparat staţia intr'un timp record — raportând indeplinirea misiunii. Von Paullus, stărueşte ca Schauer să'i verifice staţia incă o zi, răsplătindu'l cu saci de şocolată, cafea, zahar şi ţigări. Tocmai in decursul acestei zile, Stalingradul, asaltat de trupele sovietice, cade şi Schauer cade şi el prizonier.

In timpul primului război mondial a fost deasemenea prizonier, inchis intr'un lagăr din Siberia, unde s'a hotărât, impreună cu un prieten, să evadeze. Aceasta este provestea care vreau s'o ştl, ca să te fortific.

In privinţa intenţiei, zis şi făcut. Pentru aceasta un plan. O galerie subterană din curtea lagărului, pe sub prepeleacul ceasovolului (paza exterioară), care să pătrundă la suprafaţă la o distanţă suficienta, pentru a nu fi observaţi. Pentru această acţiune riscantă, s'au inţeles doi germani. Odată cu inceperea lucrărilor de săpare a galeriei, au intreprins şi măsurile necesare pentru a face provizie de apa, hrană şi desigur şi ceva ruble. Apa se distribuia, in lagar, in cantităţi atat de mici, incât prezenta o mare problemă.

Transportul pământului rezultat din săpături — cu instrumente rudimentare — il făceau cu buzunarele, pentruca să nu fie observaţi. Săpăturile nu puteau fi făcute nici toată ziua, nici toată noaptea. Intre timp, se informau de pe o hartă militară, de poziţia lagărului şi itinerariul ce'l aveau de parcurs. Lucrând luni de zile la galerie, au obţinut rezultate mai bune decât pentru proviziile de apă absolut necesare indispensabile. Totuşi, au reusit să economisească fiecare câte ½ de bidon, cu 2-3 zile inainte, de pătrunderea spre suprafaţă. Mai dispuneau de câte cinci ruble fiecare şi hrană pentru două zile.

Drumul de urmat: spre sud, cale de câteva ore-până la linia transiberianului, apoi de-alungul liniei ferate până la un pichet unde trebuia să ajungă in aceeaşi zi. Pentru pichet aveau recomandaţiile necesare. Aventura — conform planului — urma să inceapă intr'o dimineată, inainte de ivirea zorilor, când paza era obosită. Cu o seară inainte, insă, perechea lui Schauer il anunţă că nu are curajul, şi'l părăseşte, dar il daruia rezerva de apă, hrană şi ruble.

Schauer se hotărăște să evadeze singur în dimineata respectiva, zdrobește cu capul crusta de pământ de la suprafață și ascultă cu atenție. Nu se aude nimic deosebit, în afara unui anumit murmur, unui anumit vânt, unei anumite miresme — care, toate, nu erau altceva decât sensațiile libertății. Ridică puțin capul, privește atent jur împrejur și cu un salt usor de pisică, iată'l deasupra. Mai ascultă un moment, mai privește în următorul și treptat își dezleagă pașii spre ținta indicată pe hartă: linia transiberianului. Până la ivirea zorilor, a fost mai reținut și din pricina unei infinite game de strigate ale animalelor cari populau taigaua siberiană și din pricina absenței câmpului vizual în care ar fi putut recunoaște câteva repere, deja stabilite teoretic. Dar odată revărsata dimineața, vrednicia i s'a amplificat. Cât cuprindea cu ochii peste tot, tufișuri, arbusti și pământ. Pământ fără nici-o ondulație, fără nici-o varietate, pământ întins, părându'l nemărginit. O clipă are sentimentul că a părasit lumea, oamenii, și se îndreaptă ca un somnambul spre haos, spre nimic. Și cu cât trecea timpul, o ușoară teamă se înfiripează în mintea lui. Dar nu numai în mintea lui. Parcă și inima o simțea chircindu-se. După calculul sorbiturilor de apă și a rezervei ramasă în bidon, ar fi trebuit să se afle deja la pichet. Sau cel puțin să observe fumul coșurilor pichetului. Dar nimic. Linia transiberianului care urma s'o întâlnească după 3-4 ore de mers, nu se arăta și a din clipa în care a evadat au trecut peste 7 ore. Lumina era deja mai plăpândă, iar coloritul tufișurilor a împrumutat o nuanță stranie.

— "Am obosit — spune Cristescu — plimbându-se puțin agitat, prin celula, numită garsonieră în limbajul paznicilor, și care'i permitea doi pași în lung și doi pași în... lat. "Vezi prin câte trece omul?" — zice în continuare Cristescu — dar ce vor de la tine? Care sunt problemele ramase în suspensie?"

— "Gazdele, îi răspund cu timiditate, și 600.000 dolari care l-aș fi primit de la americani."

— "Gazdele dtale îi interesează, probabil, tot pentru dolari. Presupun că la una din ele ai ascuns banii. Intre noi fie vorba, poți conta pe mine: ai primit sau n'ai primit?"

— "N'am văzut niciodată un dolar. Știu doar atâta, că sunt făcuți din hârtie pânzată."

Cristescu isbucneste într'un râs homeric, asigurându-mă că este convins că n'am vazut niciodată moneda americana.

— "Ce hârtie pânzată? Valoarea dolarului nu constă în modul în care sunt tipăriți, ci în comertul lor sănătos și în bogățiile lor. In afară de asta, America este o țară care — exceptând războiul de secesiune — n'a cunoscut razboaiele. Americanul este un om de afaceri, care se mândrește — spre deosebire de european care pune banul la ciorap — se mândreste cu banii depuși la bancă, pentrucă sunt rodul muncii lui. Când americanul spune *am bani* spune prin aceasta *am muncit*, Europeanul îi pune la ciorap și îi ascunde. Alta mentalitate! Alte obiceiuri. Alt mod de a privi și a trăi viața...

După câteva clipe de tăcere, timp în care Cristescu părea că este pișcat de nostalgii, usa se deschide discret și sunt aruncate pe podea hainele mele. Cristescu bate, spontan, la ușă: "Domnule plutonier... domnule plutonier, nu se poate îmbrăca cu lanțurile la picioare...".

Apoi apare un colonel, aducând cu el acceași duhoare de parfum prost — dar bine îmbrăcat, și privindu — mă cocoloșit, cu pătura în jurul gâtului, mă întreaba:

— "Ce stai așa? Esti gol?"

Tentat pentru un ușor humor, răspund:

— "Gol nu sunt, dar sunt desbrăcat!"

— "Cum este posibil? Și ai lanțuri la picioare? Vai, vai ce barbarie. Dar ține minte ce'ți spun: acum sau peste 20 de ani, tot îți vom afla gazdele și oamenii cu care ai lucrat. Este mai inteligent din partea dtale să nu te mai chinuesti. Spune-le și ai terminat. Fii om inteligent și realist. Crezi dta că partidul se va împiedeca de dta? partidul sfarmă tot ce i se opune. Cu dta, cât ești de pirpiriu, terminam repede. Ai mamă??"

— "Da!"

— "Gândește-te le ea și la suferințele ei. Atâta îți spun!"

Si adresându-se lui Cristescu:

— "Ai grije de el. Spune-i că și Truman va ajunge la castronul de arpacas. Vei fi coleg de celulă cu Truman, să'ți povestească el cum l-am salvat pe americani să nu piardă razboiul. Să'ți iese din cap gărgăunii!"

Și pleacă.

Cristescu după un minut de tăcere:

— "Prin câte trece omul! Să'ți spun mai departe povestea lui Schauer, cu toate că sunt cam obosit. Iți povestesc cât pot și pe urmă ne culcam. Dta îmbraca-te!"

Și în clipa în care mi-am tras pantalonii, a și apărut omul cu lanțurile. După ce mi le-a pus și omul a plecat, îl întreb:

— "Creciz că mă mai cheamă la anchetă?"

— "Astă seara nu cred, dar mâine. Trebue să mă cheme întâi pe mine, să vadă ce rezultate am obtinut. Ceva-ceva trebue să-mi spui. Cel puțin o gazdă. Povestea cu dolarii n'o prea cred. Dar o gazda trebue să'mi dai, să se convingă ei... și cum îți spuneam, începuse să se insereze. Rezerva de apă era pe sfârșite. Oboseala — oboseală! Frig. Linia transiberianului — loc! Inapoi nu se mai putea duce. De altfel cred că nici n'ar mai fi nimerit. Urletul fiarelor care'și căutau hrana, se auzea de peste tot. Picioarele nu'l mai țineau. Incepuse să gândească la patul din lagăr și la siguranța de acolo, și să'și pună întrebări: am făcut bine? N'am făcut bine?... In fine, se oprește și privește n jur să găsească un arbust mai stufos, ceva care'l să'l apere, unde să se odihnească. Dar strigătele animalelor, din ce în ce mai ciudate și mai numeroase și parcă mai apropiate... Se simtea asaltat de umbrele unui destin pe care nu l-a prevăzut și nu'l putea, nu'l mai putea evita. Se întreba: "destinul poate fi evitat? Nu! Nu poate fi evitat. Prin urmare, acesta este inevitabilal meu, aceasta este soarta mea!"

Ii vine să strige, se opreste, râde și isbucnește:

— "Stihii, veniti, grăbiți-vă să mă devorati!"

Deodată parca vede, parcă simte, pași, fâsâituri, sărituri, apropiinduse, depărtându-se... și cade lângă boschetul de lânga el, și adoarme. Și noaptea aceea a trăit-o cât un an. Nu'și mai amintea dacă s'a sculat odată sau de o sută de ori, și dacă visele n'au fost realitatea însăși, dacă a adormit sau dacă a fost treaz tot timpul. Dar pusta îi devenise familiară. Când s'a ridicat în picioare, a smuls o crenguță și a băgat-o în sân.

— "Ce curios — zic eu — cum ne legăm chiar de obiectele, de lucrurile lângă care suferim!"

— "Și cum îți spuneam, s'a ridicat și a privit jur-împrejur. A refăcut traseul de până atunci, s'a mai uitat spre boltă și cu pașii aproape târșiți, pleacă... într'o continuă teamă de jigăniile care'i tot tăiau calea, este adevărat, la mare distanță, obosit, începe să'și readucă în memorie toate poveștile copilăriei, și'i părea îngustă fantezia povestitorilor. Nimic nu semăna cu ceeace trăia el acum. Schimbarea decorului, jocul umbrelor, luminile stranii care se suprapuneau în imense planuri, rapiditatea cu care dispăreau și apăreau nuanțele... și așa-imi spunea el-am început să'mi explic instabilitatea și labilitatea rusului. Dar este cam târziu — îmi spune Criscescu — ar trebui să ne culcăm. Cred că este 12 și după regulament, la orele 10 trebuia să fim sub pătură".

— "Să stingem lumina?" — întreb eu.

— "Nu! La ei "stingerea" însemnează aprinderea luminilor. Trebue să vadă tot timpul ce faci. Să fii mereu sub colimator, sau să te simți mereu sub colimator.

Dar tocmai când îmi trăgeam pătura sub bărbie, usa se deschide și cu un deget făcut cârlig, un ofițer îmi face semn să ies".

— "Ți-ai făcut rugăciunea? — zice. Dacă nu ți-ai făcut-o, ți-o faci când te întorci... dacă te mai întorci. Ei! Ce faci? Dă-te jos mai repede. Ai lanțuri? Ai lanțuri! Ei, las'o mai încet!"

Picioarele, însa, nu ma tineau, și cad. Mă ridică el cu o înjurătură scrâșnită printre dinți și cu greu ajungem dincolo de usă. Se apleacă îmi desface lanțurile și'mi șoptește, cu un deget la gură:

— "Sa nu te pună dracul să'ncerci să fugi, că te curăț. Ai înțeles?"

Am tăcut.

După un timp care mi-a părut că nu se mai sfârșește, intrăm în biroul elegant de anchetă al unui ofițer superior. In jurul căruia se aflau încă 10-15 ofițeri, din care unul mi-a părut a fi sovietic. Bănuiala mi s'a întărit, prin faptul ca toți au vorbit, toți mi-au pus întrebări, sau au avut conciliabule — cu excepția acestuia care a tăcut tot timpul. Dar tot timpul m'a observat cu o atentie suspectă.

Ancheta terminată, se ordonă plutonierului care ma escorta:

— "Du'l!"

Apoi sunt reținut!

— "Dar ce'i cu dta? Ce s'a întâmplat? Parcă ai sânge pe cămase? Și mergi cam greu. E, lasă nu fi supărat. Cei care au recurs la aceste metode, despre care am fost informați, au fost sancționați. In nici-un caz nici unul nu mai lucrează în cadrul ministerului de interne. Au crezut că ești muncitor. Cu intelectualii avem alte metode. Poți pleca.

Am iesit, tot în fund și'n mâini... ajungem la ascensor. Ascensorul coboară și începusem să gândesc deja la pat... Dar odată ajunși jos, intrăm în camera pe care o cunoșteam, cu aceeași dispoziție a birourilor, cu aceleași unelte, cu acelas anchetator!

Ce a urmat, bănuiți din paginile precedente.

In garsoniera lui Eugen Cristescu am reintrat, cred, a doua zi. Și, după ce a fost închisă ușa, Cristescu a exclamat, de aceasta dată ca pentru sine:

— "Prin câte trece omul!"

Și am adormit.

M'am trezit către seară. Rațiile mele de arpacaș fiert, în două gamele, mă așteptau. Am luat câteva linguri și le-am abandonat.

— "Și ce s'a mai întâmplat cu Schauer? — îl întreb pe Cristescu".

— "Unde am ajuns? A, da! După o noapte dormită în taiga, într'un boschet... Apoi a plecat. N'avea nici-o siguranță că merge bine, pentrucă linia transiberianului pe care trebuia s'o întâlnească — după cum îți amintești — la câteva ore dupa ce a iesit din lagăr — încă n'o zărise. Dar mergea spre sud. Și iată, atunci când își pierduse complet speranța unei salvări, vede ceva lucind straniu: calea ferată. S'a așezat jos ca după o victorie, și-a frecat mâinile și a băut ultima cantitate de apă. Am neglijat să'ți spun că uitase un bidon în lagăr, la plecare. A mâncat ce mai avea, și nu se mai sătura privind luciul liniilor. Dar deodată îl pișcă din nou îndoiala: dacă nu este calea ferată? Se scoală și pleacă. Ajuns la șine, le măsoară în sus și-n jos, și le mângâe. S'a aplecat, și-a pus obrazul pe una. După numai două ore de mers, spre sud, de-a lungul liniei ferate, inima îi svâcnește puternic. Fum! Probabil fumul hornurilor de la pichet. Dar și acum încep îndoelile: dacă nu e pichet ci un post de jandarmi? Cu cât se apropia, îndoiala creștea. După "victoriile" de până acum, nu trebuia — își spunea — să facă nici-o gresală. Și mergea ca un hipnotic. Parcă și oboseala trecuse. Se apropia circumspect, din ce în ce mai încet și mai atent. In clipa în care și-a amintit că nu mai avea nici apă, nici hrană, se hotărăște și purcede cu un pas mai voinic. La 30-40 m. observă o femee și putin după aceea și un bărbat zdrențăros.

Era salvat!

Se apropie, dă binețe și trecând peste consemnul din lagăr, de a vorbi puțin, pentruca să nu se trădeze că este german, la spune de la început batrânilor că este soldat german și că a fugit din lagăr pentrucă își iubeste logodnica, la care vrea neapărat să ajungă la Viena. Batranii ascultă sfioși, au dat din cap și i-au promis sprijinul. L'au hrănit apoi, i-au dat niște haine cu care s'ar fi putut mai bine camufla și l-au invitat în camera de alături, să se culce. Noi — îi spune bătrâna — ne culcăm aici în cuhnie. Camera, o camera mică dar curată, cu o fereastră foarte mică. Dă pătura la o parte și — mai bine să mă culc îmbrăcat — își spune Schauer — aruncă pătura peste el. Afară senin și luna lumina prin ferăstruică un colț al încăperii. Când simte ca îl cuprinde somnul, aude usa deschizandu-se încet și parca a auzit un ușor fâșâit. Se scoală într'un cot, privește ferestruica și ascultă I s'a părut că vede o umbră pe perete. Asteaptă, privind din când în când fereastra, care nu părea a'l cuprinde. Din nou se vede umbra, apoi ușa deschizându-se, închizându-se. Mai așteaptă câteva clipe înfrigurat și se scoală, deschide fereastra...

— "Ce faci acolo omule?" — îl întreabă bătrâna care tocmai intra.

— "Ați anuntat jandarmii? A fost cineva în cameră!"

— "Fii linistit — și înaintând spre el îi mângâe umerii. A fost bătrânul meu. In noaptea asta pleacă să fure cai și a îngenunchiat să se roage lui Dumnezeu să'i ajute. Iti aduce și ție apă și merinde și haine. Dormi liniștit. Nu se întâmplă nimic. Jandarmii sunt departe, departe... Iti aduce și un cal bun, cu care să te duci până la pichetul în care poți să te urci într'un tren".

Și a adormit.

Câteva zile s'a odihnit, și bătrâna semâna în gesturile ei, cu o sălbatecă. Ziua, tot timpul lucrând — te miri ce — n'o recunostea în mângâerile umerilor din seara aceea.

După câteva zile, bătrânul s'a înapoiat cu o herghelie de cai, călărind pe cel mai arătos.

— "Ei, acuma — îi spune lui Schauer — mănânc ceva și plec la târg să'i vând. Il vezi p'ăla roib? Acela ți'l aduc ție. Și a plecat.

După cele câteva zile, bătrânul se înapoiază — în plus cu o sticlă de vodcă. Ii dă toate indicațiile... dar de acum este ușor:

— "Mergi numai lângă linie — călare, cale de-o zi. Pleci mâine dimineață, când se ivesc zorile, și pe seară ești acolo. Uite, să'ti dau un semn că vi de la mine. Dar să nu'i spui că esti neamț. Mai bine să nu'i spui că ești neamț".

Și, a doua zi, Schauer pleacă.

Ajuns cu mult mai devreme decât prevăzuse bătrânul — nu'l găsește pe picher. Obosit, slobozește calul și își face loc de dormit într'una din cele două căpițe de fân, pe care le-a zărit la oarecare distanță de pichet. Parcă ațipise când aude lângă căpiță n care intrase, lătratul unor câini. N'avea ce face. Iese afară și ridicându-se în picioare aude țipetele unor femei. Se duce către ele și le liniștește. Impotriva tuturor sfaturilor, le spune:

— "Sunt soldat german, iubesc o fată: am evadat să merg la ea la Viena!"

Cele două femei sunt înduioșate. Erau două surori cam de 28-30 de ani — și amândouă aveau bărbații pe front. Il privesc cu simpatie și pentruca să nu fie văzute de nimeni, îl așează în căruță și peste el, pun fânul după care veniseră, și'l duc acasă.

Acasă, îl urcă în pod, unde după un timp îi aduc mâncare și vodcă. Dar pe la 12 din noapte, una din ele a venit să'și ceară drepturile Schauer își amintea perfect scena și duhorile care le emana corpul ei neîngrijit.

Femeia s'a asezat lângă el, vorbindu'i în șoaptă, și l'a sărutat pe gât.

....

Apoi s'a sculat și a plecat. Dupa 2-3 ore — adormise — vine și cealaltă, care, cu aceleași gesturi, se întinde lânga el...

Transiberianul nu trecea decât după 24 ore, și cu cât gândea la timpul care'l mai are de stat în pod, cu atât duhorile femeilor îi stăruiau, parcă amplificându-se. Pentrucă în timpul nopții și zilei următoare, solicitările s'au repetat.

— "Să ne culcăm — spune Cristescu —, și continuăm dimineață!"

A doua zi de dimineață, cafeaua cu lapte și cornuri de cofetarie pentru Cristescu. Pentru mine: ceva care semăna a cafea, într'o gamelă, pe fund, circa 150 grame. Plutonierul ia cele două gamele cu arpacaș, iar eu sorb nesățios, dintr'o înghițitură, "cafeaua". Era caldă. Parcă era și dulce.

Cristescu își face toaleta cu grije, și alături de regimul care mi se aplica — părea că are "un aer" de om liber. Frecându'și spatele cu prosopul, mângâindu'și genunchii, îmi da și explicații, ca un fel de scuză:

— "Au nevoe de mine! Am fost șeful spionajului și contraspionajului și vor să cunoască bine toți oamenii de care m'am folosit. Și eu le dau cu lingurița, pentruca să mă bucur cât mai mult de regimul acesta. Știi că am fost condamnat la moarte și m'au grațiat? Am fost în lotul Maresalului Antonescu și am stat cu el în celulă, la Jilava, până în clipa când l-au dus în fața plutonului de executie. Cu o oră înainte, respingându-i-se cererea de grațiere, a venit mama lui cu un buchet de trandafiri roșii, și dându'i buchetul i-a spus: "Ești nedemn de numele meu. De ce ai făcut cerere de grațiere? Dumnezeu să fie cu tine". Și bătrâna a plecat mai amărâtă de cererea de grațiere a fiului său, decât de execuția care știa că urmează... Maresalul a venit în celulă, a aruncat buchetul pe pat și mi-a spus: "Ce zici Cristescule, nu crezi că era mai bine să ne fi înțeles cu tinerii aceia?" Și usa s'a deschis și l-au luat. Primul pluton de execuție a refuzat să tragă. Erau soldații unui regiment din Capitală. In această situatie, au strâns în grabă câteva haimanale din cartier, pe care le-au îmbrăcat în haine militare, i-au îmbătat și i-au plătit să tragă. Dar haimanalele n'au țintit bine și mareșalul necunoscându-le proveniența, le-a spus — după primele gloanțe care l-au nimerit în picior:

— "Tintiți bine soldați! Asa v'am învățat eu să trageti?"

In rafala următoare a fost ciuruit. Dar la întâmplare. Și maresalul a căzut. Este cea mai mare cinste a vieții mele, că am fost la un pas în urma acestui om — mărturisește Cristescu.

Maresalul și Anglia.

De fapt — confirmă Cristescu — mareșulul avea profunde simpatii pentru englezi. Dovada este cum ne-am purtat noi cu spionii lor. Să'ți spun acum povestea colonelului Schmidt și desearâ continuăm cu Schauer.

Colonelul Schmidt, a fost trimes împreună cu un radiotelegrafist în România, pe la Turnul Severin. Operațiile acestea se făceau prin Randolph Churchil, care era observatorul armatei engleze la marele cartier al lui Tito. Radio-telegrafistul lui era român, se numea Turcanu, născut în Anglia, și cunoscut ca unul din cei mai buni radio-telegrafiști ai armatei engleze. Au reusit să treacă Dunărea aproape de Orșova, dar îndată ce-au ajuns pe pământul românesc, Turcanu cunoscând marea cantitate de bani pe care o detinea Schmidt, cunoscandu'l și informațiile și legăturile, l-a mpușcat și l-a ngropat sub un stejar. Apoi el a ajuns la București și s'a prezentat la casa prințului Stirbey, care avea legăturile cu Iuliu Maniu. Prințul Stirbey, îi dă o cameră în casa lui din Calea Griviței colț cu Calea Victoriei, și Turcanu, la scurt timp și-a pus aparatul în funcțiune și a început să transmită.

Intr'o zi vine la mine un ofițer german din poliția militară germană — specialist în detectarea aparatelor de emi-

siune — nemții aveau aparate perfecționate — și cu harta Bucureștiului înainte, îmi indică exact casa în care era un aparat englez, invitându-mă să facem o descindere. L'am amânat până după amiază și îndată l'am înștiințat pe Stirbey, iar acesta pe Maniu. Turcanu a fost mutat neîntârziat, într'o casă de pe Vasile Lascăr.

După amiază când ne-am deplasat la Stirbey cu poliția germană — de sigur n'am mai găsit nimic. Nemților, însă, le-a părut suspectă toată treaba și nelăsându-mă să pricep nedumerirea lor, au revenit la mine după o săptămână — de această dată anunțându-mă că au detectat un aparat sovietic, fără sa'mi spună unde.

Am plecat imediat cu toții și în Vasile Lascăr, într'o cameră la mansardă, l'am găsit pe Turcanu. Bineînțeles, l'am arestat. Nemții l-au cerut ei, dar mareșalul s'a opus, și l-am găzduit într'o garsonieră a Direcției generale a Siguranței Statului, cu aparat cu tot, de unde putea să emită în continuare, cu informațiile culese în timpul nopții când avea învoire să iese în oraș. Aceste era antienglezismul nostru.

— "Dar ce s'a intamplat cu Țurcanu, după stabilirea misiunilor militare aliate la Bucuresti?" — îl întreb.

— "L-au luat englezii, l-au dus la Cairo, l-au judecat și l-au executat, pentrucă ucisese pe col. Schmidt. Englezii stiau tot! Nu numai atâta! Prezenta Veturiei Goga în preajma imediată a mareșalului nu spunea ceva? Adică, pentru mine să fi fost o simplă întâmplare prietenia spontană a dnei Goga pentru soția mareșalului? Stiam și toleram, socotindu'i pe englezi interesați în distrugerea forței care reprezenta realmente o primejdie nu numai pentru imperiul englez, dar pentru Anglia însași, ca entitate geografică și istorică. Eu și maresalul, chiar Ică Antonescu, am fost cei care am tolerat pe Veturia și prin ea un ochi al Angliei, în tot ceeace făcea mareșalul, chiar în conducerea războiului. Poate am greșit."

De acum, serile cu Cristescu îmi deveniseră o necesitate. Cu amintirile și povestirile lui, evadam din realitatea pe care o trăiam. Doar temerea unor noi anchete mă tulbura. S'au scurs, însă, câteva zile în care numai Cristescu era chemat, și numai dimineata. De câte ori se reîntorcea în celula, mă îndemna să'i spun povești din viața mea:

— "Un amor, ceva! Pe unde ai stat ascuns, domnule, de nu știu aștia nimic? Sa'ți spun eu... ăstora le este teamă că nu reziști la batae și te omoară! Ei n'au nevoe, deocamdată, să te omoare. Au nevoe de tot ce stii... Mai bine spune'mi mie o gazdă, numai una, și n'ai idee cât îți ușurezi situatia. In definitiv de ce sa suferi numai dta?

La toate aceste invitații rămâneam mut, dar încercam sa țes "o amintire" care să nu aiba nici-o legătura cu viața mea, ceva julesvernian și nu reușeam. O totală detașare de viața mea, tocmai în momentele acelea, era o imposibilitate. Pentrucă tocmai atunci îmi reveneau în minte cu acuitate, momente din copilărie, momente din adolescență, și cu atâta prospețime, încât totul îmi părea petrecut într'un trecut foarte apropiat, și parcă totul, chiar momente din cele mai diferite, trăite la distanțe mari, îmi păreau că se leagă unele de altele, intru atâta încât o singură verigă dacă desfăceam, s'ar fi desirat totul. O singură soluție întrevedeam: renunțarea totală, în conștiinta mea, la viață. Să a consider nefolositoare de aici înainte, să o consider imposibilă, să o consifer chiar primejdioasă. Și acest gând îmi părea înțelept, și mângâitor.

Imi revenea cu stăruință, în memorie, o scena din copilărie. Un frate al meu spărsese un geam. M'am grăbit sa'l denunț mamei. Bătaia am încasat-o eu, iar fratele care spărsese geamul a fost admonestat părintește, cu recomandația care mi-a fost făcută, poate de zece ori într'un minut: "să nu pârăști!". Dar imediat începeau judecățile: dacă nu se petrecea această scenă în copilaria mea, și dacă nu mi-o aminteam, ce aș fi făcut astăzi? In ce măsură educația are înrâurire asupra structurii noastre? Este omul făcut să fie bun sau rău? Detaserile pe care le încercam, mă nelinișteau, dar numai în măsura în care făceam judecăți cu privire la atitudinea mea în clipa de față. Trebuia să le depăsesc îmi spuneam, și reușeam dar numai pentru scurt timp. Pentruca în fracțiuni de secunda se aglomerau atâtea probleme, atâtea regrete, atâtea remușcari. Parcă mai ales remușcări. Cele mai insignifiante greșeli din viata liberă, îmi păreau catastrofe. Imi aminteam, de ex.—că aveam o cătea, pe când eram de 7-8 ani, pe care toți frații o îndrăgisem, și pentruca era neagră o botezasem Negruța. Negruța făcuse o rană la ureche, care supura. In mintea mea de copil, s'a născut o bănuiala, văzând-o cât sufera: "Dacă turbează?". Când tata s'a întors de la bancă acasă, l'am înștiințat că Negruța a turbat. Imediat o închis-o într'un coteț de pasari și a împușcat-o. In viata mea de după aceea, mi-a revenit de multe ori în memorie zgomotul armei de foc și nedreptatea care am făcut-o Negruței. Dar niciodată n'a stăruit cu atâta pregnantă, ca în clipele pe care le trăiam după arestare. Negruța mă însotea în bătăi, în foame, în chinuri. Saptesprezece ani cât am parcurs închisorile comuniste, Negruța a fost unul din cei mai apropiați prieteni. N'au fost prea multe zile în care Negruța să nu fi fost prezenta în amintire mea, în remușcare mea, în afectiunea mea...

In toiul tuturor acestor frământări, ipoteze, concluzii, Cristescu este chemat "su". Se întoarce după ½ oră și-mi spune:

— "Nu cred ca mai stai mult aici. Te iau de lânga mine. Sau te duc la altă închisoare, sau în altă celulă. Trebue să'ți termin povestea lui Schauer. As mai avea multe să'ți istorisesc, pentrucă până la urmă tot mă vor curăta. Când nu vor mai avea nimic de aflat" s'a terminat! De te-ar mai tine măcar o săptămână. Asa că trebue să-ți continui cu Schauer, singurul mod de a te încuraja.

Ajunsesem la cele două rusoaice tinere. In fine, în seara următoare, se duce la pichet, trenul se opreste și intră într'un fel de ladă de unelte, pe care fiecare vagon o avea între roti. Rusoaicele, în amintirea satisfacțiilor pe care de mult nu le mai avuseseră, toți bărbații tineri fiind în război, -i-au dat mâncare și apă suficienta, pentru o săptămână. In ladă nu putea sta decât chircit, să nu i se vadă picioarele. A rămas acolo vreo 3-4 zile, acolo a mâncat, a băut, a dormit, acolo a făcut tot. La una din opriri s'a hotărât să coboare — după 4 zile — și să-și desmorțească mădularele, să curete locul și să se aprovizioneze. Vagonul sub care călătorea era primul după locomotivă. Teama de a nu fi identificat continua să stăruiască, așa că îndată ce a coborât, pune mâna pe o găleată cu păcura, își mânjeste hainele și fața, și cu galeata în mână, se duce pe peron și intră în restaurantul gării. Dar cum deschide usa, observă patrula de jandarmi. Solutia: să nu vorbească. S'o facă pe mutul. Și, cum bani avea, cei cu care a plecat din lagăr, la care s'au mai adăugat banii moșului și banii femeilor, a comandat, prin semne, o gâscă și alte bunătați, inclusiv o sticlă de votcă. Jandarmii amuzați de infirmitatea lui, au făcut glume și încărcându'l cu mâncare, au platit ei tot... Schauer, cu o victorie atât de neașteptată, se întoarce la locul supliciului, și pândind momentul când nu putea fi observat, s'a prelins în ladă. Și a stat așa în ladă, aproape înghetat, 24 ore. Dar mereu cu grija să nu fie cercetata lada, pentru adevaratele ei scopuri. Povestea a lungă, dar trebue s'o scurtez. Trenul a plecat și după o săptămână a ajuns la Kiev. In fine, de acolo cu alte peripeții, la Odessa, apoi la Chișnău" Peste tot, la toate gazdele, a spus adevărul, considerând că este cel mai convingător. La Chișinău, însă, după ce s'a culcat gazda denutându'l între timp, a venit poliția și l-a arestat. Desigur politia rusească, pentruca și pe atunci Basarabia românească era imbroglio rusesc. Evadările din lagăre erau frecvente și metoda, la rearestare era simplă: cel evadat era expediat de unde plecase. Schauer știa prea bine aceasta și la întrebarea jandarmului, raspunde scurt: Kiev, cu intentia de a evada din nou. In ziua următoare este expediat la închisoarea centrală din Kiev, înțesată de revolutionari, arestati de politia țarista, sau de suspecți care simpatizau cu revoluționarii" Febra și demența revolutionară nu cuprinsese încă Kievul. In închisoarea ticsită de oameni de toate categoriile, de toate rasele și de toate nuanțele sociale, un evreu părea cel mai nefericit, mărturisindu'și necazul:

— "Pentru prima dată în viața mea, vine Craciunul și Anul nou, și nu am vodcă!"

Schauer îl urmăreste cu atentie, se convinge de intensitatea dramei lui și îi face o propunere:

— "Dacă'mi dai două căldări de spălat rufe, un butoi de 100, litri 20 kg. de pâine albă și 20 kg. de zahăr, cu ce se găsește pe aici, fac vodcă!"

Evreul se angajează, plătește prin garda închisorii, și achiziționeaza și binevoitorii, și după două zile, Schauer așezând în butoi un strat de pâine un strat de zahar, le lasă la macerat, și între timp a improvizat un alambic. In timpul prevăzut, picăturile cădeau liniștite în bolobocul lui Schauer. Pentru Schauer afacerea era excelentă și comenzile erau ata de mari, încât nu le putea face față.

Dar într'o zi se deschide ușa și un functionar al închisorii întreabă dacă există cineva care se pricepe la condus o moară mecanică. Pe atunci închisorile aveau libertatea să dea deținuți pentru lucru, pe răspunderea celor la care lucrau. Schauer, iese îndată în fața și Romanov, moșierul care avea nevoe, îl acceptă, târgul este făcut și la scurt timp iata'l în caleașcă spre fermă. Ajunși, îl dă în primire mecanicului care urma să plece. Indată după plecarea lui Romanov, Schauer îi mărturisește mecanicului că nu știe să conducă moara, dar dacă îl învață îi dă bani și o sticla de vodca pe zi.

— "Iată prima sticla!"

Mecanicul acceptă târgul, iar neamțul a învătat repede. In ziua următoare, era stăpân pa mașină, iar Romănov mulțumit cu un tânar placut la înfățișare și isteț la minte. După o saptămână Schauer este invitat la masă la conac, unde cunoaste fata moșierului, Svetlana, de 18-19 ani și unde a avut prilejul să'si povesteasca tragedia: student la politehnică la Viena, razboiul, prizonieratul și fuga din lagăr cu toate tribulațiile. In timpul mesei, însă, spre seară, alarmă. Revoluționarii au ajuns la periferia Kievului. Casa lui Romanov din Kiev era deci compromisă, dacă nu pierdută, și toate calculele erau făcute pentru părăsirea regiunii — spre Odessa.

— "Dacă aș avea — spune Romanov — banii pe care ii am zidiți în firidele pivniței — noi trei am trăi fericiți la Paris 20 de ani.

Schauer se încumetă sa plece imediat și cu toate indicațiile lui Romanov, să spargă firidele și sa aducă toate valorile zidite. Ia cel mai bun cal și pleacă. Dar tocmai în momentul în care operatia era pe sfârșite, revoluționarii au intrat și au ocupat casa, făcându'l prizonier.

Schauer, cunoscând psihologia, rusului și teama care o aveau rușii de armata germană, îi amenință:

— "Sunt soldat german, și dacă nu'mi dați drumul veți avea de a face cu armata germana."

Pertractările au durat aproape 24 ore, timp în care Romanov și Svetlana se temeau mai mult de viața lui Schauer.

Romanov, la cererea repetată a Svetlanei, pleacă la Kiev — cale de o ora cu calească — să cerceteze la fața locului. Intre timp, Schauer a fost eliberat de revolutionari, iar Romanov ajuns acasă, este prins și literalmente ciopârtit, nemulțumindu-se să'l ucidă, ci să'l spintece și să'l arunce în șanțuri.

Miopie politică.

— "Iată — spune Cristescu, oftând — ce ne-ar fi așteptat și pe noi, dacă intrarea trupelor rusești în țara s'ar fi petrecut într'o altă conjunctură!"

— "Dar — întreb eu — nu putea fi evitată intrarea trupelor sovietice în tară? De ce trebuia să ne invadeze trupele sovietice?"

— "Desigur interesele marilor puteri. Dacă debarcarea englezilor se făcea cum a fost plănuită inițial, în Balcani, Europa ar fi fost salvată. Miopie politica!"

— "Miopie politică, sau un destin implacabil. Pentrucă românii n'au fost filogermani decât în măsura în care erau antiruși și mai ales anticomuniști! România trebuia conservată în valorile ei morale, deci în condiția ei, tocmai pentruca Europa să fie apărată, pentrucă nimeni nu'l cunoștea mai bine decât românul, și nimeni nu putea asigura Europei o pavăză mai reală și mai puternică decât România."

— "A trebuit să plătim scump politica alături de Hitler. Și mai ales războiul alături de armatele germane. In fond, dacă ar fi fost Bismarck Hindenburg sau Ludendorff, situația ar fi fost exact aceeasi. Germanii au rămas tot germani, în toate acțiunile lor, fie că au fost sau nu hitleriști, iar rușii, indiferent dacă au fost țariști sau sunt comuniști, nimic nu le-a schimbat nici structura, nici tentația actelor de cucerire. Și într'un caz și în celălalt, s'a schimbat numai tactica".

— "Ai spus structura — zic eu — dar cum îți explici că pe o structură cu totul diferită, structura nostra a românilor, care le suntem prin totul deosebiți, au putut fi grefate întru totul și întocmai, practicile lor?"

Cristescu privește spre ușă și duce degetul la gură, spunându'mi în șoaptă:

— "Ascultă cineva!"

Ușa se deschide și capul unuia din plutonierii de serviciu apare:

— "Puteti vorbi liniștiți. Toți sunt la sedință și pe sală nu sunt decât eu!"

— "Ai văzut — spune Cristescu, după ce s'a închis usa — pentrucă toți sunt la ședință, călăul este concesiv și omenos. Asta nu înseamnează că pe structura românească s'a grefat a rusului, ci înseamnă că românul a devenit călău din cauza fricii, care este foarte bine organizată. Nici rusul, cu toate ale lui, nu este un călău, ci totul trebue atribuit sistemului politic intolerant, dogmatic și agresiv. Vezi că ți-a aruncat ceva pa pat."

Intr'adevăr pe patul meu erau asvârlite două țigări, învelite într'o hârtie.

— "Ce crezi, îl întreb, cum se explică amorul acesta al lor pentru colectivitate?"

— "Socialismul — răspunde Cristescu — este o formulă care s'a născut din cauza îmbătrânirii soluțiilor politice și economice burgheze, și a înmultirii populatiei. Pentrucă nici socialismul nu poate fi așa cum este proectat sub bagheta rusească, o formula viabilă, traim cu toții oroarea si teroarea. Și utopia! Singura speranță a lumii, este lumea nouă americană. Daca nu vor ajunge și ei — cum ți-a spus plutonierul și colonelul — la castronul de arpacaș al lui Marx-Engels-Lenin-Stalin. Occidentul a ignorat faptul că România constituia o problema europeană, considerând-o numai un târg balcanic și atâta tot! Ai spus "dragostea lor pentru colectivitate". Problema asta este o șarlatanie. Cum să ai dragoste pentru colectivitate, atâta timp cât dispretuești individul? Doar indivizii alcătuesc colectivitatea. La ruși, ca și la noi după 23 August 1944, orice individ manifestând o altă idee decât cea marxistă, este "dușmanul de clasă" și "dușmanul poporului". Dar nici "clasa", nici "poporul", nu sunt cele autentice, cele veritabile, ci acelea din închipuirile unor demenți, un fel de paparudă care aduce ploaia, și cu ploaia, rodul...

— "Cred, intr'adevăr — îi spun eu încurajându'l într'o opinie pe care nu știam în ce măsură o îmbrățisa cu convingere — cred, intr'adevar despre comunism că este o boală a societății burgheze. Dar în acelas timp, un instrument al imperialismului rusesc de totdeauna. Așa cum în numele pravoslavnicieì, Rusia țaristă a jefuit Principatele române odinioară — în numele doctrinei marxiste, de această dată — deci sub o altă firmă, au supus România celei mai nemiloase și mai sălbatece exploatări. Așa cum în 1877, la intrarea trupelor țariste în România, marele Duce Nicolae, fratele împăratului, lansa un manifest prin care asigura populația de binefaccerile și umanitatea rușilor — în 1944, Molotov, fratele întru seceră și ciocan al lui Stalin, a asigurat românii de binefacerile și umanitatea comuniștilor ruși. Și... iată ce trăim.

Și în 1877, rușii ne-au asigurat inviolabilitatea frontierelor, după ce ne ceruseră disperați ajutorul la Plevna. Pentruca în 1877, cum poate îți amintești, ne anunțau că vor mentine ocupația celor trei departamente basarabene — precum și astăzi, după solemne declarații prin care guvernul sovietic ne asigura că nu intenționează nici să ne răpească teritorii, nici să ne schimbe ordinea socială — știi bine că nu mai suntem decât o republică sovietică cu firmă de stat independent.

Numarul membrilor partidului comunist român.

Dar dta trebue să știi: care era numărul membrilor partidului comunist la 23 August 1944?

— "Cum să nu știu? Era datoria mea să stiu! Dar datoria mea era și să nu trag o concluzie falsă. Au fost 1150, și mai mult de jumătate erau agentii nostri informatori. Generalul Vinogradov, în ancheta de la Moscova, mi-a pus aceeași intrebare, cu privire la numărul comuniștilor, și când i-am indicat cifra, mi-a confirmat: *Exact!* "Gândește-te, ce înseamnă 1150 de comuniști, la o populație de doua zeci de milioane de oameni. Mai puțin de unul la 20.000 de locuitori. Și din acest mai puțin de unu la 20.000, jumătate erau agenții comisarului Sava Dumitrescu, care era tehnicianul nostru în problemele comuniste. Ca să ne dăm seama câtă putreziciune era în acest grup de... cum își zic ei... "revoluționari": unul din informatorii principali al lui Sava Dumitrescu, ajunsese subsecretar de stat la Interne, însărcinat tocmai cu Siguranța și cu Polițiile, după 23 August 1944: Schraler. Deci, acest procent infim de 1 la 20.000, a înăbușit voința unei țări cu 20.000.000 locuitori. Asta e specialitatea Moscovei! Oamenii noștri politici credeau că numărul lor prea mic le va interzice vreodată să ajungă la putere. S'au înșelat! Mai ziceau că noi suntem un popor de țărani și că țăranii sunt agricultori și naționaliști, și cu credința în Dumnezeu, că sunt cregeștini și intelepciunea țăranului român este proverbială. Calcule greșite și necunoașterea dușmanului. Dușmanul nostru nu era vreunul din cei 1150, care nu reprezentau absolut nimic, ci Moscova de ieri și Moscova de astăzi. Cu atât mai mult Moscova de astăzi.

— "Dar este o experiență — dacă o putem numi astfel — a sufletului lor chinuit, și de aceea poate, inegal și labil. Greu poți pune degetul, întocmai pe rană. Dar poate și peisagiul, poate și imensitatea lor teritorială, poate și conditia primitiva, adică o anumită tentă a barbarilor de odinioara, toate la un loc alambicate, au dat ce vedem. I-am urmărit câtă pasiune au în dragostea lor pentru copii. Nu grija pentru educația lor, pentru ce vor fi ei mâine — ci grija pentru ce sunt, pentru progenitura lor. O grija sălbatecă, asemănătoare cu aceea a lupilor... sufletul rusului este, să-i spunem complex, ca un vast teritoriu în care se petrec în acelaș timp și jocurile inocente ale copiilor și dramele oamenilor dezabusați. Mi-amintesc o scenă din "Crimă și pedeapsă", în care bătrânul Zvidrigailov, fiind îndrăgostit de sora "lui Raskolnikov, o ademenește în camera lui și în momentul în care orice om ar fi procedat altfel, o izgonește atunci când și-a dat seama că îi era indiferent fetei".

— "Dacă ar avea și sovieticii conștiința lui Zvidrigailov cu privire la concesiile noastre, ce bine ar fi să ne izgonească din atenția lor, îmi spune Cristescu. Dar cum ți s'a părut pătura lor intelectuală?"

— "Pătura lor intelectuală este uniformizată, adusă la un numitor comun, și numai oamenii dotați în mod deo-

sebit izbucnesc deasupra nivelului. Cineva le spunea... funcționari ai inteligenței sau salariați de natură intelectuală. Cei care aveau ceva școală, la inceputul revoluției, sau erau deja oameni formați, au rămas cu nostalgia culturii franceze. In Rusia țaristă, cartea franceza era foarte răspândita, și după mărturisirile unei principese, singura supravietuitoare din măcelărirea familiei țarilor rareori gaseai in Rusia veche, o familie de intelectuali care să nu vorbească franceza."

— "Mi se pare o fantezie — replică surprins Cristescu — a existat o supravietuitoare din familia imperială rusă?"

— "Am cunoscut-o la Odessa! Avea, mi se pare, vreo 80 de ani, și scapase printr'o minune. A ascuns'o un muncitor, ca s'o salveze, și s'a căsătorit până la urmă cu salvatorul ei. Era inaltă, slabă, și purta nealterată maniera princiară. Vorbea o franceză perfectă și poseda o bogată cultură clasică. Informația ei in domeniul literaturii franceze, era impresionantă. Cu o memorie excelentă, și o stăpânire de sine asemănătoare — evita orice discuție despre execuția familiei imperiale, și despre condițiile in care scapase. Cele câteva palide informații despre ea, le-am căpătat din altă parte. La un moment dat, insă, mi-a făcut o mărturisire stranie: "Am fost mai fericită in viața mea cu muncitorul, decât in viața de principesă la curtea impăratului!". "Am intrebat-o: "Cu muncitorul pentrucă era comunist?". Nu!-mi-a răspuns prompt — n'a fost comunist niciodată. Cu muncitorul pentrucă era un om simplu, cuminte și cumsecade. Viața de principesă era obositoare. Il iubeam, poate, și pentrucă mă salvase, m'a iubit, poate, și pentrucă eram ceeace eram — dar ne-am iubit și am suferit mult când l'am pierdut". Am mai intrebat-o pe această stranie aratare, parcă era o stafie — cum iși explică ea comunismul. A rămas surprinsă de intrebarea mea. Și-a aruncat ochii in jur și m'a privit indelung, fără să rostească un cuvânt. "De ce vă temeți — am intrebat-o — pentrucă...". Nu m'a lăsat să termin fraza și mi-a spus: "Credeți dvs că s'a terminat cu comunismul? Nu s'a terminat! Vă deplâng pentru cât veți avea de suferit. Numai când la fiecare doi români unul va avea doliu la butonieră, veți ști ce este comunismul. Comunismul insemnează disoluția tuturor valorilor morale, și moarte. La inceput, poporul rus a trăit mistica mașinii cu aceeasi fervoare cu care a trăit, până atinci, mistica religioasă. Rusul n'are barieră și este un deslănțuit. Apoi, cu timpul, când s'a trezit, a fost prea târziu. Incearcă să se intoarca iar la biserică, la Dumnezeu. Numai dacă armata roșie se răzvrătește, ne poate scăpa. Dar aparatul politic, este foarte atent, să nu se răzvrătească."

— "Cum este posibil — am intrebat-o — să se organizeze atât de perfect teroarea, incât să nu fie posobilă nici-o fisură, să nu existe nici-o iesire...

Mi-a răspuns trist, aproape bâiguind:

— "Poate că revoluția era intemeiată. Conducerea politică era plină de prejudecăți, de la palatul țarului, până la omul din popor. Ceva trebuia făcut și momentul era prielnic, in 1917, pentru o răzmeriță. Dacă ar fi trăit Lenin, insă, sunt sigură că evoluția ar fi fost alta. Nu pot spune cum, dar ar fi fost alta! Momentul a fost exploatat și consecințele organizate de o forța pe care incă nu mi-o explic suficient. Rusul nu are vocație pentru treburile politice, și nu este un bun administrator. Rușii nu vor avea nici peste o mie de ani o administrație de stat cum au avut austriecii, de exemplu. In afară de asta, scopurile evreilor au coincis, atunci, cu scopurile revoluției bolșevice, pe care au ajutat-o și au condus-o."

Am privit-o cu surprindere, și pentrucă nu se arăta dispusă să continue, intrucât făcuse un pas inapoi, in intenția de a se retrage, am oprit-o:

— "Bine-bine — i-am spus — dar mai inainte m'ați lăsat să inteleg că revoluția a fost rezultatul unei psihologii tipic rusești, și acum interveniți cu un element nou: evreii."

— "Nu era nimic nou și nimic atât de simplu cât s'ar părea — imi spune Cristescu, adoptând o poziție gravă. Adevărul este acela pe care ți l'a spus bătrâna și este uluitor ce prospețime de gândire avea la 80 de ani ai ei. Rușii sunt intr'adevar un popor cu foarte multe prejudecăți. In timp ce evreul este lucid, inteligent și fără nici-o prejudecată. Deci, evreii erau chemați să intervină intr'o acțiune și intr'un moment in care nimeni mai bine decât ei nu putea face fața. Și au făcut. Sunt o forță! O forță de care nici Hitler nu și-a dat seama. Și ce ți-a răspuns bătrâna?"

— "Cu alte cuvinte — zic eu — cam aceeasi idee! Dacă traiă Lenin, și nu erau evreii — zicea ea..."

— "Ne-am intins la vorbă și este târziu, și nu ți-am terminat nici provestea lui Schauer. Să ne culcăm și mâine iți continui, și ar trebui să și termin, pentrucă sunt sigur că in curând vei pleca de la mine din celula."

A doua zi de dimineață, cafeaua cu lapte pentru Cristescu, "cafeaua" mea, și la scurt timp, un scurt interogatoriu pe care mi l'a luat un ofiter: "Numele, prenumele, anul, ziua și locul nașterii. Ce ai la magazie?"

După plecarea ofițerului, Cristescu mă asigură ca in ziua aceea voi fi transportat la o altă inchisoare, și incă de cu dimineață s'a grăbit să'mi termine povestea inceputã.

— "Kievul și imprejurimile, cuprinse de febra revoluționară ,care consta numai din distrugeri și asasinate, Zvetiana și Schauer se hotărăsc să plece impreună spre Odessa. In speranța că vor găsi un vas care să'l trasporte spre România. Zvetiana, insă, refuză până la urmă să părăsească "pământul sfintei Rusii", iar el reusește să se imbarce pe un vas cu care a inceput o nouă aventură. Ajunge in România și de acolo la Viena. Acasă, pe o măsută fotografia unei tinere pe care n'o cunoscuse — logodnica lui murind in timp ce el era pe front.

Chiar in seara zilei in care a ajuns, cunoaște tânăra din fotografie, iar la scurt timp s'au căsătorit. Iși deschide apoi un atelier de reparații radio și antene, iși termină facultatea, și au, cu timpul, trei copii. Toți băeți. Atelierul ii mergea bine, familia era fericită. Băeții au crescut. In timpul declanserii celui de al doilea război mondial, băeții lui aveau cam aceeasi vârstă pe care o avea el in primul război mondial. Sunt mobilizați toți și inrolați in armata germană, care de acum se numea hitleristă. Ultima veste pe care o avea, când se afia la Rostov, despre baetii lui: toți trei erau pe trei fronturi diferite. Unul in Estonia, unul in Polonia și cel de al treilea n Franța. Nu mai știa nimic despre el. Nici unul nu era hitlerist. Nici Schauer. Dar toti patru au suferit consecintele dezastrului politic al unei concepții de viață pe care n-au impartașit-o.

La Leningrad, a căzut prizonier și trebuia să impărtășească soarta prizonierilor de razboi. Intrucât, insă, a fost radiotelegrafistul armatei lui Manstein, a fost băgat intr'un lagăr politic, unde, din cauza murdăriei mureau de dizenterie câte 4-5 pe zi. S'a imbolnăvit și el și numai un miracol l-a salvat. Apoi adus la Liublyancă unde era anchetat, considerat pentru funcțiunea lui strict militară in cadrul unei armate — criminal de război. Un criminal care incă nu trăsese cu pusca, pentrucă era un tehnician radio și atâta tot. Se ocupa de rezistențe, cu becuri, cu șuruburi... cu undele.

— "Cred — zic eu — că, dacă n'au venit până acum, astăzi sunt salvat. Mai stăm de vorbă."

— "De ce te consideri salvat?"

— "Pentrucă in niciun caz nu mă așteaptă o condiție mai bună. Dimpotrivă!"

— "Nu se știe! Cu chinezeriile ăstora nu poți ști nimic. Tot ce fac ei, este impotriva judecății noastre, pe elementele pe care le avem. Nu vezi? Ai putut ghici vreodată ce au de gând să facă cu tine? Eu sunt un tehnician in materie și niciodată nu s'au confirmat așteptările mele. Le cunoaștem ținta și atâta tot! Spre această țintă au tot felul de drumeaguri, de chițibușerii, de subterfugii... Altă lume! Alte năravuri! Alte premize!"

— "Dar cu mareșalul Antonescu, la Moscova — zici că ai stat la ceeași inchisoare — cum s'au purtat cu el?"

— "L-au lăsat in uniforma in care l-au arestat, până la publicarea listei marilor criminali de război. In ziua respectivă, i-au tăiat epoleții. Dar masa a rămas aceeași. Mâncare de la popota ofițerilor, in fiecare zi — și un pahar de vin roșu, pe care mareșalul nu'l bea".

— "Cine a mai fost cu el?"

— "Doamna Antonescu, Mihai Antonescu, Radu Lecca, Al. Alexianu, generalul Tobescu și eu. Bineințeles nu cu el in celulă. Fiecare dintre noi in celule diferite. Mareșalul a stat singur".

— Și toti ați fost condamnați la moarte?"

— "Nu la moarte au fost condamnați șapte: Mareșalul, Mihai Antonescu, Radu Lecca, Al. Alexianu, pentrucă a fost guvernatorul Transnistriei, Picky Vasiliu, generalul Pantazi și eu. Rușii au cerut patru morți pe care i-au indicat: Mareșalul, Mihai Antonescu, Alexianu și unul din generalii Pantazi sau Picky Vasiliu. Regele, deci, avea de ales intre Pantazi și Vasiliu. Cum Picky Vasiliu ii făcea poliția amorurilor regelui, la ordinul mareșalului, iar Pantazi i le acoperea, i-a plătit polita lui Picky Vasiliu. Generalul Pantazi, Radu Lecca și eu, am fost grațiati — dar nici noi nu vom scăpa teferi, pentrucă au mai multe modalități de a'și manifesta "dragostea față de om". Prima modalitate: glonțul oficial. Plutonul de execuție. Asta se numește, in concepția lor, modalitate politică. Adică, modalitatea care are inrudiri formale cu modalitățile asemănătoare din lumea pe care ei vor s'o nimiceasca, lumea burgheză — și are o arie restrânsă. Cea mai răspândită și pe un imens spațiu, este asasinarea cu picătura, prin condiția de viață pe care ți-o creiaza: infometarea, imbolnăvirea, lipsa de asistență medicală, lipsă de aer, stresuri provocate prin perchiziții, anchete, etc., bătăi, frig, etc. In această privință au o gamă infinită de procedeuri, fiecare procedeu aplicându-se individului in raport cu temperamentul lui, cu preocupările lui, și rezistența lui morală și fizică. In această privință au o tehnică desăvârșită, bine pusă la punct din 1917 până astăzi, calculată in cele mai mici amănunte. De asta nu voi scăpa nici eu. Sunt sigur! In momentul in care nu mai au de obținut nimic de la mine, cum ți-am mai spus, mă lichidează. Grațiindu-mă, mi-au amânat moartea. Cu un scop precis: să afle oamenii cu care am lucrat in serviciile de spionaj".

— "Nu cred — zic eu — să'i mai intereseze serviciul dtale de spionaj după atâta timp".

— "După atâta timp? Ce naiv ești! N'ai văzut că ți-au spus că iți vor afla gazdele și peste 20 de ani! Crezi că au glumit? Aici este slăbiciunea noastră: nu luăm in serios lucrurile pe care ei le consideră foarte serioase. Aici este slăbiciunea noastră — repetă Cristescu, plimbându-se agitat — plecăm de la premize false. Ii judecăm după noi. După mentalitatea noastră și cu mentalitatea noastră. Un nume nou apărut intr'o declarație a mea, le deschide noi perspective de informare. Nu neglija nici faptul că un comunist apărut, să zicem pe lista spionilor englezi, sau francezi, sau americani, le dă peste cap o intreagă strategie politică. De aceea sunt foarte meticuloși, foarte atenți și necruțători. Omul, pentru ei, in realitate, n'are nici-o valoare. Dar absolut nici-o valoare! Sistemul lor este diabolic. Vei vedea! Nu știi nimic! Nu știm nimic! Facem unele constatări și presupunem câte ceva. Știi care este cea mai mare teamă a lor? Teama de adevăr. Vor să afle adevărul nu pentruca să i se supună, ci pentruca să'l paralizeze și să suprapună realității adevarului, voința lor și necesitățile lor, atâta timp cât adevărul adevărat ii defavorizează. De fapt există un singur adevăr care ii favorizează: existența unor oameni foarte bogați și a altora foarte săraci in lumea capitalistă. Dar crezi că in Uniunea Sovietică nu sunt oameni de ambele categorii? Sunt! Au nivelat, ca să spunem asa, "pătura" intermediară, adică treptele intre cei foarte săraci și foarte bogați. Cei foarte bogați și-au făcut un zid de nepătruns, viața lor fiind invizibilă și de nediscutat, iar cei foarte săraci au oarecare acces teoretic și trâmbițat prin toate mijloacele de propagandă, la viața celor din "pătura" intermediară. In Rusia țaristă, exista o familie imperială. Astăzi sunt sute de familii imperiale, poate mii, pe tot cuprinsul Uniunii Sovietice".

— "Este bine — zic — dacă sunt mii de oameni care o duc tot atât de bine ca impărații. Este un progres!"

— "Aparent așa sau lucrurile. In fond, insă, mii de oameni care au privilegiile familiei țariste, trăesc in turnul de fildeș al țarului, dar trăesc ca și țarul, pe spatele oamenilor de rând. Tarul era un simbol, ii era justificată izolarea. Simbolurile nu trebuesc atinse să nu'și piardă luciul. Dar țarii cei noi miile de țari, trăesc pe spatele oamenilor care muncesc, fără să reprezinte altceva decât aparatul opresiv, polițienesc, in cea mai perfidă formă a exploatării. In cea mai perfidă și mai nemiloasă exploatare".

— "Aspectele acestea ale comunismului le-ați cunoscut și inainte pe vremea când erați director general al siguranței statului și șef al serviciului secret al armatei?"

— "Le-am cunoscut ca date obiective, "moarte", dar n'am avut timp să reflectez asupra lor. Nici un om politic de la noi n'a a vut timp să reflecteze. Poate cu o singură excepție. Stii care este exceptia! Nu vreau să'i mai pomenesc numele, pentruca suntem aici unde suntem. Dar și legionarii au făcut grașeli mari. La ce v'a folosit atitudinea uneori scandaloasă impotriva masoneriei și evreilor? Cu ce era justificata aroganța voastra impotriva a două forțe colosale? Nu vă puteați folosi de aceste forțe, spre binele patriei?"

— "Problema francmasoneriei n'o cunosc și nu m'a preocupat — ii răspund — cu toate că tatăl meu a fost mason. Problema evreilor? Personal am avut prieteni evrei și nimeni nu m'a împiedecat să'i cultiv. Nu știu, nu cunosc vreo luptă a românilor cu englezii, francezii sau americanii. Sau cu evreii de oriunde din alta parte a lumii. Cei din România, au creat o problemă prin acapararea comerțului. Puteau fi in situatia asta, grecii, armenii, italienii sau polonezii. Reacțiunea cred că ar fi fost aceeasi. Și nu se numea antigrecism, antiarmenism, antiitalienism. Au fost in comertul romanesc și greci, și armeni, și italieni — dar erau puțini. Atât de puțini incât nu puteau naște reacțiuni de masă. Evreii au conștiinta vechimii poporului lor, și o sensibilitate, și o pricepere care i-a defavorizat in raporturile cu comunitățile naționale in care erau asezați. De aici a purces tragedia. Poate fi suficientă o scânteie lângă o pădure, pentruca să ai un incendiu de proporții incalculabile. O judecată justă cu privire la cele intâmplate și o alta cu privire la cele ce se pot intâmpla, nu putem avea confruntându-le. Greșeala constă — cred eu — că dintr'o condiție obiectivă, am creat una sentimentală. Când ajungi să deplasezi aceste probleme in spațiul afectiv, lucrurile nu mai pot fi controlate. Și n'au fost controlate, pentrucă le-a imbrățișat mulțimea. Oricine ar fi fost nu putea observa mai bine interesele noastre decât noi inșine. Deci, in momentul in care realitatea nu a mai fost conformă cu aceste interese, s'a născut criza care va fi depasita de-a lungul anilor".

Cristescu iși leagană o mână, părând a se indoi de ceva, de câte ceva, din afirmatiile mele. Apoi intervine:

— "Voi nu'i cunoaşteti. Sunt foarte vindicativi!"

— "Am impresia că dta depiasezi problema de la raporturile pe care le subliniez eu, adică de la conditia care a creat accidentul, hai să spunem criza — pe date cu alt caracter. Asta insemnează că dta ești antisemit!"

— "Pot spune că așa este, dar nu mă manifest. M'am folosit de ei intotdeauna. Fără ei nu'ajungeam unde am ajuns!"

— "N'ai ajuns prea bine, la un pas de plutonul de execuție!"

— "Tot ei cred că m'au salvat. Dar am trăit bine toată viața. Am avut bani, am călătorit, am avut femei câte am vrut. Jucam pe degete oamenii politici. Și toți imi știau de frică".

— "Dar maresalul? Care era atitudinea lui față de evrei?"

— "Dumneata mă intrebi? Ca gazetar ar trebui să știi! Este suficient să'ti spun ceeace știe toată lumea: la noi n'au fost pogromuri! Au fost și la noi asasinate, ca peste tot in lume — dar n'au fost pogromuri! Nici inainte de război, nici in timpul războiului. România a respectat până la ultima virgulă toate legile internaționale, cu privire la populația civilă, in teritoriul ocupat, și cu privire la tratamentul prizonierilor de război. România nu a făcut crimă de genocid, nici direct, nici indirect. Românii nu au ucis evrei in massă, nici pe teritoriul român, nici in teritoriul inamic. Mareșalul a refuzat să dea evreii care'i avea pe teritoriul său, la cererea guvernului german. Și nimeni mai bine decât mine nu știe asta".

— "Poate că nu i-au cerut germanii".

— "Cum să nu'i ceara? Nu ți-am spus? In repetate rânduri și sub toate formele, au incercat să'i obțină și mareșalul s'a opus intotdeauna. Numai așa au fost salvate masele de evrei din România. Este adevărat că guvernul român nu a putut salva evreii din Transilvania de nord, care din 1940 a fost ocupată de unguri. In România nu a practicat genocidul nici-o grupare politică. Repet, in România nu au existat pogromuri, și nici ceva asemănător cu "noaptea de cristal" din Germania național-socialismului. Grațierea lui Antonescu a fost cerută de rabinul Rosenthal din U. S. A., printr'o petiție pe care și-au pus semnăturile peste nouă sprezece mii de evrei. Cum ar fi cerut evreii această grațiere, dacă Antonescu i-ar fi masacrat? Acestea sunt adevărurile istorice și documentele le pot dovedi. In ziarele de astăzi de peste tot, se face multă propagandă. Dar nu se aduce nici-o dovadă. Explicabil! Pasiuni! Uneori iresposabilitate! Sau ușurință. Sau toate la un loc".

— "Ai fost legat de vreun om politic in mod deosebit? Pentru cine ai avut cea mai mare admirație și loialitate?"

— "Pentru mareșalul Antonescu! Cea mai mare mândrie a vieții mele este că am fost la un pas in urma lui. Era un om sobru, și avea o viață particulară foarte decentă și modestă. Dormea intr'o cameră mică, in care nu avea decât un pat tare și un dulap de haine. Mânca puțin, nu bea și nu fuma. Imi amintesc o scenă. Am fost cu maresalul la Hitler. Seara după convorbiri, am fost invitați la masă de maresalul Goering. In fața tacâmului lui Hitler, era un pahar de sticlă cu apă. Tot un pahar de sticlă cu apa avea și mareșalul Antonescu. Goering, insă, bea din pahare de aur, vinurile cele mai scumpe. Lui Goering ii plăcea luxul. Era foarte bogat și foarte prețios. La masă, când a ridicat paharul pentru Hitler, Hitler i-a spus lui Antonescu: "Il vezi? Nu poate sorbi decât din aur și cristal".

Apoi adresându-se lui Goering:

— "O să te vad din ce vei bea când vei fi prizonier la rușI. Te vei mulțumi și cu o cană de lut!"

— "Totusi, despre mareșal se vorbeau multe lucruri bizare. Se spunea — de exemplu — că avea crize in care iși pierdea judecata... Cunosc o rezoluție a lui, pe care am avut-o in mână, in copie fotografică. La o cerere a unui diplomat pentru a fi mutat intr'o alta țară, mareșalul a scris: "Toti diplomații sunt homosexuali! Se aprobă!" De ce era necesar ca la o astfel de aprobare să pomenească — generalizând — o inversiune sexuală?"

Cristescu, se ridică de pe pat, evident nemulțumit de "investigație". Cu o voce voalată imi răspunde:

— "I se spunea câinele rosu, pentrucă era un om tranșant, neiertător. Este adevărat că era un temperament sangvin. Iși ieșea repede din pepeni. Marea lui greșală a fost că n'a rămas militar. Cine spunea că politica și războalele nu trebuesc lăsate pe mâna militarilor. Dacă

CRUCEA DIN STEPA de Radu GYR

Strâmbă, croită din șindrile ciunge,
Intre vânturi aspre și sirepe,
Zarea într'o coastă o împunge
Colbăind-o cu tristețele din stepe.

Din înalturi, pasări cad năuce
— Zdrențe negre — pe schiloada sită.
Numai casca arde, sus pe cruce,
Ca o frunte jupuită de arșiță.

Fierul ei, julit de vânt, de ploaie,
Și de schije și de moarte, parcă plânge.
Dimineața răbufnește din dudaie,
Pe metal punând un cheag de sânge.

Și pe groapă soarele aprinde
Bălării amare și uscate...
Dar, trudit, cu sacul de merinde
Spânzurand la șold, cu arma'n spate,

Ars de lunga veghe'n vizuină,
Năclăit de humă și nămoale,
El ostaș, pe zarea de rugină,
Lângă cruce pasul și-l domoale.

Vine din tăceri ucraniene
Și din pânda nopții veninoase.
Cu bocancii sparți, cu mâini osoase,
Cu tăciuni tremurători sub gene.

In sfințenia de foc a dimineții,
Istoviți, genunchii lui se pleacă,
Pe țărâna gropniții săracă
Unde, sterpi au năpădit scaeții.

Stă, privește crucea aplecată,
Impietrit în lânceda lumină...
Mâinile, de sgură și de piatră,
Frământate dârz pe carabină.

I se frâng văpaie'n rugăciune,
Pâlpâind ciudat ca o beteală,
In amara stepei uscăciune,
Sub un cer de mare oboseală.

Spune șoapte moi ca o mătase
Pentru camaradul din țărână.
Mângâie cu grele mâini sfioase,
Scândura beteagă într'o rână.

Lung sărută casca de pe cruce
Se ridică, șterge-o lacrimă din geană.
Și cu liniște de sfânt și de icoană,
Către zări care ucid, se duce...

(Reprodusă din revista «Cetatea luminii», Nr. 1, 23 August 1954.)

A MURIT ION de Lt. Col. Mircea MARCOIU

A murit Ion, săracul
Și-a rămas acolo'n drum.
Inflorit de fulgii iernii,
Peste fața neagră, scrum.

Duhul i-a umblat pe buze,
Doar o clipă și s'a dus.
Impietrind în gât suspinul
Și'n ochi gând de Iisus.

Lângă coasta sfârtecată,
Ce-a'ntâlnit un plumb hain,
A crescut un sloi de sânge
Și-un pârâu vânăt-venin.

Vânt iabraș, sburlind nămeții
L-a'nvelit la un picior,
Și un braț, culcat alături,
L-a'n nădit cu albul lor.

A murit Ion săracul,
Din sătucul de sub munți.
Unde iarna intră'n casă,
Și se nasc copii cărunți;

Unde's casele uitate,
Cu urcușuri, căpătâi.
Că nu poate ca s'ajungă,
Nici chiar popa cu zi'ntâi.

Unde'n nopțile de gânduri,
Se inalță rugi fierbinți,
Și-unde toți așteaptă'suflet,
Vestea marei biruinți.

A murit Ion departe,
Intr'o iarnă fără sat.
Fără clopot, fără toacă,
Fără lacrimi de vărsat.

Peste glozii tari ai căii,
Trec picioare tot mereu.
Ocolind arare trupul,
Sau călcând, pe el, din greu.

Câte-o cruce spusă'n semne,
Pune mersul monoton:
Alt Ion ce va să moară,
I se'nchină lui Ion.

(Reprodusă din «Cetatea luminii», Nr. 2, Iunie-Decembrie 1957.)

INSEMNARI DE BORD...

n'ar fi fost problema recuceririi Basarabiei, maresalul n'ar fi fost niciodată în tabăra germană. Știu că legionarii nu'l pot ierta niciodată din cauza evenimentelor de la 21 Ianuarie 1941 — dar nici atunci n'avea ce face! In primul rând pentrucă era un om ambițios și n'accepta să fie sub ascultarea nimănui. In al doilea rând, pentrucă evenimentele de atunci n'au fost conduse numai de el. Legionarii voiau să facă revoluție, iar nemții, care se pregăteau de răzoi, aveau nevoe de producție și de armata care il avea, la ora aceea, zeu pe generalul Antonescu. Legionarii erau o mișcare de massă, dar armata era carlistă și generalul era... general. După abdicarea lui Carol II, Antonescu era întrucâtva o personalitate consolatoare, pentrucă abdicarea regelui il atingea direct. Nu ma refer, desigur, la trupă — ci la ofițerii, în special superiori, care determinau și atmosfera psihologică a trupei. Hitler a dat mișcării legionare două lovituri capitale: una când i-a dat mână liberă lui Carol II să'l curăte pe Codreanu, și a doua când i-a dat mână liberă lu Antonescu să vă curăte, în 1941. Este curios că au coincis interesele a două forțe opuse, în 1941, ca să vă lichideze. Una din aceste două forțe a fost național-socialismul. Poate nu chiar național-socialismul, dar scopurile germanilor. Cealaltă forță, o știi!

— "Crezi dta că Mișcarea Legionara a fost lichidată? — il intreb cu un aer de obiectivitate.

— "Acum se va vedea ce pot! — exclamă Cristescu, pe un ton foarte pedagogic. Să'i văd astăzi ce pot. Astăzi și mâine, vom vedea. Pentrucă, în fond Mișcarea este singura speranță. Ai văzut ce s'a întâmplat în 1945 și 1946. Dta știi mai bine decât mine. Liberalii inexistenți! Țărăniștii nu erau în stare să facă o adunare publică. Ii hăituiau o mână de derbedei plătiți. Și țărăniștii și liberalii, aveau masse electorale, lipsite de spiritul de luptă! Rezistența se bazează astăzi pe ceeace este nativ sănătos în poporul nostru. Am uitat să'ți spun că un mare număr din "sedințele" la care am fost anchetat la Moscova, a fost dedicat Mișcării Legionare. Ore intregi am fost interogat despre metodele legionare de educație și lupta. Unul din anchetatori a fost generalul Vinogradov. In timp, însă, ce despre corpul diplomatic eram anchetat în prezența a doi-trei asistenți — desigur din N. K. V. D., sau armată — cele despre Mișcarea Legionară erau onorate de 100-150, în săli mai spațioase, uneori chir 200 de "specialisti", toți îmbrăcați civil".

IMAGINI ITALIENE

de Ovidiu VUIA

IGURIA. Intr'o aproape de amiază la Sta. Margarita Ligure cerul, marea și soarele s'au transformat într'un gheizăr de argint, contopindu-se. Și parcă se făcea atunci că se deschide un drum de magnă celestă eruptă din craterele nadirului. In acel peisaj luminos, apoteotic, mi s'a dus vestea că papa Giovanni Paolo I s'a stins din viață. Liniștit cu zâmbetul pe buze, citind o Imitatio Christi din 1500. Și dacă domnia unui papă nu s'ar socoti în zile ci în caratul puterii sale spirituale, atunci Giovanni Paolo I a avut sigur una din cele mai lungi domnii din istoria papalității. Tot atunci am înțeles că de fapt argintul acela ridicat spre cer erau stolurile de îngeri, heruvi și serafi, cu candelabre în loc de aripe, suind cântând trepți de cleștar din pădurile de pini, de oleandrii și de chiparoși.

* * *

Aleea din Portofino era străjuită de rânduri de palmieri, ce-și împrăștiau coroanele prelungi ca pe niște pene de struț, violete. Portul însuși apărea adunat într'un golf strâmt ale cărui ape, oglinzi albastre, purtau ca pe niște fluturi albi, bărcile cu pânze: sau erau albatroși lipiți pe tăbliile de peruzea ale infinitului.

Și miroase erau aici de ape și flori, ca ai sânilor proaspeți înnecați între orhidee din pânza lui Gauguin. Culori de oleandrii, robe roze transparente, păduri verzi, covoare groase de damasc și lumini țâșnind ca fântâni arteziene din sânul grădinilor aruncate pe culmi: Marea lovind rocile cenușii cu stofele ei de sare, pregătea ritmul în care se cânta această necuprinsă simfonie a naturii.

Așa, trebuie să credem c'am intrat în pronaosul raiului.

* * *

Genova, capitala Liguriei, orașul lui Cristofor Columb, a fost stăpânit de oameni avuți ca cei din familia Doria de pildă, care ca și regii Angliei preferau artiștilor italieni pe cei flamanzi. Deaceea în vestitele palate, roșu și alb, din orașul vechi al Genovei, se pot găsi mai mulți pictori flamanzi decât autohtoni.

Orașul se ridică de lângă mare, până pe vârfurile dealurilor, care-l închid ca-ntr'o enormă căldare, asezarea fiind pitorească și strălucitoare. Și multicoloră ca evantaiul deschis al unui mers de păun.

* * *

La Pisa pentru a înțelege miracolul Domului, al Baptiserului și al turnului înclinat, trebuie să începi cu San Michele în Borgo și cu toți acei care au pregătit capodopera. Citind în cartea Pisei, vei înțelege câtă trudă de generații duce la ridicarea pe vârfuri de zenit a unei mari realizări. Camposanto al Pisei este cel mai artistic cimitir, requiem cântat în piatră, fresce care laudă triumful morții.

* * *

Florența invadată de lume și mașini, murdară și încărcată de colb, pare o mireasă a cărei nuntă e tulburată de neofiți curioși și gălăgioși. De ce nu respectați liniștea și viața marilor voștrii morți, zarafi ai prezentului, nicicând osteniți de strălucirea banului?

* * *

Un colț unde se proectează pe cer turnurile de poezie ale Bargelloului și a Badiei florentine, amintesc de clopotele care băteau în Florența medievală a lui Dante. O piatră pe care trebuie să ai grija să nu calci pomenește de arderea pe rug în acel loc al priorului Savonarola și a încă doi frați de-ai lui. Asta s'a întâmplat la picioarele Signoriei, în piață, pe atunci nefiind la locul lor de azi nici David al lui Michelangelo, nici Perseu al lui Cellini și nici răpirea Sabinelor a lui Giambologna. Florența, cetatea exilatului Dante, caută în van să-și ascundă crima, ca fecioarele rușinate obrazul.

* * *

Filippo Lippi, Mantegna, Leonardo da Vinci, Rafael au coborât Absolutul lângă noi oamenii, dăruindu-ne posibilitatea să-l pipăim cu ochii. Iar titanul Michelangelo i-a dat acestui Absolut forme sculpturale, Luca del la Robbia, Donatello și Verrocchio fiind părinții lui de inimă.

* * *

Botticelli demonstrează prin arta sa că pictura poate fi în același timp și poezie și muzică și danț.

* * *

Frescele lui Domenico Ghirlandaio din Sta Trinita și Stă Maria Novella — văluri sinelii cu pacea imaculată a fecioarelor adunate în horă — ne vorbesc ca-ntr'un cotidian al vremii despre moravurile florentinilor lui Lorenzo Magnificul, contemporani cu adolescența lui Michelangelo.

* * *

Ghilberti a creat porți pentru Templul perfecțiunii iar Brunelleschi a fost maestrul pietrei serene insuflând viață nouă artei clasice. Fiicele sale Santo Spirito, San Lorenzo și Capela dei Pazzi sunt Biblii, Testament nou al Arhitecturii.

* * *

In cele două cantorii, Luca della Robbia reprezentând cântecul, Donatello danțul, artiștii s'au definiti pe ei înșiși.

* * *

In biblioteca laurențiană, suiș ridicat de același Michelangelo, se păstrează în rafturi, mărturiile luminii, cărțile: ferecate în odăjdii de piele și marochinuri florentine, împodobite cu vignete și miniaturi colorate, ele împlinesc o Missa solemnis, osana și laudă, spiritului scris al Omului.

* * *

In curtea Bargelloului un secol își scoate la aer toate stemele și însemnele heraldice, procesiune pregătită pentru sărbătorirea unor stafii ale trecutului ce și-au lăsat palmele și ochii impregnate în piatră. Sub crenelurile înalte, la picioarele unor scări senioriale în jurul unei fântâni octogonale, au venit în zale și coifuri metalice, toți cavalerii de odinioară, la un turnir al unei epoci în care anii au început să curgă de-a-îndărătelea. La acest praznic nu e primit decât acela ce știe să coboare în labirintul visului, fără să aibe nevoie de firul de mătase a Ariadnei.

* * *

In cabinetul lui Niccolo Machiavelli din palatul Signoriei — învățatul cu buze subțiri și priviri sfredelitoare — intri pe o poartă de lemn, pe fețele căreia sunt gravate în intarsie siluetele a doi mari poeți, părinți ai Renașterii: Dante și Petrarca.

Pe un fond de azur închis crinii Florenței, par stele de mare, aliniate pe suprafața apei ca o cohortă de lăncieri, pornite la luptă.

* * *

Dacă-ți pui urechea pe zidurile Loggiei Signoriei auzi un murmur discret — asemenea celui închis în trupul unei scoici — de fapt ecoul plânsului tuturora acelora care au fost și numai sunt ai acestei cetăți.

* * *

In capela Brancacci, Masaccio a deschis drumurile picturii Renașterii, alături de Brunelleschi în arhitectură și Donatello în sculptură.

* * *

San Marco, chilii înșirate în jurul unui cedru de Liban, cu ramurile larg deschise parcă pentru a le strânge la pieptul său de patriarh bătrân, înălțând deasupra creștetului lor sveltul turn al bisericii, turn ce era unul din iubiții viselor lui Buonarroti.

* * *

Sus pe deal, San Miniato, tron de marmoră și mozaicuri policrome, apare între poeni de cipreși (acești cipreși, adevarat leitmotiv al peisajului florentin) și morminte de beton. (Intr-unul din aceștia este închis G. Papini.)

* * *

Inșiruită în jurul Arnoului și a Pontelui Vecchio, cetatea Florenței rămâne ca un drum pământesc, pentru acei care vor să se apropie de bunul Dumnezeu.

Căci turnurile și bolțile ei, sunt umbra răsfrântă pe pământ al marelui Creator.

Florența, este o mărturie nestrămutată a existenței ordinei Universale

* * *

La Tarquinia și Cerveteri — ca și la Altamira — mormintele etrusce arată că arta pentru om departe de a fi joc, reprezintă un limbaj cu care el încearcă să-și apropie din necunoscut marea Taină.

* * *

Roma. Orașul cu biserici ce nu se pot număra, cu Forul roman și Columna lui Traian, cu piața Capitolului și cu

cetatea de aur a Vaticanului, este in fond o cronică artistică a Omenirii dela naşterea ei.

Azi însă ne vom opri doar la câteva taine ale acestui oraş sacru.

Urcând spre Galeria Borghese, intr-o zi de sfârşit de primavară, când pe aleile grădinii Borghese au inflorit magnoliile cu petale de borangic şi porţelan, magnolii albe proectate pe pămătul roşu, ca pe un covor de catifea, vei simţi cu mare emoţie că pe aici in apropiere trebuie să fi fost casa pământească, vila lui Rafael, căci natura aceasta de vis o găseşti numai in edenul pictorilor sace.

* * *

In galeria Borghese, in San Luigi dei Francesi, in Sta. Maria del Popolo il vei descoperi pe Caravaggio, pictor care a ridicat ţăranii de la plug, bătuţi de soare şi vânt, cu mâinile noduroase brăzdate de vine groase şi i-a transformat in sfinţii pânzelor sale, descoperind totodată un joc al luminii şi al culorii, cu care a reuşit să deschidă un drum viitorului artei, ceace nu le-a fost scris să realizeze cu toate cinstitelor lor eforturi, bolognezilor Carracci.

Caravaggio a murit tânăr ostracizat din Roma, deaceea tablourile sale lipsesc din Sf. Petru dar sunt prezente in catedrala capitalei Maltei, Valletta, unde artistul şi-a găsit sfârşitul.

* * *

Fiindcă am ajuns la San Luigi dei Francesi trebuie să amintim de dragostea acestora din urmă pentru Roma, arta franceză luându-şi sborul direct din cea italiană a Renaşterii. Astfel Poussin şi-a trăit cea mai mare parte a vieţii sale la Roma iar Cl. Lorrain Gelée este inmormântat in biserica Stă. Trinită dei Monti, aşezată la capătul de sus al pieţii di Spagna. Nu departe de această biserică se află Villa Medici, sediul Academiei franceze, loc unde şi-au petrecut zilele premiaţii Romei, printre care s'au inscris un Bizet şi un Massenet.

* * *

Cel ce vrea să se intâlnească cu Roma paleocreştină, cu toată simplitatea ei cucernică de inceput de veac, va trebui să urce pe Aventin la Santa Sabina.

Biserica, in stil de basilică romană, cu covoare cosmateşti, are o poartă de lemn lucrată de meşteri din secolul al lea. Şi-apoi in altar, in vechea Schola Cantorum, auzi ca în surdină cântate de coruri de copii, in licărele lumânărilor de seu, psalmi şi imnuri, acompaniate de tube şi ţitere, aşa precum şi le-a inchipuit intr-unul din visele sale albe de piatră, Luca della Robbia.

* * *

Pinii de pe Aventin. Rotirile poenilor de pini, fumegă arome crude şi verzi sub coviltirul azurului infinit. Aceste parfumuri le-am simţit in cea dintâi primăvară a copilăriei mele, pe când descopeream, cerul căzut in fântâni. Eu il căutam jos iar el era atât de departe, sus.

Ca horbote de vise, se inşiră pe coline aceşti pini, caravane vegetale, crescute ca nişte arbori de mărgean pe ţărmii unui ocean ce se-intind atâta fără de sfârşit deasupra creştetelor noastra. Aceşti pini, sunt trimişii oamenilor in faţa necuprinsului.

Foşniri ca ale talazurilor pe nisipul plăjilor pustii, mângâiate de baletul alb al unor pescăruşi, rătăciţi în vânt.

Arome de păduri ale raiului, imprăştie aceşti pini aprinşi ca nişte torţe pe tăvile unui Octombre bogat in forme, lumini şi culori.

Priviţi de aproape desfoliaţi pe creştetul trunchiurilor svelte şi sprintene, asemenea unor ciute fixate in pământ, coroana pinilor apare ca o enormă tiară, bogată in fire şi nestemate, ca ale aceleia pictată pe fruntea Mariei, in tabloul său dela Gent, de van Eyck.

Frunzişul lor are ceva din păienjenişul mătăsos şi uşor al zaimfurilor orientale, periuţe făcute pentru toaleta treptelor celeste.

Fructele, născute ca perlele din rană, sunt mici pagode transhumate în trene negre.

Şi parcul tot, aduce la o intrunire de magi in jurul unui altar al unui templu descris de ei inşişi cu propriile lor columne. Un sfat ce nu-l inţeleg decât ingerii care ca să nu-şi atingă paşii de ceaţo din iarbă, umblă pe picioroange lungi de safir.

De fapt siluetele de pini reprezintă bocetul iubirii neîmplinite al lui Paolo şi Francesca. Melancolie adolescentă a cărei durere este cântec.

Căci din trupul lor fragil nu se pot face sicrie ci numai culcuşuri moi de logodnă.

Pinii oglindiţi in ochii tăi, par prelungi şi ovali ca ogivele de catedrale. De sub umbrele lor, telegarii de aur inhămaţi la berlinele viselor se pregătesc pentru cursa celor insetaţi de eden.

Lângă lămâii scunzi, incărcaţi de roadele cu parfumuri coapte ne-am pregătit pentru a intra in slujbă. Tăcerile sub chipul unor păsări mov s'au strâns lângă faţă izvorului, curat. Soarele intr-un cazan de smoală roşie, dispare dupa creasta dealului.

Acuşi vom pleca şi noi ca două stihii negre, pe-aleea ce coboară în cetate. In noapte pinii nu mai rămân decât miresme şi adieri.

Miresme şi adieri.

* * *

Sta. Maria in Cosmedin cu turnul ei romanic şi cu pridvorul sprijinit pe coloane elene, pare o fecioară biblică, expresie a păcii eterne şi a rugăciunilor care n'au putut fi cuprinse in haina prea strâmtă a cuvintelor: Nici când solia credinţei n'a luat o formă mai veridică decât aceasta.

* * *

Şi dacă vrei să părăseşti Roma, trebuie s'o iei pe jos ca pelerin pe urmele Sfântului Apostol Petru. Să fii desculţ şi dacă setea te frige, să-ţi răcoreşti fruntea şi gura in apele cu miroase de cetini, ale căror izvoare se oferă generos călătorului. Şi ca şi Sf. Petru să ieşi pe o noapte fără lună din Roma luându-o pa Via Appia antica, până ţi se va arăta şi ţie lumina de lângă biserica Quo Vadis. Şi câmpiile tăcute ale Romagnei cu urnele inşirate dealungul drumului bătut cu pietre, vor părea nunumai fără de glas dar şi nesfârşite imperii ale tenebrelor.

Acolo la Roma pe Via Appia antica, lângă catacombele primilor creştini, desculţ şi obosit, ca orice pelerin, ţi se va putea releva marea taină a luminii care nu cunoaşte nicicând stingerea.

* * *

Napoli. Oraşul se desfăşoară bogat dealungul unui golf uriaş, străjuit de Vezuviul stins, ca un ochi de mort. Suntem pe meleagurile unde romanii işi aveau locul lor de baie, nelipsind nici crimele lui Nero nici ale Agripinei. La Pozzuoli, unde pământul naşte fumuri sulfuroase considera poetul Virgil că se găsesc porţile de intrare ale infernului.

Este aici un amestec violent de viaţă şi moarte, de lumină şn întunerec poate tocmai fiindcă niciunde vraja luminii nu este mai obsedantă, mai plină de magie, mai absolută.

In jurul Napoliului in anul 79 d. Chr. au dispărut de pe suprafaţa pământului Pompei Herculaneum şi Stabia. Aici parcă mai mult ca oriunde iubirea şi cu Moartea sunt surori. Pe aceste meleaguri acoperite cu poeni de portocali şi măslini.

La Capri pe drumuri ce duc printre vii, arse de soare, am urcat până la vila imparatului Tiberiu. Lângă ruinele palatului privind in adâncimile intunecate deschise lângă ţărmii stâncoşi şi abrupţi, până in funduri de prăpastie în care apele mării se sbăteau ca nişte demoni infuriaţi, am ghicit că de fapt aşa au fost şi abisurile conştiinţei împăratului roman retras de lume in acest cociau al Solitudinii.

In capătul celălalt al insulei, la Anacapri, este casa de la San-Michele, pe care şi-a ridicat-o medicul Axel Munthe, indrăgostit bolnav de cer şi lumini.

Aici şi-a petrecut medicul suedez, ultimele sale zile de viaţă, in imperiul luminii, el ajungând orb, lipsit deci de puterea de a o mai vedea. Dar la Anacapri lumina este mai bogată ca in altă parte, ea putând fi simţită prin pipăit sau prin miros, având forme şi arome ascunse.

Pe platforma casei de la San-Michele la picioarele tale ai o vedere infinită, putându-te intâlni cu albastrul cel mai pur din viaţa ta, cristalizat în intinderile fără capăt, de cer, de ape şi de pământuri, pretutindeni albastru, fumuri străvezii de albastru.

Acolo şi moartea este tot albastră.

* * *

Perugia. Drumul care trece prin inima Umbriei il poţi face'n Perugia coborând de la biserica San Severo, împodobită cu frescele tânărului Rafael şi a bătrânului Perugino, pe sub ceasul palatului Priorilor in jos pe via dei Priori până la oratoriul San Bernardino, ce poartă una din cele mai frumoase faţade ale quatrocentoului semnată de Agostino di Duccio.

Cu porţile sale etrusco-romane, Perugia e Toledoul Italiei.

* * *

La Borgo San Sepolcro, Pierro della Francesca şi-a lăsat urmele de meteor, uriaşe, printre muritori. Şi astfel satul său de naştere a devenit un loc de pelerinaj pentru cei care se-nchină zeiţei Frumuseţii.

* * *

Ferrara: Jocurile mâinilor, pot să fie turnuri de catedrale, potire de agată al unor euharistii albastre, linii frânte sau infinite ale pânzelor de păianjen atârnate in colţurile cămărilor cerului şi n sfârşit mişcarea hulubilor, albă, care-şi strânge aripele sub firida geamurilor udate de ploile unui sfârşit de sară.

Cosmè Tura, maestrul pictor din Ferrara, a fost încă unul ce s'a lăsat fascinat de acest cântec ascuns al mâinilor.

Cividale. Oratorul său longobard este o mărturie rămasă până astăzi al unor vremuri cand Sfântul Graal umbla printre oameni. In aceea capelă, sub statuile fecioarelor şi a martirilor simţi lângă sufletul tău, foind reverberaţii sfinte.

Inaintea porţii oratorului, având ca maluri, zidurile inalte ale cetăţii, râul Natisone, iese din pluşurile bogate ale pădurilor, care se inalţă spre vârfurile munţilor ca nişte covoare vegetale.

Căderi de apă, cascade cu fire cristaline şi râul adunat ca'ntr-un lac, pe faţa-i limpede, transparentă, răsfrângandu-se ca bulgări de diamante siluetele bisericii San Biagio şi a caselor galbene din jurul ei. Luminile şi tenebrele se-amestecă in tonuri fumurii şi de n'ar fi murmurul surd ce vine din văi ai crede că ai in faţă un tablou imens.

La Cividale del Friuli, timpul e incă mit şi religie.

* * *

Castelfranco. In pala sa de la Castelfranco, Giorgione, maestrul culorii veneţiene, revoluţionează compoziţiile de acest gen, introducând ca fundal peisajul orăşelului său natal din care recunoaştem castelul şi munţii terminandu-se in zările depărtate.

Mort nici la 33 de ani, de pestă, Giorgione rămâne fratele mai mare al senatorului Tizian, operele din tinereţe ale lui Tizian confundându-se cu cele ale lui Giorgione, lucru săvârşit şi de Vasari in celebrele sale Vieţi.

Deosebirea dintre cei doi o arată acea Venus culcată goală, motiv tratat de ambii artişti: la Giorgione este reprezentată o femeie dormind, având puritatea visului, ce se continuă cu peisajul himeric din spatele ei; la Tizian aceiaşi Venus este intinsă pe o sofa intr'un interior de alcov cu miroase carnale, in ochii ei lascivi, luminând discret dorinţa amorului profan.

Giorgione este puritatea şi inocenţa insăşi, pe când Tizian inchină un imn senzualităţii şi beţiei iubirii fizice. Ştiindu-se că Tizian a dus la sfârşt Venus a lui Giorgione făcându-i şi anumite adaosuri, nu insă la nud care era terminat, se poate admite cu certitudine că de fapt Tizian a vrut in a sa Venus să dea o replică idealului de frumuseţe giorgionesc. Plecând de la aceste adevăruri, Concertul bucolic de la Luvru nu poate fi decât al lui Giorgione şi nu cum este atribuit in ultimul timp, ca fiind creaţia lui Tizian.

Adunându-se în reproduceri fotografice, intr'o sală la Castelfranco, toate operele lui Giorgione, anul 1978 fiind cel de al 500 lea de la naşterea sa, se poate cu usurinţă vedea că Giorgione este unul din cel mai mare pictor al lumii, aşa cât şi cum a fost.

Giorgione, acest Rafael al Veneţiei, ne invaţă că tăria unei vieţi nu se măsoară in ani ci in calitatea pe care ai ştiut să i-o dai.

* * *

Lorenzo Lotto elevul lui Giorgione, Giovanni Bellini maestrul lui Giorgione, deci iată încă o succesiune de demiurgi: Bellini, Giorgione şi Lotto.

* * *

Bassano del Grappa, nunumai că este locul de baştină a unei celebre familii de pictori, dar aşezat la poalele munţilor are o desfăşurare cât se poate de pitorească.

Pe podul acoperit de lemn, cel vechi, de peste râul Brenta poţi să admiri un peisaj al fumurilor care se ridică pe ape pudrând livezile şi crestele golaşe, cu un praf incandescent de rocă selenară. Pare o primavără proaspată, aprinzându-şi luminile pe cărările unei toamne târzii ce nu vrea să moară.

* * *

Veneţia. Stând intr'un anumit punct pe riva degli Schiavoni, in spate cu imaginea San Marcoului, cu palatul dogilor şi libreria de Renaştere a lui Sansovino, in faţă cu San Giorgio Maggiore şi Giudecca pe care se ridică il Redentore al lui Palladio iar mai la dreapta originea Canalului Grande — acel magnific bulevard pe apă — cu Sta. Maria della Salute a lui Baldasare Longhena, muritorul se poate declara mulţumit că i-a fost dat să admire unul din cel mai frumos decor al lumii.

Dar adevărata Veneţie rămâne ascunsă, ea trebuind să fie descoperită de cel care este in căutare de comori spirituale.

* * *

La dei Frari, lângă monumentul funerar al lui Tizian este Assunta lui: roşu aprins inălţându-se la cer, din avântul neliniştit al mâinilor apostolilor ce parcă vor s'o oprească lânga ei, purtată pe un covor de ingeri spre cel mai nesfârşit inalt.

Giambellini — Giovanni Bellini — in dei Frari ca şi in San Zaccaria, dă altarelor sale atâta serenitate încât elede acum depăşesc pământescul, fiind divine. Melodia sacră ce iluminează sfinţii şi fecioarele sale, aparţine de fapt ingerilor lui cântăreţi care şi-au făcut alaută din lemnul uşure al pădurilor paradisului. Fiecare gest al personajilor lui Bellini este săpat in armonia luminii şi a culorii, chipurile lor fiind mângâiate de razele aurorelor care nu apun niciodată. G. Bellini este incă un artist care a atins perfecţiunea.

* * *

La San Giovanni şi Paolo se află mausoleul dogilor, cu morminte şi statui suspendate pe zidurile bisericii. In faţa acesteia, in piaţă, un condotier din Bergamo, Bartolomeo Colleoni, profitând de faptul că un doge nu se putea bucura, atâta timp cât trăia de o statuie, se lasă reprezentat de Verrocchio, călare, intr'una din cele 7 minuni ale sculpturii.

In aceiaşi biserică e şi un Lorenzo Lotto, pictor care a mai găsit o nouă definiţie — a câtea oară — a culorii veneţiene. O frescă a lui Piazzetta, cu brunul stâncilor scăldate in spuma de coral a mării.

* * *

Madonna dell'Orto, unde işi doarme somnul de veci Tintoretto, este aşezată la unul din capetele Veneţiei, acolo unde cetatea se infruntă cu infinitul cerului şi al mării. Apele frământate poartă ceva din neliniştile vieţii artistului care n'a putut să-şi invingă niciunde coşmarele.

Aici, la Madonna dell'Orto, biserică gotică veneţiană, lângă lespedea simplă sub care se hodineşte pe veci artistul, inţelegi mai bine ca ori unde tot conţinutul artei sale, insemnând nu lupta lui Iacob cu ingerii ci al Sfântului Gheorghe cu demonul. Geniul acestui artist n'a putut să uite nici o clipă creaţia marilor săi inaintaşi, Michelangelo şi Tizian, pe care vroia cu orice preţ să-i întreacă. Dacă până la urmă n'a reuşit desigur, a lăsat totuşi o operă monumentală ce atinge marile înălţimi.

Şcoala lui San Rocco este o mărturie a acestei depline realizări a pictorului Tintoretto. Fiind artistul acţiunii şi a mişcării, el reprezintă rastignirea lui Iisus Christos în deplină desfăşurare, pe când inca vulgul era preocupat de punerea pe cruce a celor doi tâlhari iar Iisus cu buzele arse de sete cere apă. In acest tablou Tintoretto este furtunos, beethovian. Parcă pentru a contrazice regula, apare scena cu Cristos in faţa lui Pilat, monument ales când acesta din urmă işi spală mâinile vrand aşa să-şi uşureze conştiinţa. Este în acest tablou un joc de culori atât de adânc proporţionat şi muzical măsurat încât devenim mai ingaduitori cu cei care au considerat şcoala de la San Rocco drept o a doua Capelă Sixtină a artei.

Adânc stăpân al formei, al mişcărilor de mase, al clarobscurului şi al scenelor petrecute in lumina lunii, Tintoretto, şi un valoros portretist, poate fi socotit ca primul mare artist al barocului.

Dela Bellini la Tintoretto e tot aşa de lung drumul ca dela Ingres la Picasso.

La Madonna de l'Orto parcă in cinstea lui Tintoretto, aproape de căpătâiul său se află un Ioan Botezătorul în extaz înconjurat de sfinţi şi apostoli, opera aparţinând lui Cima da Conegliano.

* * *

La celălalt capăt al Veneţiei, asezat pe un canal deschis zărilor este biserica San Sebastian cu mormântul lui Veronese. Împrumutând ceva din mătăsurile cu lacuri aprinse ale tablourilor veronesiene, locurile ce l-au primit pe veci, la rândul lor au vrut să fie potrivite artistului, mulate în culori marine, cu verdele algelor scăldate in purpuriul apusurilor de soare veneţiene.

* * *

Galbenul de aur al aerului lagunelor il găseşti in frescele pline de mişcări şi sboruri ale lui Tiepolo.

* * *

Şi apoi alte altare semnate de Palma il Vecchio, Sebastiano del Piombo şi Carpaccio.

* * *

Piranesi, marele grafician italian, care a trăit acum mai bine de 200 de ani a reprodus cu deosebită fidelitate scenele columnei lui Traian. Privind de aproape la filmul naşterii poporului român, cu durere trebuie să constatăm că dacii au fost trataţi de romani ca nişte sclavi căzuţi in mâna unei mari puteri, pe care noi o numim azi imperialistă. Intreaga istorie a românilor până azi a fost aceea a dacilor, cotropitorii neamului nostru schimbându-şi timp doar numele.

* * *

Urmărind un crepuscul la Veneţia, când soarele işi imprăştie mările insângerate peste cetate, sau o noapte cu lună când luminile curg ca lave de aur topit pe Canal

Grande, vom înţelege că aici trăesc culori pe care nu le găseşti în altă parte pe acest pământ. Roşul din pânzele lui Tizian nu s'a putut naşte decât aici la Veneţia.

Relaţia dintre acest Tiţian şi Giorgione este ca şi cea de mai târziu dintre Delacroix şi Ingres.

* * *

Assisi, orasul cenuşiu din piatra muntelui Subasio, urcând pe el până la Rocca Maggiore, pare o cetate înălţată pe lângă drumurile sfântului care a ştiut să se înţeleagă cu păsările. Biserica Sta. Clara, mireasă mistică, Domul San Rufino, baptiser al Sfintei Concepţiuni şi biserica San Francesco, marcheaza calea de triumf pământesc al unui împărat al spiritului. Viaţa Sfântului Fancisc a avut ceva de poet al Bibliei în ea, deaceea a fost modelul drag al atâtor artişti. La noi, Nicolae Iorga a scris o piesă de teatru Francisc de Assisi pe care tare aşi vrea s'o citesc.

Plimbându-te singur pe cărarea ce duce suind schitul Eremo delle Carceri, liniştile din jur sunt atât de adânci şi dese încât aştepti ca din fiecare umbră să-ţi apară în faţă El, cel mai umil dintre toţi sfinţii. În rasă de calugăr, strânsă la brău, desculţ, cu doi porumbei pe umeri, coborând spre orăşelul unde i s'a relevat cerul. Paşii lui sunt clopotele bătând sub zări la Santa Maria degli Angeli, catedrală zidită în jurul lăcaşului scund şi modest, Capela Portiuncula, unde şi-a dat El, sfârşitul.

* * *

Niciunde nu te simţi mai aproape de faţa Sfintelor Scripturi, ca aici, în Assisiul preafericitului Sfant Francisc zis şi il Poverello.

Tăcerile sacre ale acestor locuri, aparţin unei Mater dolorosa, suferind transfiguraţia înălţarilor la cer.

* * *

La Gardone il Vittoriale al lui Gabriele d'Annunzio apare cât se poate de interesant. În contrast cu blândul peisaj al lacului Garda, ansamblul exterior al lui Vittoriale este monumental şi gigant fiind dedicat în primul rând lui D'Annunzio eroul primului război mondial, ocupând în fruntea legionarilor săi, contra tuturor convenţiilor dintre state, oraşul Fiume, valorificându-şi calităţile de aviator, marinar şi soldat.

Il Vittoriale l-a primit de la stat, eroul D'Annunzio, generalul de aviaţie în rezervă, mai târziu înobilat drept principe de Montenevoso, printr'un decret semnat de regele Victor Emmanuele şi Benito Mussolini.

Şi ca orice monument naţional şi il Vittoriale este impersonal şi tot atât de rece. Vom găsi aici pe rând mărturiile eroului D'Annunzio: avionul cu care a zburat în 1918 deasupra Vienei cât şi nava Puglia, a cărei căpitan a fost ucis în timpul asediului Fiumelui. Această navă a fost montată în complexul de la il Vittoriale într'o tribună de cipreşi, drepţi, ca şi coloanele unui templu grec, a cărui atriu este chiar lacul Garda.

Pe D'Annunzio, rafinatul şi excentricul poet, iubitul lui Eleonore Duse, debussyanul şi "decadentul", îl găsim în aşa zisa La Prioria, acolo unde sunt apartamentele sale personale, de fapt camere de muzeu încărcate cu cele mai diverse obiecte — multe cărţi şi statuete orientale — aranjate în cea mai sfântă neorânduială. Suntem aici în imperiul unui artist, adâncit în lumea simbolurilor şi a corespondenţelor. Acum vei înţelege că piesele de teatru ale lui D'Annunzio sunt în fond liturghii profane, unde decorul joacă un rol mai important decat însăşi acţiunea. Şi tot acuma pricepi acea moarte parfumată despre care vorbea poetul, punându-şi eroina să fie ucisă, înecată în flori de trandafiri. Grădinile deschise spre lac încheie acest cosmos ce ar putea fi numit d'annunzian. De unde încă se mai poate vedea că poetul este şi un fel de anticvar al amintirilor, orânduindu-le în sufletul lui, ca în sertare de arhivă cu grija simetriei şi ordinei clasice sau le lasă să-şi ia fiecare locul dupa voia lor, urmând legile interne ale cabalei asimetrice simboliste. În acest anticariat care se chiană poezie. De departe putem susţine că la noi A. Macedonski a avut ceva în el d'annunzian, nu întâmplător trăia în cămara simbolurilor, fiind într'un razboi continuu cu cei din jurul său. În muzeu se poate găsi traducerea românească a 44 de sonete ale poetului de către Pimen Constantinescu, însoţită de un portret şi gravuri în lemn de Marcel Olinescu, cartea apărând în editura Hyperion din Cluj în 1934.

Statul italian i-ă facut lui D'Annunzio un mausoleu de marmoră sus pe platforma rotundă, ca unui principe, comandante, înconjurat de căpitanii săi De acolo coboară pădurile de chiparoşi până în golful imens al lacului, mare de azul întreruptă de fâşii de insule înaintând pe ape, ca nişte covoare de persian pe terase de sticlă. De la malurile verzi până departe sub orizont trene ale aceluiaşi argint fluid se-ntind cu luciri de cristal pe faţa lacului fumuriu.

Pe când Marea clocoteşte în spasmele nelinştii, Lacul este pacea şi linistea însăşi.

Rămâne în sarcina viitorului, când se vor aprecia altfel relaţiile lui D'Annunzio cu Mussolini, sa-şi spună ultimul cuvânt asupra lui D'Annunzio, personaj reţinut de noi doar prin latura sa de figură hofmanescă, pe când de fapt el a fost poet, artist şi în aceaşi măsură şi erou naţional.

* * *

Capăt de drum.

Como, poarta de aus a Italiei, cu lacul şi vilele lui crescute pe malurile împădurite nu mă lasă să plec. Şi când totuşi o săvârşesc şi mă despart de locuri, o fac cu gustul amar în suflet al celor care au pierdut paradisul.

Florenta. Octombrie. 1978.

EU...

Prin basm şi prin pădure, an cu an,
Trimite crainiceii — să mă cheme...
Suer de mirlă, chiot de cioban...
Copilăria — strigă peste vreme.

Hei... cine-am fost! — Mă ştie tot hăţişul...
Tot clocotişul verde de lumini, —
Prelins amar în fund de văgăuni...
Că le-am oferit la vreme adăpost, —
De cine ştie ce sălbăteciuni!

Pe prispă — acasă, m-ajungea chemarea!
Săream! Ce jar de goana neîmpăcată!...
Sa nu le strice jivină spurcată, —
Tihna inaltă, taina şi răcoarea.

Apoi ce sboruri — nalte, rotitoare! —
Ştii dorule! Când întrebam ce-o doare,
Pe câte-o stea — cu ochii dulce-de floare?

Ce lunecuş în min — de — atunci — tresare!
Când coboram topit de înserare,
Colo departe, în margine de zare!...

Ofta în poartă floarea de răsură,
Ducându-şi mâna albă -n cet la gură.

Şi suspina -n grădină albul crin,
Râvnind după cămaşa mea de in.

Căsuţa noastră m-aştepta -n portiţă,
Cu trandafiri, cu flori de lămâiţă.

Luna — şi lăsa argintul ei să cadă,
Pe îmbrăţişarea mamii — de zăpadă...

Azi cerul meu de stele,
E potopit de brumă...
Doar zborul înalt de îngeri, —
Prin ele mai tresare...!
E toamna vieţii mele —
Şi raze moi de lună,
De taină şi răcoare...!
Îmi dau să beau din linişti.

ION PIN

PE MARGINEA CARTILOR

RELATIILE ROMANO-RUSE de N. S. GOVORA Vol. I ed. CARPATII Madrid

Specialitatea mea nefiind istoria n'o să-mi iau pe umeri sarcina de a scrie o recenzie propriu zisă asupra cărţii "Relaţiile româno-ruse" de N. S. Govora, apărută în editura Carpaţii, Madrid, 1979. De altfel lucrarea născută din spiritul de observaţie şi analiză al învăţatului şi în acelaşi măsură al strategului, ilustrează cu măestrie genul de istorie politică, dus la desăvârşire în cultura noastră, de Pamfil Şeicaru. Exprimându-mi mirarea că maestrul n'a scris prefaţa acestei opere, îl consider ca pe cel mai nimerit de a o comenta şi deci sperăm şi aşteptăm sa o şi facă.

In rândurile de faţă doresc să insist asupra unei alte probleme deloc lipsită de importanţă.

Dupa cum îl ştim pe N. S. Govora, el corespunde tipului dârz, caracterizat de V. Posteucă "să creadă, să râvnească, să se bată" pe drumul eroului lui Aron Cotruş "văd calea înainte-mi în prăpastie căzând / Şi totuşi / Lacom calc / Şi într'acolo merg/.

Cu aceste avânturi ale inimii, autorul făcând istorie, îşi are ochii permanent îndreptaţi spre soarta de azi a ţării, lupta lui fiind dusă împotriva celor ce au falsificat cu sau fără voie Istoria Românilor, Slujind în Ideal, Adevărul, în numele căruia şi-a mobilizat toate bateriile sufletului său creator, N. S. Govora analizează cartea lui Nicolae Iorga "Histoire des relations russo-roumaines" apărută la Iaşi în 1917, şi ajunge la concluzia fermă că ea e scrisă în grabă, marele istoric nesesizând pericolul rusesc.

Pentru cei sceptici gata să facă o vină şi un rechizitoriu de inchiziţie lui Govora, pentru îndrăzneala lui de a susţine o realitate, mă mărginesc să scriu următoarele. Ca unul ce m'am ocupat îndeaproape, cu veneraţie, de studiul vieţii şi operei lui Nicolae Iorga, a trebuit să mă opresc ceva mai mult asupra activităţii sale din timpul celui dintâi război mondial. Şi anume, în 1917, în refugiul de la Iaşi, N. Iorga ţine un curs universitar asupra Istoriei literaturilor romanice, amintindu-şi, lucru ce ar fi bine să-l ştie fiecare dintre noi, că savantul român şi-a început cariera ca şi critic şi istoric literar. Prelegerile lui au fost stenografiate şi mai apoi la câţiva ani după război, publicate, Iorga făcând corecturile celor trei volume, probabil în timp ce conducea şedinţele parlamentului, unde lua cuvântul, aşa explicându-se rezultatul ce ar putea fi calificat deadreptul dezastruos. Tomurile sunt pline de greşeli inadmisibile, din ele dau ca exemple prezentarea lui Lorenzo Magnificul ca drept fiul lui Cosimo bătrânul, pe papa Iuliu al II-lea de două ori pus ca urmaşul lui Leon al X-lea iar în ce priveşte pe Visconti sunt amestecaţi cu cei din familia Sforza fără nicio noimă. Dacă mai adaog că tot Iorga a scris că lui Michel Angelo nasul i s'a fost turtit de Benvenuto Cellini născut la câţiva ani buni după această întâmplare săvârşită de nefericitul sculptor Torrigiano, vom avea dovezi concrete cum că N. Iorga a avut un sistem defectuos de a lucra, ceace l-a dus la un fond plin de greşeli. Pentru cei ce ar admite aşa ansamblul, e drept monumental, Istoria literaturilor romanice a lui Iorga s'ar asemăna cu un palat căruia arhitectul a uitat să-i facă porţi de intrare. Remarcăm că respectiva Istorie a fost publicată recent în Editura pentru literatură universală, Bucureşti, 1968, menţinându-se toate greşelile, fără niciun comentar marginal.

Deci N. S. Govora are dreptate când vorbeşte de graba de a lucra a lui N. Iorga Inzestrat cu o memorie genială cum numai odată în 1000 de ani o poate avea un muritor şi cu o putere de muncă al unei uzine-om, Iorga a fost un rob al pasiunilor, scriind ca un fluviu ale cărui unde merg tot înainte, în fugă revăzându-şi textele, având o încredere totală în ţinerea sa de minte, care după cum vedem, l-a înşelat barbar. De altfel în "Viaţă de Om" pus înaintea criticilor ce i s'au dus de confraţii săi de breaslă, pe drept, recunoaşte că a făcut multe greşeli fiindcă, a înţeles să comenteze istoria cu inima, ceace vine să caracterizeze pe marele nostru cărturar pentru cei ce vor să-l cunoasca cu adevăratelea, Nicolae Iorga fiind mai degrabă un Cicero decât un Tit Liviu, al culturii româneşti. Căci dacă artistul poate să realizeze cu inima un portret doar expresie, istoricul ca şi fotograful trebue să redea totul în amănunt, precum a fost în realitate.

La redactarea lui "Histoire des relations russo-roumaines" credem că se mai adaogă şi alte împrejurări. In primul rând nu trebuie să uităm că N. Iorga un tribun şi mare pamfletar în acelaşi persoană, trăia din plin în timpul istoric contemporan. Un prieten mai bătrân mi-a povestit că în 1921, în calitate de preşedinte al unei asociaţii studenţeşti s'a prezentat la profesorul Iorga, rugându-l să le ţie o conferinţă. "Vin şobolanii?" a întrebat profesorul. Şobolanii erau liberalii dictaturii lui Ionel Brătianu, cum o va eticheta mai târziu, deci Iorga se ştia acomoda şi vorbi conform cerinţelor publicului auditor. Ne convine sau nu, ăsta este adevărul, multe din defectele firii sale ducându-l ca şi pe acelaşi Cicero, la eşafod.

Ori în 1916 am intrat în război alături de aliaţi şi de ruşi, ceace a dus la rezistenţa multor intelectuali de ar fi să-i catăm pe C. Stere şi Ion Slavici, dintre cei mai cu prestigiu. Evident cartea lui Iorga a avut menirea să dea o replică acestor antiruşi, folosind numai surse istorice corespunzătoare vederilor sale, slujindu-i aşa scopul. Şi fiindcă sfârşitul razboiului ne-a adus România Mare, toată lumea a părut împăcată, bătrânul Slavici suferind pentru atitudinea lui dreaptă, ultragiul public.

N. Iorga nu a mai revenit asupra cărţii sale şi noi am învăţat istoria ţării nostre aşa cum a glăsuit-o el în 1917, nepătrunzând decât foarte puţini, aşazisul pericol rusesc.

N. S. Govora ca ofiţer în armata română, luptând pe frontul de răsărit şi apoi dorind să continuie bătălia şi după 23 August 1944, revăzând astăzi istoria neamului său, are perfectă dreptate când afirmă că Nicolae Iorga nu a sesizat pericolul rusesc. Oricât l-am admira pe marele învăţat român, în faţa adevărului este de nevoie să ne plecăm.

Dar N. S. Govora nu vine în faţa noastră cu mâinile goale, ci opune lui Iorga, pe istoricul Xenopol. Având în vedere că N. Iorga s'a purtat destul de ingrat cu fostul său profesor de istorie dela Iaşi, este şi o repunere postumă în drepturi, victoria fiind nu numai a lui Govora ci şi a lui Xenopol asupra lui Iorga. Şi să nu uităm nicio clipă că aici se discută soarta neamului romanesc, şi nu o problemă oarecare dusă pedant, ex catedram.

Şi fiindcă veni vorba de Xenopol, mă simt obligat să mai vin cu câteva completări. N. S. Govora a tradus din limba franceză Istoria Românilor în 4. volume a lui Xenopol, publicată în ed. Carpaţi. Se vor găsi iar guri rele să denigreze această nobilă acţiune având în vedere că asupra originii lui Xenopol pluteşte bănuiala de a fi fost evreu. El însuşi, insistând asupra genealogiei sale, destul de complicate, nu se consideră evreu. Această apartenenţă etnică a fost susţinută mai ales de E. Lovinescu, pe care cu greu îl vom crede, când acesta în excesul lui de a combate curăţenia de rasă a culturii noastre, găseşte ascendenţă evreiască şi lui Alesandri şi Hasdeu. Dar tragedia vieţii lui Xenopol n'a constat în originea lui evreiasca ci în cu totul alta: junimist la început după ce rupe legăturile cu respectiva societate, semenii săi se hotărăsc să-i descalifice monstruos. Imbolnăvindu-se probabil de o depresie nervoasă, dusmanii lui ,caracuda junimista prezidată regretabil şi de Titu Maiorescu, îl declară sifilitic, aruncând oprobiul şi hula asupra operelor sale istorice. Vremea, ca întotdeauna, a spulberat aceste calomnii, cancanuri demne de o anumită speţă de oameni de ieri şi de azi, opera lui Xenopol păstrându-şi ca un monument, valoarea.

Indiferent dacă a fost sau nu evreu, Xenopol s'a arătat adânc ancorat în spiritualitatea românească, scriind o istorie a românilor care în timp s'a dovedit a fi mai aproape de inima îndurerată a neamului românesc, decât cea a lui N. Iorga.

Plecând de aici nu putem decât sa respectăm şi să împărtăşim atitutudinea lui N. S. Govora şi a editurii Carpaţii, ca una etern valabilă.

Acestea fiind zise, mai subliniez că Govora, omul "învăluit în ceţuri şi ploi" a scris una din marile lui cărţi, făcându-i cinste, umplându-i cu rod de aur al spiritului, viaţa. Fenomenul rusesc este relevat cu atâta claritate, încât lucrarea ar trebui pusă pe masa tuturor acelora ce mai cred în el.

Cartea lui Govora se citeşte cu multă vibraţie ca un roman de aventuri, ceace ţine de talentul autorului, mesajul său fiind cel al urmaşului de razeşi moldoveni visând să-şi vadă într'o zi fraţii de neam şi să le zică: "In locul ieruncilor se născuseră vulturi".

Ovidiu VUIA

NICOLAE NOVAC

N. S. GOVORA

PUȚINI trebuie să fie Românii din exil care să nu fi citit ceva ori, cel puțin să nu fi auzit de Nicolae Novac. Novac a luptat cu arma in mână contra celor fără Dumnezeu, până în ziua căderii în abis.

In acea zi se găsea pe undeva prin Germania învinsă și prăbușită, indurând toate mizeriile acelor triste timpuri: foame, frig și teribila teamă de a nu cădea in mâinile celor ce ne căutau.

A reușit să ajungă in Statele Unite, unde a trebuit să treacă prin durerile celei de a doua nașteri, adică greutățile începutului. A început prin a spăla geamurile Bisericii din orașul unde poposise. Dar Novac era un om de condei. Incepuse să scrie și să publice încă din adolescență in unul din orașele Banatului, pe care nu-l uită niciodată. Dar bătrânii noștri ardeleni, nu aveau habar de scrisul românesc in Țara, iar limba pe care o utilizau, fie in vorbit, fie în foile ce apăreau și continuă să apară în Statele Unite, era o limbă pe care, recurgând la un eufemism, am putea-o numi pitorească.

Novac deci, ca și alți oameni ai condeiului ajunși peste ocean, nu și-a pus în gând să se înbogățească, ci să scrie românește și să propage acest scris, al lui și al altora, printre cei care ajunseseră pe acele meleaguri cu câteva decenii înainte. Și de atunci nu a încetat o clipă. A scris in toate sau aproape in toate publicațiile românești ce apăreau și apar în exilul românesc și a scos mulți ani o publicație proprie, intitulată simplu: VERS.

Continuă și astăzi să scrie în mai toate publicațiile exilului și este unul din stâlpii publicației din Canada, "Cuvântul românesc". Să-mi fie iertată o mică paranteză: până acuma mi-au ajuns la ureche numele atâtor Români s'ar părea că ne găsim în fața unei adevărate galerii de stâlpi. Părerea mea este că totuși, în această galerie printre care unii sunt presupuși stâlpi, Novac a fost și este unul dintre cei adevărați, care au contribuit de la început și contribuie la strălucirea acestei publicații.

In scris, Nicolae Novac este un condei aparte. A fost și a rămas un romantic în scris și în viață. Scrisul lui e ancorat undeva departe în trecut, pe meleagurile târgului sau satului bănățean în care a văzut lumina zilei. Când iese din acest cadru, caută înțelepciune veche și perle pe care să le șlefuiască cu migală și să le dea luciul inimii lui. Astfel a tradus cu adevărată dragoste bucăți din lirica amerindiană iar recent, maximele și cugetările unui înțelept persan.

Novac trăiește parcă intr'o lume a lui, departe de sgomotul cetății. Pentru el tot ceiace se scrie în limba românească, merită laude și aprecieri. Pentru el toți sunt oameni buni, nimeni nu este rău. Din pana lui nu a ieșit o literă de condamnare sau cel puțin de desapreciere la adresa unei cărți sau a unui autor român. Și procedând astfel, este natural să săvârșească erori. Astfel, acum douăzeci și mai bine de ani, a lăudat până și cărțile unui țigan, ajuns dealtfel, mai târziu, chiar voievod al țiganilor.

Intr'o notă, ca deobiceiu acidulată, l-am arătat eroarea comisă. Și atunci el mi-a scris: Bine, frate Govora — așa ne scriem noi "frate", deși nu facem parte din grupul 81 —, dece nu mi-ai atras atenția asupra acestei erori, intr'o scrisoare personală? La care l-am răspuns: Frate Novace, am procedat așa, ca să te înveți minte. După cum spuneam, acestea s'au întâmplat acuma mai bine de douăzeci de ani, dar Novac tot nu s'a învățat minte. Continuă să vadă in tot ce se face sau se scrie în exil, numai bine, fiind, natural, supus greșelilor. Dar acesta este Nicolae Novac și nu altul.

Dar cauzele ce au motivat rândurile de față, sunt altele, Cum spuneam, Novac e bănățean, de origine rurală origine cu care se mândrește. In lumea nouă a găsit bănățeni de ai lui și frați apropiați ardeleni, necunoscători sau pe punctul de a uita Țara de departe. Și a început o operă titanică, operă de durată, operă care a împlinit anul acesta un sfert de veac. E vorba de înființarea și apoi continuarea timp de 25 de ani a unei ore românești de radio, numită "Vocea românească a Middle Westului". Această oră a luat ființă în anul 1954, cu ocazia Convenției Uniunii și Ligii societăților române fraternale din Statele Unite. Deci nu el a înființat această oră românească de radio, dar Nicolae Novac este desigur cel ce a inițiat-o și cel ce apoi i-a dat viață un *sfert de veac*. Această oră de radio este desigur scumpă inimii lui Nicolae Novac, prin ea *a voit* și *continuă să voiască* oprirea sfărâmării sufletului românesc de peste ocean, atâta timp cât va mai fi cu putință.

Aceasta e desigur principala lui operă, opera vieții lui: o operă *profund românească*.

Și a avut fericirea ca cel puțin formal, bănățenii și ardelenii lui, să i-o recunoască și să-l sărbătorească. La 6 Mai din acest an, programul de radio "Vocea românească a Middle Westului" și-a sărbătorit jubileul de 25 de ani de existență *neîntreruptă*, printr'un banchet ce a avut loc la hala Bisericii "Pogorirea Sfântului Duh" din Merillville-Indiana, la care au participat peste 200 de persoane. La această sărbătorire au vorbit: dl Fred Maravilla, președintele Clubului Rays, Pr. Protopop — Vicar Ion Bugariu, parohul Bisericii ortodoxe-române "Sf. Gheorghe nou" din Lansing- Illinois, Pr. George Mureșan, parohul Bisericii române-unite din Indiana Harbor-Indiana, Pr. Theodor Gotis, parohul Bisericii ortodoxe-române din Merillville-Indiana, dl G. Bălașu, directorul ziarului "Cuvântul românesc" din Hamilton-Ontario-Canada, dl Eli Băldea și dl C. Ardeleanu, președintele Societății "Tricolorul român", care a fost vorbitorul principal. Tuturor le-a răspuns profund emoționat, prietenul nostru, Nicolae Novac.

O primă observație care îmi umple inima de bucurie e constatarea că au participat Bisericile românești ortodoxă și unită, mână în mână, așa cum e frumos și bine și cum așa a fost de secole.

Și, și mai important, e faptul că s'a hotărît prelungirea existenței acestei ore de radio: *Tot ce-i românesc, nu piere!*

TRIBUNA LIBERA

SCRISOARE DESCHISA D. Lui HORIA STAMATU

Giessen, 20 Iulie. 1979

Mult stimate domnule Stamatu,

Vă mulțumesc pentru volumul Kairos și celălalt material pe care l-am citit cu interes.

Cu mare regret și după multă judecată, trebuie să vă scriu că în ce privește esseul dvoastră —Timp și literatură— și mai ales articolul ultim din Cuvântul românesc, nu pot să împărtășesc părerile dvoastră. Rebreanu nu este nici naturalist, nici mistic, iar scriitorasul D. R. Popescu membru al comitetului central al partidului comunist român, nu se apropie nici de poalele muntelui de creație numit Liviu Rebreanu.

Aruncați punți între Joyce și Homer, între Beckett și Dante, între Kafka și scrierile biblice, omițând faptul că ele nu ar fi putut fi nici metaforic susținute fără existența în prealabil a «realisto-naturaliștilor» Balzac, Flaubert și Maupassant, ca să citez numai câtiva dintre ei. De altfel, personal, cred că Flaubert (acest amestec de Chateaubriand și Balzac cum îl definea un exeget al lui) este mai modern și mai artist decât Joyce, Beckett Kafka la un loc.

Titu Maiorescu în celebrul său articol — Poeți și Critici — provocat de discursul la Academia română al lui Duiliu Zamfirescu, în care respectivul în numele unui «modernism» al vremii sale desființează pur și simplu valoarea poeziei populare, așa cum faceți dvoastră azi cu romanul nostru interbelic — afirmă cu multă dreptate că poeții sa-și vada de arta lor, analiza fenomenului literar și

(*Urmează pag.* 41.)

ALEXANDRU MARGHILOMAN

de Dr. C. I. UNTARU

DIN generația noastră mai in vrâstă, ne mai vorbind de tineret, câți își mai amintesc astăzi, sau au auzit vre'odată, de Alexandru Marghiloman: unul din aristocrații pământului românesc, un crescător, cu renume internațional, al cailor de rasă, și un distins bărbat politic.

Născut la Buzău în 1854, el a fost ales Deputat al Partidului Conservator încă din 1884, și a funcționat de mai multe ori ca Ministru, în special la Externe, apoi la Finanțe, devenind în cele din urmă și Președinte de Consiliu, în ultima fază a primului Răsboiu Mondial, atât de tragică pentru Tara Noastră.

Incă dela începutul răsboiului din 1914, Alexandru Marghiloman, împreună cu Petre Carp au susținut cu tărie intrarea României alăturea de Germania și Austro-Ungaria. Ei erau convinși că participarea noastră intr'un răsboiu alăturea de Rusia, care ne era vecină pe când ceilalți Aliați erau departe — nu se va termina cu bine. In cele din urmă aproape că au avut dreptate, încă pe acele timpuri, astăzi temerile lor fiind împărtășite de toți Românii.

Armata noastră, lipsită de armament modern, ne mai vorbind de aviație, care era inexistentă, neinstruită pentru noile tactice de luptă, a trebuit să accepte un armistițiu în cele din urmă, în Decembrie 1917, cu toată vitejia arătată și sacrificiile enorme făcute pe câmpiile de lupta.

Una din principalele cauze, care au dus la acest dezastru, a fost trădarea trupelor rusești, dezertând în massă la inamic, sau retrăgându-se, pe furiș, în timpul nopței, de pe linia lor de luptă, fără a anunța Comandamentul Armatei Române, pentru a lua la timp măsuri de acoperire. Bolșevizându-se în cele din urmă și intrând în debandadă, Rușii au început să jefuiască ce mai rămăsese din Micul Regat, în jurul Iașului, amenințând cu arestarea și împușcarea Familiei Regale și a Guvernului Brătianu.

Armată Română, decimată de marile pierderi suferite pe front, cât și de pe urma unei grozave epidemii de tifos, avea acum să lupte nu numai pe o linie de apărare mai lungă contra asaltului masiv al trupelor Imperiilor Centrale, dar și contra bandelor sovietice în Basarabia și în interiorul Țării. Pe un teritoriu restrâns în jurul Capitalei Moldovei, denumit atât de sugestiv "Triunghiul Morței", suprapopulat și de mulțimea refugiaților din teritoriile ocupate de inamic, în zdrențe, fără adăposturi și înflămânziți; pe o iarnă grozavă cum nu se mai pomenise, în care epidemia de tifos făcea ravagii catastrofale, secerând zeci de mii de oameni; cu bandele rusești devastând totul în calea lor pe unde treceau; fără nici'un ajutor din partea Aliaților, ofensiva Generalului Francez Sarrail eșuând în Balcani, în timp ce armatele Germane din fața Iașului făceau un efort enorm de a lichida frontul românesc pentru a se putea reintoarce în Vest — era de așteptat ca Tara Noastră să ceară un armistițiu.

Primul Ministru, Ionel Brătianu, pentru a nu-și compromite prestigiul la o viitoare Conferință de Pace, în cazul victoriei Aliaților, a refuzat condițiile aspre de încetarea luptei, impuse de Imperiile Centrale, demisionând în Februarie 1918. Noul Președinte de Consiliu, cu sediul la București, devine Alexandru Marghiloman, care a și semnat asa zisul Tratat dela București, în Mai 1918.

Fără îndoială că nimeni altul decât unul ca el ar fi putut să fie acceptat de Germani pentru a trata cu ei din partea României. Vederile sale progermane erau destul de cunoscute, pe lângă tăria de caracter și o ireproșabilă conduită în viața politică. Un cuvânt dat sau un angajament luat de el, erau ireversibile.

Condițiile de pace impuse de dușman erau dure: Sudul Dobrogei la Bulgari, iar restul Țării sub directa administrație a Imperiilor Centrale, care au obținut și controlul sondelor petrolifere și al căilor de comunicație.

Deși nu se găsesc mărturii scrise, se crede că Alexandru Marghiloman a acceptat postul deja pierdut de Prim Ministru și a semnat umilitoarele condițiuni de pace, la cererea confidențială și în deplin acord cu Ionel Brătianu, pentru a se putea da un mic răgaz Țării Noastre, și a se salva însuși existența, în dreptul internațional, al unui Stat Român, ca atare, în speranța unei victorii finale a Aliaților. Această speranță nu a întârziat de a se împlini, în Noembrie 1918, prin capitularea Germaniei.

După victorie, Aliații au anulat Tratatul de Pace dela București, Ionel Brătianu se reintorce în Capitală și devine Prim Ministru, fiind sărbătorit ca înfăptuitor al României Mari, împreună cu Regele Ferdinand, Mareșalii Averescu și Prezan și alți mulți luptători naționaliști ca Juliu Maniu și Vaida Voevod.

In schimb, Alexandru Marghiloman este nevoit să se retragă din viața politică, hulit de toți și acuzat de trădare, și moare în deplină obscuritate la București în 1925, ducând cu el în mormânt o concepție de politică mondială, acceptată astăzi de toată lumea vestică.

Au trecut mulți ani dela acele evenimente tragice, și în perspectiva unei jumătăți de veac, orice observator nepărtinitor al istoriei va trebui să recunoască că și Marghiloman a contribuit la înfăptuirea României Mari, alăturea de ceilalți bărbați politici în frunte cu Brătianu, singura deosebire fiind, că în timp ce aceștia din urmă erau sărbatoriți ca eroi, el era stigmatizat ca trădător de Țară. S'ar putea chiar susține, că din punct de vedere personal, Marghiloman a sacrificat mai mult decat ceilalți, el fiind singurul, care a acceptat de bună voie, să-și îngroape cariera politică și demnitatea de Patriot Român, la temelia pe care s'a putut ridica apoi edificiul României Mari.

Reamintim toate aceste evenimente pentru a învăța din ele.

In primul rând, după cum vedem, întregirea Neamului Românesc nu ne-a căzut ca un plocon din cer, n'a fost o operație clară dela început până la sfârșit, iar enormele sacrificii ale acelora, cari au făcut România Mare, simțim cum apasă greu pe umerii și conștiința noastră.

In al doilea rând, mai este de remarcat faptul, că deși pe acele vremuri Guvernul și Opoziția se răsboiau cu o pasionată înverșunare, atât în Parlament cât și prin presă ori întruniri publice, pe chestia intrării noastre în răsboiu de partea Aliaților sau de partea Imperiilor Centrale — cu Tache Ionescu și Nicolae Iorga de o parte a baricadei și cu Alexandru Marghiloman și Petre Carp de cealaltă parte — totuși când interesele mari ale Neamului au cerut-o, cu toții s'au unit să lucreze împreună. Odată ce o decizie a fost luată, prin voința Națiunii, Petre Carp n'a ezitat un moment de a-și trimite fii pe front, unul din ei a și murit curând, lovit de un glonț german.

Ca încheiere mai constatăm, că întregirea și salvarea unei Țări nu depind numai de un joc prielnic de evenimente istorice, dar mai este și rezultatul, în primul rând, al unui efort comun, inteligent și de durată, al tuturor forțelor politice, lucrând împreună și cu entuziasm, în aceiași direcție. Lipsa de Unire poate rata cele mai favorabile conjucturi istorice, în timp ce existența acestei Uniri poate scoate Tara la liman chiar și din cele mai adverse evenimente politice internaționale.

Dovada: colaborarea Brătianu — Marghiloman, *fiecare la timpul său*, jertfind, fără ezitare, Totul pentru Țară.

TRIBUNA LIBERA

cultural lăsându-l pe seama altora, și asta bineînțeles nu în ultimul rând, a criticilor.

Obiectiv fără să vreau să jignesc pe nimeni, sunt de părere că vorbele lui Titu Maiorescu sunt azi valabile și pentru poetul Horia Stamatu, care își transformă preferințele sale spirituale în jaloane de judecată generală.

Mulțumindu-va încăodată pentru volum rămân cu regretul de a constata că până la urmă ne despart lucruri fundamentale de concepție și viață.

Cu stimă
al dvoastră

Ovidio VUIA

BIBLIOTECA SATUL

de N. S. GOVORA

E Dumitru Paulescu l-am cunoscut in toamna anului 1945. Ne câştigam pâinea cum puteam, el — cu alţii —, cărând bombe americane, eu, ceva mai norocos — cu alţii —, fiind gardian al unui lagăr de prizonieri nemţi!!!! Intr' adevăr, destinul se însărcinează uneori să producă lucruri neverosimile!

Şi la un lucru şi la altul, cei mai mulţi erau legionari. Şi legionarii, Duminicile, se adunau să ţină şedinţe in nişte catacombe care, din intâmplare, se găseau prin apropiere. Fără să fiu legionar, verzii m'au adoptat şi paricipam şi eu la aceste şedinţe. Or fi avut şi ei motivele lor ca să mă adopteze. Şi in afară de aceasta, din contribuţia tuturor, deci şi a mea, in acea iarnă a anului 1945, legionarii au scos o gazetă: DACIA. Numai două numere. Gazeta apărea clandestin, articolele toate semnate cu nume false. Eu eram... colonelul Velcescu, de exemplu. Două numere numai, totuşi ale au produs zarvă. Oficiosul partidului comunist francez, a publicat un editorial semnat de redactorul şef, Pierre Hervé, cu titlul "Ariergărzile hitleriste". Şi noi nu eram ariergărzi ale lui Hitler, ci ariergărzi ale lui Christ!

Bieţi oameni, majoritatea intelectuali care munceau cu braţele şi din produsul muncii lor işi rupeau o parte pentru a ridica un strigăt contra antecriştilor! Să se noteze: e vorba de toamna anului 1945! Ce făceau oare pe acea vremeterbilii anticomunişti de astăzi? Ce făcea şi ce scria la "Fapta", dl René Theodosiadis? De ce nu reproduce un articol scris de el in acele timpuri, la gazeta lui Mircea Damian, când făcea cunoscut prin scrisul lui, E. A. M.-ul? Sau ce scria dl Virgil Ierunca, la "Scânteia Tineretului", unde era director?

Deci acolo, la Margeval, in 1945, l-am cunoscut pe Dumitru Paulescu. Era băiat de ţăran de undeva din Bucovina. Dârz, cu o privire blajină ,in dosul căreia se bănuia totuşi, o stâncă.

S'a terminat "afacerea" cu americanii şi apoi ne-am văzut aruncaţi pe pavajul oraşului lumină: Parisul. Pe atunci şi Franţa ca şi celelalte ţări era la pământ, fărâmată de tăvălugul războiului. Ne ofeream braţele pentru muncă, dar ele nu aveau nici o căutare. Ne plimbam foamea pe străzile oraşului lumină. Şi atunci, o parte dintre noi, a plecat in Brazilia. Printre ei şi Dumitru Paulescu. Când am stat ultima dată de vorbă cu el, mi-a spus: Măi frate, mă duc in Brazilia. Sunt un intelectual, dar nu mă voi da in lături de la nici o muncă. De va fi nevoie, voi vinde chiar portocale, pe stradă. Bietul prieten Paulescu, deşi era bucovinean, şi 'nchipuia că şi in Brazilia se vând fructele cu... cobiliţa oltenească. Se gândea că dacă nu există pe acolo cobiliţe, işi va intocmi el din lemne cunoscutul instrument oltenesc. Am zâmbit gândindu-mă că ducă va ajunge aşa de înfometat in Brazilia, işi va mânca el toate portocalele destinate negoţului.

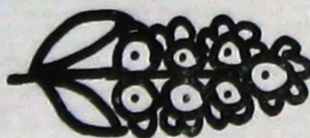
Eu m'am hotărit să rămân şi să mor pe pământul bătrânei Europe. Nu ştiu dacă Paulescu o fi vândut sau nu portocale in Brazilia. Un lucru ştiu sigur: nu a stat cu braţele incrucişate. Şi nu a putut sta pentrucă era băiat de ţăran şi pentrucă purta in inima lui ideile ce s'au dovedit a nu putea fi invinse şi nici ucise cu toată barbara trecere a timpului.

Şi din munca lui, a trecut la realizări. A scos două numere dintr'o revistă intitulata "Cetatea luminii" şi a pus bazele unei biblioteci numită modest: SATUL. Gândiţi-vă: o bibliotecă românească in Brazilia! La inceput in Sao Paulo şi mutata după aceia in noua capitală a Braziliei: Brasilia.

Anii au trecut, dar el nu a cedat. Nu a cedat pentrucă a plămădit din stânca aceia ţărănească românească pe care nu au dislocat-o furtunile şi nici chiar potopul. Apele vijelioase, trec, stânca rămâne. Astăzi a obtinut de la Statul brazilian un teren de un hectar, intr'un loc bine situat din capitala Braziliei. Cu uşurinţe de plată, dar nu gratuit. Dar de aici incepe greul. De unde bani ca să plătească ratele locului şi, mai ales, de unde bani pentru construcţia clădirii? E o intreprindere destinată înfrângerii. Dumitru Paulescu şi-a imaginat, printre altele, şi un apel la toţi Românii din exil: Românii din exil să participe cu o cărămidă la aducerea la indeplinire a marei opere: o bibliotecă românească in America de Sud, in Brazilia. Vor răspunde Românii cu posibilităţi cu o cărămidă al cărei preţ este 100 dolari? Mă indoiesc.

Şi totuşi, nu mă indoiesc o clipă că Dumitru Paulescu va invinge. Se va întoarce poate el şi familia lui la primele alimente cu care şi-a astâmpărat foamea la sosirea in Brazilia, adică la portocale, şi va merge înainte. Natural că aceasta nu e suficient, dar îndărătnicia ţăranului nostru nu-şi găseşte asemănare pe glob. Ce ar zice Românii din exil dacă ar auzi că Paulescu a făcut acolo o tabără de muncă legionară? Vor zâmbi mulţi cu scepticism: Românii din Brazilia sunt puţini, şi mare lucru nu s'ar obţine. Dar dacă la această muncă a Românilor s'ar ralia brazilienii? De ce nu? La baza acestei acţiuni, ca la a atâtor altora, stă o credinţă pe care n'au putut-o ucide nici închisorile, nici frânghia, nici gloanţele şi nici tonele de ciment.

In ceiace mă priveşte, nu pot face altceva decât să spun: Frate Paulescule, înainte!

ECOURI

• In corpul revistei, cititorul va găsi reprodusă o poezie de Radu Gyr. Nu cred că mă inşel afirmând că această poezie face parte din cartea de versuri scrisă in timpul războiului, de gigantul poeziei româneşti. Căci Radu Gyr a fost pe front. Pentru reabilitare. Şi încă a avut noroc; a fost trimis pe front cu gradul lui de căpitan de rezervă şi nu cu acela de simplu soldat. Nu vreau să răscolesc intr'o rană care doare. Dealtfel îmi vine şi greu. Am fost ofiţer activ şi deci l-am iubit pe mareşal, dar eram cu simpatii legionare, deoarece-l cunoscusem pe Corneliu Codreanu din 1927, adică atunci când aveam 15 ani. Şi nu a fost o cunoştinţă trecătoare.

Dar să vorbim de Radu Gyr. In timpul războiului s'au scris mai multe cărţi de versuri, inspirate de Cruciada noastră, de Sfântul nostru războiu, dar cartea cea mai bună de versuri de răzoiu purta semnătura Radu Gyr. Ştiu că se poate scri o carte bună despre răzoiu, in proză — nuvele sau roman —, fără ca autorul să fi participat la încleştare. O dovadă in plus ne-o furnizează Cezar Petrescu, care fără să fi făcut războiul, a scris cel mai bun roman — Intunecare —, având ca subiect cealaltă dramă a noastră: Războiul de întregire. Nu cred însă că mă inşel, afirmând că nu pot fi scrise poezii cu subiect războinic, fără să fi fost acolo, in ploi şi vânturi, să nu fi auzit şuierul gloanţelor şi spărturile obuzelor.

Radu Gyr a fost, incontestabil, un mare poet. După umila mea părere, cel mai mare. Dar nu ar fi putut scrie cea mai buna carte de versuri războinice, fără să-i fi trecut pe la ureche, gloanţele ucigaşe. Ştiu deci că a fost pe front, cu gradul de căpitan de rezervă, trimis pentru reabilitare. Şi că s'a intors fără un ochiu. Şi că a fost băgat din nou la inchisoare, pentru că nu a avut norocul sa moară pe front. Repet, scriu fără ură contra mareşalului căci, ca militar, l-am iubit. Şi nu l-am iubit numai pentrucă am fost ofiţer activ ci pentru că el, cu toate erorile comise, a ridicat Neamul să spele cu sânge ruşinea suferită cu un an înainte, când din cauza lui Carol II, armata a trebuit să se retraga din BASARABIA NOASTRA, fără să tragă un foc de puscă, ba incă lovită şi scuipată de adunături de derbedei — o scriu tot fără ură, dar adevărul istoric e adevăr istoric —, printre care 90 % aveau nasul coroiat.

Spuneam deci că Radu Gyr a fost din nou băgat la inchisoare, aşa că devenind ministru de interne, dl Nicolae Penescu, pentru a face plăcere "aliaţilor", nu a mai fost nevoit să-l caute. L-a avut la îndemână.

Intr'un număr anterior spuneam că Radu Gyr a scris poezii remarcabile chiar de la inceput, dar poezia lui a urcat pe culmi cu versurile de războiu, pentru a ajunge la incandescenţa arcului voltaic cu poezia din inchisori. Mai spuneam un lucru banal: poezia se naşte din rană, din durere, ca perla din durerea şi rana scoicei. Dar, ar putea cineva să ne indice un poet care să fi suferit mai mult decât Radu Gyr? Şi nu numai în Ţara noastră, ci in lumea intreagă?

Dl Zaharia Pană strânge într'un volum poeziile din închisori în care, incontestabil, primul plan îl va ocupa poezia lui Gyr. Gred însă că e nevoie de un volum în care să intre numai poezia lui Gyr, toată poezia lui dacă e posibil, sau cel puţin poezia de războiu şi cea din inchisori. Cine s'o facă? Fără discuţie că in primul rând, dl Zaharia Pană. Şi în al doilea rând dl Nicolae Roşca care-şi câştigă viaţa ca inginer într'un oraş din Spania şi care ne-a dat nouă şi Istoriei de mâine monumentalul volum al poeziilor celuilalt poet-profet, Aron Cotruş. Ştiu că această operă l-a costat nu numai bani, ci şi vreo zece ani de muncă, pentru a strânge poeziile titanului. Dl Roşca are părul cărunt, dar faţă de noi ăştialalţii, e tânăr. Incă zece ani de muncă şi sacrificii, pentru a publica şi poezia lui Gyr-dacă e posibil, toată-ii va incorona viaţa pământeană. *Finis coronat opus*. Probabil că atunci când eu nu voi mai fi in viaţă, dar nu pentru mine ii cer să pornească la această titanică muncă, ci pentru Istorie şi, mai ales, pentru a dovedi tuturor, celace şi eu ca nelegionar am învăţat: Legionarii nu uită!

• Tot in acest număr am reprodus poezia "A murit Ion". Autorul? Lt. Colonelul Mircea Mărcoiu!!! Pentru mine, e un mister. Eram in Ţară şi am citit volumul "Cu Ion vânător de munte", de Lt. Colonelul Mircea Mărcoiu. Poezii extraordinare, după cum cititorul poate să vadă din cea reprodusă de noi. Mi-amintesc de una, după mine e cea mai emoţionantă, in care nu era vorba de Ion, ci de *Murgul*, căluţul vânătorilor de munte, care, a mers alături de Ion mii de kilometri, căzând şi el tot atât de des, cum a căzut şi Ion. Cine a fost militar sau a făcut războiul, şi-a dat seama că aceşti "cai militari", aveau o psichologie specială, parcă ar fi înţeles că ei "sunt cai speciali". Cred că ei inţelegeau clipele de bucurie sau de tristeţă ale soldatului. Cred că înţelegeau când colonelul săpunea pe drept sau pe nedrept pe stăpânii lui, soldaţii, şi era mândru când acelaş colonel aducea laude. După cum, atunci când ieşeau la zece Mai la paradă, inţelegeau veselia şi aplauzele mulţimii de pe trotuare şi "scoteau pieptul şi mergeau în pas de defilare", când auzeau gorniştii sau muzica militară. La războiu au mers nu numai caii "activi", adică cei ai regimentelor ci şi "cei de rezervă", adică cei rechiziţionaţi. Şi aceşti cai "de rezervă" — o ştiu cei ce au făcut razboiul —, intrau "in cadenţă", adică in viaţa militară, de multe ori cu mai mare repeziciune şi mai mare credinţă decât o făcea stăpânul lui, omul. Mergeau tăcuţi, suferind foamea şi setea stepelor, inţelegând parcă de ce era vorba, bucurându-se de victorii şi suferind în înfrângere, privind cum alături ii cade un cal tovarăş şi, mai ales, când ii cădea stăpânul lui omul, soldatul care îl îngrijea şi il mângâia. Această psichologie a calului "militar" a înţeles-o Mircea Mărcoiu, când a scris acea teribilă poezie la care mă refeream.

Toate sau aproape toate poeziile din "Cu Ion vânător de munte", au fost recitate la radio, pe acele vremuri, de marele artist Vraca. Din nefericire, Vraca a recitat cu acelaş mare talent, mai târziu, poezii în care se preamărea inamicul. Dar nu venim să aruncăm cu piatră. Nu ştim dacă a făcut-o numai pentrucă trebuia "să traiască" sau a făcut exces de zel ca procurorul de la radio Târgul Cucului.

Dar a existat Lt. Colonelul Mircea Mărcoiu? Iată o problemă care m'a frământat şi mă frământă. Ca ofiţer aşi avea motiv să mă mândresc că un alt ofiţer a putut să scrie versuri atât de frumoase. Căci cartea lui "Cu Ion vânător de munte", trebuieşte situată ca valoare, imediat după a lui Gyr. In plus, ar da peste cap dictonul strămoşilor noştri romani care spuneau că "inter arma silent musae", celace, ca fost "târitor de sabie", aşi avea o mare satisfacţie. Dar? Dar? Dar?

Cum e posibil ca un târitor de sabie, necunoscut, care cel mult a strecurat câteva poezele in cine ştie ce obscură revistă de provincie, să se transfigureze graţie înaltei tensiuni produsă de marea încleştare a Neamului şi să atinga incandescenţa arcului voltaic?

Mai teribilă devine problema atunci când un cecetător mai atent îşi dă seama că poezia lui Mărcoiu este deadreptul o poezie gyriană. Deci intrebarea care se pune este aceasta: Lt. Colonelul Mircea Mărcoiu este Radu Gyr? A existat Mărcoiu şi a fost atât de influenţat de maestru, încât a scris o poezie foarte bună, dar atât de influenţată de a maestrului încât ea devine aproape o pastişă? Sau Gyr, inlăturat de forţele vrăjmaşe de atunci, a voit să-şi bată joc de ele şi să le păcălească, făcând ca poezia lui, sub un nume fals să fie recitată la radio de marele artist Vraca? Noi, aici la "Carpaţii", fără nici o pretenţie, dorim ca printre altele, să contribuim şi la lămurirea Istoriei literare de mâine. Am lansat doar o ipoteză, total lipsită de pretenţii. Poate mă inşel in multe din afirmaţiile de mai sus, dar nu voiesc decât să se facă lumină. Voiesc să procurăm isvoare istoricului liţerar de mâine, căci un istoric, fără isvoare, bâjbâie.

Cine ştie dacă se mai găseşte vreun exemplar din poeziile de războiu ale lui Radu Gyr sau din "Cu Ion, vânător de munte" al Lt. Colonelului Mircea Mărcoiu! Poate există cineva în exil care să aibă unu! sau amândouă volumele! Şi, cine ştie, poate există cineva in exil care să dea date precise, poate să existe cineva in exil care să fi cunoscut pe Mircea Mărcoiu. De ce nu. Iată eu, am avut ocazia să cunosc pe enigmaticul Locotenent Ragaiac din Rusoaica lui Gib Mihăescu. Când l-am cunoscut eu, era un maior necăjit, un învins al vieţii care, totuşi, inspirase marele roman al lui Gib. Se numea Garaiac şi nu Ragaiac, Gib recurgând la o anagramă.

Pe cât putem deci, incercăm să furnizăm date Istoriei de mâine, Istoriei literare şi celeilalte. Şi, mai ales, Istoriei prigonite. Dl Zaharia Pană, care incontestabil este un specialist al poeziei gyriene, ar putea veni cu preţioase date in această problemă. La noi, sau in altă parte, aceasta e secundar. Căci repet, nu este exclus ca Mărcoiu să fi fost Gyr. Ştie toată lumea că Gyr, a recurs şi la trucuri. In inchisoare a scris nişte versuri care spuneau:

"Din pumnul tău tu fă ciocane,
Şi sparge zidurile tari!"

Aceste versuri au fost puse pe muzică-cred că tot în inchisoare-de Nelu Manzatti dar, după ieşirea din inchisoare, nu puteau circul asemenea "blasfemii". Şi Gyr a făcut alte cuvinte:

"Du tristeţa mea amară,
Vânt de seară, vânt hoinar!"

Versuri şi muzică ce ne-au umezit ochii atunci, şi care ne umplu ochii de lacrimi astăzi. "Carpaţii" ar primi cu bucurie orice date ce ar putea duce la lămurirea acestor probleme. Inclusiv şi poate, in special, date mai precise şi mai emoţionante ar putea da dl Manzatti. "Duo-ul" Gyr-Manzatti a produs multe lucruri in afară de serie, *atunci*. Desigur că dintre toţi exilaţii, cel care l-a cunoscut mai bine pe Gyr, e dl Manzatti. De ce nu scrie o bucată cu amintiri despre această colaborare Gyr-Manzatti şi, mai ales, despre *omul* Gyr? Aceste amintiri, cred eu, ar interesa şi pe exilaţii de astăzi dar, mai ales, Istoria de mâine. Cu talentul dsale de povestilor pe care ne-a învăţat să-l cunoaştem, scriindu-şi amintirile despre Gyr, ar face să ni se umezească ochii ca atunci când ascultam "Frumoasa mea cu ochii verzi" sau "Vânt de seară".

• In exil s'a vorbit de Andrei Oţetea.

In Mai sau Iunie 1930 a avut loc un concurs pentru ocuparea unei catedre rămasă liberă, la Universitatea din Iaşi. Candidau Andrei Oţetea şi Ion Hudiţă. Amândoi erau membri ai partidului naţional - ţărănesc, Hudiţă centrist, Oţetea membru al aripei *stângi*.

In istoria ocupării unei catedre universitare, socotesc că a fost cazul care a dat cel mai mult de vorbit, care a pasionat opinia publică. Cât timp a durat concursul, Iaşul a fost in fierbere. Nu numai profesorii Universităţii şi ai şcolilor secundare, nu numai ziarele Iaşului şi cititorii lor, dar chiar şi aşa zisul om de pe stradă, a fost pasionat de peripeţiile concursului.

Ziarele scriau in fiecare număr, in special datorită faptului că numele celor doi candidaţi se pretau la anecdote şi calambururi. Mi-amintesc două: Profesorul Hudiţă bea gânditor, intr'o cârciumă, un pahar de vin şi scutura des din cap, nemulţumit. Un gazetar il vede şi-l intreabă:

— Nu-i bun dle profesor?
— E cam *oţeţit*, a răspuns Hudiţă. Şi acuma, contrapartida:

Oţetea, care nu era ieşan, s'a pierdut într'un cartier necunoscut, Tătăraşi sau Târgul Cucului, şi întâlnind un cetăţian, l-a întrebat: Dle, cum pot ajunge la Universitate? Şi cetăţeanul i-a răspuns: Ia-o pe *hudiţa* ceia.

Profesorul Hudiţă avea multe şi valoroase lucrări de specialitate. Citez două, pe care le-am găsit în biblioteca lui Traian Popescu: "Les négociations diplomatiques entre la France et la Transylvanie au XVII-éme siècle", 970 pagini, Librairie universitaire J. Gamber, Paris 1926 şi "Histoire des relations diplomatiques entre la France et la Transylvanie au XVII-éme siècle", Paris, 1927, 432 pagini, aceiaşi editură.

Ion Hudiţă era profesorul nostru de istorie. Am trecut şi pe la liceul Codreanu, din Bârlad, şi pe la liceul militar şi pe la facultate. Am cunoscut deci mulţi profesori. Pe Ion Hudiţă îl consider profesorul perfect. In timpul lecţiilor ne ţinea o oră întreagă sub vraja verbului lui. Noi îl ascultam fermecaţi, nefiind nevoie de ameninţări şi nici măcar de ridicarea tonului. Nu m'am putut remarca la cursul lui, cum nu s'a putut remarca nimeni: toţi elevii erau foarte buni. Hudiţă era nu numai respectat ci şi iubit de elevii lui. Promoţia mea, 1930, poartă numele lui. Ocuparea catedrei de către — invinsese aripa *stânga* —, Oţetea, a fost o mare lovitură pentru noi, elevii lui Hudiţă.

In 1930 a venit Carol II. Toţi elevii din ultima clasă, natural, eram carlişti. Fremătam. In timpul nopţii săream pe ferestre şi prin tufişuri ne strecuram până la gardul de fier. Pe strada Carol, treceau manifestanţii. In fruntea lor erau Corneliu Codreanu şi generalul Constantinov. Profesorul Hudiţă se prefăcea a nu vedea freamătul nostru şi-şi continua liniştit cursurile, dar, într'o zi, un coleg l-a întrebat ce crede despre întoarcerea lui Carol II. Hudiţă ne-a privit lung pe toţi, apoi foarte calm a răspuns: Dragii mei elevi, îmi pare rău că vă voi desamăgi. S'a creiat un precedent grav. S'a amestecat armata în politică şi aceasta nu e bine. Dumnezeu să ne apere!

Numai mai târziu, şi, mai ales, în exil, mi-am dat seama de înţelepciunea cuvintelor lui. Hudiţă a rămas profesor de liceu, modest, şi iubit de toate generaţiile de elevi. Cred ca nu mă înşel, afirmând că a fost ministru — din partea naţional-ţărăniştilor —, în guvernul Rădescu. Apoi n'am mai auzit de el. Poate a trecut prin iadul închisorilor, poate a scăpat.

Oţetea a făcut carieră. In urma zisei rebeliuni din 1941, Scorpan, directorul Teatrului Naţional din Iaşi, a fost înlocuit cu... Oţetea. Prima lui măsură ca director, a fost aceia de a scoate din cabinetul directorial, icoana de pe perete. E de presupus că au fost mulţi directori ce s'au perindat prin acel cabinet, fără *să fi văzut* icoana de pe perete, în spatele fotoliului directorial. N'au văzut-o, dar Oţetea *a scos-o*.

Intr'un sat de pe frontiera bulgară, mă plimbam prin camera cu lut pe jos, ca un leu în cuşcă. Citisem ziarul, îl mototolisem, şi-l aruncasem. Oţetea fusese numit într'o delegaţie care trebuia să reprezinte Ţara, la nu mai ştiu ce congres.

— Ii scriu generalului, îi scriu generalului, ţipam eu.

Cu mare greutate, m'a potolit, soţia

— Linişteşte-te. Ştii foarte bine că rişti să intri la închisoare, ca legionar. Şi soţia mea avea dreptate. Din nefericire, pe vremea generalului şi mai târziu mareşalului, a-l scrie şi arăta cu degetul pe un comunist, riscai să fii considerat legionar. Aşa s'a întâmplat şi cu o rudă a lui, colonelul (rou Oncică, aşa s'a întâmplat şi cu alţii.

După potopul de la 23 August, Oţetea a figurat în multe comitete şi comiţii de marxistizare şi slavizare. Printre altele în "colectivul" care a scris Istoria pe care eu am numit-o Istoria Roller.

Nu mai auzisem de profesorul Hudiţă. Il credeam mort, trebuie să aibă către 90 de ani. Şi iată că recent am primit o scrisoare din Ţară. Un fost coleg îmi scrie că promoţia noastră s'a întrunit în anul 1970 şi se va întruni din nou în 1980, la 50 de ani de la absolvirea liceului. Va prezida profesorul Hudiţă, singurul care mai trăieşte dintre foştii noştri profesori. Dintre foştii colegi? Vor mai fi în viaţă, 10-15? Colegul care-mi scrie, îmi spune că chiar dintre cei care mai trăiesc, majoritatea sunt bolnavi şi hârbuiţi.

Ion Hudiţă a fost profesor nu numai la liceul militar ci şi la altele. L-au uitat toţi, nu-l uită însă foştii ofiţeri, care-l vizitează, când au posibilitatea. Anul acesta, în Iunie, promoţia noastră, l-a sărbătorit. La anul, în 1980, Ion Hudiţă va prezida sărbătorirea împlinirii a 50 de ani de la absolvirea liceului de către promoţia noastră, care-i poartă numele. O jumătate de secol! Din cei aproape 100 de elevi, care părăseam băncile liceului cu gândul de "a cuceri lumea", cei mai mulţi au rămas pe ceia ce se mai numea încă pe vremea noastră, "câmpul de onoare". Unuia, rămas undeva prin Rusia, Liviu Dorobanţu, i-am văzut fotografia în ultimul număr al redutei ce se cheamă "Stindardul", a căpitanului de călăraşi Ion V. Emilian. Puţinii rămaşi, bolnavi şi hârbuiţi, se vor întâlni în 1980, prezidaţi de şi mai bătrânul profesor Ion Hudiţă. O jumătate de secol! Parcă a fost ieri!

Colegul mă invită să iau şi eu parte la această sărbătorire. Imi mai spune că, în timp util, voi primi o invitaţie oficială din partea comitetului de iniţiativă ce se va forma.

Fără îndoială că aşi fi fericit să pot fi în acea zi în mijlocul celor scăpati din potopul ce a trecut peste generaţia noastră sacrificată, dar "în regimul de libertate" din Ţara noastră, o asemenea prezenţă ar fi mai mult decât riscantă.

Voi fi prezent deci, doar cu inima!

● Cartea "Istoria politică şi militară a răsboiului României contra Rusiei Societice" de general Platon Chirnoagă, ediţia obişnuită s'a epuizat. Se mai găseşte un număr redus de exemplare din ediţia de lux. Cei ce doresc să aibă această edită ediţie, nelegată, o pot cere la editura "Carpaţii", preţul fiind tot 10 dolari. Inainte de moartea sa, dl general Platon Chirnoagă ne-a lăsat manuscrisul acestei lucrări revizuite şi completate cu datele furnizate de lucrările autorilor străini, apărute între timp. Reeditarea acestei cărţi revizuite şi completate s'ar putea face numai dacă ar exista un număr suficient de înscrieri anticipate pentru cumpărarea ei.

● Din creşală, în toate listele de publicitate ale Editurii "Carpaţii", a fost omisă cartea "Amintiri din Copilarie" de Ion Creangă. Această carte poate fi cerută la editură, costul ei fiind 5 dolari.

● La revizuirea depozitului nostru de cărţi s'au mai găsit 5 exemplare din cartea "Istoria literaturii române" de D. Murăraşu, vol. I şi II în ediţie de lux, nelegată. Costul ambelor volume este 20 dolari.

● Deasemeni, se mai găsesc în depozit 5 exemplare din cartea "Poveşti" de Ion Creangă, ediţie de lux nelegată, costul unui exemplar fiind 10 dolari. Ediţia obişnuită a acestei cărţi e epuizată demult.

● Ne-a fost cerută de mulţi compatrioţi cartea "Cazul Iorga-Madgearu" de Horia Sima. Editura "Carpaţii" nu mai are această carte, dar ea poate fi cerută la Editura "Dacia", Gheorghe Costea, Av. Alberto Alcocer, 47, 11.°, Madrid-16.

● Din partea dlui Dominik Nicol, primim o elegantă carte de proză, scrisă în limba engleză. Titlul e "Self Encounter" (întâlnire cu mine însumi). Regretăm că cel puţin deocamdată, nu putem face o recenzie acestei cărţi, deoarece nici unul dintre colaboratorii noştri din Spania, nu cunoaşte suficient limba engleză, pentru a putea recenza o carte scrisă în această limbă. Şi nu putem utiliza metoda condamnată de noi în atâtea rânduri, adică aceia de a recenza o carte scrisă într'o limbă pe care "recenzentul", n'o cunoaşte. Credem însă că ne găsim în faţa unei cărţi bune, dacă ne gândim la articolele publicate de dl Nicol în confratele "Stindardul", articole ce am apreciat.

Cartea (74 de pagini), poate fi comandată la adresa: Dominik Nicol, P. O. Box 411, Times Square Station, New York, N. Y. 10036, U. S. A., costul fiind 5 dolari.

N. S. G.

NOTE CU LEXIC POTOLIT

● In "Şatra", no. 150, citim: "Citesc într'o publicaţie a Exilului din Paris, etc.". Semnează L. Cromide, probabil încă un pseudonim al dlui Ieremia Flaşnetă. Deci, "Buletinul Izraeliţilor de Rit Elen", e o gazetă a "exilului". Dar de care exil e vorba? Pentrucă nu poate fi vorba de exilul românesc, dl Theodosiadis n'a fost *niciodată* român. Atunci, a exilului grecesc? Aceasta e posibil. In Grecia nefiind comuniştii la putere, nu pot exista exilaţi anticomunişti, dar pot exista exilaţi comunişti, adică foşti E. A. M.-işti, categorie în care dl Theodosiadis se poate încadra foarte bine.

Am rămas totuşi foarte surprins, nemai întâlnind în "Şatra", termeni tari, ca Kir Theo (dosiadis), etc., ci "publicaţie a exilului". Am căutat să găsesc o explicaţie, a schimbării de atitudine, şi am găsit-o. Şeful Grupului 81 a dat dispoziţie ca să nu se mai înţepe publicaţiile "surori" şi, după cum se vede, ordinul a fost executat.

● Tot în "Şatra", acelaş număr, citim: "La fel chestia şi cu alte calomnii ale dlui (?) Spălăţelu. "Deci zisul Spălăţelu e un *calomniator*. Pentru dl Găzdaru, în "Pământul strămoşesc" dl (?) Spălăţelu este un *intelectual comunist*, care e departe de a fi un *calomniator*. El a scris o carte plină de adevăruri, bazate pe documente găsite în arhivele de la Bucureşti (comuniste). Dar cu dl Găzdaru nu s'au declarat de acord Părintele Boldeanu, dl Miloaie, avocatul V. V. Stanciu şi *Justiţia franceză*, care nu a acordat nici un credit afirmaţiilor lui Spălăţelu. Şi acuma, dl S. G. Bănăţeanu, în "Şatra", se declară contra Spălăţelului, şi-l numeşte ceiace este în realitate: un *calomniator*. S. G. Bănăţeanu nu mai este un pseudonim al dlui Ieremia Flaşnetă, ci e dl Sava Gârleanu, pană pentru care avem toată stima.

● "Consiliul este încă în fază de organizare ce va lua *curând* sfârşit". Aceasta o spunea dl Nicolae Penescu, nefericitul tată al Comitetului Naţional, care, ca şi confratele său Consiliul Naţional, întâmpină dificultăţi pentru a ieşi la lumină, în "Cuvântul românesc" din Ianuarie 1979. Ca să apară în Ianuarie, însemnează că, după regulile redacţiei ziarului citat, dl Penescu şi-a trimis articolul în Decembrie. Şi au trecut de atunci 7 luni. Probabil că pentru dl Penescu, *curând* însemnează 5-6 ani!!! Să aşteptăm, deci.

● In vizita ce am făcut în Germania în Aprilie, un compatriot mi-a spus: "In Cuvântul românesc", dl Amzăr a expus, în ceiace priveşte Consiliul Naţional, atâtea păreri contradictorii, toate docte bineînţeles, că mi s'au încurcat în cap şi nu mai pricep nimic. Scrie dle o notă şi roagă-l pe dl Amzăr să-şi spună *ultima* părere în această spinoasă chestiune. Uite, sunt bătrân şi n'aşi vrea să mor înainte de a cunoaşte această *ultimă* părere a dsale".

● Dl Dr. Petre Vălimăreanu are mai multe manii. Una e aceia a Prinţilor, a doua a gramaticei, acordurilor şi virgulelor şi acuma — după ce se pare că l-am desbărat de primele două —, îşi descopere una nouă: aceia de a-şi pune lupa şi a căuta de câte ori îi este pomenit numele în numărul anterior al revistei noastre. Şi astfel, stabileşte că numele i-a fost citat de 39 de ori. Curiozitatea m'a împins să controlez dacă a numărat bine. Şi nu a numărat bine. Se pare că e certat cu matematicile, ca şi mine. Numele i-a fost citat numai de 38 de ori, deci a greşit la numărătoare, afară de cazul că la 38, ca să facă 39, a adăogat şi pe cel de... Petre Flaşnetă. Păi bine dle dr, dacă continui să te ocupi de aceste bagatele, n'ai sa reuşeşti niciodată să scrii nu numai cele două cărţi ce le ai pe şantier ,dar nici broşurica de 5 pagini, ca să te apropii cel puţin de "culturalul" Demostene Vuia.

● Ca să-i facem plăcere, în viitor, când vom mai pomeni de "Vatra", îi vom spune "Şatra" aşa cum îi plăcea să-i spună Prinţului Nicolae de Hohenzollern. Iar lui, nu-i vom mai spune Petre Vălimăreanu şi nici Petre Flaşnetă, ci... Ieremia Flaşnetă. Şi aceasta, pentrucă dă mereu cu oiştea în gard. Astfel, crezând că mi-a descoperit călcâiul lui Achile, mă numeşte inventator, şi anume, afirmă că am inventat faptul că un ofiţer *activ* a putut să se ducă pe front ca *voluntar*. Imi pare rău, dar nu am ce face şi trebuie să vorbesc despre mine şi *să mă laud*.

In toamna anului 1940 şi începutul lui 41, mă găseam în reg. 13 Inf. Iaşi, ca locotenent şi anume, pe zonă, la Coştuleni, pe Prut. In preajma lui 21 Ianuarie 1941, am obţinut o mică permisie ca să vin la Iaşi, unde aveam un proces cu C. F. R.-ul. Căutam apoi să profit de ocazie pentru a ruga pe prefectul Ion Dobre să intervină la Cenzura Centrală de la Bucureşti, pentru a obţine aprobarea scoaterii unei reviste literare. Pe Ion Dobre îl cunoscusem cu puţin înainte când, în calitate de prefect, îmi scrisese şi mă invitase la Tecuci, de unde eram originar. Luasem masa cu el şi cu vărul meu Ion Crânganu, cel care a dat numele de "Garda de Fier", intrând astfel în Istoria Mişcării Legionare.

Şi la această masă îmi propusese să fiu numit primar al oraşului Tecuci. La refuzul meu de a accepta, mi-a propus să mă numescă comandant al Legiunii de Jandarmi. Am declinat şi această ofertă, motivând că am un angajament faţă de Stat de a servi ca ofiţer, timp de 9 ani. Aceşti 9 ani se terminau la 1 Iulie 1941, dată la care i-am spus că voi demisiona şi mă voi pune la dispoziţia Mişcării, mai ales că eram pe punctul de a-mi trece ultimele examene la Facultatea de Drept.

Aveam deci destule motive să cred că Ion Dobre va interveni pentru aprobarea revistei ce voiam să scot. M'am dus deci la prefectură, dar am găsit-o ocupată de jandarmi. Ajuns în faţa Fundaţiei Carol, mi-am dat seama că se întâmpla ceva, văzând o coloană de legionari, în marş. M'am adresat şefului acelei coloane, cerându-i să-mi spună unde se găseşte prefectul Dobre. M'a întrebat cine sunt. M'am identificat şi atunci şeful coloanei m'a salutat şi mi-a spus că prefectul se găseşte baricadat la prefectura de poliţie. M'am dus acolo şi, după alte identificări, am ajuns la prefect. Se pare că legionarii ştiau şi ei ceva despre "omuleţul cu vapoarele de pe Mureş". Ion Dobre mi-a explicat situaţia şi mi-a cerut unele lucruri pe care nu e cazul să le desvălui.

A doua zi m'am dus la judecătorie unde am câştigat procesul, eu, numai student în Drept, deşi adversarul avea o avocată get-beget, care mai era şi frumoasă. Ieşind de la judecătorie, drumul meu spre casă, ducea prin Piaţa Unirii. Ori Piaţa Unirii era ocupată de o manifestaţie legionară. Am stat şi eu vreo 15 minute şi am privit. Şi la vreo 10 m. de mine am văzut pe un Lt. Col. de Stat Major pe care îl cunoşteam. Se numea Palade. L-am salutat şi apoi am plecat. Peste vreo 15 zile, revenind la Iaşi-nu-mi mai amintesc motivele-mi s'a comunicat că am fost mutat la Cernavodă, *în interes de serviciu*. Mutarea aceasta era o grea lovitură pentru mine; îmi îngreuia examenele la facultate şi ieşirea revistei. Revista a apărut totuşi, câteva luni mai târziu. Se numea "Curier Ieşan" şi a apărut până la ajungerea ruşilor la Iaşi. Au colaborat la ea mulţi dintre profesorii de la Universitatea din Iaşi, printre care Ştefan Berechet, Bârsănescu şi... Radu Vulpe. Ba mi-a trimis, prin Al. Piru — somitate literară azi la Bucureşti — un articol chiar maaarele G. Călinescu. Nu i-am publicat articolul şi i-am comunicat la "Poşta Redacţiei", motivul pentru care nu-l public. Da, eu, un "omuleţ", locotenent şi încă... de pifă.

La Cernavodă eram la Reg. 2 Grăniceri pază, unitate neoperativă. A început războiul, am fost trimis pe Prut până în Oct., apoi, pe frontiera bulgară. La radio se dădeau comunicate prin care se anunţa că fiecare trebuie să rămână unde se găseşte, să nu se facă cereri de a merge pe front. Şi totuşi, eu făcut, şi nu una, ci 5 cereri, la care nu mi s'a răspuns. Necăjit, m'am dus la poetul G. Tutoveanu cu care eram prieten şi care, la rândul lui, era prieten bun cu dl Pamfil Şeicaru. Acesta mi-a dat o scrisoare către directorul "Curentului".

Acolo, am stat de vorba cu fraţii Alexandru şi Polydor Tutoveanu, dar cel care m'a introdus la director, se numea, cred, Vasilescu. Aşa am cunoscut personal pe furtunosul director al ziarului "Curentul". Dl Şeicaru mi-a promis că va interveni, totuşi, nu s'a întâmplat nimic. Intrând în conflict cu şefii mei dela Mangalia şi Constanţa, a venit o comisie de anchetă, în fruntea cărei se găsea comandantul brigăzii, colonelul Oncică. Am ieşit victorios, ca în toate ciocniride până atunci, şi de atunci încoace, şi cum victorios voi ieşi şi din cele viitoare. Şi multe au fost aceste ciocniri. Pentru a drege busuiocul, generalul Negulescu, comandant al corpului de grăniceri, m'a chemat la raport. S'au produs atunci scene savuroase, pe care nu e cazul să le povestesc, din lipsă de spaţiu. Şi la sfârşit generalul m'a trimis din nou pe frontieră, unde aşi fi putut rămâne liniştit până la sfârşitul războiului. Generalul Negulescu a fost un sabotor al războiului nostru în Răsărit. Mi-a spus: *Eu fac toate eforturile ca sa vă scap de front, şi voi vă ţineţi de fleacuri*. Cu ton ridicat i-am răspuns că în şcoli am învăţat că frontul se numeşte "câmpul de onoare" şi că cer să fiu trimis pe front. S'a înfuriat, a chemat pe şeful de Stat Major, colonelul Teodorescu cred că se chema şi a dat ordin să mă trimită la Reg. 2 Graniceri operativ. Acest regiment se găsea la Timişoara. Dar înainte de a pleca la Timişoara, fără voia nimănui, am tras o fugă la Iaşi, unde am dat redactorului revistei al cărei director eram, să publice o notă sângeroasă la adresa generalului Negulescu. Rubrica de note de atunci se numea "In vârf de săbii". Tot corpul de grăniceri a râs ştiind că era vorba de generalul Negulescu, dar acesta a fost destul de inteligent. Şi-a dat seama că nota ocolea cu grijă orice ciocnire cu articolele codului, şi că dacă m'ar fi chemat în justiţie, ar fi pierdut procesul şi s'ar fi făcut de râs. A tăcut deci chitic, făcându-se că nu înţelege de ce e vorba. E drept că fusesem avansat căpitan, dar e de presupus că se cere o oarecare doză de curaj unui căpitan, ca să se ia de gât cu comandantul corpului de grăniceri!

M'am dus apoi la Timişoara, dar urmăritorii nu mă pierdeau din vedere. După două luni m'am pomenit mutat la reg. 1 grăniceri din Bucureşti. Şi acolo, comandantul regimentului nu ştia ce să mă pună să fac. Mi-a găsit însfârşit un loc: să mă ocup de grădina de flori a regimentului, pentrucă sunt... poet! Când se făcea adunarea ofiţerilor regimentului, sala se umplea — erau peste 200 — şi eu, cu gradul de căpitan, eram pierdut pe undeva prin fundul sălii. *Toţi aceştia erau ofiţerii pe care generalul Negulescu... voia să-i scape de front*. Insfârşit, regimentele de grăniceri s'au contopit cu alte regimente şi am fost repartizat la reg. 20 Inf. Turnu Măgurele. Dar de la Turnu Măgurele, regimentul, cu toată divizia 4, a fost trimisă în satele din jurul Timişoarei. Şi acolo, în toamna anului 1943, am făcut al 5-lea raport pentru a fi trimis pe front, raport rămas tot fără răspuns. In pri-

măvara anului 1944 am fost trimis să urmez o şcoală de fortificaţii, la Bârlad. Ofiţerii ce făceau şcoala trebuiau apoi să supravegheze construirea unei linii fortificate ce ar fi mers de la P. Neamţ, Bacău, Bârlad, etc. Dar cursul şcolii a trebuit să fie scurtat cu 3 zile: ruşii ajunseseră la Iaşi. Eram bolnav, a trebuit să mi se facă o mică operaţie in spitalul militar, unde doctorii au voit să mă reţină mai mult timp, dar am plecat, aşa bolnav, in aceiaşi noapte, spre Turnu Măgurele. Şi aceasta pentrucă trăiam intens tragedia Ţării mele. E explicabilă deci inverşunarea mea contra celor ce pregăteau deja trădarea.

La T. Măgurele am găsit regimentul pregătindu-se pentru plecarea pe front. Era o pregătire febrilă. Am fost îmbarcaţi pe vapoare, cu direcţia Galaţi. Aceasta, in ziua de 4 Aprilie, la ora 2. Pe la 6, când vapoarele erau plecate, a venit o telegramă de la M. St. M. Bucureşti, prin care se spunea că s'a aprobat cererea mea de a merge pe front şi că trebuia să mă prezint imediat la Bucureşti, unde urma să fiu urcat intr'un avion şi trimis in Crimeea, unde situaţia atingea punctul ei tragic. Pe atunci nu existau mijloacele de transmisiune de astăzi. Debarcaţi la Galaţi, am făcut mai mult o goană decât un marş, spre locul nostru de pe front, care era in faţa Ruginoasei, moşia lui Cuza Vodă, unde dealtfel se afla inmormântat marele domnitor. In aceiaşi seară, B. B. C.-iştii anunţau nu numai îmbarcarea şi plecarea, ci şi scufundarea vaselor de către aviaţia "aliată". Spre nenorocul B. B. C.-iştilor, ultima parte din comunicatul lor era falsă. Dar, nu mai puţin, acest punct a produs groază in sufletele soţiilor celor plecaţi, inclusiv soţia mea. Deci încă un motiv de inverşunare contra dlui Iancu Raţiu.

Dar la două zile după instalarea pe poziţie, o nouă telegramă cerea să mă prezint la P. S. a bat. 2 V. M. la Braşov, deoarece Crimeea fusese lichidată şi zisul batalion nu mai avea ofiţeri. Comandantul brigăzii, generalul Constantin Ţenescu, m'a chemat să-mi comunice telegrama. I-am povestit tot sbuciumul, toate rapoartele şi intervenţia lăturalnică la dl Şeicaru de a emrge pe front şi când, insfârşit, ajuns acolo unde doream, mă vedeam din nou trimis la P. S. Şi i-am spus hotărit: Nu plec de aici, dle general!

Generalului Ţenescu, om dintr'o bucată, i-a plăcut atitudinea mea, mi-a strâns mâna şi mi-a spus: rămâi. Dar nu s'a terminat. In luna Iulie a venit o altă telegramă prin care se cerea pedepsirea mea şi a celor care au contribuit la neexecutarea ordinului de a pleca la P. S. la Braşov!!! Dar generalul Ţenescu era un om dârz: a obţinut anularea acelor absurdităţi şi, insfârşit aprobarea de a rămâne afectat reg. 20 Inf. Deci eu stătusem din Aprilie până in Iulie in linia I-a şi comandasem 1000 de oameni..., *clandestin*!!! Să adaog că in luna Iulie cred, murind şeful de operaţii al brigăzii, căpitanul, poetul şi prietenul Aurel Marin, Ţenescu a dat ordin telefonic să mă prezint să-i iau locul? Era vorba de o deplasare de vreo 8 klm. înapoi. Şi am răspuns tot telefonic: refuz!

Pagini de roman ficţiune? Poate. Regretând că am sacrificat atâta spaţiu pe chestiuni personale, mă mângâi doar cu ideia că din cele expuse, se adaogă date pentru istoricul de mâine, la dosarul ce se ingroaşe in fiecare zi dosarul trădării de la 23 August. Am indicat pe unul din sabotorii războiului nostru Sfânt, pe generalul Negulescu care, drept răsplată, a intrat in guvernul gen. Sănătescu. Subsecretar de Stat a avut pe un general care şi-a părăsit divizia când mărşăluia spre Vest, locul lui fiind luat de gen. Chirnoagă. Acest general se numeşte Puiu Petrescu, se găseşte pe undeva prin Statele Unite şi-şi mai varsă când poate, veninul neputinţii, in faţa unui prieten al lui, un preot, care se pretinde legionar. E curios cum acest general nu a fost încă cooptat, membru al Consiliului naţional. Dar nu e timpul pierdut: Hai să dăm mână cu mână!!!

Dar în faţa acestor rânduri, ce mai are de zis directorul "Şătrei", dl Ieremia Flaşnetă?

La celălalt punct al atacului său, va găsi răspunsul in nota ce-l priveşte direct pe prietenul său Demostene Enescu.

● In articolul meu despre Radu Gyr spuneam — bazat pe logică —, ca desigur in închisori, nu numai legionarii au învăţat pe derost poeziile gigantului, ci şi nelegionarii şi chiar antilegionarii. Iată însă că logica mea a fost depăşită: nu numai antilegionarii, ci chiar şi comuniştii căzuţi in disgraţie le-au învăţat pe derost. Căci iată ce citim la pp. 146/47 din cartea "Gherla" de Paul Goma: "o strofă dintr'o poezie de Gyr, am uitat acuma care, in acele timpuri ştiam pe derost câteva zeci din poeziile lui". Ieşit din închisoare, Paul Goma a reintrat in graţiile partidului şi — natural — a uitat acele poezii. Dar nu le-au uitat alţii.

● Din partea dlui cpt. Ienciu primim o intâmpinare pe care-ca şi rândul trecut, o publicăm cu plăcere deosebită:

"Eu am trimis articolul cu mărturiile tuturor publicaţiilor româneşti din exil, cu rugămintea de a fi tipărit şi transmis cititorilor. Singur Domnul I. Teodorescu-Făget l'a publicat in "România Democrată". Dl Theo mi-a telefonat spunându-mi că-i prea lung pentru buletinul pe care-l scoate, dar s'a propus să-i difuzeze, făcându-mi astfel un mare serviciu. Dl Vălimareanu (care a venit cu Parintele D. Popa la înmormântarea Mamei), mi-a cerut 150 de exemplare, ca sa le difuzeze. Dl Emilian mi-a scris şi a cerut să suprim anumite pasagii; i-am răspuns şi am acceptat o modificare. De-atunci n'am mai avut veşti. Dela "Cuvântul Românesc" nici o reacţiune: comitetul de redacţie a găsit, probabil, că mărturiile mele nu corespund cu spiritul revistei. In ce mă priveşte, nu-i nici o supărare. Cam la fel am judecat eu, când nu v'am trimis articolul, dar vi l-am anunţat. După afirmaţia Dlui Cpt. Beldie, am judecat greşit şi accept acest reproş. Dar nu accept ca Dl cpt. Beldie (care-i jurnalist de meserie), să afirme, sau mai bine zis să insinueze, că "E o chestie de gust" ca şi când l-aşi fi preferat pe Dl Theo, faţa de alti gazetari români. Nu-i adevarat şi deacein vă rog să rectificaţi.

Cu mulţumiri şi deosebită stimă,

ss Doru Ienciu

Dl Cpt. Ienciu a redactat scrisoarea in ziua de 22 Iunie 1979 şi după dată, pune in paranteză: 38 de ani decând am deschis focul, la Prut.

Ii mărturisesc că aceasta notă m'a emoţionat, amintindu-mi ziua când întreg Neamul romanesc a ingenunchiat: in biserici, in case, pe străzi, pe câmp, rugându-se lui Dumnezeu, pentru Ţară şi pentru cei ce deschiseseră focul la Prut.

Repet, socotesc mărturiile sale preţioase pentru istoricii de mâine, felul cum le-a publicat şi difuzat, rămânând secundar. Mărturiile sale-prima parte-după a mea parere-constituiesc un document de valoare, contundent şi fără replică.

● Intr'un un articol din numărul trecut, scriam despre excesul de zel pe care l-au depus unii şi pe care-l depun astăzi alţii, in funcţiile ce deţin in R. S. R. Voi veni cu un exemplu. Să vorbim despre Parchet.

A) Parchetul în Romania dinainte de 1944, adică din România "burghezo-moşierească";

"Parchetul burghezo-moşieresc român, care, a deţinut un important rol cu prilejul inscenarii crimelor impotriva membrilor Partidului Comunist Român, partid care a luat atitudine impotriva curbelor de sacrificiu, impotriva şomajului şi a sângeroasei exploatări burghezo-moşiereşti. Parchetul a fost acela care, in loc să trimită în judecată pe cei care au organizat măcelărirea a peste 30 de mineri grevişti in anul 1929 la Lupeni, a trimis în faţa Justiţiei alţi 70 de mineri care au luat parte la grevă, demonstrând vinovăţia lor cu martori care azi au fost demascaţi ca duşmani înrăiţi ai poporului muncitor".

B) Parchetul din Franta:

"In Franţa Parchetul este una dintre instituţiile cele mai reacţionare, fiind organul însarcinat cu punerea în mişcare a urmăririi penale, cu supravegherea instrucţiei prealabile şi cu susţinerea acuzării in faţa instantei impotriva celor care incalcă legalitatea şi ordinea de drept burgheză. Parchetul francez face parte din sistemul Ministerului de Justiţie şi este un instrument maleabil de luptă impotriva mişcării revoluţionare".

C) Concluzii:

Indiferent de particularitaţile fiecărui Parchet din ţările capitaliste, indiferent de denumirea ce i se dă de organizarea sa, Parchetul burghez a fost şi rămâne un instrument docil al centrelor monopoliste, o armă a acestora de a reprima mişcarea revoluţionară de eliberare a clasei muncitoare".

Pasagiile de mai sus, le-am copiat dintr'o carte "ştiinţifică", ce poarta titlul "Supravegherea generală exercitată de procuratură". Cartea are doi autori: Felix Schechter, care după nume trebuie să fie român-reamt", şi al doilea, Emil Georgescu, care după nume, cred eu, este român-valah.

Dar acest domn român-valah, după cum tot exilul, ştie, este la Radio Europa Liberă. Despre celălalt membru al tandemului, nu se ştie pe unde ar fi. Se svoneşte doar că ar fi căutat cu febrilitate de dl Noel Bercovici, tocmai cu acest scop: refacerea celebrului tandem "ştiinţific" dela Bucurşti, Schechter-Georgescu, mai ales că după cele ce scrie in "Buletinul Izraeliţilor de Rit Elen", no. 699, singur, dl Emil Georgescu e in pană de inspiraţie.

● In gazeta românească "Exilul Solidar", am găsit o notă din care ar releşi că la Radio Europa Liberă, ar fi prea multi evrei-români. Citează mai mulţi, printre care pe dl Noel Bercovici (director), Ioana Măgura, fosta speakerita la Radio Bucureşti, J. Popper, dna Făgărăşanu, Cunea, etc. Din Buletinul Izraeliţilor citat, relese că recent a mai fost angajat un oarecare Iancu Spiegler, care după nume, pare să fie tot român-neamţ. Si tot din zisul buletin am aflat ca la Paris, Europa Liberă are drept corespondent pe Alain Paruit, pe care noi îl credeam francez, dar dl Theo se insărcinează să ne lumineze, spunând că adevăratul nume al dlui Paruit ar fi Herscovici, deci, probabil, tot un neamt, iar corespondent in Statele Unite e dl Liviu Floda. Cu tot Liviul roman, se pare că şi acest domn e tot neamţ. Se pare că lista noastră nu e completă.

Eu nu sunt antisemit. Dovada cea mai bună e că din numele de mai sus, pentru cele pentru care nu aveam siguranţa că ar fi evrei-români, i-am băgat pe toţi in lotul nemţesc. Stiu că nici un cititor nu mă crede, dar, cel puţin, eu am încercat.

Un învăţat evreu a spus că antisemitismul il provoaca insişi evreii. Ar fi interesant de stiut care e procentajul de la Europe Liberă, adică câţi la sută sunt evrei-români, cati nemţi-români, turci-români, tătari-români, etc., şi câţi, însfârşit, români-români sau români-valahi. Cred ca nu e vorba de un secret de Stat şi Europa Liberă ar putea trimite o lista tuturor, sau numai unei părţi a publicaţiilor de limba română în exil. Atrag atenţia că e vorba de *procentaj*. Ca sa fiu mai bine înţeles, voi povesti o anecdotă. Doi evrei din România au părăsit Tara noastră şi după mulţi ani se intâlnesc în alta, să-i zicem Franta. Bucurie, strângeri in braţe, etc. Si insfârşit vin intrebarile.

— Tie, cum îţi merge, Iţic?
— Prost de tot măi Sloim. Dar ţie?
— Mie? Foarte bine.
— Dar ce faci tu?
— Conserve de carne. Se vând ca pâinea caldă.

— Dar ce fel de carne?

— Amestec de carne de cal, cu carne de prepeliţă. Bine inteles că pe cutii pomenesc numai carnea de prepeliţă, nu şi pe cea de cal. De asta se vând bine. Si eu pun jumătate din una şi jumătate din alta.

— Ascultă Sloim, tu nu ma poţi păcăli pe mine, de unde găseşti tu 10.000 de prepeliţe ca să amesteci cu carnea unui cal?

— Dar cine ţi-a spus măi Iţic că eu pun un cal şi 10.000 de prepeliţe? Nu ţi-am spus că pun jumătate carne de cal şi jumătate de prepeliţă? Adică pun un cal şi o prepeliţă, o prepeliţă şi un cal, şi aşa mai departe!!!

Cred că cititorii mei şi chiar dl Noel Bercovici au înţeles despre ce este vorba. Pentrucă dacă e vorba de o prepeliţă şi un cal!!!

Fără îndoială că noi nu ne-am supăra nici în acest caz, mai ales că supărarea noastră nu ar duce la nici un rezultat. Câinii latră şi... caravana trece. Mai ales ca in loc de cămile, caravana are boys americani. Dar oricum, in această situaţie, aşi veni cu o propunere: zisului post de radio, să nu i se mai spună Radio Europa Liberă ci... Radio Târgul Cucului.

● Dl. M. F. Enescu scrie la redacţie: "Potrivit Legilor Presei şi regulelor de corectitudine gazetăreasca din toate ţările libere, vă rog să binevoiţi a publica rândurile următoare". Şi "rândurile următoare" sunt nici mai mult nici mai puţin decât 6 (sase) pagini!!! Un panegiric al tatălui său.

După câte ştiu, dl Demostene Enescu a studiat Dreptul, are deci patalama la mână, nu e ca alţi gazetari "profesionişti", cu patru clase primare. Ori după toate legile de presă din lume şi regulile de corectitudine gazetărească, atunci când cineva se consideră lezat de o publicaţie, poate cere o rectificare, in următoarele condiţii:

— Rândurile incriminate să lezeze onoarea reclamantului sau să se refere la chestiuni familiare.

— Rectificarea să nu depăşească numărul de linii ocupat de textul incriminat.

— Rectificarea să se situieze in acelaş loc al publicaţiei şi să fie imprimată cu aceleaşi caractere ca şi textul incriminat.

Eu am vorbit despre ilustrul tată al dlui nu mai puţin ilustru, Demostene Enescu, în cel mult 6 linii, şi el ne cere să rectificăm in 6 pagini, celace nici legea şi nici corectitudineo gazetărească nu ne poate obliga. Nu sunt dealtfel obligat să fac o rectificare, pentrucă in cele 6 rânduri nu am atacat onoarea şi nici nu m'am referit la viaţa lui de familie. Ni se poate reproşa de dl Demostene Enescu, şi numai de el, că am scris despre tatăl său:

— Că in timpul primului războiu mondial a fost la aprovizionare. Dar unde este şi care este culpa subsemnatului? Am copiat din panegiricul scris de dl Demostene şi publicat sub un pseudonim femenin, în distinsul nostru confrate "Vatra" (Oct.-Dec. 1978), rândurile ce urmează: "In războiul din 1916-1918, Fotin Enescu e însărcinat cu Vintilă Brătianu cu *aprovizionarea* in material a armatei". Păi am scris eu altceva decât că ilustrul tată al dlui Demostene a fost la *aprovizionare?*

— Am scris că Fotin Enescu a fost ministru efemer intr'un guvern. Cum din panegiricul scris de dl Demostene relese că a fost ministru in două guverne şi nu în unul cum din eroare, credeam eu, rectific acum şi voi ţine seama in viitor şi voi spune că dl Demostene Enescu este fiul lui Fotin Enescu, fost ministru efemer in două guverne. Voi continua deci să-i spun ori decâte ori voi vorbi în viitor despre ilustrul ministeriabil de azi, dl Demostene Enescu, fiul de două ori efemerului ministru, şi aceasta pentrucă in panegiric dsa nu a voit să-mi dea durata celor doua guvernări in care a fost ministru ilustrul său tată. Dacă dsa ne va da durata celor două guvernări şi dacă va releşi că ele au fost lungi sau cel puţin normale, voi rectifica şi in viitor ii voi spune fiul ilustrului ministru, Fotin Enescu.

— Am scris că Fotin Enescu a fost ministru de umplutură. Şi am tras concluzia aceasta — logică — din faptul că dispărutul a fost ministru în guverne de scurtă durată, adică de tranziţie, iniţiate de Ionel Brătianu şi nu in celelelte, normale, în care punea alţii. Dacă dl Demostene îmi va arăta că ilustrul său tată a fost ministru intr'un guvern normal, atunci, când in viitor voi mai avea ocazia (şi voi avea desigur ocazia, la formarea viitorului comitet, la depunerea jurământului, etc.) voi spune "dl Demostene Enescu, fiul a de două ori ministru de neumplutură, Fotin Enescu".

In cele 6 pagini, fiul îl pune pe ilustrul său tată alături de Spiru Haret, Ionel Brătianu, I. G. Duca, etc. E in dreptul său să o facă. Dar ce putem face dacă posteritatea, ca şi in alte atatea cazuri, se arată nerecunoscătoare cu Fotin Enescu?

Dl Demostene Enescu, sub un pseudonim, a scris in "Vatra" un panegiric al tatălui său Repet, era nu numai in dreptul său, dar avea şi datoria s'o facă. Mai poate scrie şi un altul, în Vatra sau orice altă publicaţie românească, in "Buletinul Izraeliţilor de Rit Elen" chiar (de ce nu? cele două ilustre foi, ca o ironie a destinului, se găsesc astăzi pe aceleaşi baricade), poate scrie o broşură sau chiar o carte. Din cele ce spune in scrisoarea trimisă, relese că Fotin Enescu a fost un om aşa de mare, încât ar merita ca fiul să scrie o carte despre el.

Dar nu poate obliga revista "Carpaţii" să sacrifice 6 pagini şi, mai ales, "potrivit Legilor Presei şi de corectitudine gazetărească". Am demonstrat că nici legile de presă şi nici corectitudinea gazetărească nu pot obliga "Carpaţii" la aceasta. Dacă îi răspund, o fac pentru a-mi arăta nedumerirea in faţa uluitoarei ignorări a acestor legi şi reguli, tocmai din partea unui om care — după câte ştiu e licenţiat in Drept — şi, in plus, a fost directorul unei gazete numite "Fapta" (a lui, nu a lui Damian). In celace priveşte Dreptul, dl Demostene mă face să cred că şi l-a luat cu ajutorul mămicuţei sau a lui unchiuţu.

Am spus că dl Demostene poate să scrie o carte despre tatăl său, dar şi în acest caz imi rămâne dreptul de a mă indoi asupra afirmaţiilor din carte şi a-mi exprima aceste îndoieli. In virtutea cărui drept ar putea dl Demostene să mă impidice a avea îndoieli asupra veracităţii celor scrise in carte şi a-mi exprima îndoielile? De exemplu, in cele 6 pagini trimise, dl Enescu afirmă că intr'un almanah, St. Riemon îl laudă grozav pe Fotin Enescu. Ştie oare cineva din exil cine a fost acest St. Riemon? Şi dacă ar şti, dacă Riemon ar fi fost o mare personalitate, mi se poate răpi dreptul de a mă îndoi şi a-mi exprima îndoielile? Dacă în locul lui St. Riemon ar aduce in sprijinul afirmaţiilor sale pe Nicolae Iorga, ar însemna că dreptul la îndoieli şi a mi le exprima, mi-a fost ridicat? N. Iorga, ca şi alţi oameni mari, ba chiar mai mult decât alţii, s'a înşelat în aprecierile sale asupra oamenilor. Atât de mic cât sunt, îi pot şi eu cita câţiva: Răcoasa, Cocoş, G. Lesnea sau un oarecare Pop. Acest Pop a fost un autor de nuvele, un locotenent sau sublocotenent, pe care Iorga l-a ridicat in slăvi. Iar George Lesnea, emeritul poet de azi, ar fi luat premiul naţional de poezie, graţie sprijinului lui Iorga, în anul 1940, dacă nu ar fi căzut Carol II. Dacă dl Pamfil Şeicaru ar voi, ar putea da o listă de Românii apreciaţi de Iorga şi in faţa acestei liste, exilul nu şi-ar putea ţine râsul.

Deci chiar dacă in cartea sa dl Demostene ar aduce în sprijin pe N. Iorga, dreptul la îndoieli şi la exprimarea lor, mi-ar rămâne neştirbit.

Şi dl Demostene mai vine cu o afirmaţie uluitoare: spune că cei morţi nu pot fi atacaţi şi mă numeşte necrofog. De unde a scos dsa această aberaţie? Nu ştie dsa că oamenii mari, oamenii publici, istorici, literaţi, artişti, oameni politici, etc., sunt criticaţi şi după sute de ani? Adică nu poate fi criticat Iuliu Maniu, N. Iorga sau Carol II, pentrucă sunt morţi şi nu are cine-i apăra? Mai mult, în cazul lui Fotin Enescu, acesta are norocul de a avea

un fiu, gazetar, om politic, ministeriabil, etc., care poate şi-l şi la apărarea. Dsa poate să rectifice erorile ce le poate comite un critic, şi să clarifice situaţia, pentru ca lumea să ştie dacă dispărutul a fost ministru numai o dată sau de două ori, dacă guvernările în care a participat sau a colaborat disparatul a fot ministru de umplutură sau de neumplutură.

Dar dl Demostene mai vine cu o savuroasă afirmaţie în cele 6 pagini. Spune că ţăranii păstrau în case portretul tatălui său!!! Am sau nu dreptul de a mă îndoi? Ca ofiţer am fost obligat să colind Ţara, să intru în case de ţărani, să stau de vorbă cu ei, să dorm şi să mănânc în casele lor. Ori în nici una din aceste case nu am văzut portretul lui Fotin Enescu. L-am văzut pe al lui Cuza Vodă, dar nu l-am văzut pe al lui Fotin Vodă.

N. S. G.

ECOURI

• Duminica 1 Iulie, Societatea Culturală Româno-Braziliană din Sao Paulo-Brazilia, a comemorat împlinirea a 15 ani dela înfiinţare (1 Iulie 1964-1979), printr'o cină, în cerc intim, la care au participat o parte din membri şi prieteni ai Societăţii.

Cu prilejul acestei aniversări a fost publicat un pamflet comemorativ, în limba portugheză.

Vineri, 20 Iulie, orele 20, în cadrul comemorării menţionate, a avut loc în auditoriul Asociaţiei Presei din Sao Paulo, conferinţa profesorului dr. Lavinei Ionescu dela Universitatea din Florianopolis, tema acestei conferinţe fiind: O seamă de români, în Istoria Mexicului. Conferinţa a fost ţinută în limba portugheza şi acompaniată de o serie de "slíduri", transmise prin proiector. La inceputul conferinţei a vorbit dl avocat Nicu Iancu Păltinişanu, preşedintele Societăţii şi dl Ioan Cunaris, preşedintele consiliului fiscal al Societăţii, acesta din urmă făcând prezentarea conferenţiarului.

Ziarul "Folha da tarde", s'a ocupat în două rânduri de această conferinţă, dând fotografia conferenţiarului şi o dare de seamă asupra conţinutului conferinţei.

• Cărţile Editurii "Carpaţii" pot fi cerute în Statele Unite la: 1) Ştefan Golea, 132, N. Normandie, apt. 3, Los Angeles-Ca. 90004. 2) George F. A. Bolan, 300 East 91th Street, New York, N. Y. 40028.

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL
Director-Proprietar:
TRAIAN POPESCU
APARE ODATA LA DOUA LUNI
SUB INGRIJIREA UNUI COMITET DE REDACTIE

★

Redacţia şi Administraţia:
Calle Conde de Peñalver, 82, 4.°
Teléf. 402 11 01 - MADRID-6
Correspondenta:
Apartado 9.283 - MADRID (España)

★

Abonamente:
Anual ... ... 20 $ USA
De susţinere ... ... 40 $ USA
Expedierea Avion plus. 5 $ USA

REDACTIONALE

Rugăm cititorii să scuze întârzierea cu care le parvine numărul 17/18 din «Carpaţii», întârziere provocată de diversele conflicte muncitoreşti din Industria grafică şi reducerea echipelor de lucru, consecinţă a vacanţelor de vară, care aici au prioritate.

Cu acest număr dublu se termină anul XXIV al apariţiei şi intrăm în al XXV-lea.

Prin voia Domnului şi sprijinul Dvs al tuturora, am putut răsbate greutăţile inerente atitudinii dârze româneşti şi de luptă pentru dreptatea cuvenită României.

Sperăm şi mai departe în acest neprecupeţit şi nepreţuit sprijin, pentru a continua apariţia până la atingerea ţelurilor propuse.

Rugăm pe acei înţelegători dintre Dvs şi pe sprijinitori să dubleze eforturile pentru majorarea rapidă a numărului cititorilor şi în măsura posibilităţilor fiecăruia, să anticipeze plata abonamentului şi a celui de sprijin.

Mulţumindu-vă tuturor vă trimitem salutul nostru frăţesc şi românesc.

EDITURA CARPATII ANUNTA

Au apărut:

ISTORIA ROMANILOR DIN DACIA TRAIANA, de A. D. Xenopol, vol I, II ... 10 $ USA
ISTORIA LITERATURII ROMANE, de D. Murăraşu, epuizat ...
NATIONALISMUL LUI EMINESCU, de D. Murăraşu ... 10 $ USA
POVEŞTI, de Ion Creangă, în fascicole ... 10 $ USA
DACIA, de Vasile Pârvan ... 5 $ USA
PRECURSORI, de Octavian Goga ... 3 $ USA
ISTORIA PARTIDELOR, NAŢIONAL, ŢARANESC ŞI NAŢIONAL-ŢARANESC, de Pamfil Seicaru, vol I, II ... 12 $ USA
ISTORIA POLITICA ŞI MILITARA A RAZBOIULUI ROMANIEI CONTRA RUSIEI SOVIETICE, de General Platon Chirnoaga ... 10 $ USA
KARL MARX: INSEMNARI DESPRE ROMANI. Texte inedite cu comentariu de Pamfil Şeicaru ... 10 $ USA
ŞTEFAN CEL MARE, VOIEVOD AL MOLDOVEI, de prof. Alexandru Boldur ... 10 $ USA
ISTORIA DACIEI ŞI CONTINUITATEA DACOROMANA, de General Platon Chirnoagă ... 10 $ USA
LE NID, UNITE DE BASE DU MOUVEMENT LEGIONNAIRE, de Faust Bradescu ... 5 $ USA
POVEŞTI FARA ŢARA, nuvele, de Faust Bradescu, N. Novac şi N. S. Govora ... 8 $ USA
UNIREA NATIONALA IN COMPLEXUL POLITIC EUROPEAN, de Pamfil Şeicaru ... 3 $ USA
DICŢIONAR ROMAN-SPANIOL, de Prof. Ion Protopopescu, rustică. 5 $ USA
Legat pânză ... 6 $ USA
CORNELIU ZELEA CODREANU, DOUAZECI DE ANI DE LA MOARTE, de Gr. Manoilescu, T. Popescu, etc ... 5 $ USA
MOŢA ŞI MARIN, DOUAZECI ŞI CINCI DE ANI DE LA MOARTE, de Prat y Soutzo, Marqués de Nantouillet, Blas Piñar, Gr. Manoilescu ... 5 $ USA
DUMNEZEU S'A NASCUT IN EXIL, de Vintilă Horia ... 12 $ USA
RELATIILE ROMANO-RUSE, de N. S. Govora ... 10 $ USA
OSTROVUL LUMINILOR, de O. Vuia ... 6$ USA